

C:\Users\Plazma\Desktop\307\bri_Strugacti-Obydlený_ostrov.pdb

PDB Name: bri_Strugacti-Obydlený_ostrov
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Arkadij Strugackij
Boris Strugackij

Obydlený ostrov

Kapitola první

Maxim otevřel průlez, vystrčil hlavu a s obavou pohlédl k nebi. Nebe tu bylo nízké a jakési tvrdé, bez oné lehkomyšlné průzračnosti, jež vypovídá o bezednosti vesmíru a mnohosti živých světů - pravá biblická nebeská bář, hladká a neproniknutelná. Ta bář nepochybně spočívala na ramenou místního Atlanta a rovnoměrně fosforeskovala. Maxim se zadíval do míst, odkud přiletěl, a hledal v nadhlavníku díru, kterou prorazila jeho kosmická loď, ale žádná díra tam nebyla, jen se tam jako kapky černé tuše ve vodě rozpijely dvě velké černé kaňky. Odklopil masivní dveře naplno a seskočil do vysoké suché trávy.

Vzduch byl horký a hustý, voněl tu prach, staré železo, rozdrčené rostlinstvo a život. Smrt tu voněla taky, dávná a nepochopitelná smrt. Tráva mu byla po pás: nedaleko se černaly džungle křovin, tu a tam neuspořádaně čněly unylé pokroucené stromy. Bylo téměř světlo, jako na Zemi za jasné měsíčné noci, chyběly jen noční stíny a průsvitná mlžná modř. Všechno se tu zdálo šedé, uprášené a ploché. Loď stála na dně obrovské kotliny s povlnnými svahy: okolní terén se směrem k rozmazanému, nejasnému obzoru znatelně zvedal, což bylo zvláštní, protože někde kousek stranou plynula velká a klidná řeka, která se valila vzhůru po úbočí kotliny k západu.

Maxim s dlani klouzající po chladném, lehce zvlhlém plášti obešel celou loď. Stopy po nárazech objevil přesně tam, kde je očekával. Hluboká nepřijemná prohlubeň těsně pod indikačním prstencem - po téhle ráně loď trhavě nadskočila a sklonila se ke straně, takže autopilot začal stávkovat a Maxim musel řízení urychleně převzít do vlastních rukou, a rýha vedle pravého průzoru - to přišlo asi deset vteřin nato, když se loď natočila bokem ke směru přistávacího manévru a Maxim přestal na jedno oko vidět. Ještě jednou pohlédl do nadhlavníku. Černé kaňky se už stačily téměř ztratit. Meteorický déšť ve stratosféře, pravděpodobnost nula celá, nula nula atakdale... Jenže ke každé události, která je v zásadě možná, jednou dojít musí...

Maxim se nasoukal zpátky do kabiny, zapnul na velitelském pultu autoregenerační režim, uvedl do provozu expresní laboratoř a vypravil se k fece. Je to sice takové menší dobrodružství, ale jinak rutinní záležitost. Nuda. U nás v SVP jsou dokonce i dobrodružství součástí rutiny. Meteorický útok, nebezpečné zařízení, havárie během přistání. Havárie během přistání, nebezpečné zařízení, meteorický útok... Dobrodružství těla.

Vysoká křehká tráva šelestila a křupala pod nohama, na kalhotách se zachytávala pichlavá semena. S drnčivým zvoněním na něj nalétlo mračno nějakých mušek, chvíli se mu hemžilo před obličejem a zase si ho přestalo všimnout. Dospělí, solidní lidé se Skupině volného průzkumu vyhnou velkým obloukem. Ti se starají o své dospělé, solidní záležitosti a dobře vědí, že všechny ty neznámé planety jsou ve své podstatě dosti fádni a únavné... Fádně únavné. Únavně fádni... Ovšem když je vám dvacet let, když dohromady nic neumíte, dohromady ještě nevíte, co byste jednou chtěli umět, když jste se ještě nenaučili hospodařit se svým největším pokladem, totiž s časem, když nemáte žádné zvláštní schopnosti a nedá se očekávat, že se nějaké vůbec dostaví, když dominantou vaší dvacetileté bytosti stejně jako před deseti roky není hlava, ale ruce a nohy, když jste natolik primitivní, že věříte v možnost objevit na neznámých planetách něco, co si na Zemi ani nedokážeme představit, když, když, když..., tak to je potom jiná..., to prosím. Vezměte si katalog, otevřte ho na libovolné stránce, šťouchněte ukazovákem do kterékoli řádky a klidně si leťte. Objevíte planetu, nazvěte ji svým jménem, určujte její fyzikální charakteristiky, bojujte s místními obludami, pokud na nějaké narazíte, navazujte kontakty, bude-li s kým, nebo si tam pomaloučku polehoučku robinzonujte, pokud by se snad ukázalo, že tam nikoho nenajdete... Ono se samozřejmě nedá říct, že by to všechno bylo zbytečné. Dočkáte se vděku, dovíte se, že jste vykonali všechno, co bylo ve vašich silách, a nějaký významný odborník si vás pozve k pohovoru... Školáci, zejména ti s horším prospěchem, k vám budou vzhlížet s úctou, ale když vás potká učitel, jen se zeptá: »Tak ty jsi ještě pořád u SVP?« převede řeč na jinou kolej a zatváří se provinile a zarmouceně, protože odpovědnost za to, že jste ještě pořád jen u SVP, vztáhne na sebe. A otec řekne jenom: »Hm...,« a nejistě vám nabídne místo laboranta na svém pracovišti; a maminka řekne: »Ale Maxi, ty jsi přece jako dítě docela slušně kreslil...!«; a Peter řekne: »Jak dlouho to ještě chceš takhle pytlíkovat? Už té ostudy bylo dost...!«; a Jenny řekne: »Seznamte se, to je můj manžel.« A všichni budou mít pravdu, všichni kromě vás. A vy se vrátíte na Správu SVP, budete se snažit nevidět dva stejné nekňuby, co se hrabou v katalogích u sousedního regálu, vytáhnete další díl, nazdařbůh ho otevřete a šťouchnete prstem do stránky...

Než seběhl po srázu k vodě, ohlédl se. Za ním se zvolna rovnala a napřimovala zdupaná tráva, na pozadí nebe se černaly křivolaké stromy a zářil malý kroužek otevřeného průlezu. Všechno bylo víc než obyčejné. No a co, řekl si. Tak ať... Kéž bych tak našel mocnou, starou a moudrou civilizaci. Civilizaci lidského typu... A byl u vody. Řeka byla skutečně mohutná, klidná a dokonce i prostým okem bylo vidět, jak stéká z východu a směrem na západ zase stoupá. (Tady je ale obludná refrakce...!) Všiml si, že druhý břeh je povlovňý a zarostlý hustým rákosím a asi kilometr proti proudu trčí z vody nějaké sloupy a pokřivené nosníky deformované příhradové konstrukce, díky popínavým rostlinám celé huňaté. Civilizace, pomyslel si Maxim bez zvláštního nadšení. Kolem bylo cítit poměrně dost železa a taky něco nepříjemného a dusivého; když Maxim nabral do dlaní vodu, pochopil, že je to radiace, dosti silná a zdraví škodlivá. Řeka přinášela z východu radioaktivní látky a Maximovi bylo rázem jasné, že užítu z táhle civilizace bude poskrovnu, že zase šlápl vedle, že kontakt zbytečně vyvolávat nebude, ale provede jen běžné analýzy, nenápadně planetu dvakrát oblétné v rovině rovníku a zase potáhne po svých, na Zemi předá materiály rozšafným strejdům z Rady galaktické bezpečnosti, kteří už na tomhle světě něco viděli a něco pamatují, a co nejrychleji na všechno zapomene.

Na všechno zapomenout...

Štítivě oťřepal vodu z prstů a oťřel si je o písek, přidřepal a zamyslel se. Pokusil se dát si dohromady alespoň hrubou představu o obyvatelích téhle planety, kterým se tu jen sotva bude nějak zvlášť dařit. Kdesi za lesy stálo město, jemuž se zřejmě taky dvakrát nedaří: špinavé továrny, vetché reaktory, z nichž se do řeky valí radioaktivní odpad, šeredné domy s plechovými střechami, samé zdi a skoro žádná okna, uprášené ulice, zavalené odpadky a zdechlinami domácích zvířat, kolem města hluboký příkop s padacími mosty... Ačkoli ne, to bylo už před reaktory. A lidé. Znovu zkusil popřemýšlet si o domorodcích, ale nedokázal to. Věděl jen, že na sobě budou mít plno svršků, že jsou skoro celí zabalení do tlusté hrubé látky a nosí bílé límečky, které odírají krk. Pak uviděl v písku stopy.

Byly to stopy bosých nohou. Někdo tu seběhl po srázu už před ním a vstoupil do řeky. Někdo těžký, nemotorný, s velkými širokými chodidly a nohama do o - nepochybně humanoid, jedinec že měl na nohou po šesti prstech. S hekáním a funěním slezl po svahu, chvíli pajdal po písku, jeho tělo šplouchlo do radioaktivních vod, chraptivě si odfrkl a plaval na druhou stranu, do hustého rákosí. S vysokým bílým límečkem u krku...

Všechno kolem náhle ozářil jasný modravý záblesk, vzápětí nad srázem cosi zahřmělo, zasyčelo a zaprašťelo ohnivým třeskem. Maxim vyskočil. Po strmém břehu se sypala hlína, něco se s nebezpečným hvizdem přehnalo po nebi, žuchlo doprostřed řeky a zvedlo vysoký gejzír smíšený s bílou párou. Maxim se chvatně rozběhl zpátky. Už věděl, co se stalo, jen nechápal proč, a vůbec ho nepřekvapilo, když na místě, kde ještě před několika okamžiky stála loď, spatřil kolotající sloup rozžhaveného dýmu, který se jako gigantická vývrtka zarýval do fosforeskující bání. Loď pukla, keramitová skořápka planula nafialovělým žářem, kolem vesele hořela suchá tráva, plápolaly křoviny a první proužky dýmu už stoupaly i z pokroucených stromů. Do tváře mu zabušil zběsilý žár, Maxim si zastínil obličej dlaní a ustupoval po hraně srázného břehu - nejdřív o krok, pak o další krok a zase a zas... Couval dál, upíral usazené oči na tu nádhernou, velkolepě žhnoucí pochodeň, z níž vystřelovaly nachové a zelenavé jiskry, na náhle vybuchlý vulkán, na nesmyslný hodokvas roz dováděné energie.

Ale proč, proč tohle...? pomyslel si bezradně. Přišla velká opice, zjistila, že jsem někde pryč, vlezla dovnitř, uzavřela vchod, přestože ani já pořádně nevím, jak to ta automatika dělá, ale ona si to nějak dala dohromady; takže to asi byla chápavá opice, šestiprstá - a ta opice tedy uzavřela vstup na palubu... Co asi tak může být pod palubou takové kosmické lodi...? Zkrátka našla akumulátory, popadla pořádný balvan a prásk...! Opravdu hodně velký balvan, tak títunový - a bum ho...! Musela to být opice jako slon... A těmi svými šutráky mou loď odrovnala - dvakrát mě zasáhla už ve stratosféře a tady dole mě dorazila... Zvláštní historie. To se snad ještě nestalo. Jenže co já si teď počnu? Hledat mě začnou poměrně brzy, ovšem i když se po mně začnou shánět, sotva je napadne, že něco takového by se vůbec mohlo stát, že by pilot zkázu lodi mohl přežít... Co bude teď? Co maminka..., otec..., učitel...?

Otočil se zády k požáru a šel pryč. Rychle kráčel podél řeky; všechno kolem ozařovalo rudé světlo; před ním se po trávě zmiatal jeho vlastní stín, který se tu zkracoval, tu zase natahoval. Vpravo začínal řídký les vonící trouchnivinou, tráva změkla a zvlhla. Zpod nohou mu vyrazili dva velcí noční ptáci a nízko nad hladinou táhli na druhou stranu. Hlavou mu šlehlo, že by ho oheň mohl dohonit a on by před ním taky musel ustoupit za řeku, musel by přeplavat, a to by bylo nepříjemné. Rudá zář však najednou zablikala, pak zhasla docela a Maxim pochopil, že protipožární soustava si na rozdíl od něj přece jen uvědomila, co se to vlastně odehrává, a s pečlivostí sobě vlastní splnila svůj úkol. Živě si představil začazené, částečně natavené zásobníky, nesmyslně trčící uprostřed zpola spálených trosek a svědomitě vypouštějící těžká mračna pyrofagu... Klid, prikazoval si v duchu. Hlavně nebláznit. Čas mám. Času mám přísně vzato habaděj. Mě mohou hledat do nekonečna: Loď už neexistuje a najít na planetě jednoho človíčka zřejmě nebude možné. A dokud nepochopí, co se stalo, dokud se skálopevně nepřesvědčí, dokud nebudou mít absolutní jistotu, maminka se nic nedoví... A mezitím na něco přijdu...

Minul nevelký chladný močál, prodral se křovím a ocitl se na silnici, na staré rozpraskané betonce, která se ztrácela v lese. Přistoupil až k zubatému okraji podemleté a přelomené betonové vozovky, spatřil zrezivělé trosky nějaké zpola potopené mostní konstrukce porostlé šlahouny svačce a na druhé straně pokračování silnice, již bylo pod zářivou nebeskou klenbou sotva vidět. Kdysi tu zřejmě byl most. A ten most zřejmě někomu překážel, tak ho shodili do vody, čímž nezískal ani na kráse, ani na účelnosti. Maxim se posadil a svěsil nohy dolů nad vodu. Prozkoumal své nitro, zjistil, že zatím nepanikaří, a začal uvažovat.

To nejdůležitější jsem našel. Je tu silnice. Špatná silnice, hrubě postavená silnice a navíc prastará silnice, ale přesto je to silnice a ty na všech obydlených planetách vedou ke svým stavitelům. Co bych tak teď potřeboval? Potravu ne. Tedy, ve skutečnosti bych jedl jako vlk, ale to se ve mně jen probouzejí pravěké pudry, které hned potlačíme. Vodu budu potřebovat nejdřív za čtyřiašest hodin. Vzduchu je dost, i když víc by se mi zamlouvalo, kdyby v atmosféře bylo méně kyslíčnicku uhličitého a radioaktivních zplodin. Takže přízemní tužby veškeré žádné. Zato bych uvítal malý,

ale co malý, miniaturní a triviální nulový vysílač se spirálovým režimem. A co může být jednodušší než takový jednoduchý nulový vysílač? Jedině snad jednoduchý nulový akumulátor... Zamhouřil oči a v mysli mu zřetelně vytanulo schéma vysílače osazeného pozitronovými emitery. Mít potřebné součástky, dal by tuhle věčičku dohromady raz dva, ani by nemusel otevírat oči. Několikrát si přístroj v duchu sestavil, a když oči otevřel, přístroj tu nebyl. Nebylo nic. Jsem rozběhl, pomyslel si, dokonce s jistým zaujetím. Maxim Crusoe. To je ale k vzteku, nic u sebe nemám. Jen šortky bez kapes a kecky. Ale ostrov je obydlený.. A když je obydlený, vždycky je naděje, že by se někde dal sehnat primitivní nulový vysílač. Horlivě přemítal o nulovém vysílači, ale nějak se to nedařilo. Pořád viděl maminku, jak jí někdo oznamuje »Váš syn je nezvěstný,« viděl, jak se v té chvíli tváří, jak si otec mne obličeje a nechápavě se rozhlíží a jak je jim oběma chladno a neútno... Ne, poručil si, o tomhle přemýšlet nesmím, o čemkoli, jen o tomhle ne, jinak mi nic nepůjde od ruky. Příkazují a zakazují. Příkazují nepřemýšlet a zakazují přemýšlet. A dost. Vstal a vykročil po silnici.

Les, na kraji řídký a nesmělý, si postupně dodával odvahy a tlačil se k betonu blíž a blíž. Některé troufalé mladé stromky už dokonce povrch rozlámaly a rostly přímo ve vozovce. Silnice musela být několik desítek let stará, alespoň už několik desítek let nebyla v provozu. Les po obou stranách byl stále vyšší, hustější a neproniknutelnější, tu a tam se větve nad hlavou spojovaly v jednolitou klenbu. Setnělo se; chvílemi vpravo, chvílemi zas vlevo se z hloubi porostu ozývaly hlasité hrdelní skřeky. Něco se tam hemžilo, šelestilo a cupitalo. Jednou dokonce asi dvacet kroků před ním přes silnici přeběhl kdosi přizemní, přikrčený a tmavý. Zvonila mračna mušek. A Maxim si musel v duchu říct, že tahle končina je natolik zpustlá a divoká, že lidé tu nejspíš nebudou žádní a že se k nim bude muset plahočit několik dní. Temné jeskynní pudy se probudily znovu a znovu na sebe upozornily. Maxim však cítil, že všude kolem je dostatek živého masa, že hlady tu nezajde, že to všechno sotva bude chutné, ale o to zajímavější by mohl být lov. A protože dumal o tom nejpodstatnějším si zakázal, zavzpomínal, jak chodili na lov s Petrem a myslivcem Adolfem: lovili holýma rukama, lest proti lsti, reflex proti reflexu, síla proti síle. Tři dny štvát jelena přes polomy a vývraty, dohnat ho, popadnout za paroží a poválit na zem... Jeleni tu nejspíš nebudou, ale není pochyb o tom, že zdejší divočina je požitelná: stačí se na chvíli zastavit a zamyslet, a hned vás nemilosrdně žerou komáři, což je neklamné znamení - kdo je někde k snědku, ten v takovém světě hlady neumře... Nebylo by špatné zabloudit a tak rok dva se potulovat po lesích. Opatřil by si alespoň jednoho kamaráda - nejspíš nějakého vlka či medvěda, chodili by spolu na lov, vykládali by si... Nakonec by to asi člověka přestalo bavit a taky se nezdá, že by bloudění po těchto lesích bylo nějak obzvlášť příjemnou kratochvílí. Všude kolem je plno železa, špatně se tu dýchá... A pak, v každém případě musí nějak dát dohromady ten nulový vysílač...

Zůstal stát a zaposlouchal se. Někde hluboko v lese zazníval monotónní dutý rachot a Maxim si uvědomil, že tenhle hluk slyší už dlouho, ale teprve teď mu věnoval pozornost. Nebylo to ani zvíře, ani vodopád - spíš mechanismus, nějaký barbarský stroj. Chrčel, tu a tam zavyl, kovově skřípěl a šířil kolem sebe pach rzi. A blížil se.

Maxim se sehnul a těsně při krajnici se nehlučně rozběhl tomu randálu naproti; vzápětí však prudce zastavil, protože div nevběhl do křižovatky. Jeho silnici v pravém úhlu přetínala jiná - bahnitá, s nestvůrně hlubokými vyježděnými koleji, z nichž čněly odporně páchnoucí a silně radioaktivní rozlámané zbytky betonu. Maxim poklesl do dřepu a pohlédl doleva. Rachot motoru a kovové skřípění zaznívalo odtud. A neustále se přibližovalo.

Za minutu se to objevilo. Nesmyslně obrovské, horké, smrduté, celé z nýťovaného pancéřového plechu, drtilo to zuboženou vozovku zruďnými pásy zalepenými bahnem, ale neřítlo se to a vlastně to ani nejelo, spíš se to jen tak hrulo - hrbaté, nevzhledné, rámusící utrženými pláty ušlechtilého kovu, nadívané surovým plutoniem naplň smíšeným s lanthanoidy, bezmocné, hrozné, bez posádky však zároveň tupé a nebezpečné - přešlo se to přes křižovatku a hřmotilo to dál, skřípajíc a piskajíc po drceném betonu a zanechávajíc za sebou ohon rozpáleného dusna, po chvíli to zmizelo v lese, tlumeně ryčelo, převalovalo se ze strany na stranu, čas od času to náhle zaječelo ve vyšších obrátkách, ale postupně to utichalo...

Maxim si ulehčeně vydechl a zahnal komáry. Otrásl se. Něco tak nesmyslného a ubohého ještě nikdy v životě neviděl. Hm, pomyslel si, tak tady se s vidinou pozitronových emitů budu muset rozloučit. Pohlédl za kovovou obludou a najednou si všiml, že ta příčná silnice není žádná silnice, ale průsek, úzká štěrbina v lese; stromy nad ní nebe nezakrývaly jako nad silnicí. Že bych ho zkusil dohnat? řekl si. A zastavit ho, zhasnout kotel... Zaposlouchal se. V lese bylo slyšet halas a praskot, obluda tam přešlapovala v bahně jako hroch a pak se rachot motoru znovu začal přibližovat. Vracelo se to. Znovu supění, ryk, vlna puchu, řinkot a znovu se to valí přes křižovatku a vleče se to na tu stranu průseku, ze které to před chvílí vyjelo... Ne, řekl si Maxim, s tímhle nechci mít nic společného. Nemám rád zlá zvířata a barbarské automaty... Ještě počkal, pak vyšel z křovin a jediným skokem se přenesl přes zamořenou křižovatku.

Chvilí postupoval velice rychle, zhluboka dýchal a očišťoval plíce od výparů tohoto ocelového hrocha, ale potom znovu přešel na normální pochodové tempo. Přemítal o tom, co za první dvě hodiny života na svém obydleném ostrově spatřil, a pokusil se všechny náhody a prapodivné střípky tohoto světa skloubit v něco logicky nekonfliktního. Bylo to však velice těžké. Obraz, který z takových úvah vznikl, nebyl reálný, ale pohádkový. Pohádkový byl už tenhle les, přečpaný železným šrotem, a navíc se v něm hlasy téměř lidskými překřikovaly pohádkové bytosti; stará opuštěná silnice stejně jako v pohádce vedla lesem k začarovanému zámku a neviditelní zlí čarodějové se pokoušeli silou zastavit člověka, který se neznámo jak dostal do jejich země. Už daleko od zámku ho zasypali meteority, když to nevyšlo, spálili jeho kosmickou loď, jeho samotného polapili do pastí a poštváli na něj železného draka. Drak byl ovšem, jak se právě ukázalo, příliš starý a hloupý, oni už zřejmě pochopili svůj přehmat a připravují něco modernějšího. »Poslyšte,« oslovil je Maxim, »já se přece nechystám odčarovávat vaše zámky a budit vaše letargické krasavice, já se jen chci setkat s někým z vás, pokud možno s někým chytrým, kdo by mi dokázal pomoci s pozitronovými emitery...«

Ale zlí čarodějové dál vedli svou. Nejdřív přes silnici položili obrovský prohnitý kmen, pak rozrušili betonový povrch,

do podloží vyhrabali obrovskou jámu a naplnili ji zatuchlou radioaktivní břečkou, a když ani to nepomohlo, když to přestalo bavit i mračna mušek, unavená ustavičným štípáním, a ta nechala Maxima na pokoji, vypustili čarodějové už k ránu z lesů zlou studenou mlhu. Maxim rychle prokřehl a rozběhl se, aby se trochu zahřál. Mlha byla lepkavá, mastná, zaváněla mokřým kovem a hnilobou, ale už zanedlouho se do tohoto pachu přimísil kouř a Maxim si uvědomil, že tu někde nablízku musí hořet živý oheň.

Když Maxim nakonec spatřil kousek od silnice skomírající plamenky a starou nízkou zděnou stavbu zarostlou mechem, s propadlou střechou a prázdnými tmavými okny, nad lesem se rozhořoval úsvit a nebe zamihotalo jitřní šedí. Lidi tu nikde nebylo vidět, ale Maxim cítil, že jsou někde nedaleko a možná se už brzy vrátí. Opustil silnici, přeskočil příkop a brodě se po lýtka shnilým listím se přiblížil k ohni.

Ten ho uvítal vlídným pravěkým teplem, které v Maximovi rodmýchávalo nejstarší lidské instinkty. V takové situaci se dá bez pozdravu přidřepnout k plamenům, natáhnout nad ně promrzlé ruce a mlčky čekat, až pán domu stejně nemluvně podá horký kousek masa a horký hrnek. Hospodář tu sice nebyl, ale nad ohněm visel ukoptěný kotlík s ostře vonícím pokrmem, opodál se povaloval prázdný pletený kulatý košík, klubko tenkého kovového lana a nějaké další předměty z kovu i umělých hmot, jejichž poslání a význam Maxim zatím nepochopil.

Poseděl u ohniště, s pohledem upřeným do plamenů se zahřál, pak vstal a zašel do domu. Z budovy zbyla v podstatě jen kamenná krabice zdi. Skrz zborcený strop nad hlavou prosvítalo jitřní nebe, na shnilá podlahová prkna bylo hrůza vstoupit a po koutech rostly bohaté trsy malinově rudých hub - určitě jedovatých, ale když se pořádně prosmaží, jistě se docela dobře dají sníst. Pak však v pološeru zahlédl u zdi čísi kosti promíchané s cáry zteřelého šatstva a všechno pomyšlení na jídlo se rázem vytratilo. Cítil se stísněně, a tak se otočil, seběhl po pobořených schůdcích ven, složil dlaně do hlásné trouby a zahulákal na celý les:

»Haló, šestiprstáci!«

Ozvěna téměř okamžitě uvízla v mlze mezi stromy, nikdo se neozval, jen přímo nad hlavou mu rozčileně zacvrlikala nějaká ptačí havěť.

Maxim se vrátil k ohni, přihodil do plamenů pár větví a nakoukl do kotlíku. Pokrm vřel. Rozhlédl se kolem, našel něco, co alespoň vzdáleně připomínalo lžici, přičichl k tomu, otřel to travou a znovu přičichl. Pak opatrně stáhl šedý šlem a oklepal ho do popela. Zamíchal jídlo, nabral si z kraje, foukl a s opatrně vyšpulenými rty okusil. Ukázalo se, že to vůbec není špatné, něco jako polévka z tachoržích jater, snad jen chuť to má trochu ostřejší. Maxim lžici odložil, šetrně uchopil kotlík do obou rukou a postavil ho do trávy. Pak se znovu rozhlédl a zvolal:

»Snídaně je hotová!«

Nemohl se zbavit pocitu, že domácí budou někde poblíž, ale zatím vnímal jen nehybné, mlhou zvlhlé keře, černé kostrbaté kmeny stromů, praskání ohně a ustarané repetění ptactva.

»No prosím,« řekl znovu nahlas. »Dělejte, jak myslíte, ale já zahajuju kontakt.«

Velmi rychle tomu přišel na chuť. Buď byla lžice příliš velká, nebo se pud sebezáchovy měl až příliš čile k světu, ale než se stačil vzpamatovat, spořádal dobrou třetinu kotlíku. Lítostivě poodstoupil, chvíli jen tak postál, zkoumal vlastní chuťové vjemy a pečlivě utřel lžici; pak se neudržel a nabral si ještě jednou, až ode dna, ty chutné hnědavé kousky, které trochu připomínaly trepang a na jazyku se jen rozplývaly, až se nakonec definitivně přemohl, vyleštil lžici do sucha a položil ji napříč přes kotlík. Nejvyšší čas učinit zadost pocitu vděčnosti.

Vyskočil, vybral si několik tenkých proutků a zamířil s nimi do domu. Opatrně našlapuje po ztrouchnivělých prknech a snaže se nezavádít pohledem o zbytky kostry u zdi, se jal trhat houby a napichovat nejpevnější kloboučky na prut. Ještě kdybych vás tak mohl osolit a posypat paprikou, ale nevádí, napoprvé to musí stačit takhle. Pověsíme vás pěkně nad ohýnek, veškerá aktivní organika se z vás vypaří a bude z vás pochoutka, bude z vás můj první přínos kultuře tohoto obydleného ostrova...

Šero v domě náhle zhoustlo a on si okamžitě uvědomil, že ho někdo sleduje. Včas v sobě potlačil nutkání polekaně se otočit, napočítal do deseti, pomalu se vztyčil, a dřív než klidně otočil hlavu, nasadil přívětivý úsměv.

Oknem na něj zírala dlouhá tmavá tvář s unylými očima, s unyle pokleslými koutky úst, a dívala se absolutně bez zájmu, beze zloby a bez radosti, jako by nesledovala bytost z jiného světa, ale otravné domácí zvíře, které se zase cpe někam, kde v žádném případě nemá co pohledávat. Hleděli na sebe několik vteřin a Maxim cítil, jak unylost čišící z toho obličejů zaplavuje dům, jak bičuje les, celou planetu i její nejbližší okolí, jak všechno zešedlo, zplachtivělo a pohaslo: Tohle všechno už tu bylo, říkal ten pohled, a mockrát, ještě mockrát to bude, žádná spása před vší tou šedou, pohaslou a uplakanou nudou se neočekává. Pak se v domě udělala ještě větší tma a Maxim se obrátil ke dveřím.

Celý vchod širokými rameny zahradil rozložitý muž, rozkročený na krátkých pevných nohou a navlečený v prapodivně kostkované kombinéze, s hlavou hustě porostlou ryšavými vlasy a vousisky. Z bujně zrzavé džungle se na Maxima upírala ostrá, velice neodbytná, velice pichlavá, a zároveň nepochopitelně veselá modrá očka - veselá zřejmě především díky kontrastu s vesmírnou unylostí, která do domu proudila oknem. Tlamatý pořez zřejmě přichází z jiného světa neviděl poprvé a byl zvyklý vypořádat se s takovými otravnými návštěvami rychle, drsně a rozhodně - bez všelijakých kontaktů a dalších zbytečných komplikací. Přes krk mu na koženém řemeni visela velezlověstná silná kovová roura a ústí onoho nástroje účtování s přivandrovalci pevnou špinavou rukou namířil přímo na Maximovo břicho. Rázem bylo jasné, že ani o mimořádné hodnotě lidského života, ani o Chartě lidských práv, ani o dalších velkolepých vymoženostech vrcholného humanismu a koneckonců ani o humanismu jako takovém v životě neslyšel, a kdybyste mu o tom chtěli začít vykládat, nebude tomu věřit.

Maximovi však mnoho možností volby nezbývalo. Natáhl před sebe proutek s napíchanými kloboučky hub, jeho ústa se roztáhla do ještě srdečnějšího úsměvu a s přehnaně pečlivou artikulací pronesl:

»Mír! Všechno v pořádku! Všechno je dobré!«

Unylá osoba v okně na toto zvolání reagovala dlouhou nesrozumitelnou frází, prostor kontaktu vyklidila a soudě podle

zvuků zvenčí se rozhodla přihodit do ohně ještě pár suchých větví. Rozcuchaný ryšavý plnovous modrookého se zahýbal a z měděných houštin se vyrojily hrkavé, řhavé a skřípavé zvuky, které Maximovi velice živě připomínaly železného draka na křižovatce.

»Ano!« odvětil Maxim a energicky zakýval hlavou. »Země! Vesmír.« Píchl proutkem někam nad hlavu a zrzavý plnovous poslušně pohlédl k prolomenému stromu. »Maxim!« pokračoval Maxim a zavrtal si ukazovákem do prsou.

»Maxim! Jmenuju se Maxim!« Pro větší názornost si na hrudní koš zabušil jako rozlícená gorila. »Maxim!«

»Machch-ssim!« zachřel ryšavý plnovous se zvláštním přízvukem.

S očima upřenýma na Maxima pak přes rameno vypustil dávku rachotivých zvuků, v níž se několikrát opakovalo slovo Machsim, a neviditelné unylé individuum na to odpovědělo sérií nevýslovně teskných fonémů. Modré vousáčovy oči div nevypadly z důlků, žlutozubá tlama se otevřela a muž se rozřehtal. Konečně mu došla bizarní komičnost celé situace. Když se ryšavý plnovous dosyta vysmál, protřel si volnou rukou usazené oči, sklonil hlaveň své smrtonosné zbraně a jednoznačným gestem Maxima vybědl: Polez ven!

Maxim s radostí poslechl. Vyšel přede dveře a znovu podával vousáčovi prut s houbami. Ten si proutek vzal, chvíli jím nechápatě otáčel, přičichl k nim a zahodil ho.

»Tak to ne!« ohradil se Maxim. »Ještě se budete cpát, až vám bude za ušima praskat!«

Sehnul se a prut zvedl. Vousáč nic nenamítal. Poplácal Maxima po zádech, přistrčil ho k ohni, nalehl mu na rameno, posadil ho na zem a něco mu důtklivě začal vtlučet do hlavy. Maxim ho však neposlouchal. Prohlížel si unylého. Ten seděl na druhé straně a sušil jakýsi velký špinavý hadr. Jednu nohu měl bosou a neustále pohyboval prsty a - a těch prstů bylo pět. Pět, rozhodně ne šest.

Kapitola druhá

Gaj seděl na krajíčku lesa pod oknem, leštil si manžetou kokardu na baretu a sledoval, jak kaprál Varibobu vyplňuje cestovní doklady. Kaprálova hlava se skláněla ke straně, oči vypoulené, levá ruka položená na stole přidržovala formulář s rudou ořízkou a pravá poklidně vykreslovala kaligraficky dokonalá písmena. Jde mu to báječně, pomyslel si Gaj s jistou závistí. Takový starý inkoust, dvacet let u Legie, a pořád jen písař. Můj ty smutku a takhle vyvaluje oči - ta pýcha brigády... Teď určitě ještě vyplázne jazyk... No prosím, už je to tady. I jazyk má od inkoustu. Tak buď zdrav, Varibobu, ty můj kalamáři stará, už se nikdy neuvídíme. A vůbec, je to smutné, že musím jet pryč, kluci tu nejsou špatní, páni důstojníci taky, a služba je užitečná, ta už něco znamená... Gaj popotáhl a pohlédl oknem ven.

Za oknem hnal vítr širokou ulicí bez chodníků, dlážděnou starými šestiúhelníkovými kostkami, bílý prach; bělaly se tam zdi dlouhých, fádne stejných baráků s kanceláři a pracovišti technického personálu; a tamhle kráčí, jednou rukou si chrání obličej před prachem a druhou přidržuje sukni paní Idoja, korpulentní, důstojná dáma - statečná žena, která se nebála následovat pana brigádyra i s dětmi až do těchto nebezpečných míst. Strážný u velitelství, zřejmě nováček v ještě nezmačkaném plášti a baretu nataženém přes uši předpisově provedl »k počtě zbraň«. Potom přejela dvě auta s vychovanci - nejspíš je vezli na očkování... Takhle se to s nimi musí dělat, hned jednu přisít: Žádné vyklánění přete bočníci, tady nejste někde na bulváru...

»Jak že se to píšeš?« zeptal se Varibobu. »Gaal, nebo normálně Gal?«

»Prosím ne,« řekl Gaj. »Příjmení je Gaal.«

»Škoda,« poznamenal Varibobu a zádumčivě ocucal špičku pera. »Kdybys byl Gal s jedním a, akorát by se mi to vešlo na řádek...«

Jen piš, piš, ty starej kalamáři, pomyslel si Gaj. A řádky nešetí. Achbože, a tohle si říká kaprál... Knoflíky samá měděnka, ty kaprále. Na rukávě dvě pásky, ale střílet ses pořádně nenaučil, to tady ví každý...

Dveře se otevřely a do kanceláře prudce vstoupil pan rytmistr Toot se zlatou páskou dozorčího na rukávě. Gaj se vymrštil a sevakl podpatky. Kaprál se jen nadzvedl, ale psát nepřestal, ten starý bačkora. A to si říká kaprál...

»Aha...,« pronesl pan rytmistr a s odporem si strhl protiprachovou masku. »Vojín Gaal. Už jsem slyšel, prý nás opouštíte. Škoda. Ale mám z vás radost. Doufám, že v hlavním městě budete sloužit stejně nadšeně.«

»Tak jest, pane rytmistře!« odpověděl Gaj rozechvěle. Blahem ho až zašimralo v nose. Měl pana rytmistra, tohoto skutečně vzdělaného důstojníka a bývalého gymnaziálního profesora, upřímně rád. A teď se ukázalo, že pan rytmistr si jeho snahy také všiml.

»Posaďte se,« vybídl ho pan rytmistr a prošel za přepážku ke svému stolu. Ani si nesedl, jen zběžně přelétl pohledem po lejsrech a zvedl telefon.

Gaj se taktně odvrátil k oknu.

Venku se nic nezměnilo. Po ulici předusala četa. Gaj jednotku smutně doprovodil pohledem. Teď dojdou do kantýny, kaprál Serembeš zavelí »Barety dolů!« a na jeho »děkovné provolání« vyhrknou kluci třiceti hrdly své »děkovné provolání«, nad hrnci už stoupá pára, na pultě se lesnou misky a dědek Doga už se těší, jak se vytasí se svým největším špekem, s tím o vojákově a kuchaře... Marná sláva, těžko se odsud odjíždí. Služba je tu nebezpečná, podnebí nezdravé, kuchyň jednotvárná, samé konzervy, ale stejně... Tady na každý pád moc dobře víte, že je vás tu zapotřebí, že se to bez vás neobejde, že tady vlastní hrudí zachycujete zlověstný nápor lesa, nápor, který cítíte na vlastní kůži. Jen těch kamarádů co tu pochoval - tamhle za kasárnami se ježí celý hájek tyčí se zrezivělými přílbami... A na druhé straně je hlavní město. Tam zkrátka hned tak každého nepošlou, a když už, pak rozhodně ne na dovolenou... Tam prý všechny projekty schvaluje Dům Ohňostrůjců, takže každou akci vytrvale sleduje někdo z Ohňostrůjců osobně - s tou vytrvalostí to zřejmě nebude úplně doslova, ale tu a tam si věci zkontrolují, to rozhodně. Gaje zaplavila vlna horka - z ničeho nic si představil, jak si má na povel vypochoďovat před nástupový tvar, jenže on najednou při dlouhém úkroku klopýtne, praští nosem veliteli přímo pod nohy, moulá jeden moulavatá, samopal zarachotí po dlažbě a baret mu sklouzne až bůhvíkam... Vydechl si a kradmo se rozhlédl. Pánbu s námi a zlý pryč...! Inu, je to zkrátka hlavní město! Všechno mají na očích... Ale nic, klid, jiní tam přece taky slouží. A je tam Rada, sestřička Rada... A pošuk strejda s těmi

svými starými kostmi a předpotopními želvami... Že už se mi po vás stýskalo, moji zlatí...!

Znovu pohlédl do okna a zaraženě pootevřel ústa. Ulicí k velitelství kráčela podivná dvojice. Jednoho z mužů znal, to je ta zrzavá huba Zef, staršina sto čtrnáctého oddílu ženistů a odsouzenec k smrti, který za svůj život vděčil vyčišťovacím pracím na trase. Ovšem ten druhý - no to byl hotový strašák, a strašidelný strašák. Gaj si nejdřív myslel, že je to degenerát, ale vzápětí si uvědomil, že degeneráta by Zef sotva vláčel až na velitelství. Tohle byl obrovský nahý snědý chlapec, masivní jako mladý býk, a na sobě měl jen trenýrky z jakési lesklé tkaniny... Zef nesl svůj oblíbený kanón, ale nezdálo se, že by toho cizáka eskortoval: šli vedle sebe, cizák potrhle mával rukama a něco Zefovi vykládal. Zef jen rozpačitě funěl a vypadal dost přitrouble. Asi nějaký divoch, uzavřel v duchu Gaj. Ale kde by se na trase vzal? Že by ho odchovalo nějaké zvíře? Takové případy se staly. Vypadá to na to - stačí se podívat na ty svaly, jen mu hrají... Sledoval, jak dvojice došla až ke strážnému, jak si Zef otřel čelo a něco vysvětloval a nováček strážný, který Zefa ještě nezná, ho šťouchl samopalem pod žebro a odstrčil do předepsané vzdálenosti. Ten polonahý chlapík si toho všiml a vložil se do rozmluvy. Ruce se mu jen mihají a tvář má naprosto nepochopitelnou - její výraz se nedá zachytit, je jako rtuť a tmavé oči taky bleskurychle pobíhají sem tam... Tak, a teď už je z toho blázen i strážný. Nejspíš vyhlásí poplach. Gaj se otočil.

»Pane rytmistře, dovoluji mi otázku. Staršina sto čtrnáctého někoho přivedl, nechcete se podívat?«

Pan rytmistr přistoupil k oknu, pohlédl ven a oči mu povylezly až na čelo. Strčil do okna, vyklonil se ven, div se nezakl prachem, který okamžitě vrazil do místnosti, a zařval:

»Strážný! Propustit!«

Když Gaj už zavíral okno, v chodbě se ozval dupot a Zef i jeho exotický souputník skromně vstoupili do kanceláře. Těsně za nimi se vevalil velitel stráže a ještě dva další chlapci ze službukonající směny. Zef připáčil na švy kalhot, odkašlal si, vypouklil na pana rytmistra nestydatě bleďe modré oči a chraplavě zahřímá:

»Hlášení podává staršina sto čtrnáctého oddílu vychovanec Zef. Na trase byl zadržen tenhle člověk. Podle všech známek je to blázen, pane rytmistře: žere jedovatý houby, nerozumí ani slovu, něco nesrozumitelně brebentí a chodí po světě, jak si rače povšimnout, docela nahatej.«

Zatímco Zef podával hlášení, zadržený přejížděl hbitými očima po zařízení místnosti a děsivě zvláště se culil na všechny přítomné - zuby měl pravidelné a bílé jako cukr. Pan rytmistr založil ruce za záda, přistoupil k němu blíž a pozorně si ho prohlížel od hlavy až k patě.

»Copak jste zač?« zeptal se.

Zadržený se zazubil ještě děsivěji, poplácal se dlaní po prsou a nezřetelně pronesl něco jako Machsim. Velitel stráže vyprskl, strážní se zachichotali a pan rytmistr se také pousmál. Gaj hned nepochopil, o čem jde, ale pak mu došlo, že ve zlodějské hantýrce by Machsim znamenalo snědl nůž.

»Nejspíš to bude někdo z vašich,« řekl pan rytmistr Zefovi.

Zef zakroutil hlavou a z vousisek se mu zvedl oblak prachu.

»To rozhodně ne,« nesouhlasil. »Von tím Machsim myslí sebe a zlodějský řeči nerozumí. Takže náš nebude.«

»Nejspíš degenerát,« soudil velitel stráže. (Pan rytmistr si ho chladně změřil pohledem.) »Je nahej...,« vysvětlil bystře velitel stráže a bezděky couvl ke dveřím. »Dovolte mi odejít, pane rytmistře!«

»Běžte,« přikývl pan rytmistr. »A pošlete někdo pro pana štábního lékaře Zoga... Kde jste ho chytil?« zeptal se Zefa.

Zef hlásil, že této noci pročesával se svým oddílem čtverec 23-07, zničil čtyři samohybné balisty a jedno zařízení neznámé konstrukce, dva lidé zahynuli při výbuchu a jinak bylo všechno v pořádku. Kolem sedmé hodiny ranní přišel k jeho ohni tento neznámý muž. Přišli na něj dřív, než k nim stačil dojít, pozorovali ho z úkrytu ve křoví a ve vhodném okamžiku ho zajali. Zef ho nejdřív pokládal za uprchlíka, pak si dokonce řekl, že to bude degenerát, a divže po něm nevystřelil, ale rozmyslel si to, protože ten člověk... Zef zjevně zabředl do slepé uličky, bezradně zamával plnovousem a prohlásil:

»Protože jsem zkrátka pochopil, že to degenerát není.«

»Z čeho jste tak usoudil?« zeptal se pan rytmistr; zadržený mezitím nehybně stál s rukama zkříženýma na prsou a sledoval chvíli Zefa, chvíli pana rytmistra.

Zef řekl, že se to bude těžko vysvětlovat.

»Za první se ten člověk ničeho nebál a ničeho se nebojí ani teď. Za druhý sundal z vohně kotlík a sněd přesně třetinu, jako to udělá každé pořádné kamarád, a předtím ještě hulákal do lesa, zřejmě chápal, že musíme být někde poblíž. Dál: Chtěl nás pohostit houbama. Houby byly jedovaté, takže jsme je nejedli a jeho jsme taky nenechali, ale von se pořád snažil nějak nás poctit - asi na znamení vděku. Dál: Ani jeden degenerát svými tělesnými schopnostmi nesáhá ani po paty docela normálnímu slabšímu člověku. Kdežto tenhle mě cestou sem uštval jako malého kluka - bral to přes polomy jako po rovné cestě, strže normálně přeskakoval, pak na mě na druhý straně čekal a navíc mě bůhvíproč, možná jen z čirého furiantství, každou chvíli popadl do náruče a nějakých dvě stě kroků se mnou utíkal...«

Pan rytmistr Zefa poslouchal a celým svým zjevem dával na srozuměnou, jak bedlivě sleduje tok jeho myšlenek, ale sotva Zef umkl, důstojník se střelovitě otočil k zadrženému a bez dlouhých cavyků na něj hontsky zaštěkal:

»Vaše jméno! Hodnost! Úkol!«

Gaje rafinovanost tohoto bleskurychlého výpadu nadchla, ale zajatec očividně nerozuměl ani hontsky. Znovu vycenil své velkolepé zuby, poplácal se po prsou a řekl Machsim, šťouchl trestance do boku a pečlivě vyslovil Zef a pak se rozpovídal - pomalu, s velkými pauzami, živě přitom gestikuluje a ukazuje oběma rukama na strop a pak zase na podlahu. Gajovi se zdálo, že v té promluvě zachytil pár známých slůvek, ale ta s celou věcí nemohla mít absolutně nic společného. Když zajatec umkl, ozval se kaprál Varibobu.

»Řekl bych, že je to všemi mastmi mazaný špión,« prohlásil starý kalamář. »Musíme to hlásit panu brigádýrovi.«

Pan rytmistr jako by ho vůbec neslyšel.

»Vy už můžete jít, Zefe,« vybidl vychovance. »Prokázal jste snahu a to vám bude přičteno k dobru.«
»Tisíceré díky, pane rytmistře!« zahřimal Zef a už se hotovil odejít, jenže zajatec najednou vyrazil jakési tlumené slůvko, naklonil se přes přepážku a shrábl ze stolu balíček čistých tiskopisů, ležících před kaprálem. Varibobu se k smrti vylekal (to je mi teda kaprál za všechny prachy!), ucukl do kouta a mrštil po divochovi perem. Divoch násadku obratně zachytil v letu, uvelebil se přímo na přepážce a začal na obrácenou stranu tiskopisu něco kreslit, aniž věnoval nějakou pozornost Gajovi a Zefovi, kteří se ho pokoušeli uchopit z obou stran za paže.
»Nechte toho!« okřikl je pan rytmistř a Gaj ochotně poslechl: udržet to hnědé zvíře bylo totéž, jako kdybyste se snažili chytit jedoucí tank za pás.

Pan rytmistř a Zef se postavili nad záda zadržného a přes rameno nakukovali, co to tam čmárá.

»Řek bych, že je to jednoduchý náčrt světa,« broukl nepříliš jistě Zef.

»Hm...,« podotkl pan rytmistř.

»No jasně! Tady v prostředku má Světový Světlo, tohle je Svět a tady jsme podle mého názoru my.«

»Ale proč je to všechno tak ploché?« zeptal se podezíravě pan rytmistř.

Zef pokrčil rameny.

»Asi projev dětského usuzování... Infantilismus... Podívejte se, teď nejspíš naznačuje, jak se sem k nám dostal.«

»Ano, to je možné, o takovém šílenství už jsem slyšel...«

To už se mezi hladké pevné rameno zajatcovo a hrubou propocenou Zefovu halenu dokázal protlačit i Gaj. Obrázek, který spatřil, mu připadal směšný. Takhle si dětičky z první třídy představují a zobrazují svět: uprostřed malý kroužek, označující Světové Světlo, kolem něj velká kružnice, která představuje Sféru Světa, a na kružnici velká plná tečka, ke které stačí přimalovat ručičky a nožičky a už je z toho »tohle je Svět a tohle jsem já«. A sféru ten cvok nedokázal zobrazit jako pravidelný kruh, vyšel mu z toho protáhlý ovál. Blázen, o tom není pochyb... Nakonec namaloval přerušovanou čáru odněkud z podzemí k tečce - prý takhle jsem se k vám dostal.

Mezitím se zajatec zmocnil dalšího formuláře a rychle maloval dvě maličké Sféry Světa, každou v jiném rohu, a taky je spojil přerušovanou čarou a k tomu všemu naškrábal nějaké klikyháky. Zef beznadějně hvízdal a řekl panu rytmistrovi:

»Dovolte mi odejít!«

Pan rytmistř ho však nepustil.

»Éé... Zefe, pokud se nemýlím, ráčil jste kdysi působit v oblasti... éé...« A zaťukal si skrčeným ukazovákem na temeno.

»Tak jest,« připustil po odmlce Zef.

Pan rytmistř se prošel po kanceláři.

»A nemohl byste... ééé, jak bych to řekl..., zformulovat svůj názor na tohle individuum... z hlediska vaší profese, asi takhle bych to řekl...«

»To bych prosím nikterak nemohl,« řekl Zef. »Ztratil jsem právo hovořit z titulu své profese.«

»Chápu,« zarazil ho pan rytmistř. »To je v pořádku. Za to vás chválím. Ale...«

Zef stál v pozoru s vypoulenými očima a pan rytmistř se zcela zjevně ocitl ve velkých rozpacích. Gaj všechno moc dobře chápal. Případ to byl vážný, ztraceně vážný. Co kdyby se z toho divocha opravdu vyklubal špión? Pan štábní lékař Zogu je samo sebou perfektní důstojník, ohromný legionář, ovšem jinak jen a jen štábní lékař. Kdežto ta zrzavá tlama Zef se ve své věci vyznala skvěle, než se dala na cestu zločinu.

»No tak dobře,« povzdychl si pan rytmistř. »Co se dá dělat... Ale když to vezmete čistě lidsky...« Zastavil se před Zefem. »Chápete? Čistě lidsky... Skutečně se domníváte, že je to šílenec?«

Zef si s odpovědí dával na čas.

»Tak čistě lidsky, říkáte? To by snad šlo, čistě lidsky. Mýlit se je přece člověku vlastní... Takže čistě lidsky bych se klonil k názoru, že jde o ukázkový případ rozpolcení osobnosti, provázený vypuzením vlastního já a jeho nahrazením já domnělým. Dál bych z čistě lidského hlediska, budoucího na životní empirii, doporučoval elektrošok a fleopreparáty.«
Kaprál Varibobu si to potajmu všechno sepsal, ale pana rytmistra nenapálíte. Lístek se záznamy kaprálovi vzal a zastrčil ho do náprsní kapsy svého frenče. Mach-sim se znovu rozpovídal a hovořil střídavě k panu rytmistrovi a k Zefovi - ten nebožák asi něco chtěl, asi se mu něco nezdálo - ale vtom už se otevřely dveře a vstoupil pan štábní lékař, jehož tato událost zřejmě vytrhla od oběda.

»Nazdar, Toote,« prohodil otráveně. »Oč běží? Vy jste, jak vidím, živ a zdrav, z toho mám radost... A co je tohle za kreaturu?«

»Vychovanci ho chytili v lese,« vysvětlil pan rytmistř. »Mám takové podezření, že je to šílenec.«

»Simulant je to, žádný šílenec,« zavrčel pan štábní lékař a nalil si z karafy sklenici vody. »Pošlete ho zpátky do lesa, ať pěkně maká.«

»Náš člověk to není,« namítl rytmistř. »A zatím nevíme, kde se tu vzal. Já bych řekl, že se ho před časem zmocnili degeneráti, on se tam zbláznil a přeběhl k nám.«

»To by se stát mohlo,« utrousil sarkasticky pan štábní lékař. »Člověk se nejdřív musí zbláznit, aby se mu chtělo přeběhnout k nám.« Přistoupil k zajatci a rovnou se mu chtěl podívat pod horní víčka. Zajatec výhrůžně vycenil zuby a jemně ho odstrčil. »Nono!« okřikl ho pan štábní lékař a obratně ho čapl za pravé ucho.

Zajatec se podřídil. Pan štábní lékař mu obrátil víčka naruby, s lehkým pohvizdováním mu prohmatl krk, ohnul a zase narovnal ruku v lokti, pak se s velkým hekáním a supěním sehnul a klepl ho pod koleno, vrátil se ke karafě a vypil další sklenici vody.

»Pálí mě žáha,« oznámil.

Gaj pohlédl na Zefa. Muž s ryšavým plnovousem a s ručním kanónem u nohy civěl do zdi, jako by se ho to všechno ani v nejmenším netýkalo. Pan štábní lékař se napil a znovu se začal zabývat cvokem. Prohmatával ho, proklepával, díval se mu na zuby, dvakrát ho pěstí praštil do břicha, pak vytáhl z kapsy plochou krabičku, rozmotal drát, zastrčil konec do

zásuvky a začal krabičku přikládat k různým částem divochova těla.

»Tak,« řekl a smotal kabel. »A říkáte, že je ještě ke všemu němý...?«

»Ne,« řekl pan rytmistr. »Mluví, ale nějakým zvířecím jazykem Nerozumí nám. A tohle nakreslil.«

Pan štábní lékař si prohlédl obrázky.

»Taktaktak,« odušil hloubavě. »Ohromné...« Vytrhl kaprálovi pero a rychle na kousek papíru namaloval kočku, jak ji malují děti - z kroužků a čárek. »A co říkáš tomuhle, kamaráde?« řekl a podal kresbičku cvokovi.

Ten ani na okamžik nezaváhal, hned začal škrábat perem po papíře znovu a vedle kočky vzniklo podivné chlupaté zvíře s těžkým nevlídným kukučem. Gaj takové zvíře neznal, ale jedno pochopil: tohle nebyl dětský obrázek. Úžasná kresba, prostě skvělá. Až trochu hrůzostrašná podívaná. Pan štábní lékař vztáhl ruku po peru, jenže cvok mu ho nevrátil a namaloval ještě jednoho živočicha - s obrovskými ušima, vrásčitou kůží a tlustým ocasem místo nosu.

»Báječné!« rozeřval se nadšeně pan štábní lékař a poplácával se po bocích.

Cvok nebyl k zastavení. Teď nenamaloval zvíře, ale nějaký přístroj, podobný velké průhledné mině. Dovnitř do miny šikovně usadil sedícího človíčka, zaklepal na něj prstem a týmž prstem poklepal po vlastním hrudníku a pronesl:

»Machch-ssim.«

»Tuhle věc moh vidět u řeky,« prohodil tiše přistoupivší Zef. »Dneska v noci jsme to spálili. Ale ty obludy...?«

Zakroutil hlavou.

Pan štábní lékař jako by si ho teprve teď všiml.

»Á, profesor!« zvolal s pitvorným potěšením. »A já pořád co mi to tu v kanceláři smrdí. Nebyl byste tak laskav, kolego, a nepronášel vaše velemoudré soudy z tamhletoho kouta? To bych vám byl opravdu velice zavázán...«

Varibobu se zachichotal a pan rytmistr Zefa přísně okřikl:

»Postavte se ke dveřím, Zefe, snad můžete trochu myslet, člověče...«

»No dobře,« řekl pan štábní lékař. »A co s ním chcete dělat, Toote?«

»Záleží na vaší diagnóze, Zogu,« odpověděl pan rytmistr. »Pokud je to simulant, pošlu ho prokuratuře, tam už si s ním poradí. Ale pokud je blázen...«

»To není simulant, Toote!« prohlásil pateticky pan štábní lékař. »A na štábní prokuratuře v žádném případě nemá co pohledávat. Já bych ovšem věděl o místě, kde by mohl vzbudit zájem. Kde je brigádýr?«

»Na trase.«

»Inu, to nakonec není podstatné. Dozorčího dnes máte vy, ne, Toote? Tak toho mimořádně zajímavého chlapíka odešlete na tuto adresu...« Pan štábní lékař se posadil za přepážku, papír před sebou zahradil lokty a rameny, aby vyloučil zvědavé pohledy, a na obrácenou stranu posledního obrázku něco napsal.

»Co to je?« zeptal se pan rytmistr.

»Tohle? To je jedna instituce, která vám za vašeho cvoka bude velmi povděčná, milý Toote. Za to vám ručím.«

Pan rytmistr tiskopis několikrát váhavě obrátil v rukou, pak odešel do nejvzdálenějšího kouta kanceláře a prstem k sobě přivolal pana štábního lékaře. Chvilí spolu o něčem polohlasně rozprávěli, takže bylo rozumět jen některým replikám pana Zoga: »...department propagandy... Pošlete ho tam s kurýrem... Tak strašně tajné to snad není, ne... Za to vám ručím... A tomu chlapovi rozkažte, ať na všechno zase zapomene... Kruci, ten cucák stejně nic nepochopí...!«

»Dobrá,« řekl nakonec pan rytmistr. »Sepíšeme průvodní list. Kaprále Varibobu!«

Kaprál se nadzvedl ze židle.

»Máte cestovní doklady pro vojina Gaala pohromadě?«

»Tak jest!«

»Tak do nich připište ještě eskortovaného zajatce Mach-sima. Vojína Gaale!«

Gaj klapl podpatky a vypjal se jako strunka.

»Rozkaz, pane rytmistře!«

»Než se ohlásíte na novém působišti v našem hlavním městě, dopravíte zajatce na adresu, kterou máte napsanou na tomhle papírku. Po splnění rozkazu lístek s adresou předáte dozorčímu nové posádky. Adresu zapomenete. To je váš poslední úkol, Gaale, a já samozřejmě očekávám, že ho splníte, jak se sluší a patří na čackého legionáře.«

»Provedu!« zařval Gaj, zachvácený nepopsatelným nadšením.

Zaplavila ho rostoucí vlna zalykavého opojení, zvedla ho a povznesla až k nebesům. O, ty sladké minuty vytržení, nezapomenutelné minuty, kdy narůstají křídla, minuty velkomyslného přezírání všeho hrubého, materiálního, tělesného... Minuty, kdy bažíte po tom, abyste na rozkaz splynuli s ohněm, aby vás ten rozkaz zároveň s plameny vydřtil proti tisícům nepřátel, do víru divošských hord, vstříc miliónům kulek, a to ještě není všechno, bude to ještě sladší, vytržení oslepí a spálí... Ó ohni! Ó plameny! O zběsilosti! A teď, teď to přišlo... Teď vstává urostlý, statný krasavec, pýcha brigády, náš kaprál Varibobu se vztyčuje jako ohnivá pochodeň, jako socha slávy a věrnosti a zpívá a my se k němu všichni přidáváme, všichni jako jeden muž...

Vpřed, legionáři, oceloví chlapci!

Vpřed, bořice pevnosti, v oku žár nám kolotá.

Okovanou botou zadupeme na psy,

ať čerstvá krev na mečích mihotá!

A všichni zpívali. Zpíval oslnivý pan rytmistr Toot, vzor legionáře, vzor všech vzorů, za něhož byste teď hned, za zvuků tohoto pochodu obětovali život, duši, všechno. A pan štábní lékař Zogu, vzor milosrdného bratra, drsný jako pravý voják a laskavý jako ruce matčiny... A náš kaprál Varibobu, do morku kostí náš, starý voják, veterán, který v bojích už dávno stačil zešedivět... Ó, jak září knoflíky a stužky na jeho odřeném, zasloužilém stejnokroji, ten nezná nic

jiného než službu, nic kromě věčné vojančiny...

Ocelová pěst nepříteli z cesty smete,
necht' Ohňostrůjci spokojeni jsou!
Opí zloduch! Však lítost k němu nepokvete,
švarné legie ho na smrt poženou!

... Ale co má znamenat tohle? On nezpívá, stojí, opírá se o přepážku a motá tou svou pitomou hnědou palicí, šmejdí očima a pořád se zubí, pořád se culí... Na koho se to culíš, ty hnusáku? O, jak rád bych k němu těžkým krokem přistoupil a bez rozmyšlení ocelovou pěstí praštil do toho odporného bílého rozšklebeného chrupu... Jenže to nejde, nejde, to je legionáře nedůstojné: Je to přece jen cvok, ubohý mrzák, který skutečného štěstí nikdy nedojde, je to jen slepý, nicotný, ubohý střep pravého lidství... A ten zrzavý vyvrhel se v koutě svíjí nesnesitelnou bolestí... Trestanec, zločinecká tlama... Vzít tě tak za klopy, za ten tvůj plesnivý plnovous - a vztyk, hovado! A budeš stát v pozoru, když legionáři zpívají svůj pochod! A po palici, po palici, přes tu špinavou držku, do těch tvých račích očí... Takhle, ták... Gaj trestance konečně odmrštil, srazil podpatky a otočil se k panu rytmistrovi. Jako vždy po záchvatu blouznivého nadšení mu cosi zvonilo v uších, svět sladce proplouval před očima a jemně se kolébal.

Kaprál Varibobu zmodralý námahou slabě pokuckával a držel se za prsa. Brunátný a zpocený pan štábní lékař lačně lokal vodu přímo z karafy a vytahoval z kapsy kapesník. Pan rytmistr se s nepřítomným výrazem ve tváři mračil, jako by se pokoušel na něco si vzpomenout... U prahu se jako špinavá hromada kostkovaných hadrů zmítal ryšavý Zef. Tvář měl rozbitou, plival krev a slabě sténal se zaťatými zuby. Mach-sim už se neusmíval. Tvář mu ztuhla a připomínala normální lidský obličej; polonahý muž s otevřenými ústy nehybnými kulatými očima zděšeně zíral na Gaje.

»Vojíne Gaale,« pronesl přeskakujícím hlasem pan rytmistr. »Éé..., co jsem to chtěl... Počkejte, Zogu, nechte mi tam aspoň doušek...«

Kapitola třetí

Maxim se probudil a okamžitě si uvědomil, jak těžkou má hlavu. V místnosti bylo k zalknutí. Už zase v noci zavřeli okno. I když tady z otevřeného okna moc užitku není - město je příliš blízko, ve dne se nad ním vznáší nehybná hnědá čepice odporných výparů, vítr je zanáší sem a nepomůže ani vzdálenost, ani čtvrté patro, ani park dole před domem. Teď si tak moct dát iontovou sprchu, pomyslel si Maxim, a nahý si vyběhnout do parku, ale ne do tohoto prašivého, poloshnilého, zešedivělého ze všeho toho dýmu a prachu - do našeho, někde u Gladbachu, na břehu stříbřitého Niersu, a proběhnout se v plném tempu takových patnáct kilometrů kolem jezera, opravdu na doraz, pak ho přeplavat, v zájmu pocvičení plic si nějakých dvacet minut pochodit po dně, prolézt změř kluzkých podvodních balvanů... Vyskočil, rozrazil okno dokořán, vyklonil se do mrholivého deště, zhluboka se nadechl vlhkého vzduchu a rozkašlal se - v ovzduší bylo plno svinstva, které tam nepatřilo, a po dešťových kapkách zůstávala na jazyku kovová příchut'. Po dálnici šustivě a svištivě uháněla auta. Dole pod oknem se žlutalo mokré listí a na vysoké kamenné ohradě se něco lesklo. Po parku chodil mužik v promočené pláštěnce a shraboval spadané listí na hromady. Za závojem deště se mlhavě rýsovaly cihlové budovy nějaké předměstské továrny. Z dvou vysokých komínů jako obvykle líně lezly a okamžitě klesaly k zemi mohutné sloupy jedovatého kouře. Dusný svět. Nepodařený, chorobný svět. Celý takový neútluný a teskný, jako kancelář, kde lidé se světlými knoflíky a zkaženými zuby z něčeho nic začínají kvílet, divže z toho neochraptějí, a Gaj, takový sympatický hezký chlapec, naprosto nečekaně do krve zmlátí zrzavého Zefa, který se ani nebránil... Nepodařený svět... Radioaktivní řeka, nemotorný železný drak, znečištěný vzduch a neupravení cestující v bachraté třípodlažní kovové krabici na kolečkách, která vypouští sedává mračna spálených plynů. A ještě jedna divoká scéna - nějací hrubí lidé řehotem a posunky dohnali starší paní až k slzám, a nikdo se jí nezastal, vagón nabitý k prasknutí, ale všichni se koukají jinam, jen Gaj zbledlý vzteky (ale možná taky strachem) najednou vyskočil, něco na ně křikl a oni odtáhli... Jenže i samotného Gaje, jinak určitě hodného a sympatického člověka, se občas naprosto nepředvídatelně zmocňovala strašlivá zuřivost, pouštěl se do zběsilých hádek se sousedy v kupé, měřil si je krvelačnými pohledy a pak stejně náhle upadal do hlubokého útlumu. A všichni ostatní si počínali stejně. Hodiny dokázali ležet úplně pokojně a mírumilovně, poklidně debatovali a sem tam si vyměnili úsměv, to všechno však jen do chvíle, než se někdo svárlivě osopil na souseda, soused nervózně odsekl, jejich nejbližší okolí, místo aby je uklidnilo, zasáhlo do sporu taky, skandál se pomalu rozrůstal - a už jeden hrozí druhému, strkají do sebe, někdo už se dere přes hlavy ostatních do ohně a mává pěstmi, někoho drží za límec, děti vřeští na celé kolo, dospělí je podrážděně pohlavkují a tahají za uši, ale po chvíli se zase všechno postupně uklidňuje, všichni se tváří uraženě, mluví neochotně a odvracejí se... Někdy se ovšem takový skandál zvrhne v naprostou nepřistojnost: všem zúčastněným lezou oči z důlků, na tvářích naskakují barevné skvrny, hlasy se zvyšují až do přerývaného diskantu, někdo se hystericky chechtá, jiný zpívá, další se modlí s roztfesenými rukama prosebně sepatýma nad hlavou... Blázinec...

Maxim odstoupil od okna, s pocitem beznadějně apatie a strašné duševní únavy postál uprostřed malé místnůstky, ale pak si přikázal, že se musí bez meškání vzbudit, a s masivní židlí v rukou, která měla nahradit činku, si trochu protáhl tělo. Takhle by se člověk dočista rozklížil, pomyslel si ustaraně. Den dva to snad ještě vydržím, ale pak musím utéct a trochu si pobloudit po lesích... Nejlepší by bylo pláchnout někam do hor - ty tu už na první pohled vypadají ohromně, tak nějak zpustle... Je to sice trochu daleko, za noc se asi neotočím... Jak jim to Gaj říkal...? Zartak... Čertví, jsou to hory vůbec, nebo už jde o zeměpisný název? Ačkoli jaképak hory, na hory teď není čas. Jsem tu deset dní, a ještě jsem nic neudělal...

Vnáchl se do sprchy a několik minut frkal a masíroval si tělo pod tuhým umělým deštěm, stejně protivným, jako je ten přírodní, jedině snad trochu chladnějším a navíc tvrdým a vápenatým.

Utřel se dezinfikovaným ručníkem a podrážděný vším možným - tímhle kalným ránem, celým okolním dusivým světem,

svou hloupou pozicí v něm i příliš tučnou snídani, kterou teď bude muset jíst - se, vrátil do pokoje, aby si ustlal. Snídaně už byla na stole; kouřilo se z ní a něčím zapáchala. Ryba zavírala okno.

»Dobrý den,« pozdravil Maxim místním jazykem. »To se nemusí. Okno.«

»Dobrý den,« odpověděla do cvakotu četných zástrček. »To se musí. Déšť. Špatný.«

»Rybo,« oslovil ji Maxim linkosem. Jmenovala se vlastně Nolu, ale Maxim ji za netečné vzezření pohotově překřtil na Rybu.

Otočila se a pohlédla na něj strnulýma očima. Potom, už kdoví pokolikáté, si přiložila ukazovák ke špičce nosu a pronesla »žena«, načež šťouchla do Maxima, řekla »muž« a ukázala na nemožnou hazuku přehozenou přes židli:

»Oblečení. To se musí.« Bůhvíproč nemohla vidět muže jen v trenýrkách. Ona vyžadovala, aby se muž zamotal do hadrů od hlavy až k patě.

Začal se oblékat a ona mu mezitím uštlala postel, přestože Maxim ji vždycky přesvědčoval, že si to milerád udělá sám, posunula do středu místnosti stůl, který on večer co večer stěhoval ke zdi, rezolutně roztočila až na doraz kohoutek topení, který Maxim pečlivě uzavíral, a všechna jeho jednotvárná »to se nemusí« se třísčila o její neméně jednotvárná »to se musí«.

Maxim si hazuku u krku zapnul na jediný přeražený knoflík, posadil se ke stolu a pošťoural se dvourohou vidličkou ve snídani. Následoval obvyklý dialog:

»Nechci. To se nemusí.«

»To se musí. Jídlo. Snídaně.«

»Nechci snídani. Není dobrá.«

»Snídaně se musí. Je dobrá.«

»Rybo,« pronesl Maxim procítěně. »Vy jste kručas. Dostat se vy ke mně na Zemi, třeba bych se samou snahou přerazil, ale rozhodně bych pro vás sehnal něco, co vám bude chutnat.«

»Nerozumím,« odušila bez jakéhokoli výrazu. »Co je to ryba?«

Maxim s odporem rozžvýkal tučné sousto, sáhl po papíru a nakreslil jí cejna en face. Pozorně obrázek prostudovala a strčila si ho do kapsy pláště. Všechny Maximovy kresby si brala a někam je odnášela... Maxim kreslil hodně, ochotně a rád: ve volném čase a v noci, když nemohl spát, tu nebylo naprosto co dělat. Kreslil zvířata, lidi, rýsoval tabulky a diagramy, reprodukoval anatomické řezy. Maloval profesora Megu jako hrocha nebo hrochy s podobou profesora Megu, překresloval univerzální tabulky linkosu, schémata strojů a diagramy historických posloupností; počmáral spousty papíru, které beze zbytku mizely v Rybině kapse bez jakýchkoli zřejmých následků pro další vývoj kontaktu. Profesor Megu alias Hroch měl svou metodu a zřejmě se jí nehodlal vzdát.

Univerzální tabulka linkosu, jejímž důkladným prostudováním by měl každý kontakt začít, Hrocha naprosto nezajímala. Místnímu jazyku přivandrovalce učila jediné Ryba, a i to jen pro zjednodušení styku s ním - aby mu mohla sdělit, že si má zavírat okno a nemá chodit bez hazuky. Odborníci pro kontakty nebyli podle všech známek povoláni vůbec.

Maximem se zabýval jediné a výhradně Hroch.

Pravda, měl k dispozici dosti výkonnou výzkumnou mentoskopickou aparaturu a Maxim trávil ve snímacím křesle čtrnáct až šestnáct hodin denně. Hrochův mentoskop opravdu nebyl špatný. Dovoľoval proniknout poměrně hluboko do vzpomínek a mohl se pochlubit skutečně slušnou rozlišovací schopností. Má-li někdo k dispozici takový přístroj, obejde se nakonec i bez znalosti jazyka. Hroch ovšem s mentoskopem pracoval prazvláštně. Demonstrovat své mentogramy kategoricky a dokonce s jistým pohoršením odmítal, zatímco s Maximovými nakládal přinejmenším svérázně. Maxim si připravil komplexní program vzpomínek, který by zdejší civilizaci měly poskytnout dostatečně úplnou představu o sociálním, ekonomickém a kulturním životě Země. Jenže mentogramy tohoto druhu v Hrochovi nevyvolávaly žádné nadšení. Vraštil obličej, nespokojeně mručel, pořád někam odcházel nebo někam telefonoval nebo se posadil ke stolu a monotónně plísnil svého asistenta, co chvíli prokládaje své promluvy šťavnatým slůvkem »massarakš«. Zato když Maxim na obrazovce přivedl k výbuchu ledovec, který věznil loď, když scorcherem rozsápal pancéřovaného vlka na kousky nebo odebral expresní laboratoř z chapadel obří hloupé pseudochobotnice, Hrocha by od obrazovky nedostal ani párem volů. Tiše pištěl, radostně se pleskal po pleši a příšerně řval na zmořeného asistenta, který dohlížel na záznam všech obrazů. Průběh chromosférické protuberance profesora uváděl do takové euforie, jako by nikdy v životě nic podobného neviděl, a velice se mu líbily i milostné scény, které si Maxim vypůjčil hlavně z filmů - to proto, aby zdejšímu obyvatelstvu poskytl alespoň základní představu o citovém životě pozemšťanů.

Tak bizarní vztah k nabízenému materiálu Maxima přiměl k velmi smutným úvahám. Dospíval k dojmu, že Hroch není žádný profesor, ale normální inženýr mentoskopista, který jen připravuje materiál pro skutečné odborníky na kontakty s mimoplanetárními civilizacemi, s nimiž se Maxim teprve setká, jenže zatím není známo, kdy k něčemu takovému dojde. Z toho všeho vyplývalo, že Hroch je duch značně primitivní, něco jako kluk, kterého ve Vojně a míru zajímají jen bitevní scény. Maxima to uráželo, reprezentoval tu Zemi, předváděl ji a - o tom není sporu - měl plné právo očekávat nějakého serióznějšího partnera.

Pravda, dalo se předpokládat, že tenhle svět leží na křižovatce neznámých mezihvězdných tras a návštěvníci z vesmíru tu nejsou žádnou zvláštností. Že jsou naopak záležitostí natolik všední, že kvůli každému dalšímu už se tu nezřizují zvláštní autoritativní komise a tento svět se prostě omezí na to, že z nich jen vytěží veškeré užitečné informace. Pro tento předpoklad mluvila operativnost, s jakou lidé se světlými knoflíky, jasní neoborníci, situaci racionálně zvážili a bez zbytečných citoslovečných výlevů ho odeslali přímo na místo určení. Nebo tu třeba nějaký nehumanoidi, kteří sem přicestovali před ním, zanechali tak špatný dojem, že domorodci se teď ke všemu mimoplanetárnímu chovají s oprávněnou nedůvěrou; pak by ovšem pobíhání kolem mentoskopu, jemuž se tak horlivě věnuje profesor Hroch, bylo jen předstíráním kontaktu a zabíjením času, dokud neznámá vyšší instance nerozhodne o jeho dalším osudu.

Tak či onak jsem na tom bídě, uzavřel v duchu Maxim a div se neudávil posledním soustem snídaně. Musím se co

nejrychleji naučit jazyk, pak se všechno vysvětlí...

»Dobře,« řekla Ryba. »Pojďme...«

Maxim si povzdechl a vstal. Vyšli na chodbu. Byla dlouhá, špinavě modrá, po pravé i levé straně se táhly řady zamčených dveří, přesně takových jako ty od Maximova pokoje. Maxim tu nikdy nikoho nepotkal, ale asi dvakrát slyšel zeza dveří podivné, vzrušené hlasy. Možná také izolace pro návštěvníky z vesmíru, kteří čekali, až o nich bude rozhodnuto.

Ryba, vzpřímená jako svíce, kráčela širokým mužským krokem před ním a Maximovi jí najednou bylo strašně líto. Tahle země patrně ještě neznala průmysl krásy, a tak byla chudinka Ryba vydána sama sobě napospas... S řídkými bezbarvými vlasy, které se plazily zpod bílého čepčku, s obrovskými lopatkami, zvedajícími na plášti dva ostré hrbolky a s nestvůrně tenkýma nožkami se ani člověk dost dobře nemůže cítit na výši - maximálně tak před vetřelci z cizích světů, pokud možno nehumanoidy. Profesorův asistent se k ní choval přezíravě, zatímco Hroch sám ji prakticky neregistroval a obvykle ji oslovoval jakýmsi »ýýý«, což v jeho mluvě zřejmě odpovídalo interkosmickému »ééé...« Maxim si vzpomněl na svůj ne právě nejhezčí vztah k ní a zahlodala v něm výčitka. Dohnal ji, pohladil po kostnatém rameni a řekl:

»Nolu je pašák, hezká.«

Zvedla k němu suchou tvář a v tu chvíli se jako ještě nikdy podobala překvapenému cejnu en face. Shodila jeho ruku ze svého ramene, nachmuřila sotva patrné obočí a přísně prohlásila:

»Maxim ošklivý. Muž. Žena. To se nesmí.«

Maxim schlíple zvolnil a zase se držel pár kroků za ní.

Tak došli až na konec chodby. Ryba strčila do dveří a ocitli se ve velké světlé místnosti, které Maxim v duchu říkal přijímací salón. Okna tu byla nevkusně dekorovaná pravoúhlou mříží ze silných ocelových prutů; vysoké čalouněné dveře vedly do Hrochovy laboratoře a před těmito dveřmi vždy bůhvíproč seděli dva nápadně urostlí nepřilíší čiperní domorodci, kteří neodpovídali na pozdrav a nalézali se ve stavu jakéhosi trvalého transu.

Ryba jako vždy hned šla do laboratoře a Maxima nechala v předpokoji. Maxim jako vždy pozdravil a jako vždy se odpovědi nedočkal. Dveře do laboratoře zůstaly pootevřené, zazníval odtud zvučný podrážděný Hrochův hlas a jasné cvakání běžícího mentoskopu. Maxim přistoupil k oknu a zatím sledoval mlhavou vlhkou scenérii, lesnatou krajinu, rozřatou stuhou dálnice, vysokou kovovou věž, v mlze sotva viditelnou, ale rychle ho to přestalo bavit, a tak nečekal, až ho někdo vyzve, a vstoupil do laboratoře.

Jako obvykle to tu příjemně vonělo ozónem, mihotaly kontrolní monitory, plešatý utrápený asistent s nezapamatovatelným jménem a přezdívkou Lustr se tvářil, že seřizuje aparaturu, a se zájmem sledoval kravál. V laboratoři se totiž právě odehrával kravál.

V Hrochově křesle za Hrochovým stolem seděl neznámý člověk s hranatým oloupaným obličejem a rudýma zateklýma očima. Hroch se před ním rozkročil v lehkém předklonu a s rukama v bok. Řval. Krk měl šedavý, lysina plápolala nachez podvečerních červánků a z úst do všech stran odstříkovaly sliny.

Maxim se vynasnažil zbytečně na sebe neupoutat pozornost, tichounce se proplížil na své pracovní místo a tlumeně pozdravil asistenta. Lustr, bytost nervózní a věčně vyjukaná, nadskočil hrůzou a zakopl o tlustý kabel. Maxim ho v poslední chvíli stačil zachytit za ramena, nešťastný Lustr ochabl a zvrátil oči v sloup. Krve by se v něm nedořezal. Byl to zvláštní člověk, Maxima se panicky bál. Odněkud se neslyšně vynořila Ryba s otevřenou lahvíčkou a okamžitě ji Lustrovi přiložila k nosu. Lustr škytl a ožil. Dřív než znovu stačil uniknout do nebytí, Maxim ho opřel o plechovou skříň a chvatně ho opustil.

Když se posadil do snímáčího křesla, zjistil, že muž se sloupanou tváří přestal poslouchat Hrocha a soustředil pozornost na něj. Maxim se přivětivě zaculil. Vtom Hroch strašlivou silou praštil pěstí do stolu a vrhl se po telefonu. Neznámý využil vzniklé pauzy a pronesl několik slov, z nichž Maxim porozuměl jen výrazům smí a nesmí, vzal ze stolu list silného namodralého papíru s jasně zelenou ořízkou a zamával jím ve vzduchu Hrochovi před nosem. Hroch otráveně mávl rukou a vzápětí něco štkal do telefonu. Musí, nesmí a ono nepochopitelné massarakš se z něj valily jako z rohu hojnosti a Maxim zachytil také slůvko okno. Všechno skončilo tím, že Hroch podrážděně praštil sluchátkem do vidlice, ještě několikrát štkl po neznámém, takže ho naposledy poplival od hlavy až k patě, vyvalil se z pracovní ven a práskl za sebou dveřmi.

Neznámý si otřel tvář kapesníkem, zvedl se z křesla, otevřel dlouhou plochou krabici, která ležela na okně, a vytáhl z ní nějaký tmavý oděv.

»Pojďte sem,« řekl Maximovi. »Oblékněte se.« Maxim se ohlédl na Rybu. »Jděte,« vybidla ho Ryba. »Oblékněte se. Musíte.«

Maxim pochopil, že v jeho osudu konečně nastal dlouho očekávaný zvrat, že někdo někde o něčem rozhodl. Okamžitě pustil z hlavy všechno předešlé Rybino nabádání, shodil obludnou hazuku a s pomocí neznámého se navlékl do nových šatů. Bezděky si pomyslel, že ani tento úbor nevyniká krásou či pohodlností, ale byl přesně takový, jaký měl na sobě neznámý. Dalo se dokonce předpokládat, že ten člověk obětoval svůj vlastní náhradní oděv, protože rukávy blůzy byly Maximovi krátké, kdežto kalhoty mu vzadu visely jako pytel a kolena měly vytlačená. A co víc, Maximův zevnějšek se všem přítomným zjevně zamlouval. Neznámý pochvalně mručel, Rybina tvář zjihla, pokud je cejn vůbec něčeho podobného mocen, dívka Maximovi otřepávala ramena, snažila se stáhnout blůzu do pasu, a dokonce i Lustr ukrytý za pultem se bezbarvě usmíval.

»Půjdem,« řekl neznámý a zamířil ke dveřím, jimiž se před chvílí vyvalil rozlícený Hroch.

»Na shledanou,« řekl Maxim Rybě. »A děkuju,« dodal linkosem.

Zdálo se mu, že ji to dojalo. Možná jí ovšem spíš dělalo starosti, že ty šaty nepadnou nejlépe. Bledému Lustrovi jen zamával a pospíšil za neznámým.

Prošli několika místnostmi, zavalenými nevzhlednou předpotopní aparaturou, sjeli hlučným rozvrzaným výtahem do přízemí a ocitli se v nízké rozlehlé hale, kam Gaj Maxima před několika dny přivedl. A stejně jako před několika dny zase museli čekat, až se vyplní nějaké formuláře, až legrační mužik v pitvorné čapce něco nadrápe na růžové kartičky, rudooký neznámý počmárá pro změnu zelené kartičky a děvucha s optickými zesilovači na očích udělá do kartiček tvarované otvory - a pak si ty kartičky všichni vyměňují, křičí jeden na druhého, sápu se po telefonu, až si nakonec človíček v pitvorné čapce dvě zelené a jednu růžovou kartičku vezme, tu růžovou přetrhne vejpúl, jednu půlku odevzdá děvuse, co kartičky procvakává, a neznámý se sloupanou tváří dostane dvě růžové kartičky, k tomu silný modrý štítek a nakonec kulatou kovovou známku s vyraženým nápisem, aby tohle všechno, o minutu později předal urostlému halamovi se světlými knoflíky, který stojí u venkovních dveří asi dvacet kroků od mužíka v pitvorné čapce, a když už jsou na ulici, urostlý halama začne ochraptěle řvát, rudooký se znovu vrací a ukazuje se, že si zapomněl vzít modrý kartónový čtvereček, tak si bere modrý kartónový čtvereček a s hlubokým povzdechem ho ukládá někam do záhradí. Teprve teď mezitím už pořádně promoklý Maxim dostal možnost posadit se do zbytečně dlouhé limuzíny vedle rudookého, který je podrážděný, popuzeně supí a neustále opakuje oblíbené Hrochovo zaklínadlo massarakš. Auto zavrčelo, měkce se pohnulo z místa, opustilo stádo jiných prázdných a mokrých aut, přešlo velkou asfaltovou plochu před budovou, obkroužilo velký kulatý záhon s povadlými květinami, podél vysoké žluté zdi přešustilo k výjezdu na dálnici a prudce přibrzdilo. »Massarakš,« zasyčel znovu rudooký a vypnul motor.

Po silnici se vlekla kolona únavně stejných skvrnitých nákladáků s nepořádně snýtovanými a teď už notně zprohýbanými plechovými postranicemi. Nad bočnice vyčnívaly řady nehybných kulatých předmětů, vlhce svítících kovem. Nákladáky se pohybovaly zvolna, udržovaly pravidelné rozestupy, motory rovnoměrně klokotaly a šířily kolem sebe úděsný pach organické spaleniny.

Maxim si prohlédl dveře, rychle se zorientoval, co k čemu slouží, a zvedl stažené sklo. Rudooký mu nevěnoval jediný pohled a vychrlil dlouhou sentenci, z níž Maxim nepochopil ani slovo.

»Nerozumím,« řekl Maxim.

Rudooký k němu otočil překvapený obličej a soudě podle intonace se na něco zeptal. Maxim zakroutil hlavou.

»Nerozumím,« opakoval.

Měl pocit, že rudooký se podivil ještě víc, sáhl do kapsy, vytáhl odtamtud plochou krabičku nacpanou dlouhými bílými tyčinkami, jednu si strčil do úst a ostatní nabídl Maximovi. Maxim si krabičku zdvořile vzal a začal si ji prohlížet. Byla z tuhého papíru a ostře čpěla jakýmsi suchými rostlinami. Maxim si jednu tyčinku vzal, kousek ukousl a rozžvýkal ho. Vzápětí chvatně stočil okénko dolů, vystrčil hlavu ven a všechno vyplivl. Jídlo to nebylo.

»To se nesmí,« řekl rudookému a krabičku mu vrátil. »Není dobré.«

Rudooký si ho prohlížel s nechápavě pootevřenými ústy. Bílá tyčinka přilepená ke spodnímu rtu splihle visela dolů. Maxim tedy v souladu se zdejšími zvyky přitiskl koneček ukazováku ke špičce nosu a představil se.

»Maxim.«

Rudooký něco zabručel, z ruky mu najednou vyskočil plamínek, on do něj konec tyčinky ponořil a auto se okamžitě zaplnilo dusivým dýmem.

»Massarakš!« vykřikl Maxim rozhořčeně a rozrazil dveře. »To se nesmí.«

Už věděl, co je to za tyčinky; když jeli s Gajem do města, skoro všichni muži otravovali vzduch přesně stejným kouřem, jenomže k tomu neužívali bílých tyčinek, ale krátkých a dlouhých dřevěných předmětů, podobných starobylým dětským pišťálám. Vdechovali nějaké narkotikum, což je nepochybně jeden z neškodlivějších zlovyků vůbec - Maxim se tehdy utěšoval jen tím, že ten sympatický Gaj byl zřejmě také kategoricky proti tomuto zvyku.

Rudooký narkotickou tyčinku kvapně vyhodil oknem a z neznámého důvodu si zamával dlaní před obličejem. Maxim si pro jistotu také zamával dlaní před obličejem a znovu se představil. Ukázalo se, že rudooký se jmenuje Fank, a tím rozmluva skončila. Ještě takových pět minut seděli, vyměňovali si přívětivé pohledy, jeden druhému ukazovali na nekonečnou kolonu nákladních aut a po řadě opakovali: »Massarakš!« Pak dlouhatánský had aut přece jen skončil a Fank se dostal na dálnici.

Zřejmě měl hrozně naspěch. Alespoň okamžitě provedl něco, že se motor vmžiku sametově rozbzučel, potom spustil nějaké hnusně kvílící zařízení a - nakolik to Maxim mohl posoudit - bez jakýchkoli ohledů na elementární pravidla bezpečnosti silničního provozu uháněl po dálnici nejvyšší možnou rychlostí, hlava nehlava předjížděl kolonu a na poslední chvíli uhýbali automobilům, které se řítily v protisměru.

Předehnali celou kolonu, potom předjeli široký rudý kočár s osamělým, na kost promočeným řidičem a div nevjeli do příkopu, protáhli se kolem dřevěného dvoukoláku na obrovských kolech velikosti dospělého muže, který táhlo bezocasé prehistorické zvíře; pak vytí jejich vozu zahrnalo mimo silnici skupinu chodců v celtových pláštích; vříteli se pod klenbu zmoklých košatých stromů, vysazených v rovných řadách po obou stranách silnice - Fank neustále zvyšoval rychlost, proudící vzduch ječel na hranách karosérie, kočáry vyděšené sirénou se tiskly ke krajnici a uvolňovaly cestu. Maximovi se zdálo, že auto není na takovou rychlost stavěné, připadalo mu příliš nestabilní a jízda mu byla trochu nepříjemná.

Zakrátko už vozovku obstoupily domy. Automobil se přihnul do města a Fank byl nucen prudce zvolnit.

Ulice byly zbytečně úzké a doslova ucpané kočáry. Fankův vůz, svíraný ze všech stran nejrůznějšími povozy, vozidly a mechanismy, se sotva plazil. Před nimi až někam do polou nebe vyrostla zadní stěna skříňového návěsu, pokrytá neforemnými pestrobarevnými nápisy s hrubými kresbami lidí a zvířat. Vlevo vedle nich se stejnou rychlostí sunuly dva osobní vozy stejné jako ten jejich, nacpané živě gestikulujícími muži a ženami. Krásnými, nápadnými ženami, kam se na ně hrabe taková Ryba. Ještě dál vlevo kovové hřmotila jediným mamutím kolem jakási místní varianta gyromatu, co chvíli chrlicí modré a zelené jiskry a k prasknutí přecpaná cestujícími. Vpravo byl chodník, mrtvý pás asfaltu, po němž vozidla nesmějí jezdit. Po chodníku kráčely husté proudy lidí, oblečených do podivného šatstva fialových a

černých odstínů, kteří do sebe vráželi, snažili se jeden druhého předejít, obratně se navzájem vyhýbali, ti dravější se tlačili jedním ramenem dopředu, co chvíli vbíhali do otevřených, jasně osvětlených dveří a mísili se s dav, které kypěly a přelévaly se za velikánskými opoceními skly, místy se v ulicích najednou shlukli a vyvolávali dopravní zácpy a zmatek, natahovali krky a někam zvědavě nakukovali. Byly tu spousty hubených a bledých tváří, nápadně připomínajících Rybinu; skoro všichni byli oškliví, zbytečně a nezdravě vyschlí, příliš bledí, nevzhlední a hranatí. Přesto působili dojem lidí spokojených - často a ochotně se smáli, chovali se nenuceně, oči se jim leskly a všude se ozývaly zvukové, vzrušené hlasy. Nejspíš ten svět přece jen bude uspořádán poměrně slušně, pomyslel si Maxim. Domy vypadají vcelku optimisticky - do pošmourného dne téměř všechna okna svítí, takže nedostatkem elektrické energie tu rozhodně netrpí. Nad střechami převesele mihotají barevná světla, ulice jsou umetené a čistě opláchnuté, téměř všichni obyvatelé úpravně oblečení, a pokud jde o ty strhané tváře - inu což, svět je to asi chudý, ne zcela zdravý, ale přesto se, alespoň na první pohled, zdá být vcelku úspěšný.

Najednou se v ulici něco změnilo. Ozvaly se exaltované výkřiky. Nějaký člověk se sápal na prosklený pouliční stánek, pověsil se za střechnu, volnou rukou energicky zamával a začal něco volat. Dav na chodníku se rozezpíval. Lidi zastavovali, snímali čapky a klobouky, příšerně pouličili oči a zpívali, řvali do úplného ochraptění a pozvedali úzké obličejy k obrovským nápisům v různých barvách, které se rozhořely napříč nad vozovkou.

»Massarakš!« zasyčel Fank a vůz zakličkoval. Maxim na něj pohlédl. Muže u volantu polila smrtelná bledost - najednou byl k nepoznání. Zakýval hlavou, s obtížemi odtrhl ruku od volantu a zděšeně se zadíval na hodinky.

»Massarakš!«, zasténal a z úst mu vylétlo ještě několik slov, z nichž Maxim zachytil už jen »nerozumím«.

Ohlédl se přes rameno a už znetvořená tvář ztratila i poslední zbytky původní podoby. Maxim se dozadu podíval také, ale nezjistil za vozem nic zvláštního. V závěsu za nimi se pohyboval uzavřený hranatý žlutý automobil.

Řev venku na ulici už byl téměř nesnesitelný, ale Maxim teď měl docela jiné starosti. Fank zjevně ztrácel vědomí, a jejich auto jelo stále dál; návěs před nimi zvolnil, rozsvítla se jeho jasná brzdová světla, pestře počmárané zadní čelo se najednou prudce přiblížilo, ozval se odporný skřípot, následovala dutá rána a zmuchlaná kapota se splašeně vzejpala.

»Fanku!« zvolal Maxim. »Fanku! To se nesmí!«

Fank bezvládně ležel s hlavou opřenou o loket, spočívající na oválném volantu a přervaně a hlasitě sténal. Kolem kvílely pneumatiky, provoz se zastavil a rozeřvaly se klaksony ostatních aut. Maxim popadl Fanka za rameno a zatřásl jím, pak toho nechal, otevřel dveře a vykřikl: »Sem! Je mu špatně!«

U auta už se seběhl zpívající, řvoucí a rámusící dav, lidé překotně mávali rukama, nad hlavami se míhaly zaťaté pěsti, desítky párů krví podlitých očí zběsile rotovaly v očních jamkách. Maxim zhola ničemu nerozuměl: Nevěděl, zda ty lidi tak rozhořčila jejich nehoda, zda mají z něčeho tak nezřizenu radost, či zda někomu hrozí. Křičet nemělo smysl, neslyšel vlastního slova, a tak se raději vrátil do vozu k Fankovi. Ten už byl zabořen v opěradle s hlavou nepřírozně zvrácenou dozadu, ze všech sil si dlaněmi mnul spánky, tváře a temeno a na rtech mu bublaly sliny. Maxim pochopil, že jeho společníka sužuje nesnesitelná bolest, pevně ho uchopil za zápěstí a chvatně se soustředil, aby přelil jeho fyzické utrpení do sebe. Nebyl si jist, zda se to povede i s obyvatelem jiné planety, horečně pátral po příslušném nervovém kontaktu, ale nemohl ho najít, a vtom Fank navíc odtrhl dlaně od spánků a ze všech svých chabých sil začal Maxima odstrkovat a něco zoufale mumlat plačtivým hlasem. Maxim pochopil jen: »Běžte, běžte...« Bylo jasné, že Fank není při smyslech. To už se dvířka u volantu otevřela, do auta se vnořily dva rozpálené obličejy pod černými baret, zaleskly se řady kovových knoflíků - a hned nato popadla Maxima spousta tvrdých, pevných rukou za paže, za ramena a boky a za krk a ty ruce ho odtrhly od Fanka a vytáhly z vozu ven. Nebránil se, necítil v tom počinání hrozbu nebo zlý úmysl, spíš naopak. Už hluboko ve řvoucím davu ještě stačil zahlédnout, jak ti dva v baretech odvedli bolesti zkrouceného Fanka ke žlutému hranatému vozu a další tři černé baret mezitím odtlačovaly lidi s rukama nad hlavou, kteří se shlukli kolem havarované limuzíny. Pak odešli, vřeštící dav se neprodyšně semkl kolem vraku, ten se nemotorně zahýbal, nazvedl, obrátil se na bok a vzduchem se mihla pomalu se otáčející kola - a už leží střechou dolů, nějací dva na něj lezou, všichni ostatní křičí a zpívají a všechny zachvátilo horečnaté, šílené veselí.

Maxima zatlačili až k domovní zdi, přitiskli ho k mokrému výkladu, a když natáhl krk, uviděl přes hlavy davu, jak se žlutý hranatý automobil s měděným klapotem prodrál záplavami chodců a aut a zmizel z dohledu.

Kapitola čtvrtá

Pozdě večer Maxim pochopil, že tohohle města má už po krk, že už tady nechce nic vidět, ale zato by něco snědl. Strávil celý den na nohou, nezvykle hodně toho zažil, téměř nic nepochopil, prostým poslechem se naučil několika dalším slovům a identifikoval několik písmen na vývěsních štítech a plakátech. Nešťastný případ s Fankem ho překvapil a vyvedl z konceptu, ale v podstatě byl nakonec spokojen, že je zase sám svým pánem. Měl samostatnost rád a po celou tu dobu, co seděl v Hrochově špatně větraném čtyřpatrovém termišti, se mu nejvíc nedostávalo právě samostatnosti. Když si všechno promyslel, rozhodl se, že se na nějaký čas ztratí. Slušnost je slušnost, ale on potřebuje hlavně informace. Procedura kontaktu mezi civilizacemi je samo sebou věci posvátnou, jenže lepší příležitost k získání nezávislých informací už se mu těžko naskytne...

Město jeho obrazotvornost ohromilo. Tisklo se k terénu, všechen pohyb se tu odehrával buď po zemi, nebo pod jejím povrchem; obrovské prostory mezi domy a nad domy zely prázdnotou, vydané napospas dýmu, dešti a mlze. Město bylo šedé, zakouřené, bezbarvé a všude, kam oko dohlédlo, únavně stejné - ne díky budovám, mezi nimiž se našly i velmi vzhledné stavby, ne pro jednotvárný kvas davů v ulicích, ani pro nezměrnou syrovost či pro podivuhodnou neživotnost záplav kamene a asfaltu - bylo stejné svou obecnou, nejjobecnější, nejvlastnější podstatou. Podobalo se gigantickému hodinovému mechanismu, ve kterém není stejná ani jediná součástka, ale všechny ty součástky se stále pohybují, otáčejí, scházejí a zase rozcházejí v pravidelně se opakujícím, stejném, věčném rytmu, jehož změna může znamenat jedno jediné - poruchu, závadu, zástavu. Zvláštní, ničemu nepodobný, nevidaný svět! Patrně byl dosti složitý a řídil se mnoha zákony, ale jeden, ten nejzákladnější zákon, už Maxim odhalil: Dělej všechno, co dělají ostatní, a

dělejší to tak, jak to dělají oni. Poprvé v životě si přál být jako ostatní. Společně s ostatními se vevalil i do dunivě prázdných veřejných prostor pod špinavými střechami, společně s nimi tyto prostory opouštěl, společně s ostatními sjížděl pod zem, mačkal se do přeplněných elektrických vlaků, za nepředstavitelného lomozu a řinkotu se někam řítit, pak se proudem spěchajících nechal unášet zpátky na povrch, do neznámých ulic, které vypadaly naprosto stejně jako ty předešlé...

Nakonec na město klesl večer, rozsvěcela se mdlá, slabá pouliční světla zavěšená vysoko nad zemí, takže téměř nic neosvětlovala, na hlavních třídách už prakticky nebylo k hnutí a na ústupu před tím mraveništem se Maxim ocitl v jakési poloprázdné a poloseřadné boční ulici. Tady pochopil, že už toho dneska bylo dost, a zůstal stát. Spatřil tři rozsvícené zlatavé koule, blikavý modrý nápis, svinutý ze skleněných trubek naplněných luminiscenčním plynem a dveře, za nimiž bylo vidět polosklepnutí místnost. Už si stačil zjistit, že takovými třemi zlatavými koulemi se zpravidla označují podniky, kde dostanete najíst. Seběhl po vydrolených schodech a uviděl šálek s nízkým stropem, zhruba deset prázdných stolků, podlahu posypanou silnou vrstvou dosud čistých pilin a skleněnou chladicí vitrínou, zastavěnou nasvícenými láhvemi s duhově zbarvenými nápoji. V kavárně skoro nikdo nebyl. Za chromovaným pultem vedle vitríny se majestátně pohybovala starší tvarohovitě kyprá žena v bílé blůze s vyhrnutými rukávy a opodál u kulatého stolu nedbale seděl pomešší, ale dobře stavěný muž s bledou hranatou tváří a silnými černými kníry. Maxim vstoupil, vybral si stůl a posadil se. Kyprá matrona za pultem pohlédla někam k Maximovi a cosi ochraptěle a silně zavolala. Knírač se na něj prázdnými očima zadíval taky, odvrátil se, chopil se vysoké sklenice s průhlednou kapalinou, která stála na stole před ním, přiložil ji k ústům a zase postavil na místo. Někde bouchly dveře a do lokálu vešla mladičká milá dívka v bílé krajkové zástěrce, našla Maxima očima, přistoupila k němu, opřela se konečky prstů o stůl a zadívala se kamsi nad jeho hlavu. Měla čistou hebkou kůži, lehké chmýří na horním rtu a hezké šedé oči. Maxim se ukazovákem galantně dotkl špičky nosu a pronesl:

»Maxim.«

Dívka se na něj nechápavě zadívala, jako by si ho teprve teď všimla. Byla tak milá, že se Maxim mimoděk zazubil od ucha k uchu, ona se taky usmála, ukázala si na nos a řekla:

»Rada.«

»Dobře,« zaradoval se Maxim. »Večeře.«

Přikývla a na něco se zeptala. Maxim pro každý případ taky přikývl. Usmál se a zadíval se za ní - byla útlá, lehounká a on si potěšeně uvědomil, že i v tomto světě žijí hezčí lidé.

Kyprá ženština za pultem pronesla dlouhou bručlavou sentenci a ukryla se ve své chromované pevnosti. Maxim zjistil, že vousáč se na něj dívá. Nevřídně, nepřátelsky. Po bližším zkoumání se ukázalo, že muž je hotové ztělesnění ponuré zakabonělosti. Maxim si zatím nedokázal vysvětlit, čím to je, ale ten muž v něm probouzel samé nepřijemné asociace - s vlkem nebo možná s opicí. Ať si. Nebude si ho všimnat.

Rada se vynořila znovu a postavila před Maxima talíř s kouřící porcí kaše z masa a zeleniny a nádoby ze silného skla, obsahující světlou napěněnou tekutinu.

»Dobře,« pochválil ji Maxim a poplácal po vedlejší židli na znamení, aby si přisedla.

Moc si přál, aby si k němu Rada sedla hned, dokud bude jíst, a něco mu vyprávěla a on by poslouchal a taky chtěl, aby pocítila, jak se mu líbí a jak se po jejím boku cítí příjemně.

Ale Rada se jen pousmála a zavrtěla hlavou. Něco prohodila - Maxim porozuměl jen slovu sedět - a vrátila se k pultu. Škoda, pomyslel si Maxim. Chopil se dvouzubé vidličky a pustil se do jídla, pokoušeje se ze třiceti slov, která znal, sestavit větu, která by dívce tlumočila jeho přání, sympatie a potřebu sblížení.

Rada stála opřena o pult s rukama zkříženými na prsou a pokukovala po něm. Pokaždé, když se jejich pohledy setkaly, se na sebe usmáli a Maxim se divil, proč je Radin úsměv vždy o něco bledší a nejistější. Těšilo ho dívat se na ni, přestože se do toho příjemného pocitu postupně mísil rostoucí neklid. Potěšení zakoušel i z jídla, které bylo nečekaně chutné a zřejmě dosti výživné. Zároveň už však postřehl podmračený, tísnivý pohled kníratého muže a neomylně zachycoval nevoli kypré matrony za pultem... Opatrně uskl z těžké sklenice - bylo to pivo, chladné, čerstvé, ale po pravdě řečeno přespříliš silné. Alespoň pro znalce.

Vousáč něco řekl a Rada přistoupila k jeho stolu. Zapředli spolu tlumenou a nevraživou debatu, ale vtom Maxima napadla velká moucha a on byl nucen se s ní utkat. Byla masivní, modrá a drzá: Zdálo se, že na něj nalétává ze všech stran najednou, bzučela a temně pištěla, jako by se chystala vyznat Maximovi lásku, nechtěla už nikdy odlétnout a naopak zůstat tady, s Maximem a jeho talířem, chodit po nich, olizovat je - a byla úporná a řečná. Všechno skončilo tím, že Maxim udělal nějaký nesprávný pohyb a ona se zřítla do piva. Štítivě přestavil sklenici na vedlejší stůl a dojídal ragú. Mezitím k němu znovu přistoupila Rada a tentokrát už bez úsměvu se na něco zeptala.

»Ano,« řekl Maxim pro jistotu. »Rada je hezká.«

Pohlédla na něj s upřímným úlekem, odešla k pultu a vrátila se s malou sklenkou tmavohnědé tekutiny na tácku.

»Chutná,« řekl Maxim a laskavě a ustaraně se na děvče zadíval. »Co špatně? Rado, sedněte mluvit. Musíme mluvit. Nesmím odejít.«

Tento pečlivě připravený proslov na ni udělal nečekaně špatný dojem. Maxim měl dokonce pocit, že se co nevidět rozpláče. Roztřásl se jí rty, něco zaseptala a vyběhla ze sálu. Něco dělám špatně, pomyslel si zkormouceně Maxim, ale naprosto nechápal, co konkrétně.

Uvědomoval si jedno: Ani muž s knírem, ani kyprá dáma si nepřejí, aby s ním Rada »seděla« a »mluvila«. Ale protože to rozhodně nebyli ani zástupci vedení restaurace a už vůbec ne nějakí strážci zákona a protože Maxim zřejmě žádné zákony neporušil, názoru těch dvou rozhněvaných lidí nebylo třeba věnovat prázdnou pozornost.

Knírač sice tiše, ale s krajně podrážděnou intonací cosi procedil skrz zuby, náraz dopil svou sklenici, vydoloval zpod stolu silnou lakovanou špacírku, vstal a pomalu se přiblížil k Maximovi. Posadil se proti němu, položil hůl napříč před

sebe, a aniž se na Maxima jedinkrát podíval, začal zcela nepochybně promlouvat právě k němu - drtil mezi zuby těžká, pomalá slova, prokládaná častým massarakš, jeho řeč připadala Maximovi stejně černá a naleštěná jako jeho zlověstná hůl, v té promluvě byla temná hrozba, výzva, nevole a to všechno se zvláště rozpouštělo ve lhotejné intonaci, lhotejné tváři a prázdnotě bílých skelných očí.

»Nerozumím,« řekl Maxim pohněvaně.

A knírač k němu pomalu otočil bílou tvář, podíval se jakoby skrz něj, zvolna, sekaně položil nějakou otázku a najednou ze špacírky obratně vytřhl dlouhý lesklý nůž s úzkou čepelí. Maxim nejdřív nevěděl, co si v takové situaci počít. Protože ani netušil, co říct a jak reagovat, zvedl ze stolu vidličku a zatočil s ní v prstech. Tohle gesto mělo na vousáče ohromující vliv. Měkce odskočil, ani nestačil vstát, převrátil židli a napřáhl nůž před sebe, jeho kníry se naježily a obnažily dlouhé žluté zuby. Kyprá žena za pultem pronikavě zavřeštěla. Maxim překvapeně vyskočil. Vousáč se najednou ocitl v jeho těsné blízkosti, ale vtom odněkud vyběhla Rada, postavila se mezi ně a začala nahlas a jasně křičet - nejdřív na kníratého, pak se obrátila a svůj díl dostal i Maxim. Ten nerozuměl vůbec ničemu, kdežto vousatý se jedovatě zaštířil, popadl svou špacírku, ukryl do ní nůž a klidně zámířil k východu. Ve dveřích se obrátil, mrštil do lokálu pár přidušených slov a zmizel.

Bledá Rada s chvějícími se rty zvedla povalenou židli, utřela ubrouskem rozlitou hnědou kapalinu ze stolu, sebrala špinavé nádobí, odnesla ho, a když se vrátila, něco Maximovi řekla. Ten se zmohl jen na »ano«, ale tentokrát to nepomohlo. Rada podrážděným hlasem Ještě jednou opakovala totéž, ale Maxim vycítil, že není ani tak rozzlobená, jako spíš vylekaná. »Ne,« řekl Maxim tentokrát a žena za pultem se příšerně rozeřvala, zatřásla odulými tvářemi, a tak Maximovi nezbývalo, než se přiznat: »Nerozumím.«

Žena za neustálého povyku vyběhla ze svého úkrytu, přihnula se k Maximovi, postavila se před něj s rukama v bok, chvíli ještě kvílela, ale pak ho popadla pod krkem a začala mu neurvale prohledávat kapsy. Zkoprnělý Maxim se vůbec nebránil, jen pořád opakoval: »To se nesmí!« a vyčítavě se díval po Radě. Matróna ho strčila do prsou, a jako by dospěla k nějakému strašlivému rozhodnutí, vrhla se zpátky ke svému pultu a popadla telefonní sluchátko.

»Fank!« vykřikl Maxim. »Fank špatně. Jít! Špatně!«

Pak všechno napětí zcela neočekávaně opadlo. Rada kypré ženě něco řekla, ta zavěsila, ještě chvíli bublala, a nakonec se uklidnila. Rada posadila Maxima zpátky na jeho místo, postavila před něj novou sklenici piva a k jeho nepopsatelné radosti a úlevě si k němu konečně přisedla. Jistou dobu šlo všechno výtečně. Rada pokládala otázky, Maxim zářil blahem a odpovídal »nerozumím,« kdežto kyprá žena opodál něco bručela. Maxim se vypjal k další větě a uvedl, že »děšť je massarakš špatně mlha«. Rada se zalykala smíchy. Pak přišla ještě jedna mladičká, dosti sympatická dívka, se všemi se pozdravila, někam s Radou odešla a po chvíli se Rada vrátila už bez zástěrky, v lesklém červeném plášti s kapucí a s velkou kostkovanou taškou v ruce.

»Jdeme,« řekla a Maxim vyskočil.

Jen tak odejít se jim však nepodařilo. Matróna znovu zvedla poprask. Zase se jí cosi nelíbilo, zase něco požadovala. Tentokrát mávala perem a kouskem papíru. Rada se s ní nejdřív hádala, ale pak do sporu zasáhla I druhá dívka a postavila se na stranu kypré ženy. Řeč byla o něčem zcela evidentním a Rada nakonec ustoupila. A všechny tři se daly do Maxima. Nejdřív jedna po druhé, potom všechny sborem opakovaly jednu jedinou otázku, které Maxim přirozeně nerozuměl. Jen bezradně rozhazoval rukama. Rada všem přikázala, aby byli zticha, lehce poklepala Maxima po hrudníku a zeptala se:

»Mak Sim?«

»Maxim,« opravil ji.

»Mak? Sim?«

»Maxim. Mak se nesmí. Maxim.«

Na to se Rada dotkla svého nosu a pronesla:

»Rada Gaal. Maxim...«

Maxim konečně pochopil, že z nějakého důvodu potřebují znát jeho příjmení, což bylo zvláštní, ale mnohem víc ho zarazilo něco jiného.

»Gaal?« zeptal se. »Gaj Gaal?«

Rozhostilo se ohromné ticho.

»Gaj Gaal!« opakoval Maxim s nadějí v hlase. »Gaj dobrý muž.«

Strhl se velký halas. Všechny tři ženy se rozpovídaly jedna přes druhou. Rada Maxima hladila a na cosi se vyptávala. Bylo zřejmé, že ji zajímá, odkud Maxim Gaje zná. Gaj, Gaj, Gaj, míhalo se v záplavě nesrozumitelných slov. Problém Maximova příjmení byl rázem zapomenut.

»Massarakš!« zvolala nakonec matróna a rozchechtala se, dívky se taky zasmály, Rada vtiskla Maximovi do ruky svou kostkovanou tašku, uchopila ho v podpaždí a vykročili do deště.

Prošli tou špatně osvětlenou uličkou až na konec a odbočili do jiné, osvětlené ještě spořeji a po obou stranách vozovky nepořádně vydlážděné kočičími hlavami lemované dřevěnými, ke straně nachýlenými domy; a zase někam odbočili, a ještě jednou, krivolaké uličky byly naprosto pusté, cestou nepotkali vůbec nikoho.

Rada nejdřív živě štěbetala, často opakovala Gajovo jméno a Maxim zase vytrvale tvrdil, že Gaj je dobrý, jen k tomu ještě německy dodával, že mlátit lidi do obličeje není správné, že mu to připadá divné a že tomu nějak nerozumí. Jenže čím byly uličky krivolakejší, užší, tmavší a rozbahněnější, tím tišší a kusejší byly Radiny výklady. Občas se zastavila, zadívaly se do tmy a Maxim si myslel, že hledá co nejschůdnější cestu, jenže ona zřejmě ve tmě pátrala po něčem jiném, protože louže vůbec neviděla, a Maxim ji co chvíli musel zatahnout na sušší místa; tam, kde bylo samé bláto, ji prostě popadl do náruče a přenášel ji - moc se jí to líbilo, pokaždé strnula blahem, ale okamžitě ji to zase pouštělo, protože se panicky bála.

Bála se tím víc, čím dál byli od kavárny. Maxim se nejdřív pokoušel o neurospojení, aby jí dodal trochu elánu, ale stejně jako ve Fankově případě se mu to nepodařilo. Když opustili čtvrt' periferních brlohů, dostali se na katastrofálně zabahněnou nedlážděnou cestu, po jejíž pravé straně se táhl nekonečný mokrý plot se zrezivělým ostaným drátem nahoře, zatímco vlevo se prostírala neproniknutelně tmavá, smrdutá, zanedbaná pláň bez jediného světýlka, Rada zvadla docela - div neplakala - a Maxim ve snaze alespoň trochu jí zvednout náladu spustil jednu po druhé ty nejveselejší písničky, které znal. Pomohlo to, ale ne na dlouho, jen na konec plotu. Pak znovu přišly únavně fádni domy - dlouhé, žluté, patrové, s tmavými okny; vanuly z nich pachy stydnoucího kovu, organických maziv a ještě čehosi dusivého a čadivého, řídké a kalné svítily lampy a v dálce, v nějakém opuštěném průjezde stáli zimomřivě schoulení lidé. Rada se zarazila.

Zaryla se prsty do jeho předloktí a cosi přerývaně zašeptala, - cloumal jí strach, hlavně o něj. Neustále šeptajíc ho táhla zpátky a on se podroboval, protože se domníval, že se jí tak uleví, jenže pak pochopil, že je to prostě bezděčný projev zoufalství, a vzepřel se.

»Pojďme,« navrhl jí laskavě. »Pojďme, Rado. Špatně ne. Dobře.«

Poslechla jako dítě. Vedl ji, třebaže nevěděl kam, náhle však věděl všechno - bála se těch mokrých postav - a velice se podívil, protože na nich nebylo nic strašného a nebezpečného: docela obyčejní, vlhkým chladem zkroušení domorodci, kteří z neznámého důvodu stojí na dešti a třesou se zimou. Nejdřív byli jen dva, potom se odněkud vynořil ještě třetí a čtvrtý s ohýnkou narkotických tyčinek u úst.

Maxim kráčel prázdnou ulicí mezi žlutými domy přímo k těm postavám, Rada se k němu tiskla stále pevněji a on ji objal kolem ramen. V duchu si řekl, že se nejspíš mylí a že Rada se netřese strachy, ale taky zimou. Na mokrých lidech skutečně nebylo nic hroživého; prošel kolem nich, kolem těch přihrbklých, prokřehlých mužů s protáhlými obličejí a rukama vraženými hluboko v kapsách, kteří zimomřivě podupávali, aby se trochu zahřáli, ubohých chlápků, otrávených narkotiky, kteří si jeho ani Rady zcela zjevně vůbec nevšíмали, dokonce na ně ani nepohlédli, přestože kolem nich prošel tak blízko, že slyšel jejich nezdravý, nepravdivý dech. Doufal, že teď se Rada uklidní - už byli za průchodem -, ale najednou, jako by vyrašili z bláta, jako by se vyloupili ze žlutých zdí, se před nimi objevili a přehradili jim cestu další čtyři, stejně umáchaní a ubozí, ale jeden z nich v ruce třímал silnou dlouhou hůl a Maxim ho poznal.

Pod oprýskanou kopulí jakéhosi nesmyslného oblouku se v průvanu komíhala holá žárovka, zdi tohoto průchodu byly potažené plísní a křivolakými puklinami, pod nohama popraskaný zaneřáděný beton se špinavými stopami tisíců nohou a automobilových pneumatik. Vzadu se ozval tlumený dusot. Maxim se ohlédl - čtveřice s rukama v kapsách, kterou před chvílí minuli, je dobíhala, muži sípavě, trhaně oddechovali a v běhu vyplivovali ty svoje nechutné narkotické tyčinky... Rada přidušeně vykřikla, pustila jeho ruku a on měl pocit, že je tu strašně málo místa. Přitiskl ho ke zdi a ti muži ho těsně obstoupili: Rukou se ho zatím ani nedotkli, ještě je ani z těch kapes nevytáhli a dokonce se na něj vůbec nedívali - prostě stáli kolem něj, neumožňovali mu jediný pohyb a on přes jejich hlavy viděl, že dva další drží Radu, k níž už přistoupil knírač, líně přehodil špacírku z pravé ruky do levé a stejně líně a bez zájmu ji uhodil do tváře.

Bylo to tak šílené a k neuvěření, že Maxim ztratil smysl pro realitu. V jeho vědomí se něco zlomilo. Lidé zmizeli. Zbyli tu jen dva - on a Rada - ostatní zmizeli. Místo nich v blátě nemotorně a příšerně přešlapovala hnusná a nebezpečná zvířata. Už nebylo město, nebyl průjezd s obloukem a žárovka nad hlavou - zbyl tu jen kraj neproniknutelných, neschůdných hor, země Oz na Pandoře, jeskyně, odporná past, kterou na něj připravily holé skvrnité opice, a do jeskyně lhostejně civěl rozmazaný žlutý měsíc, a bylo třeba se rvát, aby to přežil. A tak se začal rvát, jako se rval tenkrát na Pandoře.

Čas poslušně přibrzdil svůj běh, vteřiny se natáhly donekonečna a v průběhu každé z nich se dalo učinit plno nejružnějších pohybů, zasadit spoustu úderů a vidět všechny útočníky najednou. Byly nemotorné, ty opice, zvykly si mít co do činění se sobě podobnými šelmami, a nejspíš si prostě ani nestačily uvědomit, že tentokrát volily nesprávně, že nejlepší by bývalo rychle utéct, ale ony se také pokoušely rvát... Maxim popadl další zvíře za spodní čelist, jediným rázem vyvrátil poddajnou hlavu dozadu a hranou dlaně udeřil do bledého pulsujícího krku, okamžitě se otáčel k dalšímu, uchopil, trhl a sekl a zase uchopil, trhl a sekl - v mračnu páchnoucího dravého dechu, v dunivém tichu jeskyně, ve žlutavé usazené polotmě - a špinavé křivé spáry zasáhly jeho krk, a sklouzly, žluté tesáky se mu zahryzly hluboko do ramene, a sklouzly taky... Kolem nestál už nikdo a k východu z jeskyně spěchal vůdce s obuchem, protože jako všichni vůdci se mohl pochlubit nejrychlejší reakcí; proto také první pochopil, co se to tady odehrává. A Maximovi přišlo na okamžik líto, jak šnečí je ta jeho rychlá reakce - vteřiny se vlekly stále pomaleji a rychlonohý vůdce se plazil co noha nohu mine - a Maxim proklouzl mezi vteřinami, dostihl ho, ještě v pohybu ho jediným sekutím srazil a okamžitě ustal... Čas znovu získal normální rytmus, jeskyně se proměnila v oblouk, měsíc v žárovku a země Oz na Pandoře se znovu stala nepochopitelným městem na nepochopitelné planetě, mnohem nepochopitelnější než Pandora. Maxim klidně stál, odpočíval, svěšené ruce ho brněly. Pod jeho nohama se ztěžka převaloval vousatý vůdce. Z Maximova zraněného ramene se valila krev. Vtom ho Rada uchopila za ruku, vzlykla a přejela si jeho dlaní po mokré obličejí. Rozhlédl se. Po betonové podlaze se jako pytle povalovala těla. Mechanicky je spočítal, s vůdcem jich bylo šest, a pomyslel si, že dva stačili utéct. Radiny doteky mu byly nevýslovně příjemné a věděl, že konal tak, jak konat měl, a udělal jen to, co musel udělat - ani o kapku míň, ani o kapku víc. Ti, co stačili utéct nebyli daleko, ale on se za nimi nehnal, přestože by je snadno dohnal, kdyby chtěl: Ještě teď slyšel, jak na konci tunelu panicky buší jejich podpatky... A ti, co uniknout nestačili, ti leží, někteří z nich zemřou a někteří už jsou mrtví, a on teď chápal, že jsou to přece jen lidé, ne opice, ani pancéřoví vlci, přestože jejich dech byl smrdutý, doteky dravci a záměry špinavé a odporné. A přece zakoušel jistou lítost, jako by ztratil dřívější čistotu, jako by přišel o zdánlivě neoddelitelný kousek duše někdejšího Maxima, věděl, že tamten Maxim zmizel navždy, bylo mu z toho trochu trpko a budilo to v něm jakousi dosud nepoznanou hrstost...

»Pojďme, Maxime,« pronesla tiše Rada.

Poslušně vykročil za ní.

»Zkrátka a dobře vám upláchl.«

»Nedalo se nic dělat... Sám nejlíp víte, jak to v takových případech vypadá...«

»Zatracená práce, Fanku! Vy jste přece nic dělat nemusel. Stačilo by, kdybyste si býval vzal řidiče.«

»Já vím, že je to moje vina, ale koho by napadlo...«

»Už toho nechte. Co jste zatím podnikl?«

»Jakmile mě pustili, zavolal jsem Megovi. Megu nic neví. Pokud se vrátí k němu, profesor nám to okamžitě oznámí... Dál jsem nechal sledovat všechny domovy pro slabomyslné... Nemůže utéct daleko, lidé ho prostě nenechají, je příliš nápadný...«

»A dál?«

»Vzbouřil jsem svoje lidi na policii. Přikázal jsem jim, aby sledovali všechny přestupky proti veřejnému pořádku včetně porušování pravidel silničního provozu. Nemá doklady. Vydal jsem pokyn, aby mi byly zasílány zprávy o všech zadržených bez dokladů... Nemá žádnou šanci ztratit se nám z dohledu, i kdyby chtěl... Podle mého názoru je to otázka dvou tří dnů... Jednoduché jako facka, banální záležitost...«

»Banální! Co mohlo být banálnější: Posadit se do vozu, zajet do televizního studia a přivést sem jednoho muže... A vy jste si neporadil ani s takovou maličkostí.«

»Je to moje vina. Ale fatální shoda okolností...«

»Už jsem řekl, že okolnosti mě nezajímají. Skutečně vypadá jako šílenec?«

»Těžko říct... Nejspíš asi připomíná divocha. Dobře umytého a udržovaného horala. Ale snadno si dokážu představit situaci, kdy vypadá jako blázen... A pak, ten věčný idiotský úsměv, kreténské žblebtání místo normální lidské řeči... A celkově vypadá jako pitomeček...«

»Chápu. Vaše opatření schvaluji... A ještě něco, Fanku. Spojte se s ilegály.«

»Cože?!«

»Pokud ho v několika nejbližších dnech nedopadnete, určitě se objeví mezi ilegály.«

»Já ovšem nechápu, co by divoch mohl pohledávat mezi ilegály.«

»V ilegalitě pracuje hodně divochů. Nechte už těch hloupých otázek a dělejte, co vám říkám. Pokud vám unikne ještě jednou, propustím vás.«

»Podruhé už mi neuteče.«

»To jsem rád. Co máte ještě?«

»Zajímavý drb o Puchýřovi.«

»O Puchýřovi? Co konkrétně?«

»Omlouvám se, Poutníku... Kdybyste dovolil, raději vám to pošeptám do ucha...«

Kapitola pátá

Pan rytmistr Čaču dokončil instruktáž a rozkázal: »Kaprále Gaale, vy tu zůstanete. Ostatní mohou jít.« Když ostatní velitelé odešli - husím pochodem, každý s nosem přilepeným na zátylek muže před sebou - pan rytmistr si jistou dobu Gaje prohlížel, pohupuje se na židli a pískaje si starou vojačskou píseň Mámo, nech toho. Pan rytmistr Čaču se ani v nejmenším nepodobal panu rytmistru Tootovi. Byl podsaditý, tmavolící, s velkou pleší a mnohem starší než Toot, v nedávné minulosti se zúčastnil osmi přímořských incidentů a jeho stejnokroj zdobil Ohnivý kříž a tři medaile Za nespoutanost v palbě; hodně se vykládalo o jeho fantastickém souboji s bílou ponorkou, kdy jeho stroj dostal přímý zásah a vzplanul, ale on stílel dál, dokud ze strašlivých popálenin neztratil vědomí; říkalo se, že na jeho těle nenajdete jeden kousek vlastní kůže, jen cizí transplantáty, a na levé ruce mu chyběly tři prsty. Byl přímočarý a hrubý, pravý válečník, který na rozdíl od rytmistra Toota zásadně nepovažoval za nutné tajit své nálady ani před mužstvem, ani před velením. Když se cítil dobře, věděla celá brigáda, že pan rytmistr Čaču je veselý, zato když nebyl ve své kůži a hvízdal si Mámo, nech toho...

Když se mu Gaj předpisovým pohledem díval do očí, zmocňovalo se ho zoufalství při pomyslení, že se mu jakýmsi Gajovi samotnému neznámým způsobem povedlo tohohle skvělého člověka zarmoutit a rozzlobit. Chvatně v paměti přebíral všechny své vlastní přestupky i hříšky legionářů z jeho sekce, ale nedokázal si vzpomenout na nic, co by už předem nebylo zažehnáno nedbalým mávnutím bezprsté ruky a ochraptěle uvrčeným:

»No bože, však jsme v Legii. Na to se sere...«

Pan rytmistr se dál lehce pohupoval a tiše si pískal.

»Nemám rád kecy a přiblblý čmáranice, kaprále,« pronesl nakonec. »Bud' kandidáta Sima doporučuješ, nebo ho nedoporučuješ. Tak jak to je?«

»Tak jest, doporučuji, pane rytmistře!« vychrtil chvatně Gaj. »Ale...«

»Žádný ale, kaprále! Doporučuješ, nebo nedoporučuješ?«

»Tak jest, doporučuji.«

»A jak mám potom rozumět těm dvěma lejstrům?«

Pan rytmistr netrpělivým pohybem vylovil z náprsní kapsy dva přeložené papíry, rozprostřel je na stole a přidržel zmračenou rukou.

»Tady čtu: Doporučuji výše uvedeného Maka Sima jako oddaného a schopného atakdále... Tomu bych všemu rozuměl, protože končíš: ...k udělení čestné hodnosti kandidáta na vojína Bojové legie. Jenže je tady ještě ta tvoje druhá moudrost, kaprále: ... V souvislosti s výše uvedeným považuji za svou povinnost upozornit velení na nezbytnost důkladné prověrky jmenovaného kandidáta na vojína Bojové legie M. Sima. Massarakš! Tak co vlastně chceš, kaprále?«

»Pane rytmistře!« ozval se rozrušený Gaj. »Ale já jsem skutečně v těžké situaci. Znam budoucího kandidáta Sima jako schopného a úkolům Legie oddaného občana. Jsem si jist, že naši věci přinese mnoho užitku. Avšak vzhledem k tomu, že v Legii je místo jen pro křišťálově čisté...«

»No dobrá, dobrá!« přerušil ho netrpělivě pan rytmistr. »Zkrátka a dobře to uděláme takhle, kaprále. Jedno z těch lejster si teď vezmeš a okamžitě ho roztrháš. Uvažuj, hochu! Přece nemůžu k panu brigádýrovi přijít s dvěma papírama. Buď ano, nebo ne! Tady jsme v Legii, kaprále, a ne na filozofický fakultě. Máš dvě minuty na rozmyšlenou.«

Pan rytmistr vytáhl ze stolu tlustý spis a s odporem jej hodil před sebe. Gaj sklesle pohlédl na hodinky. Volba to byla nesmírně těžká. Tajit před velením nedostatečnou znalost doporučeného je pravého legionáře nedůstojné a nečestné, a to i v případě, když jde o někoho jako Mak. Na druhé straně by však bylo nečestné a legionáře nedůstojné vyhýbat se odpovědnosti a přehrát rozhodnutí na pana rytmistru, který Maku viděl jen dvakrát, a to jen při nástupu roty. No dobrá, tak ještě jednou. V jeho prospěch svědčí, že vroucně a opravdově přijal za své úkoly Legie; bez jediného zádrhele prošel podrobnými prohlídkami v Departmentu veřejného zdraví; když ho pan rytmistr Toot a pan štábní lékař Zogu vyslali do nějaké tajné instituce, patrně na prověrku, tuto prověrku se ctí absolvoval. (Pravda, tohle je údaj od samotného Maku, dokumenty ztratil, ale jak jinak by se ocitl bez dozoru ve městě?); a je to statečný chlap, rozený bojovník - sám se vypořádal s Krysařovou bandou - je sympatický, snadno se sblíží s lidmi, je dobromyslný a naprosto nezištný. A vůbec je to člověk nevšedních schopností. A teď nějaká ta proti: Vůbec není známo, odkud pochází a co je vlastně zač. Na svou minulost se buď vůbec nepamatuje, nebo o ní nechce mluvit... a nemá žádné doklady. Ale je tohle všechno nějak zvlášť podezřelé? Vláda kontroluje jen hranice a centrální oblasti. Dvě třetiny území státu se zmítají v anarchistických výbojích, lidé odtud utíkají, je tam hlad, epidemie a doklady tam nemá vůbec nikdo, ti mladší ani nevědí, co to doklady jsou. A kolik je mezi nimi nemocných, hlavně těch, co ztratili paměť, dokonce i degenerátů... Koneckonců hlavní je, že Mak není degenerát...

»Čekám, kaprále!« přerušil jeho úvahy pan rytmistr.

»Tak jest, pane rytmistře!« pronesl odevzdaně Gaj. »Dovolte...«

Vzal své hlášení se žádostí o prověrku a pomalu ho roztrhal.

»Sprrávné rozhodnutí!« zavrčel pan rytmistr. »Jste chlapík, legionáři! Papír, inkoust, prověrky... Všechno prověří boj! Až se posadíme do aut a vyrazíme do rajónu atomových pastí, hned se uvidí, kdo k nám patří a kdo ne.«

»Tak jest,« přitakal bez zvláštního nadšení Gaj. Dobře starému válečníkovi rozuměl, ale neméně dobře věděl, že hrdina přímořských incidentů se tak trochu mylí. Boj je samozřejmě boj, ale ideová čistota je ideová čistota. Ostatně to se Maku netýká. Právě Mak je naprosto čistý.

»Massarakš!« zaklel pan rytmistr. »Department zdraví ho doporučil a další už je naše věc.« Po téhle záhadné větě si Gaje nakvašeně změnil pohledem a dodal: »Legionář má kamarádovi plně důvěřovat, protože když mu nedůvěřuje, znamená to, že to není kamarád, a je ho třeba hnát svinským krokem. Překvapils mě, kaprále. Ale nic, plav ke své sekci. Času už moc nemáme. A v akci se tomu tvému kandidátovi podívám na zoubek sám.«

Gaj srazil podpatky a odešel. Za dveřmi si dopřál skoupý úsměv. Starý válečník nakonec nevydržel a odpovědnost vzal na sebe. Teď už může Maku s čistým svědomím pokládat za svého přítele. Maku Sima. Jeho pravé příjmení se ani nedá vyslovit. Buď si jej vymyslel v horečkách, nebo skutečně pochází z některého horalského kmene... Jak že se to jmenoval ten jejich někdejší vladař? Zaremčičakbešmusaraji... Gaj vyšel na cvičák a porozhlédl se po své sekci.

Neúnavný Pandi chlapce proháněl nejvyšším oknem makety dvoupatrového domu. Chlapci byli celí propocení a to bylo špatné, protože do začátku operace zbývala sotva půlhodinka.

»Kón-čít!« zavolal Gaj už zdálky.

»Končit!« zařval Pandi. »Vřad nastoupit!«

Sekce si rychle nastoupila a Pandi zavelel: »Pozor!« předpisovým krokem napochodoval před Gaje a podal hlášení:

»Pane kaprále, sekce při zaměstnání na maketě dobývaného města.«

»Zařaďte se,« broukl Gaj a pokusil se už tónem vyjádřit svou nelibost, co tak báječně uměl kaprál Serembeš. Přešel podél vzorně vyrovnané jednotky s rukama za zády a zkoumavě pohlížel do známých tváří.

Šedé, modré a zelené oči vyjadřovaly odhodlání splnit každý rozkaz, a byly proto mírně vytřeštěné, sledovaly každý jeho pohyb. Cítil, jak jsou mu blízcí a drazí, těch dvanáct chlapců jako buků - šest řádných vojinů Legie na pravém křídle a šest kandidátů na levém - všichni ve slušivých černých kombinézách s naleštěnými knoflíky, všichni v blýskavých nízkých holínkách, všichni v baretech čacky naražených nad pravé oko... Ne, všichni ne. Uprostřed tvaru, na pravém křídle kandidátů se jako věž tyčí kandidát Mak Sim, nádherně stavěný chlapec, Gajův oblíbenec, i když je to pro velitele smutné, mít oblíbence, ale... hm... A že ty svoje zvláštní hnědé oči předpisově nevyvaluje? No nic, časem se to taky naučí. Ovšem... hm...

Gaj přistoupil k Maximovi a zapnul mu horní knoflík. Pak se postavil na špičky a srovnal mu baret. Teď je to, zdá se, v pořádku... Jen tu hubu má při nástupech od ucha k uchu... Ale to nic, to se odnaučí. Je to zatím jen kandidát, navíc nejmladší v sekci...

Aby zachoval alespoň nějaké zdání spravedlnosti, Gaj poopravil také pracky Makova souseda, přestože to nebylo zapotřebí. Pak udělal tři kroky vzad a zavelel »pohov!«. Sekce reagovala jako jeden muž: legionáři lehce ukročili a dali ruce za záda.

»Chlapci,« řekl Gaj, »dnes společně s celou naší rotou vyrazíme na pravidelnou operaci, jejímž hlavním smyslem je zneškodňování agentury potenciálního nepřítele. Operace proběhne podle schématu číslo třicet tři. Páni řádní vojiní si své povinnosti, vyplývající z tohoto schématu, jistě pamatují, zatímco pánům kandidátům, kteří si zapínají zapnout knoflík u límce, je ještě zopakuju. Sekce dostane jeden vchod. Na počátku operace se rozdělí na čtyři skupiny - tři trojky a vnější záloha. Trojky složené vždy ze dvou řádných vojinů a jednoho kandidáta bez zbytečného rámusu pročešou byt za bytem. Při vstupu do bytu každá trojka postupuje takto: kandidát střeží vchod ze schodiště, druhý řádný vojin

bez zbytečných průtahů obsadí případný zadní východ a velitel skupiny provádí prohlídku místností. Vnější záloha, již velí velitel sekce, v tomto případě tedy já, zůstává dole u vchodu do domu a jejím úkolem je poskytnout pomoc trojce, která ji bude potřebovat. Složení trojek i zálohy je vám známo... Pozor!« zavelel a poodstoupil o další krok. »Do trojek - nastoupit!«

Proběhl rychlý mnohonohý přesun. Sekce se rozdělila do trojek. Nikdo si nepopletl své místo, nikdo o druhého nezaváděl samopalem, nikdo neuklouzl a neztratil baret, jak se to často stávalo při předešlých zaměstnáních. Na pravém křídle zálohy čněl Mak a zase se zešíroka usmíval. To bylo samozřejmě špatné, protože takhle to být nesmí. A za všechno nepochybně mohl ten jeho pitomoučký úsměv...

»Nebylo to nejhorší,« zabručel Gaj přesně jako kaprál Serembeš a blahosklonně si změřil Pandiho - výborně, chlapče, dobřeš ty kluky vycepoval. »A teď pozor!« zvolal. »Sekce, v řad nastoupit!«

Znovu ten rychlý mnohonohý přesun, okouzující svou přesností a přísnou harmonií - a sekce před ním znovu stála ve vyrovnaném řadu. Výborně, dokonce báječně! Člověka až zamrazí kolem žaludku. Gaj znovu založil ruce za záda a prošel se podél jednotky.

»Legionáři!« zahájil slavnostně. »Jsme opora a jediná naděje Ohňostrůjců. Jedině na nás se mohou ve své velké věci bez zaváhání spolehnout.« (Byla to pravda, ta nejoprávdovější pravda, poznamenaná zvláštním kouzlem a zvláštní odevzdaností.) »Bojová legie je pěstí dějin. Jejím posláním je smést všechny překážky na naší hrdé pouti. Meč Bojové legie se zakalil v žaru bitev, žhne v našich dlaních a zchladit ho mohou jedině proudy nepřátelské krve. Nepřítel je lstivý. Je zbabělý, ale vytrvalý. Ohňostrůjci nám uložili zlomit jeho úskočnou paličatost a vytrhnout i s kořenem všechno, co nás sráží zpátky k chaosu a rozkladné anarchii. Taková je naše povinnost a my považujeme za štěstí ji plnit. Musíme přinášet oběti, rušíme klid našich matek, bratří a dětí, připravujeme o zasloužený odpočinek poctivého pracujícího, poctivého úředníka, poctivého trhovce a průmyslníka. Oni však vědí, proč musíme vpadat do jejich domovů, a vítají nás jako své nejlepší přátele, jako své ochránce. Myslete na to a nenechte se v ušlechtilém zápale plnění svých povinností unést. Přítel je přítel, kdežto nepřítel je nepřítel... Má někdo nějaké otázky?«

»Ne!« štekla sekce dvanácti hrdly. »Pozorrrr! Třicet minut na odpočinek a kontrolu výstroje! Rrozchod!«

Sekce se rozptýlila a legionáři ve skupinkách po dvou po třech zamířili ke kasárnům. Gaj nespěchavě vykročil za nimi s pocitem příjemně vyplněného nitra. Maxim na něj čekal opodál a už zdálky se usmíval. »Pojď si zahrát na slova,« navrhl mu. Gaj v duchu zaúpěl. Měl by ho zpražit, pořádně zpražit! Co může být nepřírozenější než kandidát, úplný zelenáč, který půl hodiny před operací otravuje kaprála takovými familiérnostmi! »Teď na to není čas,« poznamenal co nejkomisněji.

»Ty jsi nervózní?« zeptal se Mak soucitně. Gaj se zastavil a upřel oči k nebi. Co s ním, proboha, co s ním? Ono je zkrátka naprosto nemožné sekýrovat takového dobrosrdečného, naivního obra, navíc zachránce vlastní sestry a navíc - nač to tajit - člověka ve všech ohledech, s výjimkou pořadové přípravy, mnohem lepšího než Gaj sám... Rozhlédl se kolem a prosebně řekl:

»Poslyš, Maku, ty mě dostáváš do strašně trapné situace. Když jsme v kasárnách, jsem tvůj velitel, já ti dávám příkazy a ty je plníš. Už stokrát jsem ti řekl...« »Ale já přece jsem ochoten se podrobit. Tak mi něco rozkaž!« namítl Mak. »Já vím, co je to disciplína. Rozkazuji.«

»Už se stalo. Věnuj se kontrole výstroje.« »To ne, Gaji, nezlob se, ale tys vydal jiný rozkaz. Prikázal jsi nám, abychom si odpočinuli a prohlédli výstroj. Výstroj už jsem si zkontroloval a teď odpočívám. Tak si chvíli zahrajem, ne? Vymyslel jsem výborné slovo...«

»Maku, pochop: podřízený smí svého velitele oslovit za prvé jen předepsaným způsobem a za druhé výhradně ve služebních záležitostech.«

»Ano, to si pamatuju, paragraf devět... Ale to platí ve službě... Kdežto teď máme oba volno...« »Jak jsi přišel na to, že já mám volno?« zeptal se Gaj. Stáli za maketou u plotu z ostnatého drátu a tady je naštěstí nikdo nevidí: nikdo nevidí, jak se ten věžák opírá o plot a neustále má tendenci chytat svého kaprála za knoflík. »Já odpočívám jedině doma, ale ani tam bych žádnému podřízenému nedovolil... Poslyš, pusť konečně ten můj knoflík a svůj si zapni...«

Mak se zasmál a řekl:

»Ve službě tak, a doma onak? K čemu je to dobré?«

»Víš co, už o tom nebudeme mluvit. Nebaví mě opakovat ti pořád jedno a totéž... A ještě něco: kdy už se konečně přestaneš při nástupu zubit?«

»O tom se v řádech nic nepíše,« odpověděl okamžitě Maxim. »A pokud jde o opakování jednoho a téhož, něco ti řeknu. Nezlob se Gaji, já vím že nejsi žádný mluvitel... hovorník...«

»Kdo?!«

»Nejsi člověk, který by uměl pěkně mluvit.«

»Myslíš řečník?«

»Řečník... To je ono, nejsi řečník. Ale to nevadí. Dneska jsi k nám promluvil. Ta slova byla správná, dobrá. Ale když jsi mi o úkolech Legie a situaci v zemi vykládal doma, bylo to mnohem zajímavější. A bylo to opravdu z tebe. Kdežto tady už posedmé říkáš jedno a totéž, ale z tebe to není. Je to příliš správné. Příliš stejné. Příliš nudné. Rozumíš? Neurazil ses?«

Gaj se neurazil. Tedy - taková studená jehlička se mu do sebevědomí zaryla: až doposud si myslel, že mluví stejně plynule a přesvědčivě jako třeba kaprál Serembeš nebo dokonce pan rytmistr Toot. Ale když se nad tím tak zamyslí, kaprál Serembeš a pan rytmistr Toot ty tři roky taky stále opakovali jedno a totéž. Na tom ovšem není nic zvláštního a už vůbec ne závadného - vždyť za ty tři roky k žádným podstatným změnám ve vnitropolitické či zahraničněpolitické situaci nedošlo...

»A kde ses v řádech dočetl,« ušklíbl se Gaj, »že podřízený smí činit výtky svému nadřízenému?«

»Tam je pravý opak,« povzdechl si Maxim. »A to podle mého názoru není správné. Když počítáš příklady z balistiky, tak přece mé rady respektuješ, a když uděláš chybu ve výpočtu, tak taky.«

»Ale to je doma!« zdůraznil Gaj. »A doma je možné všechno.«

»A co když při střelbách špatně určíš hledí? Špatně zhodnotíš korekci na vítr? Tak co potom?«

»Na tom nesejde,« prohlásil Gaj pevně.

»Takže se má střilet špatně?« užasl Maxim.

»Střilet se musí podle rozkazu,« vysvětlil mu přísně Gaj. »Za těch deset minut, Maku, už jsi toho navykládal tak na padesát ostrých. Rozumíš?«

»Ne, nerozumím... A co když to bude v boji?«

»Co v boji?«

»Když určíš nesprávné hledí v boji. Co pak?«

»Hm...« zamyslel se Gaj, který v boji ještě nikdy nevelel. Najednou si vzpomněl, jak se kaprál Bachtu při průzkumu bojem nedokázal zorientovat na mapě, zahnal svou sekci do křížové palby sousední rotě, sám tam tenkrát zůstal a s ním polovina jeho sekce, a my přitom věděli, že to popletl, jenže nikoho ani nenapadlo ho opravit.

Proboha, uvědomil si náhle Gaj, nás by bývalo nikoho ani nenapadlo, že bychom ho snad směli opravovat. Kdežto Mak tomuhle totálně nerozumí, a nejen to - na tom nakonec není nic k pochopení - on to prostě neuznává! To se stalo už kolikrát: vezme si na paškál tu nejsamozřejmější věc, v několika málo větách ji načisto rozcupuje a člověk ho nedokáže přesvědčit o opaku, naopak, sám zapochybuje, hlava z toho jde kolem a jeden je z toho celý tumpachový... Nene, to není jen tak obyčejný člověk..., to je vzácný, nevidaný člověk... Jazyk se naučil za měsíc. Gramatiku zvládl za dva dny. A za další dva dny přečetl všechno, co měl Gaj doma k přečtení. Matematiku a mechaniku ovládá lépe než páni profesori, a to u nás na kursech vyučují nejlepší odborníci... Nebo takový strýček Kaan...

Poslední dobou se stařec se svými monology za stolem obrací výlučně k Maximovi. A co víc, už několikrát svému okolí zcela nedovojmyslně naznačil, že Maxim je patrně jediný člověk, který v naší době projevuje takové schopnosti a takový zájem o prehistorickou faunu. Nakreslil Maximovi na papír nějaká hrozná zvířata a Maxim mu na jiný papír namaloval obludy ještě hroznější a pak se dohadovali, které z těch zvířat je starší, které z kterého vzešlo a proč to tak bylo; na stůl putovaly knihy ze strýčkovy knihovny a stejně se stávalo, že Maxim starce pomalu ani nenechal otevřít ústa, a Gaj s Radou při tom podstatě jejich sporu ani zbla neporozuměli, a strýček křičel do ochraptění nebo trhal obrázky na kousky a dupal po nich, spílal Maximovi do nevzdělanců horších než ten pitomec Šapšu, ale jindy se najednou začal oběma rukama přehrabovat v řídoučkových vlasech a s užaslým úsměvem brumlal: »To je odvážné, massarakš, odvážné, máte fantazii, mladý muži!« Gajovi obzvlášť utkvěl v paměti jeden večer, kdy starce jako z čista jasna nebe hrom zaskočilo Maximovo prohlášení, že některá z těch předpotopních zvířat se pohybovala po dvou nohou, kteréžto prohlášení s největší pravděpodobností neuvěřitelně prostě a jednoduše vyřešilo jakýsi letitý vědecký spor...

Vyzná se v matematice, v mechanice, vojenskou chemii ovládá brilantně a paleontologii - bože můj, kdo ještě dneska rozumí paleontologii! - tak paleontologii ovládá taky... Maluje jako skutečný umělec, zpívá jako pěvec... a je hodný, nezdravě hodný. Rozehnal a zmlátil partu banditů, postavil se sám osmi, a s holýma rukama, jiný by se na jeho místě nosil jako páv a jen si před každým nedbale uplivoval, kdežto tenhle se trápil, nespál celé noci, zlobil se, když ho někdo chválil a děkoval mu, a pak jednou vybuchl. Celý zběhlal a vykřikl, že je nečestné a nesprávné vychvalovat někoho za vraždu... A jaký problém byl přemluvit ho, aby se přihlásil do Legie! Všechno chápe, se vším souhlasí, chtěl by, ale nakonec opatrně poznamená, že tam by asi musel střilet, že? Do lidí. A Gaj mu řekl: Kdepak do lidí, do degenerátů, ne do lidí, do holoty horší než nejhorší bandita... Tak se pro začátek domluvili na tom, že než si zvykne, bude jen odzbrojovat... Je to směšné, ale zároveň trochu hrůzné. To nebude jen tak, když se každou chvíli podřekne, že přišel z jiného světa. Tenhle svět Gaj zná. Strýček o něm dokonce má knihu - Mlžná země Zartak se to jmenuje. V Alabastrových horách prý je údolí Zartak, kde žijí šťastní lidé... Podle té knížky jsou tam všichni přesně takoví jako Maxim. A jedna věc je na nich hrozně zajímavá - když někdo z nich údolí opustí, okamžitě zapomene, odkud pochází a co dělal dřív, pamatuje si jen, že je z jiného světa... Strýček sice říká, že žádné takové údolí neexistuje, že je to jen výmysl, je jen hřeben Zartak, jenže právě v poslední válce dopadly na toto pohoří superbomby, takže všichni horalé přišli o paměť...

»Proč mlčíš?« zeptal se Maxim. »Ty o mně přemýšlíš?«

Gaj uhnul pohledem.

»Poslouchej mě... Já tě prosím jen o jedno: v zájmu disciplíny v jednotce nikdy nedávej najevo, že víš víc než já. Dávej pozor, jak se chovají ostatní, a chovej se taky tak.«

»Já se snažím,« řekl smutně Maxim, na okamžik se zamyslel a dodal. »Těžko si zvykám. U nás je všechno jinak.«

»A jak vypadá tvoje rána?« zeptal se Gaj, aby změnil téma.

»Mně se rány hojí rychle,« poznamenal roztržitě Maxim. »Poslyš, Gaji, co kdybychom po operaci jeli rovnou domů. Co bys tomu říkal? Moc se mi stýská po Radě. Tobě ne? Zavezeme chlapce do kasáren a pak se můžeme nákladákem svézt domů. A řidiče pustíme...«

Gaj nabral do plic co nejvíc vzduchu, ale v tom už zapraskala stříbitá bednička tlampače na sloupě téměř nad jejich hlavami a hlas dozorčího brigády zaryčel:

»Šestá rota, nástup na cvičiště! Pozor, šestá rota...«

A Gaj jen vyštěkl:

»Kandidáte Sime! Mlčet a marš na nástup!« Maxim se prudce otočil, ale Gaj ho ještě stačil chytit za hlaveň samopalu:

»Moc tě prosím...,« zašeptal. »Hlavně buď jako ostatní! Chovej se jako ostatní! Dneska si tě vezme na mušku sám pan rytmistř!«

Za tři minuty stála rota na pusté ploše cvičišť. Bylo už šero a nad hlavami jim zářily reflektory. Za řadami legionářů měkce mručely motory nákladních aut. Jako vždy před operací pan brigádýr v doprovodu pana rytmistra Čača mlčky obešel nastoupenou jednotku a prohlížel si každého legionáře zvlášť. Byl klidný, oči přimhouřené, koutky úst přívětivě přizvednuté. Pak bez jediného slova pokynul panu rytmistrovi a vzdálil se. Pan rytmistr zvedl zmrzačenou levičku, vykolébal se před jednotku a obrátil k mužstvu svou tmavou, téměř rudou tvář.

»Legionáři!« zakrálákal hlasem, z něhož Gajovi běhal mráz po zádech. »Čeká nás práce... Provedeme ji, jak se sluší a patří... Rrroto, pozor! K vozidlům! Kaprále Gaale, ke mně!«

Když k němu Gaj doběhl a předpisově se vypjal, pan rytmistr mu tiše oznámil:

»Vaše sekce dostane zvláštní úkol. Až dorazíte na místo, zůstanete ve voze. Velet budu já osobně.«

Kapitola šestá

Nákladák měl prachmizerné tlumiče a na prachmizerné dlažbě to bylo zatraceně znát. Kandidát Mak Sim se samopalem sevřeným mezi kolena starostlivě přidržoval Gaje za opasek, protože usoudil, že kaprálovi, který tolik pečuje o svou autoritu, by se neslušelo kymáčet se nad lavičkami, jako to dělá třeba takový docela obyčejný kandidát Zojzu. Gaj nic nenamítal a úslušnou pozornost svého podřízeného ani neregistroval. Po rozmluvě s rytmistrem Gajovi cosi dělalo velkou starost a Maxim byl rád, že podle rozpisu budou spolu - když bude zapotřebí, může Gajovi pomoci.

Nákladáky minuly Ústřední divadlo, dlouho se vlekly podél zapáchajícího Říšského kanálu, pak odbočily do dlouhé, v tuto hodinu již prázdné Obuvnické ulice a začaly kroužit křivolakými uličkami předměstí, kde Maxim ještě nikdy nebyl. Poslední dobou se podíval na hodně míst a město prostudoval s důkladností pravého hospodáře. Za těch zhruba čtyřicet dní se toho vůbec dověděl poměrně dost a konečně se dokázal v situaci zorientovat. Připadala mu mnohem méně uspokojivá a o to bizarnější, než se původně domníval.

Ještě dřepěl nad slabikářem, a Gaj už naléhal s otázkou, kde se tu Maxim vzal. Obrázky nepomáhaly: Gaj je vnímal s jakýmsi potutelným úsměvem a dál opakoval stále stejnou otázku: »Odkud jsi?« Nakonec Maxim podrážděně píchł nad hlavu a řekl: »Z nebe!« K jeho velkému údivu to Gaj považoval za zcela přirozené a začal na něj chrlit nějaká tajemně znějící slova, která Maxim dříve považoval za názvy oběžnic místní planetární soustavy. Gaj však položil na stůl mapu světa na způsob pozemského Mercatorova válcového zobrazení a rázem bylo jasné, že nejde o žádné planety, ale o znepřátelené státy. Maxim pokrčil rameny, použil všech výrazů nevole, jichž byl zatím mocen, sklonil se nad mapu, aby si ji prostudoval, a tím tento rozhovor na čas uzavřel.

Asi o dva dny později večer se Maxim s Radou dívali na televizi. Běželo tam opravdu zvláštní vysílání, něco jako film bez začátku a konce, bez pevné fabule, zato se spoustou jednajících postav - dosti úděsných postav - jednajících dosti divoce, alespoň z hlediska normálního humanoida. Rada to sledovala se zájmem, každou chvilku vypískla, chytala Maxima za rukáv, asi dvakrát si krátce zaslzela, zatímco Maxima to poměrně brzy přestalo bavit, a tak si za doprovodu unyle výhružné hudby zdříml, jenže vtom se na obrazovce mihlo cosi známého. Nevěřicně si promnul oči. Na obrazovce se objevila Pandora: džunglemi se vleče ponurý tachorg, drtí stromy, a vida, tady je Peter s vábníčkou v ruce, couvá s vážnou, soustředěnou tvář, teď klopýtl o kořen a padl zády přímo do bažiny. Maxim s obrovským údivem poznal vlastní mentogram, a pak ještě jeden, a ještě - to vše bez jakéhokoli komentáře, stále jen táž hudba, a Pandora zmizela, aby uvolnila místo slepému muži, který lezl po stropě jakoby potaženém uprášenou pavučinou. »Co je to?« zeptal se Maxim a ukázal na obrazovku. »Přenos,« řekla netrpělivě Rada. »A zajímavý. Dívej se.« Smyslu se nedobral a v jeho mozku se zrodila vize desítek návštěvníků z vesmíru, kteří poctivě vzpomínají na své světy. Své myšlenky se však rychle vzdal, tohle bylo příliš strašné a jednotvárné - pusté dusné místnůstky, nekonečné chodby zavalené nábytkem, který z ničeho nic porůstal obrovitými trny; spirálová schodiště, která se zavrtávala do neproniknutelné černoty úzkých studní; zamřížované sklepy, v nichž se tupě a bezúčelně převalovala nějaká těla, mezi nimiž se tu a tam daly zahlédnout chorobně strnulé tváře jako na obrazech Hieronyma Bosche - podobalo se to spíš šíleným fantasmagoriím než reálným světům. Ve srovnání s těmito plody choré mysli z Maximových mentogramů jasně vyzařoval programový realismus, který díky jeho mladistvému temperamentu přerůstal v romantický naturalismus. Takové pořady televize vysílala skoro každý den, jmenovalo se to Čarovné putování, ale Maxim nikdy nedokázal do důsledku pochopit, v čem má spočívat jejich divácké kouzlo. Když se na to zeptal, Gaj s Radou nechápavě krčili rameny a říkali: »No to je přenos. Aby to bylo zajímavé. Čarovné putování. Taková pohádka. Jen se dívej, dívej se. Někdy je to k smíchu, jindy se bojíš...« A v Maximově nitru vyklíčily ty nejvážnější pochybnosti, zda smyslem práce profesora Hrocha byl skutečně kontakt a zda při jeho výzkumech šlo opravdu o výzkum.

Tento intuitivní závěr se zprostředkovaně potvrdil o deset dní později, když Gaj úspěšně absolvoval konkurs na dálkové studium uchazečů o nejnižší důstojnickou hodnost a začal biflovat matematiku a mechaniku. Schémata a vzorce ze základního kursu balistiky Maxima dokonale znátly. Teď už Gajovi nedal pokoj. Gaj nejdřív ničemu nerozuměl, ale pak se shovívavě ušklíbl a vysvětlil mu kosmografii svého světa. Teprve teď se Maxim dověděl, že obydlý ostrov vůbec není koule, že to není žádný geoid a už v žádném případě planeta.

Obydlý ostrov je Svět, jediný svět ve vesmíru. Pod nohama domorodců se nachází pevný povrch Sféry Světa. Nad jejich hlavami se vznášá obrovská, ale v zásadě změřitelná plynová koule doposud neznámého složení a s prozatím ne zcela jasnými fyzikálními vlastnostmi. Teorie praví, že hustota plynu směrem k jádru koule rychle stoupá a tam pak dochází k jistým tajemným procesům, vyvolávajícím pravidelné změny jasnosti tohoto takzvaného Světového Světla, jimiž se vysvětluje střídání dne a noci. Kromě krátkodobých každodenních změn stavu Světového Světla působí i změny dlouhodobé, které vyvolávají sezónní výkyvy teplot a střídání ročních období. Přitažlivost působí ze středu Sféry Světa kolmo na její povrch. Obydlý ostrov se tedy nalézá na vnitřním povrchu obrovské bubliny v nekonečné pevné substanci, která zaplňuje zbytek vesmíru.

Maxim, dokonale zpitomělý tak nečekaným rozuzlením, se už už chtěl pustit do sporu, ale velice rychle se ukázalo, že on i Gaj mluví každý jinou řečí, že pochopit se navzájem je pro ně mnohem složitější, než když má přesvědčený

kopernikovec porozumět přesvědčenému vyznavači učení Ptolemaiova. Zakopaný pes přitom byl výhradně v pozoruhodných vlastnostech atmosféry této planety. Za prvé tu byla nezvykle silná refrakce, která nápadně zvedala obzor a od věků domorodcům vnukala představu, že jejich země není plochá a v žádném případě vypouklá, ale vydutá. »Postavte se na mořský břeh,« doporučovaly školní učebnice, »a sledujte pohyb lodi vyplouvající z přístavu. Nejdřív se bude zdát, že jede po rovině, ale čím bude dál, tím bude stoupat výš, dokud nezmizí v atmosférickém oparu, halicím zbytek světa.« Za druhé byla atmosféra velice hustá a dnem i nocí fosforeskovala, takže hvězdnou oblohu tu nikdy nikdo neviděl, a dny, kdy se dalo zahlédnout místní slunce, se zaznamenávaly do kronik a tyto záznamy posloužily jako báze pro nespočetné pokusy o vytvoření univerzální teorie Světového Světa.

Maxim pochopil, že se ocitl v obří pasti, že skutečný kontakt bude možný jedině za předpokladu, že se mu podaří bez přehánění obrátit naruby tradiční představy, které se formovaly po tisíciletí. Soudě podle snad nejrozšířenější kletby massarakš, což přesně přeloženo znamená svět naruby, už se o to zřejmě někdo pokoušel, a Gaj mimoto vykládal něco o čistě abstraktní vědecké hypotéze, která Svět interpretovala jinak. Tato hypotéza vznikla kdysi ve středověku, svého času ji pronásledovalo i oficiální náboženství, měla své mučedníky, díky pracím geniálních badatelů minulého století se jí dostalo i vznosného matematického vyjádření, ale nakonec zůstala oním abstraktem, přestože i ona, jako ostatně většina abstraktních teorií, došla svého praktického uplatnění - stalo se tak docela nedávno, když byly vynalezeny superdalekonosné dělostřelecké granáty.

Když si Maxim promyslel a porovnal všechno, co se zatím dozvěděl, pochopil, že tu po celou tu dobu musel vypadat jako šílenec, a tudíž není divu, že se jeho mentogramy staly součástí, schizoidního Čarovného putování. Za druhé si ujasnil, že pokud se nechce znovu vrátit k Hrochovi, musí prozatím o svém skutečném původu pomlčet. To všechno znamenalo, že obydlený ostrov mu na pomoc nepřispěchá, že spoléhat může jedině sám na sebe, že stavbu nulového vysílače je třeba odložit na neurčito a on sám že tu uvízl nadlouho, ne-li - massarakš! - navždy. Beznadějnost situace ho málem ochromila, ale zaťal zuby a přinutil se uvažovat čistě logicky. Maminka si prožije krápné chvíle. Bude jí nevýslovně zle a už jen tahle myšlenka mu bere všechnu chuť do jakékoli logiky. Čert ho vem, tenhle zbedněný, uzavřený svět...! Ale mám dvě východiska: buď teskné toužit po nemožném a bezmocně si okusovat nehty, nebo se vzchopit a žít. Skutečně žít, tak, jak jsem vždy chtěl - mít rád přátele, dosahovat svých cílů, rvát se, vítězit, prohrávat, dostávat přes hubu a zase to vracet, prostě cokoli, jen ne zoufale lomit rukama... Přestal s výklady o výstavbě vesmíru a začal se Gaje vyptávat na dějiny a sociální záležitosti svého obydleného ostrova.

Dějiny nevypadaly právě nejvábneji. Gaj mu z nich mohl poskytnout jen hodně útržkovité informace a solidní knihy doma neměl. V městské knihovně solidní tituly také k mání nebyly. Dalo se však pochopit, že země, která se Maxima ujala, byla dřív mnohem větší a vlastnila velké množství zámořských kolonií, kvůli kterým nakonec vypukla zničující válka s dnes už zapomenutými sousedními státy. Tato válka zachvátila celý svět, zahynuly v ní milióny a milióny obyvatel, do základu byly zničeny tisíce měst, desítky velkých i menších států zmizely z povrchu zemského a ve světě i v zemi samotné zavládl chaos. Příšly dny krutého hladu a epidemií. Pokusy o lidová povstání hrstka vykořisťovatelů potírala jadernými údery. Stát i celý svět směřovaly k záhubě. Situaci však zachránili Ohňostrůjci. Soudě podle všech známek to byla skupina mladých anonymních důstojníků generálního štábu, kteří jednoho krásného dne s pouhými dvěma divizemi, velice nespokojenými tím, že je posílají na atomová jatka, zorganizovali puč a zmocnili se vlády. Od té doby se situace do značné míry stabilizovala a válka utichla jaksi sama sebou, přestože mír nikdo s nikým neuzavřel. Maxim chápal, že politické zřízení tohoto státu má k dokonalosti hodně daleko. Nesporné však bylo, že popularita Ohňostrůjců je mimořádná, a to ve všech vrstvách společnosti. Ekonomická podstata této popularity zůstávala pro Maxima záhadou, ale zřejmě šlo o to, že vojenská oligarchie dokázala zkrotit chuti průmyslníků, čímž si získala dobrou pověst mezi dělnictvem, a to si navíc sama podmanila, co se zase nepochybně zamlouvalo průmyslníkům. Ale to byly jen dohady. Například Gajovi taková interpretace problému připadala prapodivná: pojem třída neznal a rozpory mezi společenskými vrstvami si nedokázal představit...

Zahraničněpolitická situace, v níž se země ocitla, zůstávala i nadále velmi napjatá. Na sever od ní ležely dva další velké státy - Honti a Pandea - bývalé provincie či kolonie. O těchto zemích nikdo nic nevěděl, ale bylo známo, že obě mají ty nejagresivnější záměry, neustále vysílají záškodníky a špióny, organizují pohraniční incidenty a připravují válku. Smysl této války nebyl Gajovi jasný, ale takovými problémy si prostě hlavu nezaměstnával. Na severu byl nepřítel, on bojoval s jeho zákeřnou agenturou na život a na smrt a to mu úplně stačilo.

Za pohraničními lesy na jihu ležela poušť, vznikla v důsledku stovek a tisíců jaderných výbuchů na území několika zemí, které se na vojenských operacích podílely nejaktivněji. O tom, co se děje na těchto miliónech čtverečních kilometrů, se nevědělo také nic a vlastně to ani nikoho nezajímalo. Jižní hranice nepřetržitě ohrožovaly obrovské hordy polozdivočelých degenerátů, jimiž se lesní masívy za řekou Modrý Had jen hemžily. Problém jižních hranic byl v zemi považován za snad nejzávažnější. Tento region z potíží prakticky nevycházel a právě tam se soustředily elitní útvary Bojové legie. Gaj v těchto jednotkách sloužil celé tři roky a vyprávěl neuvěřitelné věci.

Ještě dál na jih, za pouští, se také mohly zachovat nějaké státy, ale ty o sobě nedávaly vědět. Trvale a nepříjemně však na sebe upozorňovala takzvaná Ostrovní říše, která vyrostla na třech velkých souostrovích v antarktickém pásmu.

Světový oceán patřil jí. Radioaktivní vody brázdila mohutná flotila vyzývavě sněhobílých ponorek, vybavených v souladu s posledními úspěchy ve vyhlašovaci technice a s komandy speciálně vycvičených hrdlořezů na palubě. Bílé ponorky, příšerné jako přízraky, udržovaly pobřežní pásmo v neustálém napětí, pouštěly se do nevyprovokovaného ostřelování přímořských osad a ohrožovaly je i pirátskými výsady. Také této bílé hrozbě stála v cestě Legie.

Obraz celosvětového chaosu a zmaru Maximem otfásl. Měl před sebou planetu-pohřebiště, planetu, na níž rozumný život sotva skomíral a navíc byl zjevně ochoten kdykoli sám se sebou skoncovat nadobro.

Maxim teď poslouchal Radu, její klidné a hrůzné vyprávění o tom, jak matka dostala zprávu o otcově smrti (otec byl lékař, epidemiolog, který odmítl opustit oblast zachvácenou epidemií, a stát, který v té době neměl ani prostředky, ani

čas na boj s masovým šířením chorob, na tuto oblast prostě shodil jadernou pumu); o tom, jak Rada po matčině smrti, aby uživila tehdy malého Gaje a zcela bezmocného strýčka Kaana, osmnáct hodin denně myla nádobí v jedné věznici, pak pracovala jako uklízečka v přepychovém útulku pro spekulanty, pak se zúčastňovala »ženských dostihů s totalizátorem« a pak se sama dostala na nějaký čas do vazby, sice jen nakrátko, jenže tak přišla o zaměstnání a několik měsíců žebrala...

Potom si vyslechl vyprávění strýčka Kaana, kdysi významného vědce, který mu vyličil, jak režim hned v prvním roce války vyklidil celou Akademii věd a z jejího osazenstva sestavil Akademický pluk Jeho císařského Veličenstva; jak se v dobách hladu zbláznil a oběsil tvůrce zdejší evoluční teorie; jak se vařila polévka z cvrčků a lebedy; jak vyhladovělý dav vydrancoval Zoologické muzeum a coby potravu se zmocnil i exponátů naložených v lihu...

Pozorně se zaposlouchal i do Gajova bezelstného líčení o výstavbě věží protibalistické ochrany, jak se po nocích na stavenišťe přikrádají lidojedi a zmocňují se pracujících vychovanců a jejich strážců z řad legionářů; jak ze tmy jako neslyšné přízraky útočí upíři - krutí pololidé-polozvířata-polopsi; poslouchal jeho nadšené chvalozpěvy na soustavu PBO, která se za nepředstavitelných útrap rodila v posledních letech války, která v podstatě ukončila válečné akce a ochránila zemi ze vzduchu a která dodnes zůstává jedinou zárukou bezpečnosti před agresí ze severu... A ti padouši podnikají na vysílací věže teroristické útoky - ty prodejné kůže, vrazi žen a dětí, koupení za špinavé hontské a pandejské peníze, chamraď horší než takový Krysař... Nervní Gajovu tvář znetvořila nenávist. »To je teď to nejdůležitější,« řekl na závěr a poklepal pěstí po stole, »proto jsem nešel do továrny ani na pole, ani někam do kanceláře, ale do Bojové legie, která dnes zachraňuje všechno...«

Maxim to všechno dychtivě poslouchal - jako strašidelnou, neuvěřitelnou pohádku, o to děsnější, že tohle všechno se doopravdy odehrávalo, že mnohé a mnohé z řečeného přežívalo dál, a to nejhorší a nejnemožnější se mohlo kdykoli opakovat. Připadalo mu komické a ostudné přemýšlet o vlastních lapáliích, jeho vlastní problémy mu najednou připadaly zcela malicherné: nějaký kontakt, nulový vysílač, lomení rukama...

Nákladáky prudce zabočily do úzké uličky mezi cihlovými mnohopatrovými domy a Pandi řekl: »Jsme na místě.«

Chodci na chodnicích poděšeně uskočili ke zdem a zakrývali si oči před ostrým světlem reflektorů. Nad kabinu stojícího nákladáku se vysunula dlouhá teleskopická anténa.

»Sesedat!« zaveleli velitelé druhé a třetí sekce a legionáři vyskákali přes postranice na zem.

»První sekce zůstane na svých místech!« vykřikl Gaj.

Pandi a Maxim, kteří byli první na nohou, se zase posadili.

»Přeskupit do trojek!« hulákali kaprálové na chodníku. »Druhá sekce, vpřed! Třetí sekce, za mnou! Vpřed!« Zarachotily okované holinky, někdo nadšeně vypískl:

»Panstvo, Bojová legie!«

»Ať žije Bojová legie!«

»Hurá!« zakřičeli bledí lidé, hrůzou přišpendlení ke zdem, jen aby nepřekáželi. Všichni ti kolemjdoucí jako by tu na legionáře čekali, a když se konečně dočkali, radovali se z nich jako z nejlepších přátel.

Kandidát Zojza, který seděl po Maximově levici, ještě úplný chlapec, do Maxima šťouchl ostrým loktem a radostně mrkl. Maxim se na něj usmál. Sekce už mizely ve vchodech, u dveří stáli jen kaprálové, a stáli neochvějně, spolehlivě, s nehybnými obličejí pod našikmo naraženými barety. Klaply dveře kabiny a hlas rytmistra Čača zakrákoral:

»První sekce, sesedat a nástup!«

Maxim se pružně přehoupl přes bočníci. Když sekce nastoupila, rytmistr rázným gestem zarazil Gaje, který chtěl podat hlášení, přistoupil až těsně ke vzorné vyřízené řádce legionářů a zavelel:

»Přilby nasadit!«

Řádní vojíni jako by na tenhle pokyn už dávno čekali, zato kandidáti trochu zazmatkovali. Rytmistr netrpělivě poklepal špičkou boty, počkal, až si Zojza poradí se řemínkem pod bradou, a vydal další povely - »vpravo v bok, poklusem vpřed«. Sám nečekaně obratně kulhal v čele, energicky mával zmrzačenou rukou a vedl sekci tmavým průjezdem do úzkého dvora ponurého jako studna, odbočil do dalšího průjezdu, stejně páchnoucího a pochmurného jako ten první, a zastavil před oprýskanými dřevěnými dveřmi pod slabou žárovkou.

»Pozor!« vyštěkl. »První trojka a kandidát Sim půjdou se mnou. Ostatní zůstanou tady. Kaprále Gaale, na signál pískalky okamžitě za mnou do třetího patra. Nikoho nepustit ven a všechny chci živé, střílet jen v krajním případě. První trojka a kandidát Sim, za mnou!«

Strčil do zašlých dveří a zmizel. Maxim Pandiho předběhl a vrhl se za ním. Za dveřmi narazil na strmé, spoře osvětlené kamenné schodiště. Rytmistr bral schody po třech. Maxim ho dostihl a v jeho ruce zahlédl pistoli. Rychle si v běhu strhl samopal; při pomyšlení, že teď možná bude muset střílet do lidí, se mu udělalo nevolno, ale rychle tu myšlenku zapudil - to nebudou lidé, ale zvířata horší než kníratý Krysař, než skvrnité opice. Ohavná břevka pod nohama, kalné světlo a zaplivané zdi ho v tomto přesvědčení jen utvrzovaly.

První patro. Vůně domácí kuchyně, ve štěrbíně pootevřených dveří zděšená tvář nějaké stařenky. Zpod nohou s úzkostným skřekem uskakuje strachy pološílená kočka. Druhé patro. Někdy trouba nechal stát přímo uprostřed schodiště kýbl s odpady. Rytmistr kbelík odkopl a smetí propadáva skrz zábradlí dolů. Ve tmavém koutě se k sobě tisknou chlapec s dívkou s vylekaně radostnými obličejí. »Pryč odsud, dolů!« zakrákal v běhu rytmistr. Třetí patro. Hnusné hnědé dveře, natřené kdysi dávno teď už olezlou olejovou barvou, poškrábaná kovová destička s nápisem: Gobbi, zubní lékař. Ordinační hodiny nepřetržitě. Za dveřmi kdosi táhle křičí. Rytmistr zůstává stát a chroptí: »Zámek!« Po jeho černé tváři se fine pot. Maxim nic nechápe. Pandi ho z rozběhu odstrkuje, přikládá hlaveň samopalu ke vložce zámku a tiskne spoušť. Srší jiskry a odletují třísky, cosi živočišně sálavého se s odporným kvikotem mihne nad Maximovou hlavou. Rytmistr rozráží dveře - je za nimi tma, žlutavé záblesky výstřelů vykrajují ze tmy klubka dýmu... »Za mnou!« chrčí rytmistr a po hlavě se vrhá proti zábleskům. Maxim s Pandim vpadají do bytu hned za ním; dveře

jsou úzké a přimáčknutý Pandi krátce vyjekne. V předsíni je dusno, vznáší se tu pach spáleného střelného prachu. Nebezpečí zleva. Maxim vymršťuje paži, chytá horkou hlavě a vytrhává zbraň ze střelcových rukou směrem od sebe a vzhůru... Tiše, ale příšerně praskají čísi vyvrácené klouby, velké měkké tělo se bezvládně hroutí na podlahu. Vpředu v kouři kráká rytmistr: »Nestřílet! Chci je živý!« Maxim odhazuje samopal a vráží do velké osvětlené místnosti. Je tu velice mnoho knih a obrazů a střilet není po kom. Na podlaze se svíjejí dva muži. Jeden z nich vytrvale křičí, už je celý ochraptělý, ale křičí dál. V křesle pololeží s hlavou zvrácenou přes opěradlo žena v bezvědomí - celá bílá, až průsvitná. Pokoj je doslova nabit bolestí. Rytmistr stojí nad křičícím mužem, rozhlíží se kolem a zasouvá pistoli do pouzdra. Do místnosti se vevaluje Pandi, prudece vráží do Maxima a za ním vlečou legionáři těžké tělo muže, který střílel v předsíni. Kandidát Zojza, celý propocený a vzrušený, bez úsměvu podává Maximovi odhozený samopal. Rytmistr k nim obrací svou příšernou černou tvář. »A kde je ten poslední?« kráká nespokojeně, ale vtom padá modrý závěs a z okna těžce seskakuje dlouhý hubený člověk v ušpiněném bílém plášti. Jako slepý se šine přímo na rytmistra a pomalu zvedá do úrovně bolesti skelných očí dvě obrovské pistole. »Jé...!« řve Zojza.

Maxim stál k oknu bokem a už mu ani nezbyl čas se otočit a připravit, a tak se rovnou vši silou odrazil - muž však ještě stačil stisknout spouště. Výšleh z hlavní Maximovi ožehl obličej, spálené plyny ucply ústa, ale jeho prsty už sevřely útlá zápěstí pod manžetami bílého pláště a pistole zaduněly o podlahu. Muž klesl na kolena, hlava mu bezvládně spadla na prsa, a když ho Maxim pustil, měkce se sesul na záda.

»Nononó,« prohodil rytmistr svým nevyzpytatelným tónem. »Položte ho taky semhle,« přikázal Pandimu. »A ty,« obrátil se k bledému a mokrému Zojzovi, »běž dolů a hlas velitelům sekci, kde jsem. Ať mi vzkážou, jak to vypadá u nich.« Zojza cvakl podpatky a vrhl se ke dveřím. »Jo, ještě něco. Vyříd' Gaalovi, ať sem přijde... A ty nevrškej, hnusáku!« osopil se na sténajícího a lehce ho špičkou holínky nakopl do boku. »Hromská práce. Taková polochciplá chamrad', svinčík... Prohledat!« přikázal Pandimu. »A všechny mi je srovnejte do řady. Tady na podlahu. Tuhle taky, klidně se tu rozvaluje na jediném křesle...«

Maxim přistoupil k ženě, opatrně ji zvedl a přenesl na postel. V duši měl zmatek. Tohle nečekal. Teď ani sám pořádně nevěděl, co vlastně čekal - žluté, nenávidně vyceněné tesáky, vytí, sveřepé rvačky na život a na smrt...? Nebylo s čím tenhle pocit srovnat, ale bůhvíproč si vzpomněl, jak jednou postřelil tachorga a jak se toto obrovské, už na první pohled hrozné a údajně nelítostné zvíře s přeraženou páteří zřítilo do hluboké jámy, tiše a žalostně plakalo a ve smrtelném zármutku si něco skoro artikulovaně brumlalo...

»Kandidáte Sime!« vyštěkl rytmistr. »Řek jsem na podlahu!«

Zíral na Maxima svýma příšernýma průzračnýma očima, rty zkřivené jako v křeči a Maxim pochopil: on tu teď není od toho, aby soudil a rozhodoval, co je správné a co ne. Zatím je cizinec, ještě nezná hierarchii jejich nenávisti a lásek... Znovu ženu zvedl a uložil ji vedle tělnatého muže, který střílel v předsíni. Pandi a další legionář s účinným supěním obraceli kapsy zatčených naruby. A zatčení byli v bezvědomí. Všech pět.

Rytmistr se posadil do křesla, brigádyru odhodil na stůl, zapálil si a prstem si k sobě přivolal Maxima. Maxim k němu přiskočil a pohotově srazil podpatky.

»Pročpak jsi zahodil samopal?« zeptal se tiše rytmistr.

»Rozkaz zněl nestřílet.«

»Pane rytmistře.«

»Tak jest. Rozkaz přece zněl nestřílet, pane rytmistře.«

Rytmistr přimhouřil oči a rozvážně vypouštěl dým ke stropu.

»Takže kdybych přikázal nemluvit, ukousneš si jazyk, jo?«

Maxim mlčel. Tahle rozmluva se mu nelíbila, ale neustále měl na paměti Gajova důtklivá ponaučení.

»Co dělá tvůj táta?« zeptal se rytmistr.

»Je vědec, pane rytmistře.«

»Žije?«

»Tak jest, pane rytmistře.«

Rytmistr vyndal cigaretu z úst a zadíval se na Maxima.

»A kde je?«

Maxim si uvědomil, že se prořekl. Musí se z toho nějak vykroutit.

»Nevím, pane rytmistře. Přesněji řečeno si to nepamatuju.«

»Jo, a že je vědec, to si pamatuješ... Co ještě si pamatuješ?«

»Nevím, pane rytmistře... Pamatuju si toho hodně, ale kaprál Gaal soudí, že je to falešná paměť.«

V předsíni se ozvaly chvatné kroky, do místnosti vstoupil Gaal a strnul před rytmistrem.

»Věnuj se těm polozdechlinám, kaprále,« řekl rytmistr. »Máš dost náramků?«

Gaj pohlédl přes rameno na zatčené.

»S vaším dovolením si budu muset jedny vypůjčit od druhé sekce, pane rytmistře.«

»Proved'!«

Gaj vyběhl a vtom se v předsíni znovu ozval dupot holínek, přiběhli velitelé dalších sekcí a hlásili, že operace probíhá úspěšně, dva podezřelí už byli zadrženi, nájemníci jako obvykle poskytují aktivní pomoc. Rytmistr jim přikázal, aby co nejrychleji skončili a po operaci odvysílali štábu heslo Tamba. Když odešli, zapálil si další cigaretu, nějaký čas mlčel a díval se, jak legionáři vytahují z regálů knihy, listují v nich a odhazují je na postel.

»Pandi,« prohodil tlumeně. »Podívej se na vobrazy. A na tenhle mi dej pozor, ne abys s ním něco proved, ten už mám vyhlídnutej já...« A znovu se soustředil na Maxima. »Jakpak se ti zamlouvá?« zeptal se.

Maxim pohlédl na obraz. Byla to krajina s mořským pobřežím, vysoká vodní dálava bez obzoru, soumrak a žena vystupující z vody. Vítr. Zřejmě chladný. Ženě je zima.

»Pěkný obraz, pane rytmistře,« řekl Maxim.

»Poznáváš to?«

»Nikoli. Tohle moře jsem nikdy neviděl.«

»A jaký jsi viděl?«

»Úplně jiné, pane rytmistře. Jenže to bude tou mou falešnou pamětí.«

»Nesmysl. Viděl jsi to samý. Jenže ses nedíval ze břehu, ale z můstku, pod nohama jsi měl bílou palubu a za tebou na zádi byl ještě jeden můstek, vo něco nižší. A na břehu nebyla ženská, ale tank a tys mířil pod věž... Máš vůbec představu, ty štěně, co to je, když ocelové granát zasáhne tank pod věž? Massarakš...!« zasyčel a rozmáčkl nedokouřenou cigaretu o stůl.

»Nemám,« odušil Maxim chladně. »Nikdy v životě jsem ničím na nic nemířil.«

»Jak to můžeš tvrdit? Ty si přece nic nepamatuješ, kandidáte Sime!«

»Pamatuju si, že jsem nemířil.«

»Pane rytmistře!«

»Pamatuji si, že jsem nemířil, pane rytmistře. A nechápu, o čem to mluvíte.«

Vstoupil Gaj v doprovodu dvou kandidátů. Začali zatčeným navlékat těžká kovová pouta.

»Tohle přece jsou taky lidi, žejo?« prohodil najednou rytmistř. »Maj ženy, děti... Někoho měli rádi a někdo měl rád je...« Byl to jasný výsměch, ale Maxim mu řekl, co si myslel:

»Ano, pane rytmistře. Jak na to koukám, jsou to taky lidi.«

»To jste nečekal?«

»Nečekal, pane rytmistře. Čekal jsem něco docela jiného.« Koutkem oka zaznamenal Gajův vylekaný pohled. Jemu však už ze všech těch lží bylo málem na zvracení, a tak dodal: »Myslel jsem si, že to jsou skuteční degeneráti. Něco jako holá, skvrnitá... zvířata.«

»A ty jsi holej flekatej blbeček,« usadil ho rytmistř. »Balík vesnická. Tady nejsi v lese... Tady vypadaj jako lidi. Hodný, milý lidi, který při velkém rozčilení hrozně bolí hlavička. Nebolí tě taky hlavička, když jsi nervózní?« udeřil na Maxima nečekaně.

»Mě nikdy nic nebolí, pane rytmistře,« odsekl Maxim. »A co vás?«

»Cožéé?!«

»Mluvíte nějak podrážděně,« pokračoval Maxim, »tak mě napadlo...«

»Pane rytmistře!« ozval se rozechvěle drnčivým hlasem Gaj. »Dovolte mi promluvit... Zatčení se probrali.«

Rytmistř na něj pohlédl a ušklíbl se. »Žádný strachy, kaprále. Tvůj kamarádiček se dneska předvedl jako pravej legionář. Nebejt jeho, rytmistř Čaču už by se tu povaloval s kulí v lebce...« Zapálil si třetí cigaretu, pohlédl ke stropu a vypustil z úst tlustý sloup dýmu. »Máš dobrej čich, kaprále. Já bych toho fešáka jmenoval řádným vojínem třeba hned... Massarakš, já bych ho dokonce jmenoval důstojníkem! Má brigádýrský manýry, k smrti rád se vyptává důstojníků... Teď už ti moc dobře rozumím, kaprále. To hlášení mělo svý důvody. Takže... s tím jmenováním zatím počkáme...« Rytmistř se zvedl, těžce našlapuje obešel stůl a zastavil se před Maximem. »Zatím z něj neuděláme ani řádnýho vojína. Je to dobrej bojovník, ovšem cucák... Musíme se věnovat jeho výchově... Pozor!« zařval najednou.

»Kaprále Gaale, odvedte zadržené! Vojíne Pandi a kandidáte Sime, vemte můj obraz a všechno, co je tady z papíru! A ke mně do vozu s tím vším!«

Otočil se na podpatku a místnost opustil. Gaj na Maxima vrhl vyčítavý pohled, ale neřekl nic. Legionáři zvedali zadržené - kopanci a štulci je nutili vstát a vlekli je ke dveřím. Ti lidé se nebránili. Vypadali jako z vaty, potáceli se a nohy pod nimi podklesávaly. Tělnatý člověk, který střílel v předsíni, hlasitě posténával a mezi zuby drtil tiché kletby. Žena nezvučně pohybovala rty. Její oči podivně svítily.

»Hele, Maku,« řekl Pandi, »vem si támhle z postele deku a ty knížky do ní zabal. Když by to nestačilo, stáhni si prostěradlo. Až to dáš dohromady, vodtáhneš to dolů a já bych vzal ten obraz... A nezapomeň si tu zase samopal, makovice pitomá! A von se ještě diví, proč si na něj pan rytmistř zased! Copak to se může - zahodit v boji zbraň? Ty jseš mi teda...!«

»Nech si ty řečičky, Pandi!« okřikl ho dopáleně Gaj. »Seber obraz a plav!«

Ve dveřích se otočil k Maximovi, poklepal si prstem na čelo a zmizel. Bylo slyšet, jak Pandi na chodišti z plna hrdla vyzpěvuje Mámo, nech toho. Maxim si povzdechl, položil samopal na stůl a přistoupil k hromadě knih, vyvalených z polic na postel a na podlahu. Náhle se přistihl při myšlence, že tady ještě nikde neviděl tolik knih pohromadě. V knihkupectvích jich samozřejmě bylo mnohem víc, ale jen co do počtu svazků, ne do počtu titulů.

Většinou staré folianty se zažloutlými stránkami. Některé mírně ohořelé, jiné k velkému Maximovu překvapení značně radioaktivní. Neměl však čas prohlížet si je zevrubně.

Zabalil dva rance a zamířil ke dveřím, v poslední chvíli se však přece jen rozpomněl a vrátil se pro zbraň. Na stole pod sklem zahlédl dvě fotografie. Na jedné spatřil tu průzračnou ženu, která chovala na klíně asi čtyřletého klučinu s udiveně pootevřenou pusinkou; sama žena byla na snímku mladá, spokojená a sebevědomá; druhý snímek zachycoval krásnou horskou krajinu s temnými kupami stromů a starobyitou pobořenou věží... Maxim si přehodil samopal na záda a vrátil se k rancům.

Kapitola sedmá

Vždy ráno po snídání brigáda nastupovala na cvičiště k dennímu rozkazu a rozvodu do zaměstnání. Pro Maxima to byla - pokud nepočítáme večerní prověrky - ta nejtěživější procedura. Čtení jakéhokoli rozkazu vrcholilo vysloveným orgasmem nadšení. Maxim se musel nutit, aby v sobě dokázal potlačit bezděčné opovrhování těmito explozemi šílenství, které se zmocňovalo celé brigády velitelem počínaje a konče posledním kandidátem; nadával si za skepticismus odštěpence a cizáka; upřímně se snažil nadchnout se pro denní rozkaz a v duchu se přesvědčoval, že už

konečně musí pochopit, musí vstřebat ducha jejich věci. To však bylo nesmírně těžké.

Sám byl od dětství vychováván ke zdrženlivě ironické sebereflexi a nepřiznání vůči příliš halasným slovům, a tak se na své přátele ve zbrani, dobré, prosté a vlastně ohromné chlapce, vřdycky skoro zlobil, když po přečtení rozkazu o třech dnech vězení pro kandidáta toho a toho za odmítnutí řádnému vojínovi tomu a tomu najednou dočista ztratili jindy sobě vlastní dobromyslnost a smysl pro humor a jali se zaníceně hulákat hurá! a se slzami v očích zpívat pochod Bojové legie, který dvakrát třikrát opakovali, někdy i čtyřikrát. Při takové příležitosti se z brigádní kuchyně vyrojili i kuchaři, horlivě se přidávali a jako smyslu zbavení mávali do taktu sběračkami a noži, což si mohli dovolit, protože naštěstí stáli mimo tvar. Maxim si už mezitím stačil řádně zapsat za uši, že v tomhle světě musí být stejný jako ostatní, zpíval tudíž taky a taky se snažil ztratit smysl pro humor, což se mu dařilo, ale bylo mu to proti mysli, protože se nikterak duchovně nepovznášel a o to mu tohle všechno bylo trapnější.

Tentokrát následoval výbuch euforie po rozkazu číslo sto dvacet sedm o povýšení řádného vojína Dimby na kaprála, rozkazu číslo sto dvacet osm o udělení pochvaly kandidátu na řádného vojína Simovi za odvalu prokázanou během poslední operace a rozkazu číslo sto dvacet devět o zahájení oprav budovy kasárenského bloku čtvrté roty. Sotva brigádní adjutant strčil papíry s rozkazy do kožených desek, brigádýr si strhl důstojnickou čepici z hlavy, nabral plné plíce vzduchu a skřípavým falzetem zařičel: »Vpřed... Legionáři...! Oceloví chlapci...!« A už to jelo, už to běželo...

Tentokrát to bylo ještě kormutlivější než jindy, protože si Maxim všiml, jak po tmavých tvářích rytmistra Čača kanou slzy. Legionáři ryčeli jako býci a do taktu bušili masivními pažbami na masivních kožených řemenech. Aby nic neviděl a neslyšel, pevně zavřel oči, rozeřval se jako rozlícený tachorg a jeho hlas přehlušil všechny ostatní - alespoň jemu to tak připadalo. »Vpřed, boříce pevnosti...!« vyřvával zuřivě a nevnímal už nikoho kromě sebe samého. To jsou přece idiotská slova... Nejspíš to sepsal nějaký kaprál. Člověk asi musí mít svou věc moc rád, aby dokázal jít do boje s takovými slovy na rtech. Otevřel oči a spatřil hejno černých ptáků, kteří se zděšeně zmítali nad cvičištem... »Nespasí tě ani dýmantový štít, nepříteli náš...«

Všechno skončilo stejně náhle, jako to začalo. Brigádýr si změřil řady svých svěřenců ztupachovělými očima, uvědomil si, kde stojí, a vzlykavým, strhaným hlasem zavelel: »Páni důstojníci, proved'te rozvod do zaměstnání!« Kluci motali hlavami a vyjeveně pokukovali jeden po druhém. Zdálo se, že ničemu nerozumějí, a rytmistr Čaču musel povel »vyrovnat!« dvakrát opakovat, než řady znovu dostaly patřičnou podobu. Pak rota odpochodovala ke kasárnům a pan rytmistr rozhodl: »První sekce, do stráže k zatčeným! Ostatní sekce zahájí zaměstnání podle rozpisu. Rozhod!« Legionáři se rozešli. Gaj nechal sekci nastoupit a rozdělil muže do jednotlivých stráží. Maxim se řádným vojínem Pandim měli střežit zajatce u výslechu. Gaj Maximovi narychlo vysvětlil jeho povinnosti: stát v pozoru vpravo za zadrženým a při sebemenším pokusu tohoto vstát nebo dokonce lavici opustit, mu v tom zabránit; podřízen bude bezprostředně veliteli brigády, velitelem stráže jmenuji vojína Pandiho... Zkrátka a dobře koukej, jak to dělá Pandi...

»Já sám bych tě do takové služby nezařadil ani za nic, oni kandidáti to správně ani nesmějí, ale je to rozkaz pana rytmistra... Tak rozum do hrsti, Maku. Nějak panu rytmistrovi nerozumím. Buď tě chce co nejrychleji protlačit nahoru - v akci ses mu moc líbil, večer při rozboru operace s velitelem sekcí o tobě hodně mluvil a sám tě navrhl k pochvalě v rozkaze... Ale taky by si tě mohl zkoušet. Proč to tak je, to ti neřeknu. Možná za to můžu já s tím hlášením, ale možná sis to svými řečičkami zavínil sám...« Ustaraně na Maxima pohlédl. »Přešti si ještě jednou holinky, utáhni řemen a nezapomeň na parádní rukavice... Ačkoli, ty je ještě nemáš, kandidáti je normálně k výstroji nedostávají... No nic, zaběhni si do skladu, ale rychle, za třicet minut nastupujeme.«

Ve skladě Maxim narazil na Pandiho, který si tu vyměňoval prasklou kokardu.

»Hele, tohle bude kaprál!« zvolal Pandi na náčelníka skladu a poplácal Maxima po rameni. »Viděls to někdy? Devátej den v Legii, a už dostal pochvalu v rozkaze. Dokonce ho se mnou přidělili k výslechům... Nejspíš sis přišel pro bílý rukavice, co? Dej mu nějaký pěkný, kaprále, ten si je zaslouží, je to hrdina.«

Kaprál nespokojeně zahartusil, vylezl někam na regál zavalený vojenskou výstrojí, hodil před Maxima na výdejní pult několik párů bílých nitěných rukavic a pohrdavě utrousil:

»Hrdina...! Tady proti sobě máte akorát ty chudáky zblblý, to jste hrdinové... Vono to koneckonců dá rozum - když je někdo celej prolezlej a zkroucený bolestma, stačí jen přijít a strčit ho do pytle. Tady by byl hrdina i můj beznohej a bezrukej děda...«

Pandi se urazil.

»Tvůj děda by zdrhal, až by se mu vod zadku kouřilo,« řekl kaprálovi, »kdyby na něj takhle někdo nastoupil se dvěma pistolema... Už jsem si myslel, že je s panem rytmistrem konec...«

»Konec, konec...«, brblal kaprál. »Jen počkej, až vás prsknou na jižní hranici, to se pak podíváme, komu se bude kouřit vod zadku...«

Když sklad opustili, Maxim se co nejzdvořileji (Pandi si na zdvořilost potrpěl) zeptal:

»Pane Pandi, a proč mají degeneráti takové bolesti? A všichni najednou! Jak je to možné?«

»Hrůzou,« odpověděl Pandi, a aby své výpovědi dodal na vážnosti, ztišil hlas. »Jsou to holt degeneráti, rozumíš? Potřeboval bys víc čist, Maku. Existuje taková brožura - Co jsou to degeneráti a kde se vzali. Přečti si to, jinak budeš stejně blbej, jako jsi byl doteď. Jen s odvahou to daleko nedotáhneš...« Odmlčel se. »Třeba my se rozčilíme, vztekáme se, nebo se lekne - a nic, akorát se trochu zpotíme, nebo se nám řekněme rozklepou kolena. Kdežto voni nemaj normální organismus, ale degenerovanej. Jakmile se takovej degenerát na někoho naštvě, nebo se bojí, nebo vůbec, hned ho popadnou silné bolesti hlavy a vlastně celého těla. Až z toho vomdlí. Jasný? Podle tyhle zvláštnosti je poznáme a samozřejmě zadržíme... a strčíme za katr... Ale tohle nejsou špatný rukavice, mně by každopádně padly, co myslíš...?«

»Jenže mně jsou trochu úzké,« postěžoval si Maxim. »Co kdybychom si to vyměnili? Vy mně dáte svoje vytahané a sám si vezmete tyhle.«

Pandi byl navýsost spokojen. A Maxim si taky nestěžoval. A najednou si vzpomněl na Fanka, jak se svíjel v autě, jak se zmítal bolestí... a jak ho sebrala legionářská hlídka. Ale čeho se ten člověk mohl tak leknout? Na koho se mohl tak zlobit? Vždyť se nijak nenervoval, klidně řídil auto, pohvizdoval si a něco se mu moc chtělo... nejspíš kouřit. A potom se vlastně otočil a spatřil hlídkový vůz... Nebo to bylo až později...? Ano, hrozně spěchal a cestu nám zatarasil ten návěš... Nebo že by se býval opravdu rozcílil? Ale kdepak, co si to vymýšlím? Lidi mívají všelijaké záchvaty... A zadrželi ho kvůli té havárii. Zajímavé by ovšem bylo vědět, kam mě vzal a co je zač. Toho bych potřeboval najít... U velkého zrcadla naleštil holínky, bezvadně se upravil, pověsil si na krk samopal, znovu pohlédl do zrcadla, ale to už Gaj velel nástup.

Puntičkářsky si každého zkontroloval, přezkoumal i znalost služebních povinností a rozběhl se s hlášením do kanceláře. Zatímco byl pryč, vojáci si zahráli mýdlo, zaznělo pár vojáckých historek, jimž Maxim vzhledem k neznalosti některých specifických výrazů neporozuměl, pak se sesypali na Maxima, ať řekne, odkud je, že je ho takový kus - to už byl v sekci zaběhaný, tradiční šprým - a přemluvili ho, aby jim na památku sroloval pár mincí do trubičky. Z kanceláře vyšel v Gajově doprovodu rytmistr Čaču. Také si všechny šťouralsky prohlédl, o pár kroků couvl a řekl Gajovi: »Můžeš, kaprále!« Sekce vykročila ke štábu.

Tam rytmistr přikázal řádnému vojínovi Pandimu a kandidátu Simovi, aby šli s ním, zatímco Gaj ostatní někam odvedl. Vstoupili do menší místnosti s pečlivě zataženými okny, prouzené dýmem z narkotických tyčinek. U zadní zdi Maxim zahlédl obrovský prázdný stůl, kolem nějž stály třínohé židle; na zdi visel starý ztmavlý obraz, znázorňující jakousi historickou bitvu: koně, štetinaté drátěné košile, obnažené zubaté meče a celý les vidlovitých pík. Deset kroků od stolu po pravé straně spatřil perforované kovové sedadlo. Stálo na jediné noze, přišroubované silnými šrouby k podlaze. »Všichni na svá místa!« zavelel rytmistr, došel ke stolu a posadil se.

Pandi Maxima starostlivě umístil vpravo za kovové sedadlo, sám se postavil vlevo a šeptem zavelel »pozor!«. Oba strnuli. Rytmistr seděl nohu přes nohu, pokuřoval a lhostejně si oba legionáře prohlížel. Maxim si však i přes tuto zdůrazňovanou ledabylost v chování naprosto jasně uvědomoval, že ho rytmistr bedlivě zkoumá, právě jeho. Pak se za Pandiho zády otevřely dveře. Řadový vojín okanzitě postoupil o dva kroky kupředu, okročil vpravo a provedl vlevo v bok. Maxim sebou také trhl, ale hned si uvědomil, že on nikomu v cestě nestojí, takže jeho se to netýká, a tak jen ještě víc vytřeštil oči. Přece jen bylo v téhle hře pro dospělé něco, nakažlivého - navzdory jejímu primitivismu a - s ohledem na zbědovanost celého obydleného ostrova - i zřejmě nepatřičnosti.

»Pozor!« štěkl Pandi.

Rytmistr povstal, zamáčkl cigaretu do popelníku a několikerým klapnutím podpatků pozdravil trojici příchozích - brigádyra, nějakého neznámého muže v civilu a brigádního adjutanta s tlustými deskami v podpaždí. Brigádyr se posadil za stůl doprostřed; tvář měl kyselou a nespokojenou, palec si zasunul pod vyšívaný límec, odtáhl ho a zakroutil hlavou. Civil, malý nevzhledný mužík se špatně vyholenou mdlou tváří, se naprosto tiše a měkce posadil vedle něj. Brigádní adjutant z druhé strany si nesedl, otevřel desky a jal se přehrabovat v papírech, z nichž některé hned podával brigádyrovi.

Pandi ještě chvíli zadumaně postál, ale potom se týmiž přesnými pohyby vrátil zpět na své místo. Od stolu zazníval tlumený rozhovor: »Přijdeš dnes do sněmu, Čaču?« ptal se brigádyr. »Mám plno práce,« odpověděl Čaču a zapálil si novou cigaretu. »Škoda, dnes se čeká diskuse.« »Pozdě, já už se k tyhle věci vyjádřil.« »Jenže ne právě nejšťastnější,« upozornil rytmistra jemně civil. »A navíc byste si měl uvědomit, že s měnicí se okolnostmi se mění také názory.« »U nás v Legii tohle neplatí,« odsekl suše rytmistr. »No tak pánové!« ozval se káravě brigádyr. »A co kdybychom se dnes přece jen sešli ve sněmu...« »Slyšel jsem, že přivezli čerstvé jezerní houby,« oznámil adjutant, který se ještě pořád přehraboval v papírech. »Ve vlastní šťávě, že? Co vy na to, pane rytmistře?« podpořil adjutanta civil. »Ne, pánové,« řekl rytmistr, »já mám jen jeden názor a ten už jsem řekl. A pokud jde o ty jezerní houby...« Dodal ještě cosi, čemu Maxim nerozuměl, celá společnost se nevázaně rozřehtala a spokojený Čaču se rozvalil ve svém křesílku. Adjutant už nechal papíry na pokoji, sklonil se k brigádyrovi a něco mu pošeptal. Brigádyr přikývl. Adjutant se konečně taky usadil a pronesl někam směrem ke kovovému sedadlu:

»Nole Renadu.«

Pandi strčil do dveří, vyklonil se do chodby a hlasitě opakoval.

»Nole Renadu!«

Z chodby bylo slyšet nějaký pohyb a do místnosti vstoupil starší, dobře oblečený, ale celý pomačkaný a potrháný muž. Nohy se mu lehce motaly. Pandi ho popadl za loket a usadil na kovové sedadlo. Dveře se hlučně zabouchly. Muž si odkašlal, opřel se dlaněmi o kolena a hrdě vztyčil hlavu.

»Mnó...,« protáhl brigádyr s pohledem zabořeným do papírů a najednou zadrmolil:

»Nole Renadu, padesát šest let, majitel činžovních domů, člen magistrátu... Mno... Člen Klubu veteránů...« (Civil zívá, přikryl si ústa rukou, vytáhl z kapsy barevný magazín, položil si ho na kolena a začal v něm listovat.) »Zadržel tehdy a tehdy, tam a tam... Při osobní prohlídce zajištěno... Mno... Co jste dělal v Trubačské ulici číslo osm?«

»Jsem majitelem toho domu,« prohlásil důstojně Renadu. »Radil jsem se se svým domovníkem.«

»Zkontrolovali jste doklady?« obrátil se brigádyr na adjutanta.

»Tak jest. Všechno v pořádku.«

»Mno...,« pokračoval brigádyr. »Řekněte mi, pane Renadu, znáte někoho ze zatčených?«

»Ne,« odpověděl Renadu a energicky zakroutil hlavou. »Jak bych je taky mohl znát...? Ačkoli... jeden z nich se jmenuje Keťšef... Mám takový dojem, že v jednom z mých domů bydlí nějaký Keťšef... Ovšem přesně to nevím. Možná se mylím, možná to ani není v mém domě. Mám totiž ještě dva další domy - jeden...«

»Pardon,« přerušil ho civil, aniž zvedl oči od časopisu. »Nepostřehl jste náhodou, o čem mluvili další zatčení?«

»Ééé...,« zamečel Renadu. »Abych pravdu řekl... Máte tam... ééé... hmyz... Takže jsme mluvili především o hmyzu...«

Někdo si tam v koutě něco šeptal, ale mám-li být upřímný, měl jsem docela jiné starosti... Já dal přednost hmyzu, cheche.«

»Přirozeně,« souhlasil brigádýr. »No tak dobře, omlouvat se vám samozřejmě nebudeme, pane Renadu. Tady jsou vaše doklady, jste volný... Velitel strážé!« dodal zvýšeným hlasem.

Pandi otevřel dveře a křikl:

»Velitel eskorty k brigádýrovi!«

»Ale jaképak omluvy, o tom nemůže být ani řeči,« pronesl vážně pan Renadu. »Za všechno můžu jediné já, já osobně... A dokonce ani ne já osobně, ale ta zatracená dědičnost... Dovolíte?« obrátil se k Maximovi a ukázal na stůl, kde ležely jeho doklady.

»Sedět,« utrousil tiše Pandi.

Vstoupil Gaj. Brigádýr mu předal papíry, přikázal, aby panu Renadovi byl navrácen zajištěný majetek a pan Renadu aby byl propuštěn.

»Raše Musai,« oznámil adjutant kovovému sedadlu.

»Raše Musai,« opakoval Pandi do otevřených dveří.

Raše Musai byl vychrtlý, nadobro utrápený člověk v odřeném županu a jedné pantofli. Sotva si sedl, brigádýrova šíje zbrutněla a její majitel zařval: »Tak ty se schovááš, mizero?« na což Raše Musai začal zmateně brebentit, že se vůbec neschovává, že má nemocnou ženu a tři děti, že ještě nezaplatil za byt, že ho zadrželi už dvakrát a zase ho pustili, že dělá v továrně na nábytek a že nic neprovedl. A Maxim už čekal, že ho propustí, ale vtom brigádýr vstal a prohlásil, že Raše Musai, dvaadvacetiletý, ženatý, dvakrát zadržený, se v souladu se zákonem o bezpečnostní prevenci odsuzuje k sedmi létům vězení. Rašemu Musaiovi zhruba minutu trvalo, než pochopil smysl právě vyřčeného, a pak se odehrál příšerný výjev. Nešťastný nábytkářský dělník plakal, nesouvisle prosil o milost, pokoušel se padat na kolena a dál křičel a slzel, ale to už ho Pandi vlácel do chodby. Maxim na sobě znovu zachytil pohled rytmistra Čača.

»Kivi Popšu,« přečetl adjutant.

Do dveří strčili ramenatého chlapce s tváří znetvořenou jakousi kožní chorobou. Vyklubal se z něj bytař recidivista, dopadený přímo při činu. Choval se s drzou podlézavostí. Chvillemi pány komisaře prosil, aby ho ušetřili kruté smrti, ale vzápětí se zase hystericky chichotal, sršel podivnými legráčkami nebo se snažil vyprávět příběhy ze života, které všechny začínaly stejně: »To jsem takhle zašel do jednoho baráku...« Nikoho nepustil ke slovu. Brigádýr se po několika neúspěšných pokusech položit otázku zhnuseně zvrátil do opěradla a rozhořčeně se rozhlížel na obě strany. Rytmistr Čaču lhostejným hlasem požádal:

»Kandidáte Sime, zacpi mu hubu.«

Maxim neměl tušení, jak se zacpává huba, a tak jen vzal Kiviho Popša za rameno a zatřásl jím. Tomu cvakly čelisti, kousl se do jazyka a umkl.

Civil, který zadrženého už dlouho se zájmem pozoroval, řekl: »Tohohle bych si vzal. Bude se mi hodit.«

»Výborně!« odtušil brigádýr a přikázal, aby Kiviho Popša odvedli zpátky do cely.

Když chlapce vyvedli, adjutant řekl:

»Takže pól bychom měli za sebou. Teď přijde na řadu skupina.«

»Začněte rovnou šéfem,« poradil civil. »Jakže se to jmenuje - Ketšef?«

Adjutant mrkl do papírů a znovu oslovil železné sedadlo:

»Gel Ketšef.«

Přivedli člověka, kterého Maxim znal - toho v bílém plášti. Měl pouta na rukou, a proto mu nepřirozeně visely před tělem. Nápadné byly jeho nádherné oči a oteklý obličej. Posadil se a pohled upřel na obraz nad brigádýrovou hlavou.

»Jmenujete se Gel Ketšef?« zeptal se brigádýr.

»Ano.«

»Jste zubní lékař?«

»Byl jsem.«

»Co máte společného s doktorem Gobbim?«

»Koupil jsem jeho praxi.«

»Tak proč nepraktikujete?«

»Prodal jsem zařízení.«

»Proč?«

»Poměry se stále zhoršují,« odpověděl Ketšef.

»Jaké jsou vaše vztahy s Ordi Taderovou?«

»Je to moje žena.«

»Máte děti?«

»Měli jsme - syna.«

»Kde je?«

»Nevím.«

»Co jste dělal za války?«

»Bojoval.«

»Proč jste se začal zabývat protistátní činností?«

»Protože v dějinách tohoto světa ještě neexistoval odpornější stát,« řekl Ketšef. »Protože jsem miloval svou ženu a své dítě. Protože jste zabili mé přátele a rozložili můj národ. Protože jsem vás vždycky nenáviděl. Stačí?«

»Stačí,« ujistil ho klidně brigádýr. »Dokonce víc než stačí. Radši nám řekněte, kolik vám platí Hontové. Nebo vás snad honoruje Pandeia?«

Muž v bílém plášti se zasmál. Byl to děsivý smích, tak by se nejspíš smál umrlec.

»Skončete tu komedii, brigádýre,« řekl. »Nač vám to je?«

»Jste vůdce skupiny?«

»Ano, byl jsem.«

»Koho z členů organizace můžete jmenovat?«

»Nikoho.«

»Jste si tím jist?« zeptal se najednou civil.

»Ano.«

»Podívejte se, Ketšefe,« pronesl vemlouvavě muž v civilu. »Dostal jste se do krajně svízelné situace. Víme o vaší skupině všechno. Dokonce víme ledacos o jejích stycích. Musíte pochopit, že takové informace jsme získali od jisté osoby z vaší organizace a teď záleží jen na nás, jak se ta osoba bude jmenovat - zda Ketšef nebo nějak jinak...« Ketšef mlčky sklonil hlavu.

»Hej, vy!« zakrál rytmistř Čaču. »Vy jste přece bejvalej fronták a důstojník k tomu. Copak nechápete, co vám nabízíme? Žádný život, massarakš! Oficiřskou čest!«

Ketšef se znovu zasmál, zakuckal se, ale neřekl nic. Maxim pocítil, že tenhle člověk se ničeho nebojí. Ani smrti, ani hanby. Už všechno prožil. Už se považuje i za mrtvého, i za zhanobeného... Brigadýr pokrčil rameny, zvedl se a prohlásil, že Gel Ketšef, padesátiletý, ženatý, povoláním zubní lékař, se na základě zákona o veřejném zdraví odsuzuje k likvidaci. Rozsudek bude vykonán do osmačtyřiceti hodin a může být změněn za předpokladu, že odsouzený poskytne požadované informace.

Když Ketšefa odvedli, brigadýr se nespokojeně otočil k civilovi: »Já ti nerozumím. Podle mého názoru mluvil dosti ochotně. Typický mluvka, jak ostatně říkáte vy sami. Nerozumím ti...« Civil se zasmál: »Právě proto velíš brigádě, kamaráde, kdežto já... Já zase tam u nás.« »Na tom nesejde,« prohlásil uraženě brigadýr. »Je to šéf skupiny, nota bene se sklonek k filozofování..., prostě tomu nerozumím.« »Kamaráde,« oslovil ho přátelsky civil, »už jsi někdy viděl filozofujícího nebožtíka?« »Panebože, to jsou mi přece nesmysly!« »Ale stejně!« »A tys ho snad viděl?« zeptal se brigadýr. »Právě teď před chvílí,« opáčil důrazně civil. »A upozorňuju tě, že to není poprvé... Já jsem živý, on je mrtvý - tak o čem si spolu budem vykládat? Takhle nějak se to píše ve Verbliebenovi, pokud se nemýlím...« Rytmistř Čaču se najednou zvedl, přistoupil až těsně k Maximovi a zdola vzhůru mu zasyčel rovnou do tváře: »Jak to stojíme, kandidáte? Kam čučíme? Pozor! Koukám před sebe! A ne, kde co lítá!« Několik vteřin hlasitě oddechoval a prohlížel si Maxima - zřetelně se mu pomateně zužovaly a zase rozšiřovaly, ale pak se vrátil zpět na své místo a zapálil si.

»Tak,« řekl adjutant. »Zbyli nám Ordi Taderová, Memo Gramenu a ještě dva, kteří odmítají sdělit jméno.«

»Těmi bychom měli začít,« navrhl civil.

»Číslo sedmdesát tři třináct,« zvolal adjutant.

Číslo sedmdesát tři třináct vešlo a posadilo se na stoličku. Ten muž - suchý, šlachovitý člověk s chorobně kyprými, prokousanými a napuchlými rty - byl také v poutech, přestože místo jedné ruky měl protězu.

»Vaše jméno?« zeptal se brigadýr.

»A které?« otázal se vesele jednoruký.

Maxim se až zachvěl - byl přesvědčen, že invalida bude mlčet.

»To jich máte tolik? V takovém případě uveďte pravé.«

»Moje skutečné jméno je sedmdesát tři třináct.«

»Mnno... Co jste dělal v Ketšefově bytě?«

»Ležel v bezvědomí. Jak rače vědět, umím to výborně. Nemám to třeba předvést?«

»Nenamáhejte se,« přerušil ho muž v civilu. Pukal vzteky. »Tohle umění se vám bude ještě moc hodit.«

Jednoruký se najednou rozchechtal. Smál se hlasitě a jasně jako mladík a Maxim s hrůzou pochopil, že se směje naprosto upřímně. Lidé za stolem poslouchali ten smích mlčky, jako zkameněli...

»Massarakš!« vybuchl konečně jednoruký a otřel si oči ramenem. »To je mi věru hrozba...! Ačkoli, vy jste ještě mladík... Vaší práci je třeba vykonávat pokud možno prkenně a zduřdně - prostě za peníze. To dělá na vyšetřovaného ten správný dojem. Je příšerné, když vás nemučí nepřítel, ale ouřada. Podívejte se třeba na mou levou ruku. Tu mi natřikrát upilovali odborníci Jeho císařského Veličenstva, ale každý tento akt provázela rozsáhlá úřední korespondence... Kati konali svou těžkou a nevědnou práci a nadávali na žebrácké platy. A mě z toho jímala hrůza. Jen obrovskou silou vůle jsem se přinutil něco nevyzvanit. Kdežto teď...? Já přece vidím, jak mě nenávidíte. Vy mě a já zase vás. To je vynikající: Jenže vy mě nenávidíte ani ne dvacet let, kdežto já vás už přes třicet. Vy jste se tenkrát ještě pohodlně procházel pod stolem a trápil jste kočky, mladíku...«

»Aha,« poznamenal zasvěceně civil. »Pán je stará vrána. No vidíte, a já si myslel, že vy všichni to už dávno máte za sebou.«

»V to nedoufejte,« zakroutil hlavou jednoruký. »Člověk by se ve světě, kde žije, měl trochu orientovat... Takhle se s vámi vlastně není o čem bavit...«

»To by podle mého názoru stačilo,« otočil se brigadýr k civilovi.

Ten rychle něco načmáral na časopis a podal vzkaz brigadýrovi. Brigadýr se velice podivil, zabubnoval si prsty po bradě a pochybovačně si civila změřil. Ten se jen usmál. Brigadýr tedy pokrčil rameny, zamyslel se a otočil se k rytmistrovi.

»Svědku Čaču, jak se obviněný choval při zadržení?«

»Válek se po podlaze,« odpověděl zakaboněný rytmistř.

»Takže odpor nekladl... Mno...« Brigadýr se ještě na okamžik zadumal, vstal a vyřkl rozsudek: »Obžalovaný sedmdesát tři třináct se odsuzuje k trestu smrti. Likvidace se odkládá na neurčito a obžalovaný bude až do výkonu rozsudku

poslán do vyhnanství na převýchovu.«

Ve tváři rytmistra Čača se rozhostilo nechápavé opovržení, protože když jednorukého odváděli, zase se tiše smál a pokyvoval hlavou, jako by si říkal: No to jsou mi věci!

Pak přivedli číslo sedmdesát tři čtrnáct. Byl to ten muž, který křičel a svíjel se na podlaze. Lomcoval jím strach, ale choval se vyzývavě. Rovnou od dveří vykřikl, že na otázky odpovídat nebude a shovívavost neočekává. Skutečně mlčel a nezareagoval ani na jedinou otázku, dokonce ani na civilův dotaz, zda si náhodou nechce postěžovat na špatné zacházení. Skončilo to tím, že brigádýr znovu upřel pohled na civila, a učinil tázavý pohyb hlavou. Civil přikývl a řekl:

»Ano, tohohle si vezmu.« Vypadal velice spokojeně.

Pak brigádýr prohrabal zbylé papíry a poznamenal:

»Pojďme, pánové, něco sníme. Takhle by to dál nešlo...«

Soud se vzdálil a Maxim s Pandim si mohli dát pohov. Když odešel i rytmistr, Pandi se rozhořčil:

»Viděls ty bestie? Horší než zmije, namouduši. A víš, co je na tom nejhorší? Nebolet je hlava, vůbec by se nepřišlo na to, že jsou to degeneráti. Hrůza pomyslet, co by s námi všemi bylo...«

Maxim na to neodpověděl nic, nebylo mu do řeči. Obraz světa, který mu ještě včera připadal tak zřetelný a logický, se zbortil a ztratil konkrétní obrysy. Ostatně Pandi ani žádné cizí repliky nepotřeboval. Sundal si rukavice, aby si je neumazal, vytáhl sáček s praženými ořechy, nabídl Maximovi a rozpovídal se o tom, jak strašně nesnáší tuhle službu. Za prvé má strach, aby se od degenerátů nenakazil. Za druhé se někteří z nich chovají - třeba jako ten jednoruký - tak drze a neomaleně, že člověka zrovna svrbí dlaně, aby jim jednu nevrátil. Jednou takhle trpěl a trpěl, až se nakonec neudržel a opravdu vyšetřovanému jednu vrazil, div ho tenkrát nedegradovali zpátky na kandidáta. Nebýt rytmistra, bylo zle, ale on se za něj postavil. Dostal jen dvacet ostrých a čtyřicet po službě...

Maxim chroustal oříšky, na půl ucha poslouchal a mlčel. To je ale nenávist, říkal si v duchu. Tihle nenávidí tamty, a oni zase tyhle. Za co? Ten nejodpornější stát... Proč? Jak na to přišel...? Rozložili národ... Co to může znamenat...? A ten civil. Přece není možné, že by tou letmou narážkou měl na mysli mučení. To se dělalo hrozně dávno, někdy ve středověku... Ačkoli byl tu taky fašismus. Ano. Hitler. Osvětim. Rasová teorie. Genocida. Světová nadvláda. Ale je snad Gaj fašista? Nebo Rada? Ti na to nevypadají... A co pan rytmistr? Hm... Bylo by třeba pochopit, jaká je souvislost mezi bolestmi hlavy a sklonem ke vzdorovitosti vůči úřadům. Proč se soustavu PBO snaží zničit jen degeneráti? Vlastně ani ti ne všichni...

»Pane Pandi,« ozval se po chvíli, »a co Hontové, to jsou samí degeneráti? Nevíte o tom něco?«

Pandi se hluboce zamyslel.

»Podívej se..., jak bych ti to...,« zamumlal. »My jsme hlavně přes ty degene, jak městský, tak všelijaký divoký po lesích. Kdežto na to, co se děje v Honti nebo řekněme ještě někde jinde, na to je cvičená armáda. Hlavní, co musíš vědět, je, že Hontové jsou nejzavilejší zahraniční nepřátelé našeho státu. Před válkou nás museli poslouchat, a teď se za to zuřivě mstějí... To je všechno. Rozumíš tomu?«

»Víceméně,« řekl Maxim a Pandi mu to okamžitě spočítal. »V Legii se takhle neodpovídá, tady se řekne "Tak jest", nebo "nikoli", kdežto "víceméně" je výraz civilní, takhle můžeš odpovídat kaprálovy sestřičce, a ne tady, tady jsi ve službě a ve službě to nejde...«

Zřejmě by na toto deklamoval ještě dlouho, protože šlo o téma vskutku vděčné a jeho srdci blízké a taky posluchač byl pozorný a zdvořilý, jenže vtom se vrátili páni důstojníci. Pandi umkl v půli slova, zašeptal »pozor«, a když vykonal nezbytnou pohybovou kreaci mezi stolem a kovovým sedadlem, strnul. Maxim taky.

Páni důstojníci byli v báječné náladě. Rytmistr Čaču s přezíravým výrazem ve tváři halasně líčil, jak v šestadevadesátém lepili syrové těsto rovnou na rozpálený pancíř a jen se olizovali, panečku. Brigádýr a civil namítali, že bojový duch je sice bojový duch, ale kuchyně Legie by přesto měla být na výši, a čím méně konzerv, tím líp. Adjutant přimhouřil oči a zcela nečekaně se jal citovat jakousi kuchářku; všichni umkli a s prazvláštním pohnutím ve tvářích mu naslouchali. Adjutant se zalkl a zakuckal a brigádýr s povzdechem prohodil:

»Mnojo... Nedá se nic dělat, musíme to dorazit.«

Adjutant, který ještě nedokázal utišit kašel, prohrabal papíry a přiškrceně vyrazil:

»Ordi Taderová.«

A vstoupila žena, stejně bílá a průzračná jako včera, jako by ještě pořád byla v mdlobách; když však po ní Pandi vztáhl ruku, aby ji chytil za loket a posadil, prudce usklubla jako před nějakou slizkou ohavností a Maxim se vyděsil, že snad Pandiho ještě udeří. Neuhodila ho, měla spoutané ruce, ale zřetelně pronesla: »Nedotýkej se mě, ničemo!« obešla ho a posadila se.

Brigádýr jí položil běžné otázky. Neodpovídala. Civil jí připomněl dítě a manžela, ale ona nepromluvila ani tentokrát. Seděla zpřímá. Maxim jí do tváře neviděl, sledoval jen vyhublý napjatý krk pod světlými rozcuchanými vlasy.

»Vy všichni jste arciničemové!« prohlásila najednou. »Vrazi. Všichni zemřete. Tebe neznám, brigádýře, a vidím tě poprvé a naposledy v životě. Ty zajdeš šerednou smrtí. Bohužel to nebude mou rukou, ale smrt to bude moc a moc šeredná. A ty, krvavý pochope, dopadneš stejně. Dva jako ty jsem oddělala osobně. Tebe bych odrovnala taky, kdybych se ti dostala na kobylku, kdyby nebylo těch dvou mizerů, co mám za zády...« Musela popadnout dech. »A zemřeš snadno. Gel minul, ale znám lidi, kteří určitě zasáhnou...«

Nepřerušovali ji, naopak pozorně poslouchali. Zdálo se, jako by byli ochotni naslouchat jí celé hodiny, ona se však z ničeho nic zvedla a vykročila ke stolu, ale Pandi ji chytil za rameno a smýkl ji zpátky na židličku. Plivla ze všech sil, sliny však až ke stolu nedolétly a žena najednou změkla a rozplakala se. Chvilí se dívali, jak pláče. Pak brigádýr vstal a odsoudil ji k likvidaci do osmačtyřiceti hodin, Pandi ji popadl za loket, vystrkal ji ze dveří a civil si spokojeně zamnul dlaně, usmál se a prohodil: »Tomu říkám úspěch. Výborná práce.« A brigádýr mu řekl: »Za to poděkuj rytmistrovi.« A rytmistr Čaču utrousil: »Hlavně že z nich něco vypadne,« a všichni umkli.

Pak adjutant zavolal Mema Gramena a s tím už se vůbec nemazali. Byl to ten muž, co střílel v předsíni. V jeho případě bylo všechno jasné - při zadržení kladl ozbrojený odpor, takže se ho ani na nic neptali. Seděl tu ztěžklý a shrbený, a když mu brigádýr předčítal rozsudek smrti, lhostejně zíral do stropu a levou rukou si choval pravičku, jejíž vykloubené prsty měl převázané hadříkem. Maxim v něm vytušil jakýsi nepřirozený klid, věcnou jistotu, chladný nezájem o vše, co se kolem něj právě udalo, ale nedokázal se ve svých pocitech vyznat...

Gramena ještě ani nestačili odvést a adjutant už s úlevou skládal papíry zpátky do desek, brigádýr s civilem se rozpovídal o nejnovější praxi služebního postupu, kdežto rytmistr Čaču přistoupil k Pandimu a Maximovi a poslal je pryč. V jeho průzračných očích Maxim jasně zachytil hrozbu a výsměch, ale nechtěl o tom přemýšlet. S odcizenou zvědavostí a soucitem teď přemítal o člověku, který zabije ženu. Bylo to obudné, nemožné, ale v nejbližších osmačtyřiceti hodinách to někoho čekalo.

Kapitola osmá

Gaj se převlékl do pyžama, pověsil stejnokroj do skříně a otočil se k Maximovi. Kandidát Sim seděl na svém gaučiku, který mu Rada nastěhovala do volného kouta; jednu holínku už si stáhl a držel ji v ruce, druhou prozatím ponechával bez povšimnutí. Oči zabořené do zdi, ústa pootevřená. Gaj se k němu přikradl ze strany a pokusil se ho cvrknout do nosu. Jako obvykle se mu to nepodařilo, protože Mák v poslední chvíli ucukl:

»O čempak to dumáme?« zeptal se rozverně Gaj. »Stýskáš si, že tu není Rada? Máš smůlu, chlapče, dneska má denní.« Mak se slabě pousmál a pustil se do druhé holínky. Pak přece jen promluvil.

»Proč? To ne...,« zamumlal roztržitě a znovu znehybněl. »Ty, Gaji, vždycky jsi mi říkal, že pracuji za peníze...«

»Kdo? Degeneráti?«

»Ano. Vykládal jsi to často - chlapcům i mně... Placení agenti Honti... A rytmistr to taky pořád tvrdí, denně jedno a totéž.«

»Jak jinak?« opáčil neochotně Gaj v neblahé předtuše, že Mak už zase začíná se svými jednotvárnými úvahami. »Ty jsi přece jen trdlo, Maku. Kde by se brala nějaká nová slova, když je všechno pořád při starém? Degeneráti jsou přece stále stejní degeneráti. A jak peníze od nepřítele dostávali, tak je dostávají dál. Třeba loni se podařilo dostat jednu takovou skupinu za městem - měli sklep nacpaný pytlí peněz. A kde by poctivý člověk přišel k takovým penězům? To přece nejsou žádní bankéři nebo průmyslníci...!«

Mak pečlivě postavil holínky do kouta ke zdi, narovnal se a rozepnul si kombinézu.

»Gaji, nestává se ti někdy, že ti o člověku něco kolem dokola tvrdí, a ty se na něj podíváš a cítíš, že to není možné? Že je to omyl? Nesmysl?«

»Stávalo se to...,« přiznal zachmuřeně Gaj. »Ale pokud máš na mysli degeneráty...«

»Ano, právě je. Dobře jsem si je dnes prohlédl. Jsou to lidi jako ostatní, někdo lepší, někdo horší, stateční i bázlivi, ale rozhodně žádná zvířata, jak jsem si původně myslel... a jak se vy všichni domníváte... Počkej, nepřerušuj mě. Já nevím, zda tu někomu působí nějakou škodu nebo ne, podle všech známek patrně ano, ale nevěřím, že by byli koupení.«

»Jak to, že nevěříš?« zamračil se Gaj ještě víc. »Dobře, dejme tomu, že mně věřit nemusíš, já nic neznamenám. Ale panu rytmistrovi? Nebo panu brigádýrovi?«

Maxim shodil kombinézu, přistoupil k oknu a s tváří ptištěnou ke sklu se oběma rukama opřel o rám.

»A co když se mýlí?« pronesl nakonec.

»Mýlí...?« opakoval nechápavě Gaj s očima upřenými na Maximova záda. »Kdo se mýlí? Pan brigádýr? Ty jsi ale mola!«

»No dobře,« řekl Mak a obrátil se. »O tom teď přece nemluvíme. Mluvíme o degenerátech. Zamysli se třeba sám nad sebou. Ty přece za svou věc zemřeš, když bude třeba...«

»Zemřu,« přisvědčil pohotově Gaj. »A ty taky.«

»Správně. Zemřem. Ale zemřem pro věc - ne pro legionářskou menáž nebo pro peníze. Kdyby mi někdo dával třeba tisíc miliónů v těch vašich papírákách, stejně bych na smrt nešel...! Copak ty bys souhlasil?«

»Samozřejmě ne,« řekl Gaj. Je to ůun'á, ten Mak, pořád si vymýšlí.

»No?«

»Co no?«

»No a to znamená co?« zeptal se Mak netrpělivě. »Ty za peníze zemřít nechceš. Já taky ne. A degeneráti snad ano? Co je to za pitomost?«

»Však jsou to taky degeneráti!« pronesl Gaj procítěně. »A pro degeneráty jsou peníze to nejdražší a nejsvětější na světě, jinak pro ně nic neplatí. Klidně zaškrtní dítě, i takové případy se už staly... Pochop - co může být zač někdo, kdo se snaží zničit soustavu PBO? To je přece chladnokrevný vrah!«

»To nevím, nevím,« zakroutil hlavou Mak. »Třeba dneska jsem je viděl u výslechu. Kdyby byli uvedli jména svých společníků, mohli se z toho dostat a skončit na nucených pracích... Jenže oni je neprozradili! Znamená to snad, že společníci jsou jim dražší než peníze? Dražší než vlastní život?«

»To se zatím neví,« namítl Gaj. »Podle zákona jsou všichni předem odsouzeni k smrti, bez soudu, sám jsi koneckonců viděl, jak to před tribunálem chodí.«

Pohlédl na Maku a zjistil, že jeho přítel je na pochybách a cítí se zaskočen. Má příliš dobré srdce, je to ještě cucák a nechápe, že krutost ve vztahu k nepříteli je nevyhnutelná... Chtělo by to bacit pěstí do stolu a zařvat na něj, aby držel hubu a zbytečně neplácal pitomostí, nýbrž poslouchal starší a zkušenější, když se ve věcech zatím nevyzná. Jenže Mak přece není žádný nevzdělaný zbednělec. Jemu je jen třeba všechno pořádně vysvětlit a on už pochopí...

»Ne!« trval paličatě na svém Mak. »Za peníze se nenávidět nedá. A oni nenávidí..., ti vás tak nenávidí..., v životě by mě nenapadlo, že člověk člověka může takhle nenávidět. Tvoje nenávisť vůči nim je menší než jejich vůči tobě. A tak bych chtěl vědět proč?«

»Tak poslouchej,« vybědl ho Gaj. »Já ti to vysvětlím ještě jednou. Za prvé jsou to degeneráti. A ti nenávidí prostě všechny lidi. Jsou od přírody vztekli jako krysy. A pak - my jim překážíme: Oni by si chtěli udělat svoje, dostat peníze a žít si jako v bavlnce. Jenže my jim řekneme: Stát! Ruce za hlavu! A ty si myslíš, že by nás za to měli mít rádi?«

»Když jsou všichni vztekli jako krysy, tak proč ten... ten majitel domů... vztekly není? Proč jeho pustili, když jsou všichni podplaceni?«

Gaj se zasmál.

»Majitel domů je zbabělec. Takových je tady plno. Nenávidí nás, ale bojí se. Pro takové je výhodnější žít s námi v míru... A pak, je to majitel realit, bohatý člověk, toho není tak snadné koupit. Na rozdíl od obyčejného zubaře... Ty jsi k smíchu, Maku, jako dítě! Lidi jsou přece všichni stejní a totéž se týká degenerátů...«

»To už vím,« přerušil ho netrpělivě Mak. »Ale když už jsme u toho zubaře. Za to, že ten koupený není, ti ručím hlavou. Nemůžu to dokázat, ale cítím to. Je to moc statečný, dobrý člověk...«

»Degenerát!«

»No dobře. Tak je to statečný a dobrý degenerát. Viděl jsem jeho knihovnu. Je nesmírně vzdělaný. Ví toho tisíckrát víc než ty nebo rytmistr... Tak proč je proti nám? Pokud by všechno bylo tak, jak říkáš, proč by to on, vzdělanec a intelektuál, nevěděl? Proč nám tváří v tvář smrti říká, že je za národ a proti nám?«

»Vzdělaný degenerát - to je degenerát na druhou,« zdůraznil kazatelsky Gaj. »A jako degenerát nás nenávidí. A vzdělání mu pomáhá jeho nenávisť zdůvodňovat a šířit. Vzdělanost nemusí být vždycky jen požehnání, kamaráde. Je jako samopal: přijde na to, v čich se ocitne rukou.«

»Já myslím, že vzdělání je požehnání vždycky,« namítl Mak.

»Tak to ne. Já bych například byl nejraději, kdyby všichni Hontové byli nevzdělaní. To bychom aspoň mohli žít jako lidi, a ne pořád jen čekat na smrtící úder. Srovnali bychom je raz dva.«

»To ano,« podotkl Mak s nepochopitelnou intonací. »Někoho srovnat - to umíme. Krutost bychom mohli třeba rozdávat.«

»Už zase mluvíš jako dítě. Myslíš, že bychom nebyli raději, kdybychom se mohli omezit jen na přesvědčovací kampaně? Bylo by to levnější, obešlo by se to bez krveprolití. Jenže co se dá dělat? Oni si své přesvědčení vzít nedají...«

»Počkej, to znamená, že jsou o něčem přesvědčeni?« přerušil ho Mak. »Jsou o své věci přesvědčeni? Ale když je vzdělaný člověk přesvědčen o své pravdě, nemají s tím hontské peníze nic společného...«

Gaje to přestalo bavit. Už se chtěl jako k poslednímu prostředku uchýlit ke Kodexu Ohňostrůjců a skoncovat s tímhle nekonečným hloupým sporem, ale vtom toho Mak nechal sám, mávl rukou a křikl:

»Rado! Už nespí! Legionáři mají hlad a zastesklo se jim po dámské společnosti.«

K obrovskému Gajovu překvapení se za závěsem skutečně ozval Radin hlas:

»Já přece už dávno nespím, hulákáte tu jako někde u vás na cvičáku, páni legionáři.« »Jak to, že jsi doma?« vyhrkl Gaj. Rada už si zapínala župan a vstoupila do místnosti. »Přišla jsem o práci,« oznámila mu. »Matka Tej zavřela svůj podnik. Něco zdědila a chce se odstěhovat na venkov. Ale už mě doporučila na nějaké dobré místo... Maku, proč máš všechno rozházené? Sklid' si to do skříně. Kluci, přece jsem vás prosila, abyste mi nechodili v holínkách do pokoje. Kde máš holínky, Gaji?! Prostřete na stůl, hned budeme obědvat... Někaj jsi zhubl, Maku. Co to tam s tebou dělají?«

»Tak dělej, dělej,« pobízeli ji Gaj. »Koukej přinést ten oběd.«

Vyplázla na něj jazyk a odešla. Gaj si Maku, který se za dívkou jako obvykle vlídně zadíval, čtverácky změřil.

»Pěkná holka, co říkáš?« zeptal se a vzápětí se zděsil: Makova tvář znenadání žulově ztvrdla. »Co je to s tebou?«

»Poslyš,« řekl Mak, »všechno bych to třeba nakonec bral. Všechno. Dokonce i mučení je asi za takových okolností myslitelné. Vy to musíte vědět líp. Ale střilet ženy..., mučit ženy...« Shrábl své holínky a odešel z pokoje pryč.

Gaj si rozpačitě odkašlal, energicky se oběma rukama poškrábal v týle a začal prostírat na stůl. Po tomhle rozhovoru zůstal v jeho nitru nepříjemný nános. Taková rozpolcenost. Samo sebou, Mak je zelenáč a jako by ani nebyl z tohoto světa, ale ty jeho argumenty podivuhodně sedí. Je to logik, v tom to je, perfektní logik. Třeba teď před chvílí - mlel vyslovené fantasmagorie, a nakonec se mu to všechno krásně logicky seřadilo. Gaj si musel přiznat, že nebyť téhle rozmluvy, sotva by někdy připadl na věc tak prostou, že nejpodstatnější vlastností degenerátů je to, že jsou to degeneráti. Jakmile bychom je této vlastnosti zprostili, všechna ostatní obvinění vůči nim se změní v paskvil. Ano, zakopaný pes je v tom, že jsou to degeneráti, kteří nenávidí všechno normální... To stačí - a celá věc se klidně obejde i bez hontského zlata... A co ti Hontové - že by to teda byli taky degeneráti? To nám neříkali. Jenže když to nejsou degeneráti, tak by je naši degeneráti měli nenávidět stejně jako nás... Massarakš! Aby ji hrom spral, tuhle logiku... Jakmile se Mak vrátil, Gaj se na něj okamžitě vrhl.

»Jak jsi mohl vědět, že je Rada doma?«

»Jak to, jak? To bylo přece jasné...«

»A když ti to bylo jasné, tak proč jsi mě na to neupozornil? A proč si, massarakš, pouštíš jazyk na špacír před cizími lidmi, třiatřicetkrát massarakš?!«

Mak se taky dopálil.

»Kdo je pro tebe cizí, massarakš? Snad Rada? Prosím tě, vy všichni i s těmi vašimi rytmistry jste mi mnohem cizější než ona.«

»Massarakš! Ty nevíš, co se v rádech píše o služebním tajemství?«

»Massarakš a massarakš! Co sis na mě zasedl! Já jsem přece nevěděl, že o ní nevíš. Myslel jsem si, že si ze mě chceš vystřelit. A pak - copak jsme tu mluvili o nějakých služebních záležitostech?«

»Všechno, co se týká služby...«

»Táhněte k šípku s tou vaší službou, která se musí tajit i před vlastní sestrou! A vůbec před kýmkoli, massarakš!

Nasekali jste si tady tajnosti na každém rohu, že pro ně není k hnutí, a člověk aby ani hubu neotevřel!«

»Tak ty na mě nakonec budeš řvát? Já ho tady, pitomce, školí, a on si na mě bude vyskakovat...«

Ale Mak už se nezlobil. Najednou se v mžiku ocitl přímo vedle Gaje; Gaj se nestačil ani pohnout, silné ruce ho stiskly v pase, pokoj se mu zatočil před očima a pak už se bleskurychle přiblížil strop. Přidušeně vyjel - Mak ho na rukou natažených nad hlavou opatrně odnesl k oknu a řekl:

»Kam s tebou, s těmi tvými tajnostmi? Nechceš oknem ven?«

»Co je to za hloupé vtipy, massarakš!« zakřičel zděšeně Gaj, křečovitě mávající rukama ve snaze najít oporu.

»Aha, z okna ven nechceš. Dobře, zůstaň tady.«

Gaj vzduchem doplul k závěsu a přistál na Radině posteli. Posadil se, narovnal si vytažený kabátek od pyžama a zavrčel:

»Zvíře nerozumný...«

Už se taky nezlobil. Nebylo na koho, leda snad na degeneráty.

Začali prostírat na stůl. Přišla Rada s kastrolem polívky a za ní strýček Kaan se svou nerozlučnou láhvinkou, která jediná, jak sám ujišťoval, ho chránila před nachlazením a dalšími stařeckými chorobami. Posadili se a pustili se do polévky. Strýček nejdřív vypil sklenku, vtáhl nosem vzduch a rozvykládal se o svém úhlavním nepříteli, kolegovi Šapšovi, jinak autorovi článku o funkci jisté kůstky jakési prehistorické ještěrky; článek samozřejmě budoval na blbostech, nic než blbosti neobsahoval a napsán byl pro blby...

U strýčka Kaana byli všichni blbové. Kolegové na katedře jsou blbové, jedni snaživí, druzí prolezlí leností. Asistenti jsou známí blbové od kolébky, kteří by mohli nanejvýš pást někde v horách dobyt看 a ani v takovém případě není jasné, jestli by si s tím poradili. Nu a pokud jde o studenty, tak mládež je dneska všeobecně jako vyměněná a studovat jdou jen zvlášť k tomu účelu vybraní arcikretění, které by starostlivý podnikatel nikdy nepustil k výrobnímu zařízení a velitel, který své věci rozumí, by je nikdy nezařadil do jednotky. Takže o osudech vědy zabývající se prehistorickou faunou je rozhodnuto... Gajovi to nebylo nijak zvlášť líto, čert je vem, prehistorická zvířata, na ta teď není ani pomyslení - ono je vůbec u boha, proč a komu se takováhle věda mohla někdy hodit... Rada však měla strýčka ráda, vždy se společně s ním hrozila tuposti kolegy Šapša a upřímně hořekovala, že vedení univerzity není ochotno financovat další expedici...

Dnes se ovšem rozmluva ubírala jiným řečištěm. Rada, která - massarakš! - celý jejich rozhovor přece jen vyslechla, se strýčka najednou zeptala, čím se degeneráti liší od normálních lidí. Gaj Maka zpražil zničujícím pohledem a Radě navrhl, aby ostatním nekazila chuť a raději si přečetla příslušnou literaturu. Strýček však namítl, že ta literatura je sepsána pro nejpitomější z pitomců, že v Departmentu veřejného vzdělání se zřejmě domnívají, že ostatní jsou stejní nevzdělanci jako oni sami, že problém degenerátů není zdaleka tak jednoduchý a vágní, jak se ho v zájmu vytvoření jistých nálad mezi obyvatelstvem snaží předestřít, a že buď se na věc budeme dívat jako kulturní lidé, nebo jako naši čačti, leč ne právě nejvzdělanější důstojníci v kasárnách. Mak byl toho názoru, že by se to mělo jednou zkusit jazykem kulturních lidí. Strýček si dal ještě sklenku a nastínil teorii, která poslední dobou patřila ve vědeckých kruzích k nejmódnějším - degeneráti jsou vlastně nový biologický druh, který vznikl jako důsledek radioaktivního ozáření.

»Jsou nesporně nebezpeční,« prohlásil strýček Kaan se zvednutým ukazovákem, »ale jsou mnohem nebezpečnější, než si vůbec dokážeš představit, Gaji. Bojují o místo v tomto světě, o existenci svého druhu, a tento boj nestaví na žádných sociálních konfliktech, takže skončí až ve chvíli, kdy arénu biologických dějin opustí buď poslední člověk, nebo poslední mutant! Hontské zlato - taková hovadina!« řval rozlícený profesor. »Nebo diverze proti PBO - další nehoráznost! Za Modrého Hada se dívejme, pánové! Za Modrého Hada... Odtud hrozí největší nebezpečí. Tam se zrodily a odtud se valí hordy humanoidních netvorů, aby nás rozdupal a proměnily v nicotu! Jsi slepý, Gaji, a tvoji velitelé jakbysmet. Je třeba zachránit civilizaci! Ne nějaký jeden národ. Nejen naše matky a děti, ale lidstvo jako celek!« Gaj se rozzlobil a řekl, že osudy lidstva ho zajímají pramálo. On na tenhle kabinetní blábol nevěří. A kdyby mu někdo řekl, že existuje způsob, jak poštvat divoké degeneráty na Honty tak, aby se přitom naší zemi vyhnuli, zasvětil by tomu celý život. Profesor se znovu rozběsnil a znovu mu vyčínil do slepých trousů. Prohlásil, že Ohňostrůjci jsou skutečně mučedníci - musejí asi vést vpravdě nerovný zápas, když mají k dispozici jen ubohé a slepé vykonavatele Gajova typu. Gaj se rozhodl, že se s ním hádat nebude. Strýček politice absolutně nerozuměl a sám byl do jisté míry vykopávkou.

Mak se pokusil do hovoru nějak zasáhnout, a spustil o jednorukém degenerátovi, ale Gaj tyhle plíživé pokusy o vyzrazení služebního tajemství rázně utál, přikázal Radě, aby přinesla jídlo, a Maka požádal, aby zapnul televizor. Už těch řečí bylo dneska dost, řekl. Nechte vojáka trochu odpočinout, když má jednu volno...

Jeho obrazotvornost však již pracovala naplno, v televizi zase běžela nějaká hloupost, a tak se Gaj nakonec neudržel a začal o divokých degenerátech vykládat sám. Ledacos o nich věděl, však proti nim tři roky bojoval a nevyvaloval se někde v týlu, jako všichni ti filozofové... Radě přišlo stařika líto a vynadala Gajovi do vejtahů, jenže strýček s Makem se bůhvíproč přidali na jeho stranu a požádali ho, aby pokračoval. Gaj prohlásil, že už neřekne ani slovo. Za prvé se opravdu mírně urazil a pak - když se probíral vlastní paměti, nedokázal tam najít nic, co by vyvrátilo smyšlenky toho starého opilce. Pak se mu konečně rozbřesklo: vzpomněl si, co jednou vykládal staršina stočtrnáctého oddílu odsouzcenců k smrti Zef, a se škodolibým potěšením to strýčkovi naservíroval. Ta zrzavá tlama Zef říkala, že degeneráti jsou prostě nuceni zvýšit svou aktivitu, protože na ně samotné se z druhé strany tlačí radioaktivní poušť, a ti chudáci se nemají kam vrtnout, jediné by se mohli pokusit o ozbrojený průlom do oblastí nezasažených jaderným zářením.

»Kdo ti tohle vykládal?« zeptal se pohrdlivě strýček, »Jaký pabl b zbedněná si mohl vzít do palice tak primitivní myšlenku?«

Gaj mu zlomyslně pohlédl přímo do očí a důležitě prohlásil:

»To je názor jistého Allu Zefa, našeho předního psychiatra.«

»A kdepak ses s ním setkal,« otázal se ještě sarkastičtěji strýček. »Snad ne na rotní kuchyni?«

Gaj se v diskutérském zápalu málem neovládl a užuž chtěl prozradit, kde se s ním setkal, ale pak udržel jazyk za zuby, zatvářil se nanejvýš významně a se zdůrazňovaným zájmem začal sledovat televizního hlasatele, který právě četl předpověď počasí.

Jenže vtom se, massarakš, do polemiky znovu vmísil ten ztracený Mak.

»Dobře, jsem ochoten považovat degeneráty na jihu za novou odrůdu člověka,« prohlásil, »ale co ti mají společného třeba s panem domácím Renadem. Toho taky považujete za degeneráta, jenže pan Renadu zcela zřejmě nepatří k nové, ale - a to si upřímně přiznejme - naopak k velmi staré sortě lidí...« O tomhle Gaj nikdy neuvažoval, a tak byl moc rád, když s odpovědí na záludnou otázku přispěchal strýček Kaan. Ten Maka nejdřív počastoval označením »pařez rozsochatá« a objasnil, že latentní degeneráti neboli degeneráti městští nejsou ničím jiným než zbytky dalšího nového živočišného druhu, který byl v našich centrálních oblastech téměř úplně vyhuben už v zárodku hned na úsvitu své existence... On si na tu hrůzu ještě vzpomíná! Zabíjeli je hned po narození, někdy společně s matkami... Přežili jen ti, u nichž se příznaky nového druhu navenek nijak neprojeví... Strýček Kaan do sebe hodil pátou sklenku, dostal se do oslnivé formy a rozvinul před svými posluchači přesně propracovaný plán totálního zdravotního průzkumu obyvatelstva, který musí být dříve či později realizován, raději dřív než později. A bez výjimky! Žádné úlevy! Plevel je třeba nelítostně vymýtit...

Tím oběd skončil. Rada se postavila k nádobí, strýček, který už se žádných námitek nedočkal, si všechny vítězoslavně změřil, zašpuntoval láhev a odnesl si ji k sobě s brumlavou poznámkou, že musí napsat odpověď tomu pitomci Šapšovi. Kdovíproč si k tomu vzal i sklenku. Gaj se za ním zadíval - na jeho chatrné sáčko, na staré, záplatované kalhoty, na zašíváné ponožky a sešmatlané škrpály - a musel starého pána politovat. Zpropadená válka! Dřív strýčkovi patřil celý tenhle byt, měl sluhy, ženu, syna, přepychové porcelánové nádoby, dokonce i venkovský statek někde vlastnil - kdežto teď? Uprášená pracovna přečpaná knihami, která slouží zároveň jako ložnice i všechno ostatní, obnošené šatstvo, samota a zapomnění... K vzteku. Posunul jediné křeslo v pokoji blíž k obrazovce, pohodlně se usadil a začal ospale sledovat program. Mak chvíli seděl vedle něj, potom bleskově a nehlučně, jak to uměl jenom on, zmizel a znovu se objevil až v protějším rohu. Chvilku se přehraboval v Gajově knihovničce, vybral si tam nějakou učebnici a opřen ramenem o šatník v ní vstoje zalistoval. Rada poklidila stůl a chopila se svého pletení, jen tu a tam střelila očima po obrazovce. V domě se rozhostil klid, mír a pohoda. Gaj dřímá.

Zdála se mu nějaká praštěnost - že chytil v jakémsi kovovém tunelu dva degeneráty, zahájil výslech, a najednou zjistil, že jeden z těch degenerátů je Mak a druhý mu s měkkým, vldným úsměvem říká: »Celou tu dobu ses prostě mýlil, tvé místo je po našem boku, protože rytmistř je prachšproský profesionální vrah bez špetky vlastenectví a skutečné věrnosti v těle, jenom rád zabíjí, asi tak rád, jako ty máš rád krevetovou polévku...« A Gaje se zmocnily dusivé pochyby, pocítil, že teď všechno definitivně pochopí, ještě vteřina - a nezůstane ani jediná nezodpovězená otázka. Tento neobvyklý stav byl tak vyčerpávající, že se v něm srdce div nezastavilo, a on se probudil.

Mak s Radou tiše rozmlouvali o nějakých hloupostech - o koupání v moři, o písku, o škeblích... Neposlušal je. Vtom se mu do vědomí vkradla zrádná myšlenka: je vůbec možné, že by byl schopen nějakých pochyb, váhání, nejistoty...? Ve snu přece pochyboval... Znamená to, že by v bdělém stavu, nastat taková situace, zaváhal taky? Chvilí se snažil připomenout si ten sen do posledního detailu, ale sen uniká jako mýdlo z mokřých rukou, rozplýval se, až byl dočista nepravděpodobný, a Gaj si s úlevou pomyslel, že je to všechno hloupost. A když se ho Rada, která si všimla, že nespí, zeptala, co je podle jeho názoru lepší, zda moře, nebo řeka, odpověděl po vojácku, ve stylu starého Dogy: »Nejlepší je pořádná sprcha.«

V televizi běžely »ornamenty«. Hrozná nuda. Gaj navrhl, že by si mohli dát pivo. Rada zaběhla do kuchyně a přinesla dvě láhve z lednice. U piva o leccem poklábosili a jen tak mezi řečí se kupodivu vysvětlilo, že Mak během uplynulé půlhodiny zvládl učebnici geopolitiky. Rada byla u vytržení. Gaj nevěřil. Řekl, že za takovou chvíli se učebnice dá prolistovat, v nejlepším případě snad i přečíst, ale jen mechanicky, aniž bychom si čtené zapamatovali. Mak se dožadoval přezkoušení. Gaj tedy uchopil učebnici do rukou a uzavřeli sázku: ten, kdo prohraje, musí jít za strýčkem Kaanem a oznámit mu, že kolega Šapšu je moudrý muž a skvělý vědec. Gaj knížku otevřel jen tak nazdařbůh, našel na konci kapitoly kontrolní otázky a zeptal se: »V čem spočívá mravní hodnota expanze našeho státu na sever?« Mak odpověděl svými slovy, text učebnice však vystihl přesně a sám k tomu dodal, že podle jeho názoru se v tomto případě o žádných mravních hodnotách mluvit nedá a že skutečným důvodem, pokud tomu dobře rozumí, je agresivita režimů Honti a Pandey. Gaj se oběma rukama podrbl v týle, olízl si ukazovák, převrátil o několik stránek dál a otázal se: »Jaká je průměrná úroda obilnin v severozápadních oblastech?« Mak se zasmál a konstatoval, že údaje o severozápadních oblastech nejsou k dispozici. Zase ho nechtyl; nadmíru potěšená Rada vyplázla na Gaje jazyk. »A jaký je průměrný demografický tlak v deltě Modrého Hada?« vypálil Gaj další otázku. Mak mu sdělil příslušná čísla, přidal povolené tolerance a neodpustil si poznámku, že pojem »demografický tlak« mu připadá poněkud mlhavý. Gaj užuž chtěl spustit, že demografický tlak je vlastně vyjádření pro míru agresivity, ale vtom zasáhla Rada. Ta řekla, že Gaj se vykrucuje a chce se dalšímu zkoušení vyhnout, protože už pochopil, jak je na tom zle.

Gajovi se k uzoufání nechtělo jít za strýčkem Kaanem, a tak, aby získal čas, se s ní začal dohadovat. Mak je chvíli poslouchal, ale potom z ničeho nic prohlásil, že Rada by v žádném případě neměla brát místo servírky, a že by měla studovat. Gaj se zaradoval, že se téma rozhovoru tak prudce změnilo, a hned k tomu o překot zadrmlil, že jí totéž říkal už aspoň tisíckrát a dokonce jí navrhoval, že by jí to zařídil v ženském sboru Legie, kde z ní mohou udělat skutečně užitečného člověka. Tahle debata se však nějak nedařila. Mak jen zakroutil hlavou a Rada se stejně jako dřív o ženském sboru vyjádřila v těch nejneuctivějších výrazech.

Gaj se nehádal. Odhodil učebnici, sáhl do skříně, vytáhl kytaru a začal ji ladit. Rada s Makem okamžitě odtlačili stůl ke zdi a postavili se proti sobě, že si skočí »anoano, nene«. Gaj jim tedy zahrál »anoano, nene« - s poklepáváním a pocinkáváním. Díval se na tančící a napadlo ho, že je to nádherný pár, že jen nemají kde bydlet a že kdyby se náhodou

vzali, bude se on muset definitivně přestěhovat do kasáren. No a co, v kasárnách přece bydlí plno kaprálů... Ostatně, Mak nevypadá na to, že by se chtěl ženit. Chová se k Radě spíš jako k příteli, jen něžněji a uctivěji, ovšem Rada je do něj blázen, to je jasné. Stačí se podívat na ty oči! Bodejť by se do takového chlapce nezbláznila. Dokonce i ta stará můra madam Go. Už je jí přes šedesát, babě, ale to je totéž: jakmile jde Mak předsíní, hned vysune lebku ven a cení na něj zuby. Čertví, v čem to je, ale Maka má v oblíbeně celý dům, kluci ho taky mají rádi, jedině ten pan rytmistr se k němu chová nějak divně..., ale ani on nepopře, že je to mládenec jako jiskra.

Dvojice se mezitím tance nabažila, Mak Gajovi kytaru sebral, přeladil ji podle svého a začal zpívat ty svoje zvláštní horalské písně. Tisíce písní, a ani jedna známá. Pokaždé něco nového. A jedna věc je na tom hrozně divná: člověk nerozumí ani slovu, ale jednou se mu chce plakat, a podruhé se zase smějete, až se za břicho popadáte... Rada už si některé zapamatovala a pokoušela se k Makovi přidat. Zvlášť se jí líbila žertovná (Mak jim ji přeložil) o děvčeti, které sedí na kopci a čeká na svého chlapce, jenže chlapec se k němu ne a ne dostat - jednou mu zabrání to, podruhé ono... Kytara a zpěv přehlušily i zvonek u dveří. Ale to už někdo zabušil a do pokoje vrazila spojka pana rytmistra Čača.

»Pane kaprále, dovolte mi s vámi promluvit!« zahřimal voják a zašilhal po Radě.

Mak přestal hrát a Gaj řekl:

»Mluvte!«

»Pan rytmistr přikazuje, abyste se vy a kandidát Sim okamžitě dostavili do kanceláře roty. Vůz čeká dole.«

Gaj se vymrštil.

»Běžte. Počkejte na nás v autě, hned jsme tam. Oblíkej se, rychle,« pobídl Maka.

Rada uchopila kytaru do náruče jako dítě a postavila se k oknu zády k nim.

Gaj s Makem se chvatně oblékali.

»Co myslíš, proč nás volá?« zeptal se Mak.

»Jak já to mám vědět!« zavrčel Gaj. »Třeba je to cvičný poplach...«

»Mně se to nějak nelíbí,« přiznal se Mak.

Gaj na něj pohlédl a pro každý případ zapnul rádio. Vysílali tam každodenní »bohupusté tlachy zaměstnaných žen«.

Oblékli se, utáhli opasky a Gaj řekl:

»Tak my jdeme, Rado.«

»Běžte.« Ani se neotočila.

»Pojď, Maku,« broukl Gaj a narazil si baret.

»Zavolejte,« poprosila je Rada. »Pokud se zdržíte, určitě zavolejte...« I teď však mluvila do okna.

Voják před Gajem uctivě otevřel dveře, všichni si nastoupili a jeli. Záležitost zřejmě spěchala - šofér uháněl na plný plyn a siréna kvílela, až uši zaléhaly. Gaj v duchu zalitoval, že takový báječný, příjemný, domácí večer bez starostí je v trapu. Ale takový už je život legionáře. Teď přijde další rozkaz, a on aby popadl samopal a střílel, to všechno hned po láhvi piva, pohodlném pyžamu a písničkách při kytarě. Takhle krásný je život legionáře, nejlepší život ze všech myslitelných... A nepotřebujeme žádné přítelkyně ani ženy, a je to tak správné, že si Mak sestřičku nechce vzít, i když vlastní sestry je člověku samozřejmě tak trochu líto... To nic, počká. Pokud ho má ráda, tak si počká...

Vůz se vřítel na cvičiště a zastavil u vchodu do kasáren. Gaj vyskočil a vyběhl po schůdcích. Před dveřmi do kanceláře se zastavil, zkontroloval si polohu baretu, přezku, zběžně prohlédl i Maka, zapnul mu knoflíček u krku - massarakš, věčně ho má rozepnutý - a zaklepal:

»Vstupte!« zakrákoral známý hlas

Gaj vstoupil a zahlásil se. Pan rytmistr Čaču v soukenné pláštěnce a brigádýrce seděl u svého stolu. Kouřil a pil kávu. Nábojnice před ním byla plná nedopalků, Na kraji stolu ležely dva samopaly. Pan rytmistr pomalu vstal, ztěžka se oběma rukama opřel o stůl a s očima upřenými na Maka spustil: »Kandidáte Sime! Projevil ses jako výbornej bojovník a věrnej bojovej druh. Orodoval jsem za tebe u velitele brigády, abys byl přednostně jmenován do hodnosti řádnýho vojína Bojový legie. Ve zkoušce ohněm jsi obstál se ctí. Takže teď přijde poslední zkouška, zkouška krví...«

Srdce v Gajově hrudi poskočilo radostí. Nečekal, že k tomu dojde tak brzy. Rytmistr je formát! Něco takového dokáže jen stará vojna! A já hlupák si myslel, že chce Maka podrazit... Pohlédl na Maka a jeho nadšení mímě pohaslo. Přítelova tvář dokonale zdřevněla, oči vypoulené přesně podle řádů, přestože právě teď se předpisů tak přísně držet nemusel.

»Tady máš rozkaz, kandidáte Sime,« pokračoval pan rytmistr a podal Makovi list papíru. »Je to první písemnej rozkaz adresovanej tobě osobně. Doufám, že není poslední. Přečti si to a podepiš.«

Mak uchopil rozkaz a přeběhl po řádcích očima. A srdce v Gajově hrudi znovu poskočilo, jenže tentokrát už ne radostí, ale tíživou předtuchou. Makova tvář dál zůstávala nehybná a všechno se zdálo být v pořádku, snad až na to nepatrné zaváhání, než se chopil pera a podepsal se. Pan rytmistr založil papír do desek.

»Kaprále Gaale,« řekl a zvedl ze stolu zalepenou obálku. »Běž na strážnici a přiveď odsouzence. A vem si samopal..., ne, tenhle ne, ten krajní.«

Gaj uchopil obálku, přehodil si samopal přes rameno, udělal čelem vzad a vykročil ke dveřím. Ještě zaslechl, jak pan rytmistr Makovi říká:

»To nic, kandidáte, nebuď srágora. Strašný je to jen napoprvní...«

Gaj se rozběhl přes cvičiště k budově brigádního vězení, předal náčelníkovi stráže obálku, podepsal všechno, co je třeba, sám si také vyžádal nezbytné podpisy a převzal odsouzence. Byli to ti dnešní spiklenci - tlustý chlápek, co mu Mak při zásahu vykloubil prsty, a ta paní. Massarakš, ještě tohle scházelo! Ženská, to snad nemuselo být... To není nic pro Maka. Vyvedl odsouzence na cvičák a hnal je ke kasárnám. Muž se vlekl co noha nohu mine a neustále hýčkal svou poraněnou ruku, kdežto žena šla vzpřímená jako bidlo s rukama zaraženými hluboko do kapes krátkého kabátku a zdálo se, že nic nevidí a neslyší. Massarakš, a proč by to vlastně nebylo pro Maka? Proč, k čertu! Tahle ženská je stejná bestie jako ten chlap. Proč bychom jí měli poskytovat nějaké úlevy? A proč vůbec, massarakš, poskytovat

nějaké úlevy kandidátu Simovi?! Jen ať si zvyká, massarakš a massarakš...!

Pan rytmistr a Mak už seděli v autě. Pan rytmistr u volantu, Mak se samopalem mezi kolena na zadním sedadle. Otevřel dveře a odsouzenci nastoupili. »Na podlahu!« zavelel Gaj. Poslušně se posadili na kovovou podlahu, kdežto Gaj se uvelebil na sedadle proti Makovi. Pokusil se zachytit jeho pohled, jenže ten se díval na odsouzence. Ne, díval se na tu ženskou, která se choulila na podlaze a rukama si objímala kolena. Pan rytmistr se ani neobrátil, jen se zeptal:

»Hotovo?« a vůz se rozjel.

Cestou nemluví. Pan rytmistr šel vůz šílenou rychlostí, nejspíš chtěl se vším skoncovat do soumraku, proč taky otálet... Mak neustále zíral na ženu, jako by se pokoušel pohlédnout jí do očí, kdežto Gaj dál vytrvale pásl po jeho pohledu. Odsouzenci, jimiž házení a nadsakování rychle jedoucího auta nešetně smýkalo po podlaze, se chytali jeden druhého: tloušťík se pokusil prohodit se ženou pár slov, ale Gaj ho okřikl. Mezitím už se dostali z města ven, minuli strážní stanoviště a okamžitě odbočili na zanedbanou polní cestu, na známou, dokonce moc dobře známou cestu vedoucí k Růžovým jeskyním.

Vůz drncal všemi čtyřmi koly, ale něčeho se držet Gaj dost dobře nemohl. Mak zřejmě nehodlal a nechtěl zvednout oči a navíc se ho ještě ty dvě polomrtvoly začaly chytat za kolena, aby trochu zmírnily nemilosrdné natřásání. Gaj to nakonec nevydržel a tlustého hajzla nakopl do žeber, ale ani to nepomohlo, tloušťík se Maku chytal dál. Pan rytmistr zahrnul ještě jednou, ostře přibrzdil a vůz pomalu a opatrně sjel do lomu, Pan rytmistr vypnul motor a zavelel:

»Vystupovat!«

Mohlo být kolem šesté. V lomu se hromadila lehká večerní mlha a zvětralé kamenné stěny růžově zářily. Kdysi se tu těžil mramor. Jenže kdo ho dneska potřebuje - takový mramor...?

Blížilo se rozuzlení, Mak se dál držel jako vzorný voják: ani jeden zbytečný pohyb, lhostejně prkenná tvář, oči soustředěné na velitele očekávající další rozkazy. Tloušťík se choval perfektně, důstojně. S tím žádné problémy nebudou. Ale ženská to nakonec nevydržela. Křečovitě svírala pěsti, tiskla si je k nadrům a zase ruce nechávala bezvládně klesnout a Gaj si řekl, že tohle skončí pěknou hysterií. Zdá se však, že nosit ji na popravě v náručí přece jen nebude třeba.

Pan rytmistr si zapálil, pohlédl na nebe a řekl:

»Povedeš je po tyhle pěšině. Dojdete k jeskyním a tam už uvidíš, kam je máš postavit. Až budeš hotov, rozhodně práci zkontroluj a v případě potřeby je doraz ranou jistoty. Víš, co je to rána jistoty?«

»Tak jest,« odvětil Mak dřevěným hlasem.

»Lžeš, nevíš. To je rána do hlavy. Dej se do toho, kandidáte. Zpátky se vrátíš už jako řádný voják.«

Žena najednou řekla:

»Pokud je mezi vámi aspoň jeden člověk..., oznamte mé matce... Obec Kachny... číslo dvě... Je to kousek odsud...

Jmenuje se...«

»Neponižuj se,« zarachotil tloušťíkův bas.

»Jmenuje se Illi Taderová...«

»Neponižuj se!« opakoval zvýšeným hlasem tělnatý muž a pan rytmistr ho bez náprahu praštil pěstí do obličeje. Muž zmlkl, chytal se za tvář a nenávisťně si pana rytmistra změřil.

»Jednej, kandidáte,« opakoval pan rytmistr.

Gaj se obrátil k vězňům a pohnul samopalem. Odsouzenci vykročili po pěšině. Žena se otočila a ještě jednou křikla:

»Vesnice Kachny, číslo dvě. Illi Taderová!«

Mak s napřaženým samopalem pomalu kráčel za nimi. Pan rytmistr otevřel auto, bokem se posadil k volantu, natáhl nohy ven a prohodil:

»Takže teď si čtvrt hodinky počkáme.«

»Tak jest, pane rytmistře,« pronesl Gaj automaticky.

Díval se za Makem a díval se tak dlouho, dokud celá skupinka nezmizela za narůžovělým skalním ostrohem. Na zpáteční cestě budeme muset koupit flašku, pomyslel si. Ať si dá, prý to pomáhá.

»Můžeš si zapálit, kaprále,« řekl pan rytmistr.

»Děkuji, pane rytmistře, nekouřím.«

Pan rytmistr si daleko odplivl skrz zuby.

»Nebojíš se, že se v kamarádovi zklameš?«

»Nikoli...,« odpověděl nerozhodně Gaj. »I když, že jsem tak smělý, je mi moc líto, že na něj vyšla zrovna žena. Je to horal a tam u nich...«

»To je stejný horal jako ty nebo já,« opáčil příkře pan rytmistr. »A vo ženský v tomhle případě vůbec nejde... No nic, uvidíme... Co jste dělali, když pro vás hoši přijeli?«

»Zpívali jsme si, pane rytmistře.«

»A copak jste si zpívali?«

»Horalské písně, pane rytmistře. Mak zná spoustu písní.«

Pan rytmistr vystoupil z vozu a začal přecházet sem a tam po pěšině. Už nemluvil a po nějakých deseti minutách si začal pohvizdovat Pochod. Gaj napjatě očekával výstřely, ale neozývalo se nic a to mu dělalo starost. Utéct Makovi je nemožné. A odzbrojit ho ještě nemožnější. Tak proč nestřílí? Že by je zavedl někam dál, než chodí normálně? Tam, co se vodí normálně, to hrozně páchne, funebráci zahrabávají mělko a Mak má pronikavý čich... Už pro tu svou štitivost by byl schopen jít o pět kilometrů dál...

»Nojo, no...,« prohodil pan rytmistr a zastavil se. »A máme to za sebou, kaprále. Mám takovej pocit, že se toho vašeho kamarádíčka už nedočkáme. A eště mám jiný pocit - že ti dneska říkám kaprále naposledy.«

Gaj se na něj překvapeně zadíval. Pan rytmistr se šklíbil.

»Co se tak na mě díváš? Co čušíš jako svině na uzenu šunku? Tvůj kamarád dezertoval, je to zbabělec a zrádce! Jasný, vojíne Gaale?«

Gaj se cítil zaskočen. Ani ne tak slovy pana rytmistra, jako spíš jeho tónem. Pan rytmistr byl u vytržení. Pan rytmistr triumfoval. Pan rytmistr se tvářil, jako by právě vyhrál vysokou sázku. Gaj mechanicky pohlédl dolů do lomu a najednou spatřil Maka. Vracel se sám a samopal nesl v ruce za řemen.

»Massarakš!« zasípěl pan rytmistr. Už Maka také viděl a do jeho tváře se vloudil poněkud připitomělý výraz.

Už spolu nepromluví ani slovo a jen se dívali, jak se k nim Mak zvolna blíží, jak lehce našlapuje po kamenné drti, sledovali jeho klidnou, dobrosrdečnou tvář s podivným očima a Gajovi se to v hlavě všechno zašmodrchalo: ať je to jak chce, výstřely slyšet nebylo... Přece je nezaškrtli... nebo neumlátli pažbou...? On, Mak, a ženu! Kdepak, to je nesmysl... Ale nestřílelo se, určitě se nestřílelo...

Patnáct kroků od nich Mak zůstal stát a s pohledem upřeným do očí pana rytmistra mu samopal mrštil pod nohy.

»Sbohem, pane rytmistře,« řekl. »Ty nešťastníky jsem pustil a teď bych chtěl odejít i já sám. Tady je vaše zbraň a šatstvo...« Pak pohlédl na Gaje a při rozepínání řemenu mu řekl: »Gaji, tohle je špinavá záležitost, oklamali nás, Gaji...« Stáhl si holinky i kombinézu, všechno to svázal do uzle a zůstal tak, jak ho Gaj poprvé spatřil na jižní hranici - téměř nahý, jen ve stříbřitých trenýrkách a dokonce bez obuvi. Přistoupil k vozu a položil ranec na kapotu. Gaj se zděsil. Pak si všiml pana rytmistra a zděsil se ještě víc.

»Pane rytmistře!« vykřikl. »To ne! On se zbláznil! On už zase...«

»Kandidáte Sime!« zachrčel pan rytmistr s rukou na pažbě revolveru. »Okamžitě se posaďte do vozu! Jste zatčen!«

»Ne,« opáčil klidně Mak. »To se vám jen zdá. Jsem svobodný. Přišel jsem pro Gaje. Jdeme, Gaji! Podfoukli tě. Jsou to špinavci. Dřív jsem o tom dlouho pochyboval, ale teď jsem si jist. Jdeme.«

Gaj zakroutil hlavou. Chtěl něco říct, něco vysvětlit, ale nebyl čas a chyběla ta správná slova. Pan rytmistr vytáhl zbraň.

»Kandidáte Sime! Do vozu!« skřípěl přiskrceně jeho hlas.

»Tak jdeš se mnou?« zeptal se Mak.

Gaj znovu zakroutil hlavou. Díval se na pistoli v ruce pana rytmistra, přemýšlel jen o jednom a to jediné už dobře věděl: Mak bude zabít. A neměl ani zdání, co si počít.

»No dobře,« řekl Mak. »Já si tě najdu. Všechno se dovím a najdu si tě. Tohle není nic pro tebe. Polib za mě Radu.«

Otočil se a šel, kráčeje po kamenné drti bosými chodidly stejně lehce jako v holínkách, a Gaj, který se třásl jako při záchvatu zimnice, němě zíral na jeho široká trojúhelníková záda a čekal na výstřel, na černou díрку pod přítelovou levou lopatkou.

»Kandidáte Sime,« řekl pan rytmistr, aniž zvýšil hlas. »Vraťte se! Příkazuju vám, abyste se vrátil. Jinak budu střílet.« Mak se zastavil a otočil se.

»Střílet?« zeptal se. »Na mě? A proč? Ostatně to není důležité... Dejte mi tu pistoli.«

Pan rytmistr, který až do této chvíle držel pistoli u boku, namířil hlaveň proti Makovi.

»Počítám do tří,« upozornil ho. »Posaď se do auta, kandidáte Sime. Raz!«

»Já jsem vám snad řekl, abyste tu pistoli dal sem,« vedl Mak dál svou, napřáhl ruku k rytmistrovi a vykročil k němu.

»Dva!«

»To ne!« vykřikl Gaj.

Pan rytmistr vystřelil. Mak už byl blízko. Gaj viděl, jak ho střela zasáhla do ramene a jak se zapotácel, jako by narazil na nějakou překážku.

»Hlupáku!« řekl Mak klidně. »Dejte sem tu zbraň, vy vztekly hlupáku!«

Nezastavil se a dál postupoval na pana rytmistra s rukou nataženou po zbrani a z rány na rameni najednou prudce vychrstla krev. Pan rytmistr vyrazil zvláštní skřipavý skřek, couvl a rychle za sebou vypálil tři další rány, přímo do široké snědé hrudi. Maka výstřely odhodily kousek stranou, upadl na záda, hned se zase vztyčil, znovu upadl a pan rytmistr, který napětím bezděky přidřep, do něj vypálil další tři kulky. Mak se převálil na břicho a strnul.

Gajovi se před očima všechno rozmazalo, zničeně klesl na stupátko auta. Nohy by ho bývaly neudržely. V uších mu ještě pořád znělo odporne pružné křupání střel vnikajících do těla toho zvláštního milovaného člověka... Trochu se vzpamatoval, ale ještě několik minut si netroufal vstát.

Světlé hnědé Makovo tělo leželo mezi bílorůžovými kameny a samo bylo stejně nehybné jako kterýkoli z nich. Pan rytmistr stál na stále stejném místě s pistoli dál připravenou k palbě a dychtivě kouřil. Gajovi nevěnoval pozornost. Když cigareta dohořela až ke rtům a on se spálil, špačka vyplivl a postoupil o dva kroky směrem k zabitému. Ten druhý krok už ovšem byl hodně krátký. Až k mrtvému se nakonec přistoupit neodhodlal. Ránu jistoty tedy vypálil asi z deseti kroků, jenže nezasáhl. Gaj si všiml, jak se vedle Makovy hlavy rozstříkl obláček kamenného prachu.

»Massarakš!« zasípěl pan rytmistr a snažil se zasunout pistoli zpátky do pouzdra.

Zasouval ji tam dlouho, potom pouzdro pořád nějak nemohl zapnout, potom přistoupil ke Gajovi, vzal ho zmrzačenou rukou za blůzu stejno kroje u krku, rázným škubnutím ho postavil na nohy a roztahuje slova jako opilec mu tvrdě vydechl do tváře:

»Budiž. Zůstaneš kaprálem. Ale v Legii nemáš co pohledávat... Napíšeš si žádost o převelení k armádě. Hajdy do auta!«

Kapitola devátá

Strážný mu tlumeně přikázal »počkejte tady!« a odešel - zmizel mezi keři a stromy. Maxim se posadil na parížek uprostřed palouku, zastrčil ruce do kapes plátěných kalhot a čekal. Les byl starý a zanedbaný, dusil ho podrost a od prastarých svažetých kmenů to zavanulo trouchnivinou. Bylo tu vlhko. Maxim se tetelil, cítil, že se mu dělá zle, nejraději by poseděl někde na sluníčku a zahřál si rameno.

V křoví nedaleko něj někdo byl, ale Maxim si toho nevšímal: sledovali ho už od vesnice, a on proti tomu nic neměl. Zvláštní by spíš bylo, kdyby mu hned bezvýhradně uvěřili.

Odněkud z boku na palouk vyšla malá holčička v obrovském záplatovaném svetru a s košíčkem v ruce. Vykulila na Maxima zvědavé oči a upřeně ho sledovala, dokud ho, klopýtaje travou a zamotávaje se do ní, neobešla kolem dokola. Někaké zvířátko podobné veverce se mihlo v křovinách, vyjelo na strom, pohlédlo dolů, polekalo se a zmizelo. Bylo тихо, jen někde daleko nepravidelně klepal motor - na jezeře se sklízelo rákosí.

Člověk ve křoví neodcházel a provrtával Maximova záda nevraživým pohledem. Bylo to protivné, ale musí si zvykat. Teď už to takhle bude pořád. Obydlený ostrov proti němu vytáhl do boje, střílel po něm, slídl za ním a nevěřil mu. Maxim zaklimbal. Poslední dobou si často zdířil v těch nejnevhodnějších okamžicích. Usínal, probouzel se a zase usínal. Ani se nepokoušel s tím zápolit: přál si to organismus a ten tomu musí rozumět nejlíp. To přejde, hlavní je se tomu nebránit.

Zašustily kroky a strážný řekl »pojďte za mnou«. Maxim se zvedl a s rukama stále v kapsách vykročil za ním, s očima jako přilepenými k jeho mokřým holínkám. Vnořili se do lesa a v kruzích a složitých klikách se pozvolna přibližovali k jakémusi obydlí, k němuž to po přímce muselo z palouku být, co by kamenem dohodil. Pak se strážný rozhodl, že už Maxima zná dost, a pustil se rovnou přes porost a polomy, přičemž jako správný člověk z města působil takový hluk a praskot, že Maxim přestal slyšet kroky toho, co se kradl kousek za ním.

Když polomy skončily, Maxim spatřil za stromy další palouk a na něm polozborcený roubený dům se zatlučenými okny. Planinka byla zarostlá vysokou travou, ale Maxim bez obtíží zaznamenal, že se tudy rozhodně chodilo, dávno i docela nedávno. Scházeli se k domu opatrně a snažili se dorazit pokaždé z jiné strany. Strážný otevřel tmavé skřipavé dveře a vstoupil do temné zatluchlé síně. Člověk, který je sledoval, zůstal venku. Strážný zvedl padací dveře do sklepa a vybídl Maxima »sem, ale opatrně...« Ve tmě špatně viděl. Maxim sešel po dřevěných schodech dolů.

Ve sklepě bylo teplo a sucho a kolem dřevěného stolu tu seděli nějakí lidé: směšně poulili oči ve snaze prohlédnout si přichozího. Maxim poznal jen dva: Ordi, dceru staré Illi Taderové, a tlustého Memu Gramena, který seděl hned pod schody s kulometem položeným na kolenou. Nahoře těžce žuchl masivní poklop a někdo se zeptal:

»Co jste zač? Řekněte nám něco o sobě.«

»Můžu se posadit?« zeptal se Maxim.

»Ano. Samozřejmě. Pojďte sem, odkud na vás mluvím, a narazíte na lavici.«

Maxim se posadil a prohlédl, si zbytek osazenstva - kromě něj tu seděli ještě čtyři další. Ve tmě mu připadali šedí a ploší jako na staré vybledlé fotografii. Vpravo seděla Ordi a naproti statný ramenatý muž, který ho oslovil. Nepříjemně připomínal rytmistra Čača.

»Vyprávějte,« vybídl ho znova.

Maxim si povzdechl. Moc se mu nechtělo začínat nové seznámení lži, ale nedalo se nic dělat.

»Svou minulost neznám,« spustil nakonec. »Říká se, že jsem horal. Snad. Nevzpomínám si. Jmenuji se Maxim Kammerer. V Legii mi říkali Mak Sim. Vzpomínám si na své osudy od chvíle, kdy jsem byl zadržen v lesích u Modrého Hada...«

Lhaní skončilo a dál už to šlo lépe. Snažil se mluvit co nejstručněji, ale zároveň nevynechat nic z toho, co považoval za podstatné.

»...Odvedl jsem je lomem co nejdál, přikázal jim, aby utíkali, a sám jsem se pomalu vrátil zpátky. Pak mě rytmistr několika ranami prostřelil. V noci jsem se probral, vylezl jsem z lomu ven a zanedlouho narazil na pastvinu. Přes den jsem se schovával v křoví a spal jsem, v noci jsem se nikým nepozorován kradl ke kravám a pil jejich mléko. Za několik dní jsem se trochu zotavil. Dostal jsem od pastevců nějaké hadry, došel do vesnice Kachny a vyhledal tam Illi Taderovou. Ostatní už víte.«

Nějakou dobu všichni mlčeli. Potom nějaký muž, jasný venkovan s vlasy až na ramena, rozpačitě podotkl:

»Tomu nerozumím. Proč si nepamatujete svou minulost? Já bych řek, že něco takového se nemůže stát. Ať k tomu něco řekne tady Doktor.«

»Stává se to,« poznamenal úsečně Doktor. Byl hubený, utrápený, a v prstech zamyšleně točil dýmku. Zřejmě se mu strašně chtělo kouřit.

»Proč jste neutekl společně s odsouzcenci?« zeptal se ramenatý.

»Zůstal mi tam Gaj,« odpověděl Maxim. »Doufal jsem, že odejde společně se mnou...« Umlkl, protože si vzpomněl na bledou, zmatenou Gajovu tvář, na přišerné rytmistrovy oči, na horké šťouchance do prsou a břicha i na pocit křivdy a bezmocnosti. »Byla to samo sebou hloupost, ale to jsem v tu chvíli nechápal.«

»Zúčastnil jste se nějakých operací?« zeptal se zezadu tlustý Memo.

»O tom už jsem mluvil.«

»Tak to zopakujte!«

»Zúčastnil jsem se jedné operace, kdy byli zatčeni Keťšef, Ordi, vy a ještě dva další, kteří neuvedli svá jména. Jeden z nich byl jednoruký.«

»Čím si vysvětlujete chvat, s jakým vás rytmistr nasazoval do akcí. Vždyť aby kandidát získal nárok na zkoušku krvi, musí se zúčastnit nejméně tří operací.«

»Nevím. Pochopil jsem jen tolik, že mi nedůvěřoval. Sám nechápu, proč mě poslal popravovat odsouzence...«

»A proč vlastně střílel on po vás?«

»Řekl bych, že se lekl. Chtěl jsem mu sebrat pistoli...«

»Tomu nerozumím,« řekl zase muž s dlouhými vlasy. »Samý žvásty, prázdný slova. Na vašem místě bych ho prohlíd, Doktore. Tý historce s rytmistrem se mi nějak nechce věřit.«

»Potmě ho prohlížet nemůžu,« utrhl se podrážděně Doktor.

»Tak si rozsviďte,« poradil společnosti kolem stolu Maxim. »Já vás stejně vidím.«

Ticho.

»Jak to, že nás vidíte?« zeptal se ramenatý.

Maxim pokrčil rameny.

»Prostě vás vidím.«

»Co je to za nesmysly,« rozhořčil se Memo. »Tak mi tedy řekněte, co teď dělám.«

Maxim se ohlédl.

»Namířil jste na mě - lépe řečeno na Doktora, ale myslíte si, že na mě - lehký kulomet. Vy jste Memo Gramenu a já vás znám. Na levé tváři máte jizvu, kterou jste tam předtím neměl.«

»Noktoptie,« zahuhlal Doktor. »A rozsviďte, ať nevypadáme jako trumberové. On nás vidí, a my jeho ne.« Nahmatal před sebou sirky a začal škrtat jednu za druhou. Lámal se.

»Ano,« řekl Memo. »To je samozřejmě hloupé. Ale odsud vyjde buď jako náš člověk, nebo nevyjde vůbec.«

»Dovolíte?« oslovil Maxim Doktora, sebral mu sirky a zapálil svíčku.

Všichni zamhouřili oči a zakryli si je před oslněním dlaní. Doktor si okamžitě zapálil.

»Svlékněte se,« pobídl Maxima, popraskáváje dýmkou.

Maxim si stáhl halenu z režného plátna přes hlavu. Všichni se zvědavě zadívali na jeho prsa. Doktor se vyhrabal od stolu, přistoupil k Maximovi a postupně si ho natáčel na všechny strany a dotýkal se ho pevnými prsty. Bylo ticho.

Nakonec vlasatý s lítostí v hlase podotkl:

»Pěkný chlapec... Měl jsem taky syna..., taky takovýho...«

Nikdo mu neodpověděl; muž se ztěžka zvedl, zašátral v koutě a s obtížemi vyvalil na stůl obrovský opletený demižon se třemi hrnkami.

»Musíme se vystřídat,« vysvětlil, »nádobí je málo. Pokud by měl někdo hlad, nějaký sýr se tu najde. A chleba taky...«

»Počkejte, Lesníku,« okřikl ho nakvašeně ramenatý. »A posuňte ten svůj sud někam stranou, nic nevidím... Tak co, Doktore?«

Doktor ještě jednou přejel po Maximově hrudníku chladnými prsty, zahalil se tabákovým dýmem a vrátil se na své místo.

»Jářku, Lesníku, naley mi,« řekl. »Takováhle událost se musí zapít... Oblečte se...,« otočil se k Maximovi. »A neculte se pořád jako jelimánek. Mám k vám několik otázek.«

Maxim se oblékl. Doktor usrl z hrnku, svažtil čelo a zeptal se:

»Kdy že to po vás stříleli?«

»Před sedmačtyřiceti dny.«

»A z čeho to bylo?«

»Z pistole. Z armádní pistole.«

Doktor se znovu napil, zachmuřil se ještě víc a sdělil ramenatému:

»Krk bych na to dal, že po tomhle fešákovi skutečně někdo střílel z armádní pistole, a z velice krátké vzdálenosti, ovšem ne před sedmačtyřiceti dny - přinejmenším tak před stosedmačtyřiceti... Kde jsou střely?« vyhrkl najednou bez přípravy na Maxima.

»Ty vyšly ven a já je zahodil.«

»Poslyšte..., Maku..., jestli se nemýlím, vy lžete. Přiznejte se. Jak vám to udělali?«

Maxim si skousl ret.

»Mluvím pravdu. Vy prostě nevíte, jak rychle se nám hojí rány. Já nelžu.« Odmlčel se. »Jestli chcete, tak to zkusíme.

Řízněte mě do ruky. Když rána nebude hluboká, dokážu ji zatáhnout za deset patnáct minut.«

»To je pravda,« zastala se ho Ordi, která promluvila poprvé za celou dobu. »Sama jsem to viděla. Škrábal brambory a pořežal si prst. Za půl hodiny mu na tom místě zůstal jen bílý šrám a druhý den už tam neměl vůbec nic. Řekla bych, že to skutečně bude horal. Gel mi vyprávěl o starobylé horalské medicíně - oni totiž umějí rány zařikávat.«

»Ach, zase horalská medicína...?« zabručel otráveně Doktor a zavinul se do dalšího mračna kouře. »No prosím, dejme tomu. I když pořežaný prst je jedno a sedm kulí z armádní pistole z bezprostřední blízkosti zase něco docela jiného, ale budiž... To, že se rány tak rychle zahojily, není to nejpозорuhodnější. Já bych byl rád, kdyby mi někdo vysvětlil jinou věc. V tom mladém muži je sedm zacelených průstřelů. Pokud jsou to skutečně průstřely po kulkách z armádní pistole, pak minimálně čtyři z nich - a to prosím každý zvlášť - byly smrtelné.«

Lesník tlumeně hvízdal a sepal ruce jako k modlitbě.

»Co to má ksakru znamenat?« zaklel ramenatý.

»Můžete mi věřit,« pokračoval Doktor. »Prustřel srdce, prustřel páteře a dva prustřely jater. K tomu všemu připočteme velkou ztrátu krve. Plus nevyhnutelnou sepsi. Plus evidentní absenci sebemenších stop po kvalifikovaném lékařském zásahu. Massarakš, a to by docela klidně stačila ta kulka v srdci!«

»Co vy na to!« zeptal se statný chlap Maxima.

»Mýlí se,« řekl Maxim. »Všechno určil naprosto správně, ale přesto se mýlí. Pro nás tyhle rány nejsou smrtelné. To kdyby mě ryt mistr zasáhl do hlavy..., jenže do hlavy mě nezasáhl... Pochopte, Doktore, vy si ani neumíte představit, jak životaschopné je takové srdce nebo játra...«

»Mhm...,« zamručel Doktor.

»Jedno je mi jasné,« pokračoval ramenatý. »Sotva by nám nastrčili tak amatérskou práci. Přece moc dobře vědí, že mezi sebou máme lékaře.«

Nastalo vleklé mlčení. Maxim trpělivě čekal. Já bych uvěřil, pomyslel si. Já bych nejspíš uvěřil. Jenže já jsem pro tenhle svět vůbec trochu moc důvěřivý. Přestože už nejsem tak důvěřivý jako zpočátku. Nelíbí se mi například Memo. Pořád

se něčeho bojí. Sedí s kulometem na klíně mezi svými lidmi a něčeho se bojí... Zvláštní. Nejspíš se bojí mě. Nejspíš se bojí, že mu zase vytrhnu kulomet a vykloubím prsty... Inu což, možná má pravdu. Už nikomu nedovolím, aby po mně střílel. Je to příliš odporné, když po vás střílejí... Vzpomněl si na ledovou noc v lomu, na mrtvé fosforeskující nebe, na chladnou lepkavou louži, ve které ležel. Ne, to stačí. Na mě už toho bylo až dost... Ted' raději budu střílet sám..

»Já mu věřím,« prohlásila nečekaně Ordi. »Ty jeho řeči na první pohled nedávají smysl, ale jen proto, že je to divný člověk. Takový příběh se nedá vymyslet, znělo by to příliš divoce. Kdybych mu nevěřila, stačilo by, abych si tohle poslechla, a okamžitě ho zastřelím. Vždyť tu plácá jeden nesmysl na druhý. Třeba je to blázen... To je možné. Ale provokatér určitě ne... Jsem pro něj,« uzavřela po krátké odmlce.

»Dobře, Sojko,« řekl ramenatý. »To zatím stačí... Dostal jste se před komisi v Departmentu veřejného zdraví?« zeptal se Maxima.

»Ano.«

»Uznali vás?«

»Samozřejmě.«

»Bez omezení?«

»Do kartičky mi napsali jen schopen.«

»Co si myslíte o Bojové legii?«

»Dnes si myslím, že je to bezduchý nástroj v čichsi rukou. Nejspíš v rukou těch veleslavných Ohňostrůjců. Ale mnohému ještě nerozumím.«

»Tak co si myslíte o Ohňostrůjcích?«

»Myslím si, že je to špička vojenské diktatury. V prostředcích si nevybírají, ale jejich cíle...« Maxim zakroutil hlavou.

»Co si myslíte o degenerátech?«

»Myslím si, že ten výraz je nesprávný. Řekl bych, že jste spiklenci. Váš program si zatím také dokážu představit jen velmi mlhavě. Ale líbí se mi vaši lidé, které už jsem viděl. Všichni mi připadali čestní a takoví... uvědomělí, či jak to vyjádřit.«

»Tak,« řekl ramenatý. »Míváte bolesti?«

»Myslíte bolesti hlavy? Ne, nemívám.«

»Proč se ho ptáš?« vmísil se do debaty Lesník. »Kdyby je měl, neseděl by tady.«

»Protože se chci vyznat v tom, proč tu sedí,« vysvětlil statný chlap. »Proč jste mezi nás přišel? Chcete se zapojit do našeho boje?«

Maxim zakroutil hlavou.

»Takhle bych to neformuloval, to by nebyla pravda. Chci se v tom všem vyznat. Ted' jsem spíš s vámi než na jejich straně, ale i o vás toho vím moc málo.«

Všichni se po sobě podívali.

»Takhle to u nás nejde, milej zlatej,« řekl mu Lesník. »U nás je to jinak: buď jsi náš člověk, tak tumáš a běž bojovat. Nebo nejsi náš člověk, a to se potom na nás nezlob, to tě budeme muset to..., jakžes to říkal, do hlavy?«

Znovu mlčení. Doktor si ztěžka povzdychl a vyklepá lavič dýmku.

»Vzácný a komplikovaný případ,« prohlásil. »Jeden návrh bych měl. Ať se nás vptá... Jistě máte nějaké dotazy, nemám pravdu, Maku?«

»Ano, přišel jsem se ptát.«

»Těch otázek bude mít hodně,« usklíbla se Ordi. »Matce nedal s otázkami pokoj ani na chvíli. A na mě taky pořád s něčím dorážel.«

»Ptejte se,« řekl ramenatý. »A vy budete odpovídat, Doktore, my ostatní si to poslechnem.«

»Kdo jsou to Ohňostrůjci a co chtějí?« spustil okamžitě Maxim.

Všichni se neklidně ošili - takovou otázku zřejmě nečekali.

»Ohňostrůjci jsou anonymní skupinou nejzkušenějších intrikánů z řad důstojnictva, finančníků a politiků. Mají dva cíle - jeden hlavní, druhý základní. Jejich hlavním cílem je udržet se u moci. Základním cílem je vytěžit z této moci maximum uspokojení. Všechno jsou to chamtivci, požitkáři, sadisté a všichni se opájejí mocí... Stačí?«

»Ne,« zklamal ho Maxim. »Tohle všechno mě napadlo samotného... Já bych ale chtěl znát jejich hospodářský program, jejich ideologii! Základnu, na které budují.«

Všichni přítomní se po sobě opět podívali. Lesník na Maxima civěl s dokořán otevřenými ústy.

»Hospodářský program...?« zaváhal Doktor. »Chcete toho po nás trochu moc. Nejsme teoretici, ale praktici. Pro nás je mnohem podstatnější, že nás chtějí vyhladit. Upřímně řečeno, bojujeme o holý život...« Začal si rozčileně nácipávat dýmku.

»Nechtěl jsem se nikoho z vás dotknout,« ujistil ho Maxim, »prostě se v situaci potřebuju zorientovat...« S radostí by Doktorovi vysvětlil základy teorie historických poslušností, ale na něco takového mu nestačilo výrazivo. I beztak musel čas od času přecházet na linkos. »No dobře, tak jinak. Co chcete vy? Oč usilujete, pokud pomineme uchování holého života?«

Doktorova dýmka syčela a prskala a po sklepe se od ní šířil těžký puch.

»Nechte mluvit mě,« vyskočil nečekaně Lesník. »Já mu to vysvětlím... Jen mě nechte... Poslouchej, kamaráde zlatej... Nevím, jak to chodí u vás v horách, ale tady u nás lidi rádi žijou. Tak jak se můžeš ptát, co kromě uchování života ještě chceme. A co když já nic jiného nepotřebuju...? Ty si snad myslíš, že je to málo? Podívejme se na hrdinu: Tak zkus nějaký čas bydlet ve sklepe, přestože máš dům a rodinu, která se tě ovšem zřekla... Radši toho nech!«

»Počkej, Lesníku,« mírnil ho ten statný.

»Nene, ať počká von: To se na něj podívejme! Pánovi se zachtělo společnosti, základny...«

»Neblázní, strejdo,« zarazil ho Doktor. »A nerozčiluj se. Přece vidíš, že ten mládenec ničemu nerozumí... To máte tak...,« obrátil se zase k Maximovi, »naše hnutí je příliš roztržštěné. Jednotný politický program nemáme a vlastně ani mít nemůžeme: my jen zabíjíme, protože jsme sami zabijeni. To musíte chápat. My všichni jsme kandidáti smrti a šanci na přežití nám zbývá málo. Takže celou naši politiku neustále přehlušují čistě biologické záležitosti. Nejdůležitější je přežít, a to se těžko přemítá o základně. Takže pokud jste mezi nás přišel s nějakým sociálním programem, zapomeňte na to.«

»A oč jde?« zeptal se Maxim.

»Považují nás za degeneráty. Jak to vzniklo, to už vám dneska nikdo neřekne. Ale pro Ohňostrůjce je výhodné nás pronásledovat: odvádí to pozornost lidí od jiných vnitřních problémů, třeba od korupčních afér finančníků, kteří hrabou na vojenských zakázkách a stavbě věží.«

»No prosím, to je jiná,« konstatoval spokojeně Maxim. »To znamená, že Ohňostrůjci slouží penězům. Komu ještě?«

»Ohňostrůjci neslouží nikomu. Oni sami jsou peníze, jsou všechno. Ale vlastně nejsou nic, protože zůstávají anonymní a neustále se navzájem požírají... Kdyby si tak mohl pohovořit s Kňourem,« obrátil se Doktor k ramenatému. »Ti by spolu našli společný jazyk.«

»Dobře, o Ohňostrůjcích si pohovořím s Kňourem...«

»S Kňourem už si nepromluvíte,« skočil mu neurvale do řeči Memo. »Kňoura popravili.«

»To je ten jednoruký,« vysvětlila Ordí. »Ale to byste přece měl vědět...«

»Já vím,« řekl Maxim. »Jenže Kňoura nezastřelili. Byl odsouzen k vyhnanství a převýchově.«

»Vyloučeno!« zvolal ramenatý. »Kňoura? A do vyhnanství?«

»Ano,« přisvědčil Maxim. »Gela Ketšefa k trestu smrti, Kňoura do vyhnanství a ještě jednoho, který neuvedl své jméno, si odvedl ten civil. Zřejmě na kontrarozvědku.«

A zase všichni ztichli. Doktor si přihnul z hrnku. Statný muž seděl s hlavou ve dlaních. Lesník hořce pohekával a litostivě se díval na Ordí. Ordí s pevně semknutými rty upírala oči do stolu. Bylo to skličující a Maxim litoval, že o tom vůbec začal mluvit. To, co právě sledoval, byl nefalšovaný zármutek, jen Memo v rohu se nermoutil, ten se spíš bál... Takovým by se kulomet do rukou dávat neměl, blesklo Maximovi hlavou. Všechny nás tu postřílí.

»No dobře,« vzchopil se jako první ramenáč. »Máte ještě nějaké dotazy?«

»Spoustu,« odušil zvolna Maxim, »ale obávám se, že jsou vesměs dost netaktní.«

»Prosím, pokládejte i netaktní otázky.«

»Tahle bude zatím poslední. Co s vámi mají společného věže PBO? Proč vám tak vadí?«

Všichni se křečovitě zasmáli.

»To je mi vrták,« zvolal Lesník. »No vidíte, takovýhle se sháněj po společenský základně...«

»Ono totiž nejde o žádnou protibalistickou ochranu,« vysvětlil Doktor. »Je to naše prokletí. Vynalezli zařízení, s jehož pomocí pak zplodili báchoru o degenerátech. Většina lidí - například vy - na to zařízení vůbec nereaguje, jako by tu vůbec nebylo. Ale ta nešťastná menšina vzhledem k zatím neznámým zvláštnostem svého organismu zakouší při ozáření pekelná muka. Někteří z nás, ale to jsou opravdu jen jedinci, dokážou bolest snášet, kdežto jiní nevydrží, křičí, další upadnou do bezvědomí a někteří se prostě zblázní a umírají... Takže ty věže jsou vlastně obrovské zářiče. Zapínají se dvakrát denně po celé zemi, a zatímco my se bezmocně válíme v bolestech, oni nás odchytávají jako zvěř. Navíc mají mobilní zářiče s omezenou působností na hlídkových vozech... plus samohybné zářiče o větším výkonu... a k tomu si připočtete nepravdělné noční paprskové údery... Nemáme se kde schovat, žádná bariéra neexistuje, šílíme z toho a pácháme sebevraždy, ze zoufalství děláme různé hlouposti a vymíráme...«

Doktor se odmlčel, chopil se hrnku a naráz ho dopil do dna... Potom s nervním tikem v tváři začal zuřivě roznýmčovat svou dýmku.

»A jak jsme si dřív žili,« podotkl zarmouceně Lesník. »Mizerové zatracený...«

»Jemu to nemá cenu vykládat,« vmísil se do debaty Memo. »On přece neví, co to je. Ten nemá ani ponětí, co to je - čekat den co den na další relaci.«

»No dobře,« mávl ramenáč. »Když nemá ponětí, nebudeme o tom mluvit. Sojka je pro. Kdo ještě je pro a kdo proti?« Lesník už otevíral ústa, ale Ordí ho předešla:

»Chtěla bych vysvětlit, proč mluvím pro něj. Za prvé mu věřím. To už jsem koneckonců říkala a možná to není tak důležité, protože se to týká jen mě. Ten člověk ale má schopnosti, které by mohly být k užtku nám všem. Umí hojit nejen vlastní, ale i cizí rány... A mnohem lépe než vy, Doktore, nezlobte se...«

»Jakýpak já jsem doktor,« pokrčil rameny Doktor. »Prosím vás, pouhý soudní znalec...«

»Ale to ještě není všechno,« pokračovala Ordí. »Umí taky zbavovat bolesti.«

»Jak to?« zeptal se Lesník.

»Nevím, jak to dělá. Masíruje spánky, něco šeptá a bolest pomine. U matky mě to chytlo dvakrát a vždycky mi pomohl. Poprvé ještě moc ne, ovšem v každém případě jsem neztratila vědomí jako jindy. A podruhé se bolesti nedostavily vůbec...«

Všechno se změnilo jako mávnutím kouzelného proutku. Ještě před okamžikem to byli soudci, ještě před chvílí měli pocit, že rozhodují o jeho životě a smrti, ale teď soudci zmizeli a zůstali jen zmučení, prokletí lidé, jimž náhle svitla naděje. Dívali se na něj, jako by očekávali, že je okamžitě, neprodleně zbaví mučivé mýry, která je pronásledovala minutu za minutou, neustále, každý den a každou noc už celá léta... No vida, řekl si Maxim, tady mě přinejmenším nebudou potřebovat k tomu, abych zabíjel, ale abych léčil... Ta myšlenka ho ovšem nijak nepotěšila. Věže! vykřiklo vědomí. Taková zvrhlost! Kdo asi na tohle přišel? Musel to být sadista...

»Vy něco takového skutečně dokážete?« zeptal se Doktor.

»Co?«

»Zbavovat bolesti...«

»Zbavovat bolesti? Ano, to umím.«

»A jak?«

»Těžko bych vám to vysvětloval, mně by nestačila slovní zásoba a vám by se nedostávalo vědomostí... Ale jednu věc nechápu: copak vy nemáte žádné utišující prostředky proti bolestem?«

»Proti tomuhle žádné prostředky nepomohou... Jedině letální dávka.«

»Poslyšte,« řekl Maxim. »Já jsem samozřejmě ochoten zbavovat vás bolesti a budu se snažit... Ale to přece není východisko! Je třeba pátrat po nějakém masovém prostředku... Máte mezi sebou chemiky?«

»Všechno máme,« řekl ramenatý, »ale tímhle úkolem se nikdo nezabývá. Kdyby ho někdo řešil, nemusel by stejnými bolestmi jako my trpět například státní prokurátor. Spolehněte se, že ten by si takový preparát rozhodně sehnal. Teď se prostě před každou pravidelnou relací namol opije a lehne si do vany s horkou vodou.«

»Státní prokurátor je degenerát?« zeptal se Maxim znepokojeně.

»Říká se to,« odušil ramenatý suše. »Ale to jsme odbočili. Sojko, chceš ještě něco dodat? Kdo teď?«

»Počkat, Generále,« ozval se Lesník. »Co má tohle znamenat? Von je jako náš dobrodinec, či co? A ty bys dokázal zbavit bolesti i mě? Takovej člověk je neocenitelný, toho snad ani nepustím ze sklepa. Já mívám takový bolesti, že se to prostě nedá vydržet... Nevymyslel bys třeba i prášky? Že vymyslíš prášky, co tomu říkáš? Nene, pánové a soudruzi, takovýho člověka si musíme šetřit...«

»Takže jsi pro,« shrnul to Generál.

»Takže jsem pro, a to tak zásadně, že pokud by se ho někdo třeba jen dotknul...«

»Jasně. A vy, Doktore?«

»Já bych byl pro i beztak,« zavrčel Doktor, zadumaně bafající dýmku. »Mám stejný dojem jako Sojka; zatím to ještě není náš člověk, ale bude náš, jinak to dopadnout nemůže. Jim se na každý pád nemůže hodit do krámu. Je příliš inteligentní.«

»Dobře,« přikývl Generál. »Co vy, Kopyto?«

»Já jsem pro,« řekl Memo. »Je to pro nás užitečný člověk.«

»Tak výborně,« pronesl Generál. »Já jsem taky pro. Mám z toho velkou radost, Maku. Jste sympatický chlapec, a bylo by mi líto, kdybychom vás museli zabít...« Pohlédl na hodinky. »Navrhuji, abychom se najedli. Za chvíli začne relace a Mak nám předvede svoje umění. Nalejte mu pivo, Lesníku, a neste na stůl ten váš vychvalovaný sýr... Kopyto, běžte a vystřídejte Zelenáče, od rána nejedl.«

Kapitola desátá

Poslední poradu před operací Generál svolal do zámku Dvouhlavý kůň. Byly to rozvaliny předměstského muzea, zničeného za války a dnes zarostlého břečťanem a travou - místo opuštěné a divoké, kam obyvatelé města nejezdili, protože nedaleko byla malarická bažina, která měla mezi místními lidmi špatnou pověst jako útulek banditů a zlodějů. Maxim sem přišel pěšky společně s Ordi. Zelenáč přijel na motorce a přivezl Lesníka. Generál a Memo Kopyto už na ně čekali ve staré kanalizační rouře, vedoucí přímo do bažiny. Generál kouřil a zachmuřený Memo kouřem cigarety vztekale zaháněl komáry.

»Máš?« zeptal se Lesníka.

»Samozřejmě,« odpověděl Lesník a vytáhl tubu repelentu.

Všichni se potřeli a Generál zahájil poradu.

Memo rozprostřel plán a znovu zopakoval průběh celé operace. Tohle všechno už znali nazpaměť. V jednu hodinu v noci se skupina připlíží ze čtyř stran k plotu z ostnatého drátu a položí časované nálože. Lesník a Memo půjdou každý sám - jeden ze severu, druhý ze západu. Generál s Ordi od východu. Maxim a Zelenáč z jihu. Exploze by měly přijít všechny naráz, přesně v jednu hodinu v noci. Generál, Lesník, Zelenáč a Memo se vrhnou do vzniklých průchodů a jejich úkolem bude dostat se až k bunkru a zasypat ho granáty. Jakmile palba z bunkru ustane nebo aspoň zeslábně, vyrazí Maxim s Ordi s magnetickými minami a upevní je na základy věže. Pak uvedou do činnosti rozbušky, posbírají raněné - ale jen raněné! - a ustoupí lesem k východu, k vesnici, kde bude u mlíčníku stát Klučina s motorkou. Těžce raněné naloží na motorku, lehce ranění a zdraví půjdou pěšky. Sraz je v Lesníkově domě. Tam se bude čekat nejdéle dvě hodiny a pak se lidé odsunou jako obvykle. Jsou nějaké otázky? Nejsou. Tak to je všechno.

Generál odhodil nedopalek, sáhl do záhradní a vytáhl odtud lahvičku žlutých pilulek.

»Pozor,« řekl. »Z rozhodnutí štábu se plán operace poněkud mění. Začátek akce přenášíme na dvacet dvě nula nula...«

»Massarakš!« zaklel Memo. »Co je zas tohle za novoty?«

»Nepřerušujte mě!« okřikl ho Generál. »Přesně v deset večer začíná relace. Několik vteřin před jejím zahájením si každý z nás vezme dvě takovéhle pilulky. Dál půjde všechno podle původního plánu s jedinou výjimkou: Sojka vyrazí jako granátník ve dvojici se mnou. Všechny miny ponese Mak a věž vyhodí do vzduchu on sám.«

»Co to má znamenat?« zeptal se zničeně Lesník a prohlížel si schéma. »Tomu teda absolutně nerozumím. Deset večer, to je přeci začátek relace! A to se na mě zlobte nebo ne, svalím se a budu ležet jako lívanec... Zlobte se nebo ne, ale to mě na nohy nedostanete ani kladkostrojem...«

»Okamžik,« přerušil ho Generál. »Ještě jednou opakuji: deset vteřin před desátou každý z nás spolkne tenhle prostředek proti bolestem. A tak se v deset hodin...«

»Já už tyhle pilulky znám,« řekl Lesník. »Dvě minutky úlevy - a pak tě to vezme tuplem. To známe, už jsem to zkoušel...«

»Jenže tyhle jsou nové,« vysvětloval trpělivě Generál. »Působí až pět minut. Doběhnout k bunkru a hodit granáty stihneme a zbytek zařídí Mak.«

Nastalo ticho. Přemýšleli. Pomalu chápající Lesník se praskavě prohraboval ve vlasech a zaťal zuby do spodního rtu. Bylo přímo vidět, jak zvolna mu podstata nápadu dochází; pak prudce zamrkal, nechal svou hřívu na pokoji, obhlédl všechny zjasněnými očima, ožil a plácl se do kolen. Kouzelný strejda, dobrák do morku kostí spráskaný životem, o

němž se ještě pořád dohromady nic nedověděl. Nic nepotřeboval a nic nechtěl, jen aby ho nechali na pokoji a umožnili mu návrat k rodině. Celou válku strávil v zákopech a víc než atomových granátů se bál svého kaprála, chlapa stejně obyčejného jako on sám, ale mnohem prohnanějšího a velkého všiváka. Maxima měl nezřízeně rád, byl mu nadosmrti vděčný, že mu vyléčil velký vřed na holeni a od té doby věřil, že dokud je Maxim s nimi, nemůže se jim nic zlého stát. Maxim celý měsíc přespával u něj ve sklepě a pokaždé, když uléhali ke spánku, mu Lesník vyprávěl pohádku, vždycky stejnou, ale pokaždé s jiným koncem: »No tak v té bažině žila ropucha, hrozná trumbera to byla, tomu by jeden snad ani nevěřil, a ta si prostě zvykla...« Maxim si ho absolutně nedokázal představit v krvavých řezech, přestože mu všichni říkali, že Lesník je zdatný a nelitostný bojovník.

»Nový plán má následující přednosti,« pokračoval Generál. »Za prvé nás touhle dobou rozhodně nebudou čekat. Zaútočíme nenadále. Za druhé je původní plán připraven příliš dlouho a hrozí nebezpečí, že nepřítel ho už zná. Takhle druhou stranu především a pravděpodobnost úspěchu je mnohem vyšší...«

Zelenáč celou dobu souhlasně přikyvoval. Z jeho dravčí tváře vyzařovalo škodolibé potěšení a hbité dlouhé prsty se ohýbaly a zase natahovaly. Překvapení tohoto druhu měl rád, byl to milovník rizika. Jeho minulost tonula v tmách. Byl to zloděj a výtržník, zloději vypláňaný, zloději vychovaný a zloději léta otloukaný; seděl ve vězení, pak utekl, drze a nečekaně, jako dělal všechno na světě, pokusil se vrátit ke své zlodějské čeládce, ale časy se změnily, kumpáni o něj nestáli a chtěli ho udat, ale on se zase ze všeho vysekal a znovu utekl, ukrýval se po vesnicích, dokud se ho neujal nebožtík Gel Ketšef. Zelenáč byl hlava otevřená, fantasta, zemi považoval za plochou, nebe za pevné a právě díky své nevzdělanosti, jítřené bouřlivou fantazií, byl jediným člověkem na obydléném ostrově, který Maxima nepovažoval za horala (»To znám, tyhle horaly, viděl jsem je ve všech vydáních!«) ani za pozoruhodnou hříčku přírody (»Vod přírody jsme všichni stejný, ať sedíme za mřížema, nebo běháme po svobodě!«), ale za pravého a nefalšovaného přichozího z nějakých nemožných míst, třeba ze za nebeské bání. Otevřeně to Maximovi nikdy neřekl, ale pár narážek učinil a choval se k němu s uctivostí hraničící s patolizalstvím. »Ty tu jednou budeš šéf,« říkával, »a za tvého vedení se teprve prosadím.« Jak a kam se chtěl prosadit, bylo naprosto nejasné, ale jedno bylo zřejmé: Zelenáč měl hrozně rád riskantní podniky a bytostně nesnášel jakoukoli práci. Maximovi se na něm navíc nezamlouvala jeho jeskynní divoká krutost. Byl něco jako ta skvrnitá opice, jenom ochočená a vycvičená pro boj proti pancéřovým vlkům.

»Tohle se mi nelíbí,« poznamenal Memo ponuře. »Je to dobrodružství, šílenství. Žádná příprava, zkusit si to taky nemůžem... Nene, to se mi nechce líbit.«

Memovi Gramenovi, zvanému Kopyto Smrti, se nikdy nic nelíbilo. Nikdy mu nic nevyhovovalo a pořád se čehosi bál. Také jeho minulost byla zastřena mlhou tajemství, protože v ilegalitě kdysi zastával významné postavení. Pak jednou padl do drápů četníkům a přežil jen zázrakem - zohaveného mučením ho vysvobodili vězni ze sousední cely při zdařeném útěku. Po této události se podle zákonů podzemí musel vzdát funkce ve štábu, přestože žádné podezření nevzbuzoval. Byl jmenován pomocníkem Gela Ketšefa, zúčastnil se dvou útoků na věže, osobně zničil několik hlídkových vozů, vypátral a osobně zastřelil velitele jedné z brigád Legie a bylo o něm známo, že je to člověk až fanaticky odvážný a výtečný střelec z kulometu. Už se měl stát velitelem skupiny v jednom městě na jihozápadě, jenže právě v té době byla zničená Gelova skupina. Kopyto zase nikomu nepřipadal podezřelý, i tím velitelem skupiny ho jmenovali, on však na sobě cítil neexistující nevráživé pohledy, které klidně existovat mohly - v ilegalitě se miláčkům štěstěny dvakrát nepřálo. Byl to mlčenlivý puntíkář, dobře se vyznal v umění konspirace a trval na bezvýhradném dodržování všech jejích pravidel, dokonce i těch nejbezvýznamnějších. Na všeobecná témata nikdy s nikým nerozmlouval, zabýval se výhradně záležitostmi své skupiny a dosáhl toho, že jeho lidé měli k dispozici všechno: zbraně, potraviny, peníze, dobrou síť tajných bytů, a dokonce i motocykl. Maxim se mu moc nezamlouval. Dával to znát a Maxim nic nechápal, ale vyptávat se nechtěl: Memo nepatřil k lidem, ve styku s nimiž se upřímnost vyplácí. Možná šlo o to, že jedině Maxim cítil jeho věčný strach - nikoho jiného by ani ve snu nenapadlo, že nevrlý Kopyto Smrti, který docela samozřejmě rozmlouvá s každým členem štábu jako se sobě rovným, jeden ze zakladatelů podzemí a terorista par excellence, by se mohl něčeho bát.

»Důvody štábu nechápu,« pokračoval Memo a s odporem si po krku roztíral příslušnou dávku repelentu. »Tenhle plán znám sto let, stokrát jsme si ho chtěli vyzkoušet a stokrát jsme si to rozmysleli, protože je to prakticky jasná smrt. Dokud neběží relace, máme aspoň jakous takous šanci v případě nezdaru zmizet a pokusit se o úder na jiném místě. Kdežto takhle půjdeme hned při prvním kopanci všichni k čertu. Copak ve štábu nechápou tak elementární věci?«

»No to není tak docela pravda, Memo,« namítla Ordi. »Teď máme Maka. I kdyby něco nevyšlo, vytáhne nás z toho a možná dokonce dokáže zneškodnit věž sám.«

Líně kouřila, zahleděná do dále na bažinu, suchá, klidná, ničemu se nedivící a ke všemu připravená. Budila v lidech ostych, protože v nich viděla jen více či méně výkonné likvidační mechanismy. Byla dokonale jasná a průzračná - ani v její minulosti, ani v přítomnosti a zřejmě ani v budoucnosti neexistovala jediná temná nebo nezřetelná skvrnka. Pocházela ze vzdělané rodiny, otec padl za války, matka byla vesnická učitelka a sama Ordi také kdysi učila ve vesnici Kachny až do chvíle, kdy byla jako degenerát ze školy vyhnána. Ukrývala se a pak se pokusila o útěk do Honti, za hranicemi se setkala s Gelem, který odtud dopravoval zbraně, a právě on z ní vychoval teroristku. Nejdřív v hnutí působila z čistě idealistických pohnutek - bojovala za spravedlivou společnost, kde by si každý mohl dělat a myslet, co chce a na co stačí, ale před sedmi lety vyčenichalo její stopu četnictvo a jako rukojmí zajalo její dítě, aby ji donutilo vzdát se a navíc prozradit manžela. Štáb ji do města nepustil, věděla příliš mnoho. O dítěti od té doby už nikdy neslyšela a považovala je za mrtvé, i když ve skrytu duše v takovou hrůzu nevěřila. Po celých těch sedm let ji mobilizovala především nenávist. Nejdřív nenávist, a teprve pak za tu dobu už řádně vybledlý sen o spravedlivé společnosti. Ztrátu manžela přežila překvapivě klidně, třebaže ho měla moc ráda. Nejspíš se už dávno před zatčením sžila s myšlenkou, že člověk by na ničem v tomto světě neměl příliš lpět. Teď to byla, stejně jako Gel před soudem, jen živá mrtvola, ovšem velmi nebezpečná živá mrtvola.

»Mak je nováček,« zamračil se Memo. »Kdo nám zaručí, že neztratí hlavu, až zůstane sám? Spoléhat jen na tento plán je k smíchu. A k smíchu je i zavrhnout starý, dobře promyšlený projekt jen a jen proto, že teď máme nováčka Maku. Už jsem řekl a ještě jednou opakuju, že je to dobrodružství.«

»Nech toho, veliteli,« ozval se Zelenáč. »Taková je holt naše práce. Já si myslím, že ať se veme starej nebo novej plán, riziko je to všechno. Jak bys to taky chtěl jinak zařídit? Bez rizika to nejde a s těma práškama to vlastně ani nebude tak strašný. Ty pod věží se z toho pěkně vyvalej, když na ně udeříme přesně v deset. Já počítám, že v deset chlastaj kořalku a vejskaj blbý písničky. A najednou na ně vlítnem a voni možná ani nebudou mít nabitý samopaly a budou ležet vožralý... Ne, mně se to líbí. Mám pravdu, Maku?«

»Já jako to..., mně se to taky líbí...,« řekl Lesník. »Protože já si myslím co? Když takovej plán vyrazí dech i mně, tak to nějaký legionáři budou teprve mrkat na drát. Zelenáč to říká dobře, vyvalej se z toho... Navíc zase pět minutek bez tý hrůzy k dobru a ani se nenadějem, Mak povalí věž a bude to úplně krásný. No není to ohromný?« zvolal, jako by ho osvítil další nápad. »Před náma eště nikdo věž nezničil, my budeme první... A to vůbec nemluvim vo tom, kolik času uběhne, než postavěj novou. Aspoň měsíc budeme zase žít jako lidi... Bez těch pekelnejch záchvatů.«

»Obávám se, že jste mi nerozuměl, Kopyto,« řekl Generál. »Na plánu se nic nemění, jen zaútočíme naprosto neočekávaně, posílíme naše řady o Sojku a poněkud upravíme schéma útupu.«

»A pokud si děláš starost, že Mak nás všechny nevytáhne,« poznamenala Ordi, stále stejně líně zahleděná do močálu, »nezapomeň, že povleče jednoho, maximálně dva, a chlapec je to silný.«

»Ano,« přitakal Generál s pohledem upřeným na Ordi, »to je pravda...«

Generál byl do Ordi zamilován. Nikdo kromě Maxima to nepostřehl, ale Maxim věděl, že je to láska stará, beznadějná, že se táhne už od dob, kdy Gel byl ještě naživu, a že teď je ještě beznadějnější, pokud je něco takového vůbec možné.

Generál nebyl žádný generál. Před válkou pracoval jako dělník na pásu, pak se dostal do školy pro nižší důstojníky a skončil jako rytmistr. Dobře znal rytmistra Čača, měl s ním otevřené účty (nějaké nepořádky v jednom pluku hned po válce) a dávno, ale zatím neúspěšně po něm pásl. Byl to člen ilegálního štábu, často se však přímo zúčastňoval akcí, protože měl pověst dobrého bojovníka a zkušeného vojáka. Práce v ilegalitě se mu líbila, jen neměl nejmenší tušení, co bude dělat po případném vítězství. V to ostatně moc nevěřil. Tenhle rozený voják se snadno přizpůsoboval jakýmkoli podmínkám a nikdy nic neplánoval na déle než na deset dvacet dní dopředu... Vlastními názory se pochlubit nemohl, tu a tam něco pochytil od jednorukého, něco přejal od Ketšefa a něco mu zase do hlavy nalili ve štábu, ale tím nejpodstatnějším obsahem jeho vědomí byly poznatky, které do něj namlátili v důstojnické škole, a tak když se pokoušel teoretizovat, sypal ze sebe roztodivnou směsici útržkovitých tezí: vládu boháčů je třeba svrhnout (to měl z Kňoura, který byl podle Maximových představ něco na způsob socialisty nebo komunisty), do čela státu postavit inženýry a techniky (to zase vypadalo na Ketšefa), města srovnat se zemí a žít v harmonické jednotě s přírodou (vliv nějakého štábního bukolisty), a toho všeho se dá dosáhnout jedině přesným a bezpodmínečným plněním rozkazů nadřízených velitelů - a žádné nepatřičné řečičky kolem! Maxim se s ním dvakrát pořádně chytíl. Totálně nechápal, nač ničit věže a ztrácet tam schopné a odvážné lidi, čas, prostředky, zbraně, když během deseti dvaceti dnů bude věž stát znova a všechno půjde jako dřív, jen s tím rozdílem, že obyvatelstvo okolních vesnic se na vlastní oči přesvědčí, jací odporní ďáblové jsou ti degeneráti. Generál Maximovi nedokázal vyložit, v čem spočívá smysl této záškodnické činnosti. Buď něco tajil, nebo sám nechápal, k čemu je to dobré, ale pokaždé tvrdil jedno a totéž: o rozkazech se nediskutuje, každý útok na věž je rána zasazená nepříteli, lidi nelze zrazovat od bojové aktivity, jinak v nich nenávist zkusne a žít už vlastně nebude proč... »Musíme pátrat po centru!« naléhal Maxim. »Je třeba zaútočit rovnou na centrum, všemi silami najednou! Co to v tom štábu máte za hlavy, když nechápou tak samozřejmou věc?« »Štáb ví, co dělá!« odpovídal pádně Generál, vysunoval energicky bradu a vysoko zvedal obočí. »V naší situaci je nejdůležitější disciplína, takže to své selské volnomyšlenkářství si strč za klobouk, Maku. Všechno má svůj čas, dočká se i centra, pokud se toho dožije.« Jinak si Maxima vážil, a když ho paprskové údery zastihly v Lesníkově sklepe, ochotně se uchyloval k jeho službám.

»A stejně jsem proti!« řekl umíněně Memo. »Co když nás normálně odstřelí? Co když to nestihnem za pět minut a budeme potřebovat šest? Je to šílený plán a vždycky šílený byl.«

»Časované nálože užíváme poprvé,« poučil ho Generál, který jen stěží odtrhl pohled od Ordi. »Přitom i kdybychom brali v úvahu starší způsob překonávání drátěných zátarasů, osud operace se rozhodoval v průběhu tří čtyř minut. Pokud se nám opravdu podaří je zaskočit, máme vlastně ještě minutku dvě k dobru.«

»Dvě minuty, to je spousta času,« soudil Lesník. »Za dvě minuty je tam všechny zaškrtním holejma rukama. Hlavně abych tam stačil doběhnout.«

»Hlavně stačit doběhnout..., to jo...« poznamenal se stále touž zlověstnou roztoužeností Zelenáč. »Vid', Maku?«

»Nechceš ještě něco říct, Maku?« zeptal se Generál.

»Už jsem všechno řekl,« odpověděl Maxim. »Nový plán je lepší než starý, ale stejně je špatný. Nechte mě to udělat samotného! Riskněte to jednou.«

»O tom se nebudeme bavit,« broukl Generál popuzeně. »Pro mě je to uzavřená záležitost. Někaké věcné připomínky nemáš?«

»Ne,« řekl Maxim a zalitoval, že se na tak tenký led znovu pouští.

»Kde jste vzali ty nové tablety?« zeptal se z ničeho nic Memo.

»Jsou vlastně staré,« přiznal Generál. »Makovi se jen podařilo trochu je vylepšit.«

»Ach tak - Makovi...«

Kopyto ta slova pronesl takovým tónem, že z toho všem bylo trochu trapně. Smysl byl jasný: Nováček, o kterém se nota bene skoro nic neví, u kterého není jasné, zda je vůbec s námi, a který vlastně přeběhl od nepříteli - nezavání to tak trochu provokací? Takové věci už se přece staly...

»Ano,« řekl tvrdě Generál. »A prosil bych bez poznámek. Je to rozkaz štábu. Tak se mu laskavě podříd', Kopyto.«

»Já se podřizuju,« pokrčil rameny Memo Kopyto. »Jsem proti, ale podřizuju se. Co mi zbývá...«

Maxim se na ně smutně zadíval. Seděli před ním a byli každý naprosto jiný - za normálních okolností by je pravděpodobně ani nenapadlo, že by se mohli dát dohromady: bývalý farmář, bývalý recidivista, bývalá učitelka... To, co se chystali udělat, nemělo smysl - uplyne několik hodin a většina jich bude po smrti, ve světě se nic nezmění a ti, co to přežijí, si v nejlepším případě na pár dní oddechnou od pekelných útrap, ale budou rozdrásáni ranami, uštvaní neustálým útekem a cvičenými psy, budou nuceni skrývat se v dusných norách a pak to všechno začne znovu.

Spolupracovat s nimi bylo hloupé, ale opustit je by bylo podlé, takže musel volit hloupost. Není vyloučeno, že tady u nich to jinak nejde, a pokud člověk chce něco dokázat, musí projít hloupostí, přebrodit potoky nesmyslné krve a možná i podlosti. Ubohý člověk..., hloupý člověk..., podlý člověk... Co jiného by se dalo od člověka očekávat v tak ubohém, hloupém a podlém světě? Hlavně je třeba mít na paměti, že hloupost je důsledkem bezmocnosti a bezmocnost pramení z nevzdělanosti, z neznalosti správné cesty... To snad není možné, že by se mezi tisícovkou cest nakonec nenašla jedna správná! Po jedné už jsem šel, pomyslel si Maxim, a ta správná nebyla. Teď musím absolvovat tuhle, i když už nyní je zřejmé, že je také chybná. Není vyloučeno, že se na nesprávnou cestu nebo do slepé uličky dostanu ještě víckrát. Před kým se to vlastně ospravedlňuju, pomyslel si. A proč? Ti lidé se mi líbí a já jim mohu pomoci, to je všechno, co bych si měl uvědomovat...

»Teď se rozejdem,« řekl Generál. »Kopyto půjde s Lesníkem, Mak se Zelenáčem a já se Sojkou. Setkáme se v devět nula nula u milníku, postupovat se bude výhradně lesem, žádné cesty. Dvojice zůstávají neustále pohromadě, každý odpovídá za každého. Jako první odcházejí Mak se Zelenáčem.« Sebral nedopalky na list papíru, zabalil je a strčil do kapsy.

Lesník si promnul kolena.

»Bolej mě kosti,« sdělil ostatním. »To vypadá na deštiček. Bude to dobrá noc, tmavá...«

Kapitola jedenáctá

Od kraje lesa k ostatnému drátu se museli plížit. Vpředu opatrně postupoval Zelenáč s tyčí, na níž byla upevněná časovaná nálož, a sotva slyšitelně nadával na bodliny, které se mu zabodávaly do rukou. Maxim s pytle magnetických min se plazil kousek za ním. Nebe potáhla mračna a drobně mrholilo. Tráva byla mokrá, takže během několika málo minut se promáčeli na kost. Za závojem deště nebylo nic vidět, Zelenáč se orientoval podle kompasu, ale ani jednou se od správného směru neodchýlil - je to zkušený chlapík, tenhle Zelenáč. Ostře zavoněla vlhká rez, Maxim spatřil tři řady drátěných zátarasů, za nimi přízračnou žebrovanou pyramidu věže, a když trochu přizvedl hlavu, všiml si i přízemní stavby obdélníkového profilu těsně při úpatí věže. To je bunkr, ve kterém sedí tři legionáři s kulometem. Šelestem deště prorážely tři nesrozumitelné hlasy, pak tam někdo škrtl sirkou a slabé žlutavé světlo ozářilo úzkou štěrbinu střílny.

Zelenáč s přidruženými kletbami podsouval tyč s výbušninou pod zátarasy. »Hotovo,« zašeptal nakonec. »Kousek se vrať.« Couvli asi o deset kroků a chvíli čekali. Zelenáč sevřel roznětku v pěsti a napjatě sledoval fosforeskující ručičky hodinek. Chvěl se. Maxim taky. Strčil ruku do pytle a dotkl se min - byly drsné a studené. Déšť zesílil a jeho šum potlačil všechny ostatní zvuky. Zelenáč se nadzvedl a stoupl si na čtyři. Celou tu dobu si něco šeptal. Snad se modlil, možná nadával. »Tak, vy svině!« řekl najednou nahlas a učinil prudký pohyb pravičkou. Prskla kapsle, pak něco zasyčelo a před nimi ze země vyrazil praporec rudých plamenů, další praporec zatřepotal daleko vlevo, následovala rána do ušních bubinků, na hlavy se jim sesypala horká mokrá hlína, cary zetlelé trávy a pár rozpálených hrudek a kamínků. Zelenáč se vrhl kupředu a rozeřval se nelidským hlasem; najednou bylo světlo jako ve dne, dokonce světleji, oslnivěji. Maxim zamhouřil oči, v prsou ho zamrazilo a hlavou střelila obava: »To je konec!« ale nikdo nestřílel, ticho trvalo. Když Maxim otevřel oči, spatřil skrz nemilosrdně jasnou zář šedý bunkr, široký průchod v zátarasech a nějaké postavy, na obrovském prostranství kolem věže zoufale maličké a opuštěné - ti lidé, co jim síly stačily, se mlčky a nehlučně hnali k bunkru, klopýtali, padali, znovu vyskakovali a běželi dál. Pak se ozvalo žalostné zasténání a Maxim zjistil, že Zelenáč neutíká, nýbrž sedí na zemi hned za zátarasy, rytmicky se pokyvuje a svírá si rukama hlavu. Maxim se k němu vrhl, odtrhl mu dlaně od obličeje a spatřil oči v sloup a bublinky pěny na rtech... A výstřely pořád žádné, uplynula už celá věčnost, a bunkr stále mlčel. Až z něj najednou zazněla známá píseň.

Maxim povalil toho nepořádníka na zem, druhou rukou už si rychle prohledával kapsy a potěšeně blahorečil Generálovi za jeho nedůvěřivost, protože ten dal pilulky proti bolesti pro každý případ i Maximovi. Násilím otevřel Zelenáčovy čelisti sevřené křečí a zastrčil tablety hluboko do černého chroptícího jícnu. Potom popadl Zelenáčův samopal a otočil se ve snaze zjistit, odkud se bere to světlo, proč je tu tolik světla, to by přece být nemělo... Výstřely ještě pořád nezněly žádné, osamělí lidé běželi k bunkru, první z nich už byl téměř u cíle, druhý zůstal trochu pozadu a třetí, ten, co se blížil zprava, najednou zakopl a udělal krkolomný přemet přes hlavu. »Úpí zloduch...!« řval bunkr a světlo bušilo do planiny shora, z výšky asi deseti metrů - nejspíš přímo z věže, kterou momentálně vůbec nebylo vidět. Pět nebo šest nesnesitelně zářících modrobílých disků. Maxim zvedl hlavu a stiskl spoušť, jenže malá, nepohodlná, amatérsky vyrobená zbraň se mu nekontrolovaně zasmírala v ruku; jakoby ve snaze odpovědět se ve střílně bunkru rozmihovaly plamenky, ale vtom už mu někdo samopal z rukou vyrval, ještě nestačil zasáhnout ani jediný z rozpálených disků a Zelenáč už mu zbraň sebral, vyrazil kupředu a okamžitě na úplně rovném místě upadl.

Maxim zalehl a plazil se zpět ke svému pytli. Za ním překotně skřehotaly automaty, dutě a strašně řval kulomet, až po chvíli - konečně! - pleskl granát, druhý, potom dva naráz a kulomet umkl; rachotily už jen samopaly, znovu se ozvalo několik pleskavých explozí, někdo příšerně zaúpěl a všechno utichlo. Maxim zvedl své břemeno a rozběhl se. Nad bunkrem stoupal sloup dýmu, čpěl tu spálený střelný prach a dým a kolem bylo pusto a prázdno, jen těsně kolem bunkru se motal černý shrbený člověk a opíral se o zeď. Když se dobelhal až ke střílně, vhodil něco dovnitř. Střílna se rudě rozzářila, zaznělo ještě jedno tlumené plesknutí a zase všechno ztichlo...

Maxim zakopl a div neupadl. Po několika krocích znovu klopýtl a teprve teď si všiml, že ze země trčí nějaké kolíky, tlusté krátké kolíky zamaskované v trávě... Tak takhle je to... Takhle se to tu dělá... Kdyby mě Generál pustil samotného, zmrazil bych si nohy a teď bych už se válel mrtvý na těchhle hnusných, poťouchle čnějících kolících... Já vejta... Ignorant... Věž už byla docela blízko. Běžel a díval se pod nohy, byl sám a o ostatních se mu přemýšlet nechtělo. Doběhl až k obří ocelové tlapě a shodil pytel. Nejrady by okamžitě přilepil těžké drsné lívance k mokrému kovu, ale byl tu ještě bunkr... Železné dveře pootevřené, sunuly se z nich líné jazyky plamenů a na schůdcích ležel mrtvý legionář - takže tady už je po všem. Maxim oběhl bunkr kolem dokola a našel Generála. Seděl opřený o betonovou zeď s očima nepříčetně vytržštěnými a Maxim pochopil, že pilulky už přestaly působit. Rozhlédl se, vzal Generála do náruče a nesl ho od věže pryč. Asi po dvaceti krocích narazil na Ordi s granátem v ruce. Ležela tváří k zemi, ale Maximovi nikdo nemusel vysvětlovat, že je mrtvá. Pátral dál a objevil ještě Lesníka, taky mrtvého. Po smrti byl i Zelenáč, takže živého Generála nebylo ke komu položit...

Vrhaje mnohonásobný černý stín, kráčet po poli, omráčený všemi těmi smrtmi, záplavou smrti, přestože ještě před minutou si myslel, že je na ně připraven, a nemohl se dočkat, až se bude moct vrátit a vyhodit věž do vzduchu, aby dokončil to, co všichni společně začali, ale nejdřív se musel podívat, co je s Kopytem. Našel ho kousek od drátěných zátarasů. Byl raněný, nejspíš se pokoušel někam odplazit a plahočil se k průchodu, dokud se nezhroutil v bezvědomí. Maxim položil Generála vedle něj a znovu se rozběhl k věži. Pomyslení, že teď se těch nešťastných dvě stě metrů dá klidně a beze strachu přejít, mu připadalo zvláštní.

Začal upevňovat miny k operám, pro jistotu po dvou na každou. Spěchal: času měl sice dost, ale Generál silně krvácel, z Mema se taky řinula krev a někde po silnici už se jistě řítily nákladáky s legionáři, Gaje zvedl poplach z postele a teď už se natrásá po dlažbě vedle Pandiho, a v okolních vesnicích už se taky probudili, muži se chápou seker a pušek a ženy proklínají krvelačné špióny, kteří je připravují o klid a spánek. Celým povrchem těla cítil, jak mrholivá tma kolem ožívá, hemží se a stává se děsivou a nebezpečnou...

Rozbušky měly miny odpálit za pět minut. Postupně je všechny uvedl do chodu a spěchal zpátky k Memovi a Generálovi. Něco mu však vadilo; zůstal stát a rozhlédl se - no jistě, Ordi. S očima pozorně upřenými pod nohy, aby nezakopl, se k ní kvapně vrátil, přehodil její lehké tělo přes rameno a stejně opatrně vyrazil k severnímu průchodu, kde se v mukách zmítali Generál a Memo - už se dlouho trápit nebudou. Když se konečně dostal až k nim, otočil se.

A pak se splnil chorobný sen teroristů. Miny zapráskaly v rychlém sledu jedna po druhé, základna věže se zahalila kouřem, krutě jasná světla zhasla a všechno kolem zahalila černočerná tma, která skřípěla a hřměla, cloumala terénem, pak kovově zaharašila a nadskočila a ještě jednou roztrásla celou pláň.

Maxim pohlédl na hodinky. Bylo čtvrt na jedenáct a dvě minuty. Oči si zvykly na tmu, znovu uviděl potřhané drátěné zábrany i věž, která se široce roztaženými operami znetvořenými výbuchem ležela kousek stranou od ještě stále hořícího bunkru.

»Kdo je to tu?« zachroptěl Generál.

»Já,« řekl Maxim a sklonil se k němu. »Musíme jít. Kam jste to dostal? Dokážete se postavit na nohy?«

»Počkej,« přerušil ho Generál. »Co je s věží?«

»Je po ní.«

Ordi mu spočívala na rameni a on nevěděl, jak se o ní zmínit.

»To není možné,« zašeptal Generál a nadzvedl se na lokti. »Massarakš! Skutečně...!« Zasmál se a zase ulehl. »Ty, Maku, já vůbec nic nechápu... Kolik je hodin?«

»Za deset minut půl jedenácté.«

»Takže je všechno v pořádku... Zdolali jsme ji... Jsi pašák, Maku... Tak, a kdo je ten vedle mě?«

»Kopyto.«

»Dýchá,« konstatoval Generál. »Počkat, a kdo ještě zůstal naživu? Koho to neseš?«

»To je Ordi,« dostal ze sebe ztěžka Maxim.

Generál několik vteřin mlčel.

»Ordi,« opakoval nejistě a potácivě se vztyčil. »Ordi,« vyslovil s obtížemi ještě jednou a přejel jí dlaní po tváři.

Po chvilce naprostého ticha se Memo chraptivě zeptal:

»Kolik je hodin?«

»Za osm minut půl,« odpověděl Maxim.

»Kde jsme?«

»Musíme ustoupit,« řekl Maxim.

Generál se odvrátil a zamířil k průchodu v zátarasech. Silně se kymácel. Maxim se sehnul, převalil, si přes druhé rameno masivního Mema a vykročil za ním. Když ho dohnal, Generál se zastavil.

»Řekl jsem jen raněné.«

»Já ji unesu,« bránil se Maxim.

»Plňte můj rozkaz,« trval na svém Generál. »Jen raněné.«

Zvedl ruce a sténaje bolestí sejmul Ordi z Maximova ramene. Nedokázal ji však dlouho držet a hned ji položil na zem.

»Jen raněné!« opakoval nesvým hlasem. »Poklusem klus!«

»Kde jsme?« ptal se dál Memo. »Kdo je to tu? Kde to jsme?«

»Držte se mě za opasek,« poradil Maxim Generálovi a rozběhl se.

Memo vykřikl a zmalátněl. Hlava mu bezvládně plandala, ruce taky a Memovy nohy Maxima rytmicky kopaly do zad.

Hlasitě a sípavě oddechující Generál se ho držel za opasek a běžel těsně za ním.

Dorazili do lesa. Po tvářích je šlehly první mokré větve. Maxim se obratně vyhýbal stromům, které se mu vrhaly vstříc, přeskakoval pařezy vyrůstající ze tmy a bylo to namáhavější, než si původně myslel, on sám už byl jiný, vzduch tu byl

taky jiný a vůbec všechno bylo jiné, všechno bylo nesprávné, nepotřebné a nesmyslné. Za nimi zůstávaly pošramocené křoviny, krvavé stopy a pachy, a cesty už jsou dávno obsazené, na vodících se zmítají psi a krákoravý rytmistr Čaču skřehotá povely, pajdavě kluše po asfaltu, přeskakují příkop a jako první se noří do lesa. Za nimi zůstala ta pitomá zničená věž, ohořelí legionáři, tři usmrčení, teď již téměř ztuhlí přátelé, a tady byli dva těžce ranění, polomrtví muži, kteří neměli téměř žádnou šanci - a to všechno kvůli jedné věži, kvůli jednomu podělanému, obludnému, špinavému rezavému ocelovému stožáru, jednomu z tisíců dalších, naprosto stejných... Víckrát už nikomu nedovolím podnikat takové hlouposti. Ne, řeknu, to už jsem viděl... Tolik krve, a všechno jen kvůli hromadě starého zbytečného šrotu, jeden mladý, hloupý život za rezavé železo a jeden starý hloupý život za žalostnou naději požit si alespoň několik dní. jako člověk, a jedna popravená láska - ta nezahynula ani pro železo, ani pro naději... Pokud chcete prostě přežít, řeknu jim, tak proč tak lacino umíráte? Massarakš, já jim nedovolím umírat, ti budou pěkně žít, a ne že ne, já jim ukážu, naučí se žít...! Já sám jsem ten trouba, který do toho šel a jim to taky dovolil!

Hlava nehlava vyběhl na lesní cestu. S Memem přes rameno a Generálem bezvládně visícím na lokti se rozhlédl. Od milníku už k němu běžel Klučina. Voněl potem a strachem.

»To jsou všichni?!« zeptal se s hrůzou v očích a Maxim mu za tu hrůzu byl vděčný.

Dotáhli raněné k motocyklu, Mema nacpali do postranního vozíku, Generála posadili na zadní sedadlo a Klučina ho k sobě připoutal opaskem. V lese bylo ještě ticho, ale Maxim věděl, že to vůbec nic neznamená.

»Vpřed!« přikázal řidiči. »A nezastavuj, musíš prorazit...«

»Já vím,« řekl Klučina. »A co ty?«

»Pokusím se nalákat je na sebe. Nedělej si starosti, já jim uteču.«

»Nemáš šanci,« zamumlal Klučina smutně, šlápl na startér a motocykl zarachotil. »Jestlipak jste aspoň zničili věž!« křikl ještě.

»Ano.«

Klučina prudce vyrazil.

Když Maxim osaměl, několik vteřin nehnutě postál a pak se vrhl zpátky do lesa. Hned na první mýtině, na kterou se prodral, ze sebe strhl bundu a zahodil ji do křoví. Vyběhl zpátky na cestu a nějakou dobu ze všech sil utíkal směrem k městu, potom zastavil, odepnul si od pasu granáty, poházel je po cestě, vrazil do křovin na druhé straně silnice, vynasnažil se polámat co nejvíc větví, za keři pohodil kapesník a teprve pak se rovnoměrným loveckým během pustil napříč přes les s vědomím, že ho čeká dobrých deset patnáct kilometrů namáhavé cesty.

Běžel a o ničem nepřemýšlel, jen dával pozor, aby se příliš neodchýlil od jihozápadního směru, a pečlivě si vybíral, kam došlápné. Dvakrát narazil na nějakou komunikaci, jednou to byla opuštěná polní cesta, podruhé Jedenáctá silnice, kde neviděl taky nikoho, zato poprvé zaslechl štěkot psů. Nedokázal určit, co je to za psy, ale pro jistotu se jim velkým obloukem vyhnul, a za půldruhé hodiny už se ocitl mezi skladištními hangáry městského seřaďovacího nádraží.

Svítily tu reflektory, žalostně houkaly lokomotivy a bloumali lidé. Tady nejspíš nikdo nic nevěděl, ale utíkat už nemohl, někdo by si třeba pomyslel, že je zloděj, a tak zvolnil do kroku, a když kolem něj ztěžka zaduněl nákladní vlak směřující do města, vyskočil na první plošinový vůz s pískem, lehl si do něj a nechal se dovézt až do panelárny. Tady seskočil, otřepal ze sebe písek, ruce si mírně potřísnil mazutem a zauvažoval, co dál.

Vracet se do Lesníkovy sklepa nemělo smysl, a přitom to byl jediný tajný byt poblíž. Šlo by taky přenocovat v Kachnách, ale to bylo nebezpečné - o téhle adrese věděl rytmistr Čaču a mimoto si Maxim netroufal ani pomyslet, jak by se postavil před starou Illi a začal jí vykládat o dceřině smrti. Nebylo se kam vrtnout. Zašel do zaplivané dělnické hospůdky, snědl dva párky, napil se piva, opřel se o zeď a trochu si zdířl. Tady byli všichni stejně špinaví a utahaní jako on: dělníci po šichtě, kteří nestihli poslední tramvaj. Zdálo se mu o Radě a ve spánku si uvědomil, že Gaj se nejspíš podíli na šťáře, což je dobré. Rada ho miluje a určitě se o něj postará, nechá ho alespoň převléct a umýt se; ještě by tam měly být jeho civilní šaty, ty, co mu dal Fank... A ráno může odjet na východ, kde je k dispozici další tajný byt, o kterém ví... Probudil se, hodil na stůl pomačkanou bankovku a odešel.

Nebylo to daleko a nebylo to nebezpečné. V ulicích bylo pusto a prázdno, jen přímo u vchodu do domu někoho zahlédl - asi domovník. Seděl u vchodu na své stoličce a spal. Maxim ho opatrně obešel, vyběhl po schodech nahoru a zazvonil jako vždycky. Za dveřmi bylo chvíli ticho, pak něco skříplo, zazněly lehké kroky a dveře se otevřely. Uviděl Radu.

Nevykřikla jen proto, že ztratila dech a přitiskla si dlaň na ústa. Maxim ji objal, přitiskl ji k sobě a políbil na čelo: měl takový pocit, jako by se vrátil domů, kde ho už dávno přestali čekat. Zavřel za sebou dveře, tiše prošli do pokoje a Rada se okamžitě rozplakala. V místnosti bylo všechno jako dřív, chyběl jen jeho gaučik a na posteli seděl v noční košili Gaj a přihlouple na Maxima poulil vylekané, zděšením až zdivočelé oči. Takhle uběhlo několik minut - Maxim s Gajem na sebe upřeně koukali a Rada plakala.

»Massarakš!« ulevil si nakonec bezmocně Gaj. »Ty jsi živ... Ty nejsi mrtvý?«

»Nazdar, kamaráde,« řekl Maxim. »To je škoda, že jsi doma. Nechtěl jsem ti dělat nepříjemnosti. Stačí říct slovo a okamžitě zmizím.«

Rada mu křečovitě zaťala prsty do předloktí.

»Ani nápad!« pronesla přiškrceně. »Ani za nic! Teď nikam nepůjdeš... Jen ať si něco zkusí... To bych taky... A na nic bych se neohlížela...«

Gaj odhodil deku, spustil nohy na podlahu a přistoupil k Maximovi. Přejel mu dlaněmi po ramenech a rukou, potřísnil se mazutem, otřel si špinavou rukou zpoceně čelo, na kterém hned naskočily mastné černé šmouhy.

»Já ničemu nerozumím,« postěžoval si nešťastně. »Ty jsi živ... Kde se tu bereš? Rado, přestaň konečně řvát... Nejsi raněn? Vypadáš příšerně. A ta krev...«

»To není moje,« vysvětlil Maxim.

»Já tomu nerozumím,« opakoval Gaj. »Tak ty jsi naživu, ty chlapče! Rado, postav vodu na sporák! A vzbud' dědka, ať nám dá trochu kořalky...«

»Ticho,« sykl Maxim. »Netropte povyk, pronásledují mě.«

»Kdo? A proč? Co je to za nesmysl! Rado, dej mu něco na převlečení... Posad' se, Maku, jen si sedni. Nechceš si třeba rovnou lehnout? Jak se to všechno sběhlo? Proč jsi ještě naživu...?«

Maxim opatrně usedl na krajíček židle, položil si ruce na kolena, aby nic neumazal, naposledy na ně pohlédl jako na své přátele - dokonce pocíťoval jakousi zvědavost, co se asi bude dít dále - a řekl:

»Já jsem teď zločinec, přátelé. Právě jsem úspěšně zlikvidoval věž.«

Vůbec ho nepřekvapilo, že okamžitě pochopili, o jaké věži to mluví, ani se dál na nic nevyptávali. Rada jen pevně sepjala ruce a nespustila z něj oka, kdežto Gaj tiše vyhekl, oblíbeným rodinným gestem se oběma rukama poškrábal ve vlasech, uhnul očima a dopáleně řekl:

»Ty pitomo! Pán se zkrátka rozhodl, že se pomstí, co... Ale komu? Ach jo, ty jsi pořád stejný cvok. Jako malý dítě... No nic. Tys nic neřikal a my jsme nic neslyšeli. Nic... Já nechci nic vědět. Rado, běž uvařit vodu. A nedělej tam rámus, ať nevzbudíš lidi... Svlíkni se,« přikázal Maximovi přísně. »Jsi upatlaný jako čert, kde ses to flákal?«

Maxim vstal a začal ze sebe stahovat šatstvo. Shodil špinavou mokrou halenu (Gaj zahlédl jízvy po kulkách a polkl naprázdno) a s odporem si stáhl nepředstavitelně umolousané kalhoty a holínky. Šatstvo bylo poseté ohavnými černými skvrnami, a když se ho konečně zbavil, ulevilo se mu.

»To je ono,« poznamenal spokojeně a znovu se posadil. »Díky, Gaji. Dlouho se tu nezdržím, jen do rána a pak půjdu...«

»Viděl tě domovník?« zeptal se podmrčeně Gaj.

»Ten spal.«

»Spal, spal...,« zapochyboval Gaj. »On totiž, abys tomu rozuměl... Ačkoli, možná opravdu spal. Někdy přece spát musí.«

»Jak to, že jsi doma?« zeptal se Maxim.

»Mám volno.«

»Jak můžeš mít volno?« užasl Maxim. »Celá Legie je teď nejspíš za městem.«

»Nojo, jenže já už nejsem legionář,« ušklíbl se křivě Gaj. »Z Legie mě vyhnali, Maku. Ted' jsem docela obyčejný kaprál u armády a učím venkovské balíky "seno-sláma", která je pravá a která levá. Až je to naučím, tak hajdy na hontskou hranici do zákopů... Takhle je to se mnou, Maku.«

»To kvůli mně?« otázal se tiše Maxim.

»Já nevím, jak bych ti to... Vlastně ano.«

Pohlédli si do očí a Gaj nevydržel, uhnul pohledem. Maxima mimoděk napadlo, že kdyby ho teď Gaj udal, asi by se vrátil do Legie, do své večerní důstojnické školy; a ještě si pomyslel, že před dvěma měsíci by ho něco takového vůbec nemohlo napadnout. Bylo mu z toho nepříjemně a měl sto chutí odejít hned, ale mezitím se vrátila Rada a poslala ho do koupelny. Než se vykoupal, přinesla něco k jídlu, uvařila čaj a Gaj seděl na stále stejném místě s bradou v pěstech a tvářil se zasmušile. Na nic se neptal - patrně se bál, že uslyší něco příšerného, něco, co by prorazilo poslední obranný val v jeho vědomí a zpřetrhalo tak poslední nitky, které ho ještě s Maximem spojují. Rada se taky na nic neptala, ale ta nejspíš měla docela jiné starosti; nespouštěla z něj oči, vytrvale ho držela za ruku a čas od času vzlykla: určitě se bála, že milovaný muž najednou zase zmizí. Zmizí a už se nikdy neobjeví... A tak Maxim odstrčil nedopitý hrnek a začal mluvit sám.

O tom, jak mu pomohla matka teroristky, jak se setkal s degeneráty, co jsou degeneráti vlastně zač, proč jsou degeneráti a k čemu jsou ve skutečnosti věže, jaký je to odporný vynález. O tom, co se stalo dnes v noci, jak lidé utíkali proti kulometu a jeden za druhým umírali, jak se ta hnusná hora rezavého železa poroučela k zemi a jak nesl mrtvou ženu, které sebrali dítě a zabili muže...

Rada naslouchala dychtivě a vyprávění nakonec zaujalo i Gaje, který dokonce začal pokládat otázky, pichlavé, jedovaté, kruté a hloupé otázky a Maxim pochopil, že jeho přítel ničemu nevěří, že po jeho přesvědčení to všechno stéká jako voda po masnotě, že je mu proti mysli to poslouchat a že se má co držet, aby Maxima nepřerušil. A když Maxim dovyprávěl, s počůchlým šklebem poznamenal:

»Ti si tě teda omotali kolem prstu.«

Maxim pohlédl na Radu, ale ta se hned zadívala jinam, nervózně se hryzla do rtu a nerozhodně zapípala:

»Nevím... Možná jedna taková věž někde opravdu stála... Ale chápej, Maku, že to, co vyprávíš... to prostě není možné...

Mluvila skomírajícím tichým hláskem, zjevně se snažila ho neurazit, prosebně mu pohlížela do očí a hladila ho po rameni. Gaj se najednou rozběsnil a vztekle drtil mezi zuby, že Maxim vůbec nemá ponětí, kolik takových věží po celé zemi stojí a kolik se jich ročně nebo možná dokonce denně postaví - copak je možné, aby se takové miliardy vyhazovaly kvůli dvěma půlhodinám nepříjemností denně pro ubohou hrstku degenerátů?!

»Jen na ostrahu těch věží co se vynaloží prostředků!« dodal po krátké odmlce.

»Na to už jsem taky myslel,« přitakal Maxim. »Nejspíš to všechno opravdu nebude tak jednoduché. Ale hontské peníze s tím nemají nic společného... A pak - sám jsem byl svědkem toho, jak se jim ulevilo, když věž padla. Nu a pokud jde o systém PBO... Pochop, Gaji, že na obranu země ze vzduchu je jich příliš mnoho, kdyby byly skutečně tím, co se o nich tvrdí, stačilo by jich podstatně méně. A ještě něco - nač jsou tedy i na jižní hranici? Copak divocí degeneráti mají nějaké balistické zbraně?«

»Ti můžou mít ledacos,« odsekl Gaj nakvašeně. »Nic nevíš a všemu věříš... Promiň, Maku, ale nebýt to ty... Všichni jsme příliš důvěřiví,« dodal trpce.

Maxim se už nechtěl hádat a vůbec mluvit na tohle téma. Začal se vyptávat, jak běží život, kde pracuje Rada, proč nešla studovat, jak se daří strýčkovi, co sousedi... Rada ožila a rozvykládala se o všem možném, ale pak se chytla za hlavu,

sebrala špinavé nádoby a odešla s ním do kuchyně. Gaj se poškrábal oběma rukama na zátylku, zahleděl se do tmavého okna, ale pak se definitivně odhodlal a zahájil vážnou chlapeckou rozmluvu.

»My tě máme rádi, Maku,« řekl. »Já tě mám rád, Rada tě má ráda, i když jsi takový neposed a co jsi u nás, všechno jde nějak šejdrem. Jenže je tu jedna mnohem důležitější věc: Rada... tě nemá ráda jen jako... rozumíš... prostě... zkrátka rozumíš mi, ne? Zkrátka se jí líbíš, celou tu dobu proplakala a první týden dokonce byla nemocná. Je to hodná holka, taková do domácnosti, spousta chlapů si na ni myslí a není divu... Nevím, co s ní máš za úmysly, ale jednu věc bych ti poradil: Vykášli se na všechny tyhle lapálie, to není nic pro tebe, zamotáš se do toho, sám na to doskáčeš, mnoha lidem zkazíš život - a nakonec je to k ničemu. Jeď zpátky do hor a najdi vaše; když si hlava nevzpomene, srdce už napoví, kde hledat domov... Tam se po tobě nikdo shánět nebude, zařídíš se tam, a až si tam dáš všechno do pořádku, zase přijed', Radu vezmi s sebou a bude vám tam dobře. Možná že do té doby skoncujeme s Honty. Pak bychom trochu zmáčkli Pandeu, konečně bude mír a začneme žít jako lidi...«

Maxim ho poslouchal a musel si přiznat, že být opravdu horal, asi by to tak udělal - vrátil by se domů, v klidu by si žil s mladou ženou a zapomněl by na všechny ty hrůzy a konflikty... Ne, na to by nezapomněl, zorganizoval by tam takovou obranu, že by tam pochopové Ohňostrůjců ani nos nestrčili; a kdyby tam přijeli legionáři, bil by se u rodného prahu do poslední kapky krve... Jenže já nejsem horal a v horách nemám co pohledávat, moje záležitosti se odehrávají tady a to, co se tu děje, nehodlám trpět... A Rada? Inu což, pokud mě opravdu miluje, tak to pochopí, musí to pochopit... Ale o tom teď nechci přemýšlet, nechci milovat, na lásku zkrátka není čas...

Jak se tak zamyslel, ani si neuvedomil, že v domě se něco změnilo. Někdo chodil po předsíni a za zdí zněly tlumené hlasy... Pak v chodbě vypukl nějaký chaos, Rada zoufale vykřikla »Maku!« a okamžitě zmlkla, jako by jí někdo ucpal ústa. Vyskočil a vrhl se k oknu, ale to už na prahu stála Rada, ve které by se krve nedořezal. Zavanul k němu známý pach kasáren, po podlaze bušily černé kované holínky, které už nemusely našlapovat opatrně a tiše, Radu někdo strčil dovnitř a za ní do pokoje vtekla lavina mužů v černých kombinézách, Pandi na něj se zvířecím výrazem ve tváři namířil samopal a rytmistr Čaču, jako vždy lživý a všemi mastmi mazaný, stál těsně vedle Rady, držel ji za loket a hlaveň své obrovské pistole jí zabohl do žeber.

»Ani hnout!« zařval na něj. »Jak se hneš, střílím!«

Maxim strnul. Nemohl nic dělat, i když by mu bývaly stačily dvě desetiny vteřiny, možná i půldruhé, jenže tomu vrahovi by stačila jedna jediná.

»Ruce před sebe!« zakrákal Čaču. »Kaprále, poutal Dvojité pouta! Hni sebou, massarakš!«

Pandi, jehož Maxim během výcviku mnohokrát hravě přehodil přes hlavu, se váhavě a opatrně přiblížil a sundal z opasku těžký řetěz. Zvířecí výraz vystřídala ustrašenost.

»Dej si bacha,« upozornil Maxima. »Kdybys jako to, tak pan rytmistr ji hned to, tu tvou pipku...«

Zacvakl ocelové náramky na Maximových zápěstích, pak přidřepal a spoutal mu i nohy. Maxim se v duchu ušklíbl. Už věděl, co dělat dál. Ale tentokrát rytmistra podcenil. Čaču dívku nepustil. Všichni sešli dolů, všichni se posadili do nákladáků, ale rytmistr celou tu dobu pečlivě držel Radu na mušce. Nakonec do nákladáku nacpali i spoutaného Gaje. Do svítání scházelo ještě několik hodin, stále drobně mžilo a rozplzlé světlo automobilových reflektorů osvětlovalo dlažbu jen spoře. Na lavičky u postranic se hlučně rozsazovali legionáři, obrovští mokří psi sebou neklidně škubali na vodítcích, a když je vojáci okřikli, s tichým skučením zívali. Ve vchodu stál s rukama složenýma na břiše domovník opřený o veřej. Dřímával.

Kapitola dvanáctá

Státní prokurátor se zvrátil v kresle, hodil si do úst několik plodů, rozžvýkal je a zapil douškem léčivé vody. Přimhouřil víčka, stiskl prsty unavené oči a zaposlouchal se. Na mnoho set metrů kolem bylo klidno. Do oken pusté budovy Justičního paláce monotónně bubnoval noční déšť, nikde tu neječely sirény, neskřípěly brzdy, neklapaly a nebučely výtahy. A nikdo tu nebyl, jen za vysokými dveřmi do předpokoje se žral nudou noční referent a tiše jako myška očekával příkazy. Prokurátor pomalu zvedl spuštěná víčka a skrz volně se vznášející barevné skvrny před očima pohlédl na křeslo pro návštěvníky, vyrobené na zvláštní zakázku. Křeslo si budu muset vzít s sebou. A stůl taky, už jsem si na něj zvykl... Zřejmě mi ovšem bude líto odsud odcházet - už jsem si tu, marná sláva, vyseděl teplé místočko... A proč taky odcházet? Člověk je zařízen podivně: když se ocitne pod schodištěm, rozhodně se musí vyškrábat až nahoru. Až nahoře je chladno, panují tam zdraví velice nebezpečné průvany, pád z takové výšky je smrtelný, schody kluzké a nebezpečné a vy to velmi dobře víte, ale stejně po nich lezete, škrábete se vzhůru s jazykem na vestě, škrábete se navzdory okolnostem, navzdory radám přátel, navzdory úkladům nepřátel, navzdory vlastním instinktům a předtuchám - prostě se škrábete, škrábete a škrábete... Ten, kdo se neškrabe nahoru, spadne dolů, to je beze sporu. Jenže ten, kdo se nahoru škrábe, spadne taky...

Jeho myšlenky přerušil pískot domácího telefonu. Zvedl sluchátko, zatvářil se otráveně a zeptal se:

»Co je zase? Mám práci.«

»Vaše Excellence,« zašveholil referent. »Jistý muž, který se představil jako Poutník, volá na vaše osobní číslo a naléhavě vás žádá o rozmluvu...«

»Poutník?« ožil prokurátor. »Spojte mě s ním.«

Ve sluchátku to cvaklo a referent oznámil:

»Jeho Excellence poslouchá.«

Znovu to cvaklo a známý hlas pronesl s tvrdým pandejským přízvukem:

»Filuto? Buď zdrav! Máš hodně práce?«

»To v tvém případě nerozhoduje.«

»Musím si s tebou promluvit.«

»Kdy?«

»Pokud možno hned.«

»Jsem ti k dispozici,« odpověděl prokurátor. »Klidně přijď.«

»Budu tam tak za deset patnáct minut. Čekej.«

Prokurátor zavěsil, chvíli seděl bez jediného hnutí a jen se štipal do dolního rtu. Tak vida, zase je tady, A zase jako z čista jasna nebe hrom. Massarakš, co já už do toho chlapa nacpal peněz, jistě víc než do všech ostatních dohromady - a vím o něm jen tolik, co jeden každý ze všech těch ostatních zvlášť. Je to nebezpečná figura. Nevyzpytatelná. Ten mi zkazil náladu... Prokurátor rozhněvaně pohlédl na papíry rozložené po stole, nedbale je shrábl na hromadu a strčil do zásuvky. Jak dlouho jsem ho to už neviděl...? Ano, dva měsíce. Jako obvykle. Zmizel neznámo kam, dva měsíce po něm nebylo ani vidu ani slechu, a najednou tu máš, jako čertík ze škatulky... Nene, s tímhle čertíkem bude třeba něco udělat, takhle to dál nepůjde... Co se vlastně stalo za ty poslední dva měsíce? Padl Šikula... Ale to ho sotva bude zajímat, Šikulou vždy pohrdal. Ačkoli - ten pohrdá všemi. V jeho resortu k ničemu obzvlášť významnému nedošlo a za mnou by kvůli takovým hloupostem asi sotva chodil, ten by se vypravil přímo ke Kanceléři nebo k Baronovi... Nebo že by kápl na něco zajímavého a chtěl mi nabídnout spojenectví? Kdyby tak pámbu dal! Jedině že já bych na jeho místě s nikým žádný pakt neuzavíral... A nejde nakonec o nějaký proces...? Nesmysl! Ostatně nač hádat, podnikneme nezbytné kroky. Vytáhl tajnou zásuvku a zapnul všechny fonografy a skryté kamery. Tuhle scénu uchováme pro potomky. Tak kdepak jsi, Poutníku? Zpotil se vzrušením a začal se celý chvět: aby se uklidnil, hodil si do úst několik dalších plodů, sežvýkal je, zavřel oči a začal počítat. Když napočítal do sedmi set, dveře se otevřely, ten kolohnatý mírně, ale rezolutně odstrčil referenta a vstoupil, ten chladný vtípálek, ta naděje Ohňostrůjců, nenáviděný a zbožňovaný, co chvíli visící na vlásku, aby se z něj nikdy neutrl - vychrtlý, přihrblý, s kulatými zelenými očima a velkýma odstávajícíma ušima, ve své věčné nemožné bundě ke kolenům, plešatý jako loket, čaroděj, zdroj a zároveň požirač miliard... Prokurátor vstal a spěchal mu naproti. Před tímhle člověkem jste se nemuseli přetvařovat a nutit ze sebe pracně vypocená slova. »Buď zdrav, Poutníku,« uvítal ho prokurátor. »Přišel ses pochlubit?«

»Čím?« zeptal se Poutník, propadl se do proslulého návštěvníckého křesla a ostrá kolena nepříliš elegantně vystrčil vysoko vzhůru. »Massarakš! Pokaždé na tenhle d'áblův vynález zapomenu! Kdy si konečně přestaneš střílet ze svých hostů?«

»Návštěvník se u prokurátora musí cítit nepohodlně,« poučil Poutníka. »A musí být komický, jinak by mi nepřinesl žádné potěšení. Mně se teď na tebe stačí podívat a hned mám dobrou náladu.«

»Já vím, jsi veselý člověk,« řekl Poutník. »Jedině že ten tvůj humor je trochu prostoduchý... Jinak si už můžeš sednout.«

Prokurátor si teprve teď uvědomil, že ještě pořád stojí. Poutník jako obvykle velice rychle srovnal skóre. Prokurátor se uvelebil co nejpohodlněji a znovu usrl toho léčivého svinstva.

»Tak co to bude?« zeptal se.

Poutník přešel rovnou k věci:

»Máš v drápech jednoho člověka,« poznamenal nezúčastněně, »kterého bych nutně potřeboval. Jistý Mak Sim. Napařil mu převýchovu, vzpomínáš si?«

»Ne,« přiznal se prokurátor upřímně. Pocítil jisté rozčarování. »A kdy jsem mu to měl napařit? O jaký šlo případ?«

»Není to dlouho. Zničení věže.«

»Aha, už jsem doma... No a co?«

»To je všechno,« odpověděl Poutník. »Já bych toho muže potřeboval.«

»Nesmíš na mě tak hr,« pronesl prokurátor otráveně. »Ten proces jsem neřídil, nemohu si pamatovat každého odsouzeného.«

»Ale? A já si myslel, že jsou tam samí tvoji lidé...«

»Můj tam byl jenom jeden, ostatní jsou praví... Jak jsi to říkal, že se jmenuje?«

»Mak Sim.«

»Mak Sim,« opakoval zamyšleně prokurátor. »Ahá...! To je ten horalský špión... Už vím. Taková trochu zvláštní šlamastyka - byl už jednou popraven, ale neúspěšně.«

»Ano, tak nějak to bylo.«

»A je to neuvěřitelný silák... Ano ano, nějaké takové hlášení jsem dostal... A nač ho potřebuješ?«

»Je to mutant,« vysvětlil Poutník. »Má zajímavé mentogramy a já bych s ním potřeboval nějaký čas pracovat.«

»Budeš ho taky otevírat?«

»To nevyklučuji. Moji lidé si ho všimli už dávno, už když ho vytěžovali ve Speciálním studiu, ale pak nám utekl...«

Rozčarovaný prokurátor si nacpal plná ústa plodů. »No dobře,« řekl. »A jak se ti daří jinak?«

»Jako obvykle bezvadně,« odpověděl Poutník. »A tobě, jak jsem slyšel, taky. Hopsálka jsi tedy nakonec utancoval. Gratuluju... A kdy dostanu svého Maka?«

»Zítra odešlu spěšnou depeši a tak za pět za sedm dní ho máš.«

»Jenom tak darem?« zeptal se Poutník.

»Ber to jako pozornost,« mávl rukou prokurátor. »A co bys mi mohl nabídnout?«

»Hned první ochrannou přílbu.«

Prokurátor se ušklíbl.

»Já vím, a Světové Světlo k tomu,« poznamenal skepticky. »A co víc - rád bych tě upozornil, že první přílba by mi nebyla k ničemu, já potřebuji jedinou přílbu... Mimochodem, je to pravda, že ta tvoje banda dostala za úkol vyvinout směrovaný zářič?«

»Dejme tomu,« utrousil Poutník.

»Poslyš, a nač takovou věc potřebuji? Copak už těch nepříjemností nebylo dost? Nemohl bys to nějak přiskřípnout, co

tomu říkáš?»

Poutník vycenil zuby. »Bojíš se, Filuto?»

»Bojím,« přiznal prokurátor. »A ty sám se nebojíš? Nebo si snad namlouváš, že vaše vzájemná láska s Hrabětem přetrvá staletí? Ten je schopen oddělat i tebe - tvým vlastním zářičem...«

Poutník se znovu zazubil.

»Přesvědčils mě,« poznamenal věčně. »Domluveno.« Vstal. »Teď mám namířeno ke Kancléři. Nemám mu něco vyřídít?«

»Kancléř se na mě zlobí,« broukl prokurátor. »Je mi to zatraceně nepříjemné.«

»To mu beze všeho vyřídím,« slíbil Poutník.

»Žerty stranou,« mínil prokurátor, »ale kdybys za mě slůvko ztratil...«

»Ty jsi zkrátka náš Filuta,« prohlásil Poutník Kancléřovým hlasem. »Zkusím to.«

»No a co proces, s tím snad jsi byl spokojen...«

»Jak to mám vědět? Právě jsem přijel.«

»No vidíš, tak si to zjisti... A pokud jde o toho tvého... jaks to říkal? Já si to jméno radši poznamenám.«

»Mak Sim.«

»Tak... Hned zítra to zařídíme:«

»Měj se dobře,« broukl Poutník a odešel. Prokurátor chmurně zíral za ním. Takovému člověku se dá jediné závidět.

Tomu říkám postavení! Jediný, s kým stojí a padá celá obrana. Litovat už je teď pozdě, ale možná by ještě stálo za to se s ním sblížit. Jenže jak to provést? Nic nepotřebuje, beztak je ze všech nejdůležitější, my všichni jsme na něm závislí, všichni se k němu modlíme... Mít tak moc popadnout takového člověka za chřtán - to by bylo něco! Kdyby aspoň po něčem toužil, něco chtěl! Ale vidíte to, on potřebuje nanejvýš trestance, to je mi taky vzácnost! On má totiž zajímavé mentogramy, abyste tomu rozuměli... Na druhé straně je ten trestanec horal a Kancléř poslední dobou nějak často mluví o horách. Zřejmě by mělo smysl se téhle záležitosti věnovat... S válkou to ještě může být všelijaké, ale Kancléř je Kancléř... Massarakš, dneska už se stejně pracovat nedá... Zavolał do mikrofonu: »Kochu, co tam máme k odsouzenému Simovi? Jestli se nemýlím, sestavoval jste k tomuhle případu nějakou kompilaci...«

»Tak jest, Vaše Excellence,« zašvelel pohotově referent. »Měl jsem tu čest zaměřit pozornost Vaší...«

»Dejte to sem. A přineste mi ještě vodu.«

Vzápětí se ve dveřích zjevil referent nehmatatelný jako stín. Před prokurátora na stůl měkce ulehly tlusté desky, tichounce cinklo sklo, zažbluňkala voda a hned vedle desek vyrostla plná sklenice. Prokurátor s očima upřenými na desky usrkl malý doušek.

»Výtah z případu Mak Sim (Maxim Kammerer). Vypracoval referent Koch.« Je to nějaké tlusté, pěkný výtah... Otevřel desky a vzal si první svazek lejster.

Výpověď rytmistra Čača... Výpověď obžalovaného Gaala... Náčrtek jakési pohraniční oblasti za Modrým Hadem... »Jiné oblečení na sobě neměl. Řeč mi připadala artikulovaná, ale naprosto nesrozumitelná. Pokus promluvit s ním hontsky žádné pozitivní výsledky nepřinesl...« Bože, tihle pohraniční rytmistři: hontsky špión na jižní hranici! »Kresby, které zadržený pořídil, byly pozoruhodně dokonalé...« Inu, za Modrým Hadem je plno pozoruhodných věcí. Bohužel. A okolnosti tohoto případu nejsou v poměrech daného regionu ničím zvláštním. Ačkoli... Ale uvidíme...

Prokurátor odložil lejstra, vybral si dva největší plody, vložil je do úst a chopil se dalšího listu. »Závěr znalecké komise pracovníků Ústavu tkanin a oděvů... My, nižepodepsaní...« Hm..., aha..., ach tak, »... prozkoumali všemi dosažitelnými laboratorními metodami tkaninu, z níž byl vyroben kus šatstva, zaslaný na naše pracoviště z Justičního paláce...« (Co je to za blábol?) »...a dospěli jsme k následujícímu závěru:

1. Jde o krátké kalhoty, velikost č. 4 pro druhou vzrůstovou kategorii, a mohou je nosit jak muži, tak ženy.
2. Střih kalhot nelze přiřadit k žádnému známému typu; navíc přísně vzato ani nelze mluvit o střihu jako takovém, protože kalhoty nejsou ušity, ale vyrobeny nějakým nám zatím neznámým způsobem.
3. Kalhoty jsou zhotoveny ze stříbřité tkaniny, již v podstatě nelze považovat za tkaninu, protože ani při mikroskopickém zkoumání nebyly shledány sebemenší známky nějaké tkané struktury. Materiál je nehořlavý, nepromokavý a vykazuje mimořádnou pevnost v trhu. Chemická analýza ukázala...« Podivné kalhoty. A zdá se, že jsou to jeho kalhoty... Prokurátor uchopil tence ořezanou tužku a poznamenal na okraj: »Referentovi! Proč chybí podrobnější komentář? Či jsou to kalhoty? Kde se vzaly?« Tak... a závěry? Aha, tady. Vzorce..., zase vzorce... Massarakš, proč musí všude cpát vzorce...? Ale tady: »Technologie výroby není známa ani u nás, ani v dalších civilizovaných státech (podle předválečných údajů).«

Prokurátor závěr odložil. No budiž. Kalhoty... Kalhoty jsou kalhoty... A co dál? »Protokol o zdravotní prohlídce.«

Zajímavé. Cože, tohle že je jeho krevní tlak...? No a tomuhle říkám plíce .. ! Ovšem tady! Stopy čtyř zhojených smrtelných zranění... Hotová mystika... Aha... Viz údaje rytmistra Čača a obžalovaného Gaala. Sedm kulek! Mhm... Jistá disproporce tu je... Čaču uvádí, že zbraň použil v sebeobraně, ve smrtelném nebezpečí, kdežto ten Gaal tvrdí, že Sim chtěl jen odebrat Čačovi pistoli. To ovšem není moje věc... Dva průstřely jater - to je na normálního člověka opravdu moc... Táák, a mince stáčí do trubičky..., utíká s dospělým mužem na ramenou... Aha, tohle jsem už četl. Pokud si dobře vzpomínám, napadlo mě tehdy, že je to mimořádně urostlý chlapec a že takoví obyčejně bývají ducha mdlého. A dále jsem to nečetl... A co tohle? Aha, starý známý... »Výtah z udání agenta č. 711: "...vidí naprosto jasně a zřetelně za deštivé noci (dokáže dokonce i číst), v naprosté tmě rozlišuje předměty, zachytí výraz ve tváři jiného člověka na deset metrů... Má nesmírně citlivou chuť i čich. Dokázal identifikovat členy skupiny, které nemohl vidět, na vzdálenost až padesát metrů a uzavíral sázky, že určí nápoje v dokonale zazátkovaných neoznačených lahvích... S velkou přesností zjišťuje čas bez hodinek..., světové strany bez kompasu... Stal jsem se mimo jiné svědkem následující příhody: Skupina koupila a připravila k večeři rybu, kterou nám zakázal jíst s odůvodněním, že je radioaktivní. Po kontrole přesným

přístrojem se zjistilo, že je skutečně silně radioaktivní. Rád bych dále upozornil na fakt, že on sám rybu klidně snědl, protože pro něj prý není nebezpečná, a skutečně zůstal zdrav, přestože ozáření trojnásobně převyšovalo nejvyšší povolenou normu (téměř 77 jednotek)...»

Prokurátor se zemdleň opřel. Tohle je už trochu moc! Není nakonec nesmrtelný? Ano ano, tohle všechno musí Poutníka zajímat. Podíváme se, co tu máme dál. Tohle je důležitý dokument. »Závěr Zvláštní komise Departamentu veřejného zdraví. Materiál: Mak Sim. Reakce na bílé záření žádná. Omezení pro službu ve zvláštních praporech nezjištěna.« Aha... Kdy že ho to verbovali do Legie? Bílé záření, massarakš... To jsou přece katani, aby je čert vzal...! To jsou ty jejich expertizy pro účely vyšetřování: »Při pokusech s bílým zářením různé intenzity až po maximální dávku žádnou reakci nevykazoval. Reakce na A-záření negativní v obou sledovaných ohledech. Reakce na B-záření negativní. Poznámka: Považujeme za svou povinnost upozornit, že zkoumaný materiál (Mak Sim, věk asi 22 let) je značným nebezpečím zejména s ohledem na možné genetické následky. Doporučujeme úplnou sterilizaci nebo likvidaci...« Ohó! S těmi nejsou žádné žerty. Kdo to tam teď pracuje? Aha, Amatér. Hm, rozhodně žádný vtipálek, to ne, darmo mluvit. Vzpomínám si, že Veselka Hřebeček vyprávěl v téhle souvislosti výbornou anekdotu... Massarakš... teď to nedám dohromady... Ale stejně je dobře, že kolem nikdo není. Ták, a dáme si ještě trochu ovoce, zapijeme to minerálkou... Je to hnus, ale prý to pomáhá... No nic. Co tu máme dál?

Ó, tak on už se stačil podívat i tam! Zajímavé, opravdu zajímavé. A reakce bude nepochybně zase negativní... »Vyšetřovaný Sim byl podroben zosťřeným výsledkovým metodám, ale žádné informace neposkytl. V souladu s § 12, příkazujícím nezpůsobovat viditelná fyzická poranění vyšetřovaným, kteří budou souzení při veřejném soudním procesu, byly užity pouze tyto kroky: A. Jehlová chirurgie - až do největších dosažitelných hloubek se zásahy důležitých nervových center (reakce paradoxní, vyšetřovaný usinal); B. Chemické zpracování jednotlivých partií nervové soustavy alkaloidy a zásaditými sloučeninami (reakce analogická); C. Světelná komora (reakce žádná, vyšetřovaný se tvářil překvapeně); D. Parotermální komora (zaznamenán úbytek na váze bez nepříjemných pocitů). Po tomto experimentu bylo třeba zosťřený režim zastavit.« Brrr... to je mi hlášení! Poutník má pravdu - asi nějaký mutant. Normální člověk by tohle nevydržel... Už jsem slyšel, že někdy dochází i ke šťastným mutacím, i když jen zřídka... To by všechno vysvětlovalo, všechno kromě kalhot... Kalhoty, pokud tomu dobře rozumím, mutovat nemohou...

Uchopil do rukou další lejtro. Nezajímavé: hlášení ředitele Zvláštního studia. Idiotská instituce - zaznamenávají tam fantasmagorické sny všelijakých potrhliků a to se pak vysílá pro potěšení veleváženého televizního diváctva. Pokud si vzpomínám, založil tohle studio Kalu Podvodník, který byl sám tak trochu tento... A prosím, studio existuje dál. Podvodník už dávno není, a jeho praštěný nápad prosperuje... Z údajů ředitele vyplývá, že Sim byl ukázkový objekt a že by bylo nanejvýš žádoucí získat ho zpět... Stop, stop, stop... »Postoupen Departamentu pro zvláštní výzkumy, rozhodnutím to a to ze dne toho a toho...« Tady je, to rozhodnutí, a podepsal ho Fank... Ovšem v tomhle případě jsi to, milý Poutníku, poněkud přehnal... Ale ne, nebudeme s vlastními závěry pospíchat. Napočítal do třiceti, aby se uklidnil, a zvedl ze stolu další papír, přesněji řečeno dosti tlustý balík papírů: »Výtah ze závěrů Mimořádné etnolingvistické komise pro zkoumání údajného horalského původu M. Sima.«

Prokurátor se do výtahu začel dosti roztržitě, protože ještě pořád myslel na Fanka a Poutníka, ale zpráva ho proti všemu očekávání zaujala. Šlo o vskutku pozoruhodnou expertizu, shrnující a rozebírající všechny informace, hlášení a udání, které tak či onak souvisely s otázkou původu M. Sima, Antropologické, etnografické a lingvistické údaje, jejich analýzy a nakonec i výsledky zkoumání fonogramů, mentogramů a vlastnoručních kreseb vyšetřovaného. Četlo se to jako román, přestože závěry byly hodně kusé a opatrné. Komise nedokázala M. Sima zařadit ani do jedné ze známých etnických skupin žijících na pevnině. (Zvláštní místo bylo věnováno názoru známého paleontologa Šapša, který v Simově lebce shledával jistou podobnost, ne-li identičnost s reliktovou lebkou takzvaného »člověka starobylého«, který žil v Souostroví před více než 150 000 lety.) Komise potvrdila plnou psychickou normalitu vyšetřovaného v době výzkumu, ale připouštěla, že v nedávné minulosti mohl trpět jednou z forem amnézie, pojící se s intenzivním vytlačováním paměti skutečné paměti falešnou. Komise provedla i lingvistickou analýzu fonogramů, které zůstaly v archívu Zvláštního studia, a dospěla k závěru, že jazyk, jímž vyšetřovaný v té době mluvil, nemůže být zařazen ani do jedné ze známých skupin moderních či mrtvých jazyků. Z tohoto důvodu odborníci nevylučují, že by tento jazyk mohl být výplodem Simovy fantazie (takzvaný rybí jazyk) tím spíš, že v současné době vyšetřovaný tvrdí, že si žádný takový jazyk nepamatuje. Skupina specialistů, podílejících se na sestavení této zprávy, se zdržela určitějších specifikací, ale je ochotna připustit, že v M. Simovi nutno spatřovat mutanta dříve neznámého typu... Dobré myšlenky se v moudrých hlavách rodí zároveň, pomyslel si závistivě prokurátor a rychle přeběhl očima Zvláštní názor člena komise Porrumovarruiho. Profesor, který je sám původem horal, připomínal existenci země Zartak, ležící hluboko v srdci hor a obydlené plemenem Ptáčníků, které se do zorného pole moderní etnografie doposud nedostalo a jemuž civilizovaní horalé připisují různé magické dovednosti a například i schopnost létat bez jakýchkoli létajících aparátů. Ptáčníci jsou podle vyprávění očitých svědků mimořádně urostlí, mají obrovskou fyzickou sílu a také jejich kůže je zlatavě hnědého odstínu. Což plně odpovídá všem anomáliím, vyskytujícím se u vyšetřovaného... Prokurátor si pohlál špičkou tužky nad profesorem Porru... atakdale, pak tužku odložil a nahlas pronesl: »Toto stanovisko by zřejmě vysvětlovalo i kalhoty. Nehořlavé kalhoty...«

Pozřel další plod a obrátil stránku. »Vytáli že stenografického záznamu přelíčení.« Hm... Proč zase tohle? »ŽALOBCE: Nepopíráte, že jste vzdělaný člověk? OBŽALOVANÝ: Jisté vzdělání mám, ale v dějinách, sociologii a ekonomii se orientuji jen velmi povrchně. ŽALOBCE: Nebudte zbytečně skromný. Znáte tuhle knihu? OBŽALOVANÝ: Ano. ŽALOBCE: A četl jste ji? OBŽALOVANÝ: Přirozeně. ŽALOBCE: Z jakého důvodu jste ve vyšetřovací vazbě začal číst monografii Tenzometrická měření a moderní fyzika? OBŽALOVANÝ: Nerozumím vám... Jen tak... pro zábavu, pokud nemáte nic proti tomu... Jsou tam velice komické pasáže. ŽALOBCE: Doufám, že soudu je jasné, že jen velice vzdělaný člověk se rozhodne číst věc natolik úzce speciální jen tak pro zábavu a pro potěšení...« Co je to za žvásty? Co mi to sem

strkají? Podíváme se o kousek dál. Massarakš, zase proces... »OBHÁJCE: Je vám známo, jaké prostředky vynakládají Ohňostrůjci na boj s dětskou zločinností? OBŽALOVANÝ: Zřejmě jsem vaši otázku nepochopil správně. Co je to dětská zločinnost? Zločiny proti dětem? OBHÁJCE: Ne, zločiny spáchané dětmi. OBŽALOVANÝ: Tomu nerozumím. Děti přece nemohou páchat zločiny...« Hm, zajímavé, to jsem zvědav, co se z toho vyklube. »OBHÁJCE: Předpokládám, že se mi podařilo slavnému soudu dokázat naivitu mého mandanta, která místy, zejména v otázkách souvisejících s každodenní životní praxí, hraničí s idiocií. Nezná takové pojmy jako dětská zločinnost, dobročinnost, sociální výpomoc.« Prokurátor se usmál a dokument odložil. Ten obhájce má pravdu. Opravdu zvláštní symbióza: matematika a fyzika pro radost a kratochvíli, ale o základních věcech ani ponětí. Hotový podivinský profesor z mizerného románu. Prokurátor si prohlédl ještě několik hlášení. Nechápu, Maku, proč tak lpíš na té holce, na té... no... Radě Gaalové. Poměří s ní neudrzuješ, nejsi jí ničím zavázán a nemáte spolu nic společného: ten vrták žalobce se naprosto zbytečně pokouší přišit jí spolupráci s podzemím... A přitom se nemohu ubránit dojmu, že když ji máme na mušce, můžeme tě donutit k čemukoli. Což je pro nás okolnost nesmírně užitečná, kdežto pro tebe velmi nepohodlná... Táák, v podstatě všechny informace, které o tobě máme, nutí k závěru, že jsi, chlapče, otrok svého slova a vůbec člověk hříšně nepružný... Politik by z tebe nebyl... Ani by to nestálo za to... Hm, fotografie... Tak takovýhle jsi. Příjemná tvář, moc příjemná... Jen ty oči se zdají zvláštní... Kde tě to fotografovali? Na lavici obžalovaných... To se na pána podívejme - svěží, bodrý, oči jasně, póza nenucená. Kdepak tě naučili tak elegantně sedět a vybraně se chovat, vždyť lavice obžalovaných je něco jako moje křeslo, nenuceně se na ní sedět nedá... Zajímavý případ... Ostatně tohle jsou nesmysly, o to vůbec nejde. Prokurátor se vystrachal od stolu a prošel se po pracovně; něco ho slabě zašimralo v mozku, něco ho zneklidňovalo a ponoukalo k přemýšlení... V těch deskách jsem na něco narazil, na něco důležitého... Kromobyčejně důležitého... Fank? Ano, to je důležité, protože Poutník svého Fanka používá jen na velice významné, na ty nejvýznamnější záležitosti. Fank je ovšem jen důkaz. Důkaz čeho? Kalhoty? Blbost... Počkat! Anoano. A to ve spise není. Zvedl sluchátko.

»Kochu! Co jste to měl s tím přepadením eskorty?«

»Před čtrnácti dny,« zaševelil okamžitě referent, jako by četl předem připravený text, »v osmnáct hodin třicet tři minuty na policejní vozy, které přepravovaly obžalované v případě číslo šedesát devět sedmdesát jedna lomeno osmdesát čtyři z budovy soudu do městské věznice, došlo k ozbrojenému přepadu. Přepad se podařilo odrazit, jeden z útočníků byl během přestřelky těžce raněn a krátce nato zemřel, aniž nabyl vědomí. Mrtvolu se nepodařilo identifikovat.

Výšetřování bylo zastaveno.«

»Či to byla práce?«

»To jsme zatím nezjistili. Oficiální ilegální organizace s tím nemá nic společného.«

»A váš názor?«

»Možná to byli teroristé, kteří se pokusili osvobodit obžalovaného Deka Pottu, zvaného Generál, který je znám úzkými svazky s levým křídlem...«

Prokurátor sluchátko odhodil. No, to je všechno docela dobře možné. Ale taky to může být jinak... Takže si to projdem ještě jednou. Jižní hranice, blbec rytmistr... Kalhoty... Utíká s urostlým mužem na ramenou... Radioaktivní ryba, sedmasedmdesát jednotek... Reakce na A-záření... Chemické zpracování nervových center... Stop!! Reakce na A-záření, Reakce na A-záření negativní v obou sledovaných ohledech. Negativní. V obou sledovaných ohledech. Prokurátor musil přitisknout ruku k rozbouranému srdci. Já idiot! NEGATIVNÍ V OBOU SLEDOVANÝCH OHLEDECH! Znovu popadl sluchátko.

»Kochu! Okamžitě nechte vypravit zvláštního kurýra s ozbrojeným doprovodem. Samostatný vagón k jižnímu rychlíku... Ne! Mou drezínu...« Massarakš! Ruka zajela do tajné zásuvky a vypnula všechna záznamová zařízení.

»Dělejte!«

S pravičkou ještě pořád přitištěnou k srdci vytáhl ze zdobených desek osobní hlavičkový papír a začal rychle, ale úhledně psát: »Dokument státního významu. Přísně tajné! Generálkomandantovi Zvláštního Jižního okruhu. Na osobní výlučnou odpovědnost. K okamžitému bezpodmínečnému splnění. Předajte doručiteli tohoto listu bez prodlení vychovance Maka Sima, případ č. 6983. Od okamžiku předání nařizují vychovance Maka Sima považovat za pohřešovaného a patřičně tuto okolnost zadokumentovat v archívech. Státní prokurátor...«

Roztřesenýma rukama vytáhl další blanket: »Nařízení. Nařizují tímto všem hodnostářům vojenské, civilní i železniční administrativy poskytovat držiteli tohoto dokladu, zvláštnímu kurýrovi státní prokuratury, jakož i jeho ozbrojenému doprovodu všestrannou a účinnou pomoc jako nomenklaturním osobám zvláštní kategorie. Státní prokurátor...«

Dopil sklenici, nalil si ještě jednou a už pomalu, pečlivě váže každé slovo, začal psát na třetí papír: »Drahý Poutníku! Došlo k velice trapnému nedorozumění. Právě jsem se dověděl, že materiál, který tě tolik zajímal, se pohřešuje, což v jižních džunglích není žádná zvláštnost...«

Kapitola třináctá

První výstřel mu rozdrtil pás a ono poprvé za více než dvacet let opustilo vyježděné koleje; vyvracející úlomky betonu se s praskotem vevalilo do džungle a pomalu začalo rotovat na místě, širokým čelem rámusivě drtilo křoviny a odstrkovalo od sebe chvějící se stromy. Když ukázalo obří špinavou záď s plechem už jen hodně chatrně přichyceným zrezivělými nýty, Zef mu pečlivě a přesně, aby střela nedej bože nezasáhla i kotel, vsadil do motoru trhavý náboj - do klubka šlach, svalstva a nervstva - a ono si to kovovým hlasem tragicky povzdechlo, vychrlilo z polámaných kloubů mraky rozpáleného dýmu a zastavilo navždy, ale v nečistých pancéřovaných útrobách ještě cosi žilo, jakési neporušené nervy dál přenášely zmatené signály, ještě se zapínaly a hned zase vypínaly havarijní okruhy, syčely a vyplivovaly pěnu, celé to vysíleně drkotalo, pomalounku škrabalo do hlíny nepoškozeným pásem a nad umírající obludou se přizračně a neskutečně, jako břicho rozšlápnuté vosy zvedala a zase klesala žebrovaná konstrukce raketového odpalovacího zařízení. Zef agonii několik vteřin sledoval, ale pak se odvrátil a vláčeje granátomet za řemen po zemi odešel do lesa. Maxim s Kňourem ho následovali a všichni vyšli na tichý palouček, který vousáč zřejmě

vyhlédl už cestou sem, svalili se do trávy a Zef řekl:

»Zapálíme si.«

Ukroutil jednorukému cigaretu, přidržel mu u ní oheň a sám taky dychtivě vtáhl kouř. Maxim ležel s bradou opřenou o lokty a skrz řídké mlázi sledoval, jak umírá železný drak - jak žalostně drnčí jakýmsi posledními ozubenými kolečky a svištivě vypouští z rozedraných vnitřností proužky radioaktivní páry.

»Takhle se to dělá, jedinež takhle,« zdvihl Zef významně ukazovák. »A jestli to budeš dělat jinak, vytahám tě za uši.«

»Proč?« zeptal se Maxim. »Chtěl jsem ho zastavit.«

»Protože granát se moh vod pancíře vodrazit do rakety a už bysme to bejvali měli za sebou.«

»Mířil jsem na pás,« řekl Maxim.

»Jenže musíš mířit na motor,« odsekl Zef nesmlouvavě a labužnický vdech kouř. »A vůbec, jseš tady bažant, tak se nikam necpi první. Jedině že bych ti řek. Rozumíš?«

»Rozumím.«

Všechny tyhle projevy a nuance Zefovy náтуры ho nezajímaly. A sám Zef ho vlastně taky moc nezajímal, jeho zajímal Kňour. Jenže Kňour s umělou rukou klidně spočívající na poškrábaném plášti minohledačky jako obvykle lhostejně mlčel. Všechno běželo jako vždycky - tedy úplně jinak, než by si Maxim býval přál.

Když před týdnem u baráků seřadili nové trestance, Zef šel rovnou k Maximovi a vzal si ho do svého sto čtrnáctého ženijního oddílu. Maxim se zaradoval. Okamžitě ten ohnivě ryšavý plnovous a hranatou podsaditou postavu poznal a bylo mu příjemné, že si ho v tomhle dusivém kostkovaném davu, kde každý na každého kašlal a nikdo nebyl na ty ostatní zvědav, vůbec někdo všiml. Mimoto měl Maxim všechny důvody se domnívat, že Zef je bývalý slavný psychiatr Allu Zef, člověk vzdělaný a inteligentní, docela něco jiného než ona polokriminální sebranka, kterou četníci nacpali celý vagón, a že je v nějakém spojení s ilegálním hnutím. Po tom, co ho Zef zavedl do baráku a ukázal mu pryčnu vedle Kňoura, Maxim věřil, že o jeho dalším osudu je definitivně rozhodnuto. Velmi brzy však pochopil, že se mýlil. Kňour ho prostě nepovažoval za hodna odpovědi. Výslechl Maximovo chvatně šeptané vyprávění o osudech skupiny, o zničení věže a procesu a na závěr neurčitě zív: »Inu, to se stanou i horší věci...« a odvrátil se od něj. Maxim si připadal poplivaný a oklamáný, ale to už se na palandu škrábal Zef. »Teda to jsem se nažral,« oznámil Maximovi a bez jakéhokoli přechodu začal drze a s dotěrným primitivismem z Maxima tahat jména a adresy tajných bytů. Možná to kdysi byl proslulý vědec, vzdělaný, inteligentní člověk, možná, dokonce určitě měl něco společného s ilegální organizací, ale teď působil dojmem obyčejného provokatéra s nacpaným náckem, který se víceméně z nudy rozhodl před spaním zpracovat vyjukaného nováčka. Maxim měl co dělat, aby se ho zbavil, a když Zef najednou sytá a spokojeně zachrápal, ještě dlouho se převaloval a vzpomínal, kolikrát ho tady už lidé i okolnosti oklamali.

Nervy měl napjaté k prasknutí. Vzpomněl si na proces, který byl nepochybně připraven dřív, než skupina dostala rozkaz zaútočit na věž, na písemná udání nějaké bestie, která věděla o skupině všechno a možná dokonce byla jejím členem, i na film natočený během jejich útoku z vrcholku věže, na svůj stud, když se na plátně poznal, jak střílí ze samopalů po světlometech... vlastně ne, po filmářských reflektorech, které ozařovaly pro kamery scénu tohoto příšerného představení... V neprodyšně zabeđeném baráku bylo odporně dusno, kousal tu cizopasný hmyz, vychovanci blouznili, ve vzdáleném koutě baráku mazali ve světle podomácku vyrobené svíčky kriminálníci karty a ochraptěle na sebe hulákali.

A hned příštího dne zasadil další ránu Maximově důvěře v obydlí ostrov les. Nedal se tu udělat krok, při kterém byste nenarazili na železo: na mrtvé, skrzaskrz prorezlé železo; na úskočně přikrčené železo, přichystané kdykoli zabíjet; na tajně namířené železo; na pohyblivé železo, které slepě a beze smyslu rozorávalo zbytky cest. Ze země i z trávy stoupal pach rzi, na dnech úžlabin stály radioaktivní louže, ptáci nezpívali, ale chrčivě úpěli jako v předsmrtné úzkosti, zvířata tu nebyla žádná a chybělo i lesní ticho - tu vpravo, tu vlevo bušily a rachotily exploze, ve větvích se válel sivý dým a poryvy větru si pohazovaly s řevem opotřebovaných motorů.

A tak to šlo pořád - den za dnem, noc za nocí. Přes den odcházeli do lesa, který nebyl lesem, ale starým opevněným územím. To bylo doslova nadívané automatickými bojovými zařízeními, samohybnými balistami, obrněnými transportéry, raketami na pásových podvozcích, plamenomety, plynomety a tohle všechno za oněch více než dvacet let nezemřelo, všechno dál žilo svým nepotřebným mechanickým životem, všechno dál mířilo, navádělo se, dštilo olovo, plameny a smrt, a tak to bylo třeba umlčet, zničit, zabít a vyčistit celý rajón, aby tudy mohly vést další trasy nových vysílačích věží. A Kňour po nocích dál mlčel a Zef Maxima znovu a znovu obtěžoval svým věčným vyptáváním - jednou tupě přímočarým, jindy překvapivě prohnáním a promyšleným. A bylo prosté jídlo, zvláštní trestanecké písně a legionáři někoho mlátili přes hlavu a dvakrát denně se všichni v baráku svíjeli v paprskovém amoku a ve větru se pohupovali oběšení uprchlíci... Den - noc - den - noc... Osvětím. Vyhlašovácí tábor. Fašismus.

»Proč jste ji chtěl zastavit?« zeptal se najednou Kňour.

Maxim se rychle posadil. Byla to první otázka, kterou mu iednoruký kdy položil.

»Chtěl jsem se podívat na její konstrukci.«

»Chystáte se k útěku?«

Maxim zašilhal po Zefovi a pomalu odpověděl:

»Ale ne, to ne. Je to bojové vozidlo, tak jsem si myslel...«

»A k čemu byste potřeboval bojové vozidlo?« zeptal se Kňour, jako by tu ten zrzavý provokatér vůbec nebyl.

»Nevím,« pokrčil rameny Maxim. »O tom si ještě musím popřemýšlet. Jezdí tu takových hodně?«

»Hodně,« vmísil se do rozmluvy provokatér. »Aut a tanků je tu hodně a pitomců tu taky vždycky bejvalo dost a dost...« Zív. »Kolikrát už to zkoušeli. Vlezou dovnitř, přehrabují se v přístrojový desce, ale nakonec toho nechaj. A jeden takovej trouba jako ty vyletěl do luftu i s celou mašinou.«

»Toho se nebojím, mně by se něco takového nestalo,« namítl chladně Maxim. »Není to složitý mechanismus.«

»Ale stejně - co byste s tím dělal?« trval dál na svém jednoruký. Ležel na zádech a kouřil cigaretu, sevřenou v umělých prstech. »Dejme tomu, že byste ji jakž takž dal do pořádku. A co potom?«

»Zkusil by to hlavou proti zdi, rovnou přes most,« uchichl se Zef.

»A proč ne?« nechápal Maxim. Teď už vůbec nevěděl, jak se zachovat. Ryšavec asi nakonec žádný provokatér nebude. Massarakš, co si to na ně najednou tak zasedli?

»K mostu se nedostanete,« vysvětlil jednoruký. »Mezitím vás třiatřicetkrát dostanou. A i kdybyste se k němu dostal, zjistíte, že je zvednutý.«

»A co po dně řeky?«

»Je radioaktivní,« odplivl si dopáleně Zef. »Kdyby to byla normální řeka, žádný tanky bysme nepotřebovali. Prostě by se dala kdekoli přeplavat, břeh nehlídej.« Odplivl si ještě šťavnatěji. »Nojo, jenže to by ho hlídali... Takže zbytečně nemávej ploutvema, chlapče, a zvykej si, že jseš tady nadlouho. Pokud si zvykneš - půjde to. Ale když nebudeš poslouchat starší a zkušenější, můžeš Světový Světlo uzít ještě dneska...«

»Utéct odsud není těžké,« namítl Maxim, »to bych mohl udělat třeba hned.«

»Ale běž!« nadchl se Zef.

»A... jestli si i nadále hodláte hrát na konspiraci...,« pokračoval Maxim a demonstrativně se obrátil jen ke Kňourovi, jenže Zef mu znovu skočil do řeči.

»Já hodlám splnit denní normu,« prohlásil a vstal. »Jinak nedostanem nažrat. A jde se.«

Vzdálil se kolébavým krokem mezi blízké stromy a Maxim se jednorukého otázal: »Copak on je taky ilegál?« Jednoruký na něj rychle pohlédl a odpověděl: »Ale co vás nemá, jak jste na to přišel?« Vykročili za Zefem a snažili se postupovat přesně v jeho stopách. Maxim šel poslední. »Za co je tady?«

»Špatně přešel ulici,« odpověděl jednoruký a nadobro vzal Maximovi chuť do dalších debat.

Neurazili ještě ani sto kroků, když Zef zavelel »stát!« a hned nato »k zemi!« Praštili sebou na zem a silný strom před nimi se s táhlým skřipěním rozevřel a vysunul ze svého nitra dlouhou tenkou hlaveň polního děla, která se zahýbala ze strany na stranu, jako by pátrala po cíli, pak cosi zabzučelo a z černého ústí hlavně se líně vyploužil obláček žlutavého kouře. »Je to zvlhlý,« poznamenal Zef věcně, jako první se zvedl a otřepal si kalhoty. Strom s dělem podminovali a vyhodili do vzduchu. Pak přišlo minové pole, potom falešný kopec se zamaskovaným kulometem, který nezvlhl ani v nejmenším a dlouho je s pekelným rámusem, zaplavujícím celý les, tiskl k zemi; po tomhle zážitku se zamotali do hotové džungle ostnatého drátu, jen taktak se jí prodrali, a když se konečně zase dostali ven, něco po nich zahájilo palbu odkudsi shora a všechno kolem hořelo a vybuchovalo. Maxim ničemu nerozuměl, jednoruký klidně ležel tváří k zemi, kdežto Zef pálil granátometem do nebe a z ničeho nic zavyl: »Rychle, za mnou!« Rozběhli se pryč a na místě, kde právě leželi, vzplanul požár. Zef ze sebe chrlil ty nejpříšernější nadávky a jednoruký se nepochopitelně pohihňával... Uchýlili se do hustého porostu, jenže ten se naprosto nečekaně rozpištěl a rozsypěl, větvořím se hrmula zelená mračna jedovatého dýmu a zase bylo třeba utíkat, prodírat se křovinami, Zef zase ohavně láteřil a jednoruký křečovitě zvracel... Konečně se utahal i Zef a ohlásil přestávku. Rozdělal oheň a Maxim jako nejmladší začal připravovat oběd - vařil polévku z konzervy. Zef a jednoruký, oba celí ukoptění a otrhaní, leželi hned vedle a kouřili. Kňour vypadal utrápeně - byl ze všech nejstarší, takže pro něj bylo celé to trmácení nejnamáhavější.

»To je u boha,« zakroutil hlavou Maxim. »Jak jsme vůbec dokázali prohrát válku při takové hustotě obrany na jeden čtvereční metr.«

»Co myslíte tím dokázali prohrát?« naštětil se jednoruký. »Tu válku prohráli všichni. Vyhráli jen Ohňostrůjci.«

»Což ovšem málokdo chápe, bohužel,« neodpustil si Maxim a zamíchal šlichtu.

»Takovejmhle řečem už jsem odvyk,« řekl Zef. »Tady slyšíš většinou "Držte hubu, vychovanče" nebo "Počítám do jedny"... Ty, chlapče, jakže se to jmenuješ...?«

»Maxim!«

»Jo, tak jo... Pořádně to zamíchej, a nepřej si mě, jestli to připálíš.«

Maxim míchal. A Zef prohlásil, že už je nejvyšší čas, že už nemá sil tohle dál snášet. V naprostém tichu snědli polévku. Maxim cítil, že se něco změnilo, že dnes bude něco řečeno. Jenže jednoruký se po obědě znovu uložil do trávy a zadíval se do nebe a Zef se s nesrozumitelným huhláním zmocnil prázdného kotlíku a vytíral ho kůrkou chleba.

»Něco tak zastřelil...,« bručel si pod nos. »V břiše mám prázdnou, jako bych nedal do huby..., akorát jsem si rozvztekal žaludeční šťávy...«

Maxim se cítil celý nespůj a pokusil se konverzovat o možnostech lovu v těchto krajích, ale nikdo se k němu nepřidal. Jednoruký ležel s očima zavřenými a zřejmě spal. Zef vyslechl Maximovy úvahy a rozklady až do konce a jen zavrčel: »Co tady chceš lovit, v tomhle radioaktivním hnojišti...« a taky se převálil na záda.

Maxim si povzddechl, vzal kotlík a odloudal se k potůčku, který zurčel někde nedaleko. Voda v potůčku byla průzračná, na pohled čistá a dobrá, takže Maxim na ni dostal chuť a nabral si do hrsti. Mýt kotlík v ní ovšem bohužel nemohl a pit z potoka už vůbec nebylo radno - voda byla silně radioaktivní. Maxim postavil kotlík na břeh, přidřepl vedle něj a zamyslel se.

Nejdřív si kdovíproč vzpomněl na Radu, která po jídle vždycky myla nádobí a jeho k tomu nepouštěla s absurdním argumentem, že je to prý ženská práce. Pak si uvědomil, že ho miluje, a byl na to hrdý, protože ho ještě žádná žena nemilovala. Moc se mu zachtělo Radu uvidět, a vzápětí si s krajní nedůsledností pomyslel, jak je dobře, že tu není. Tohle není ani pro ty nejodpornější chlapy, sem by to chtělo vyslat tak dvacet tisíc automatických metařů nebo možná celé místní lesy semlít se všim všudy na prach a vypěstovat tu nové, veselé nebo třeba chmurné a zasmušilé, ale čisté, aby případná chmurnost byla vysloveně přírodní.

Pak si uvědomil, že sem byl vyhnán navždy, a podivil se naivitě lidí, kteří ho sem poslali, aniž by od něj žádali nějaký

slib, že tu zůstane: zřejmě si představovali, že tu bude dobrovolně živořit a ještě ke všemu jim po lesích pomáhat při budování dalších tras vysílacích věží. V arestantském vagónu někdo vykládal, že lesy se táhnou stovky kilometrů k jihu a že o vojenskou techniku není nouze ani na poušti... Kdepak, tady nezůstanu. Massarakš, ještě včera jsem ty věže kácel, a dneska bych pro ně měl planýrovat terén? Už toho bylo dost... Takže. Ujasněme si situaci. Několik minut si ujasňoval situaci. Kňour mi nevěří, Zefovi věří, a mně ne. A já zase nevěřím Zefovi, přestože k nedůvěře zřejmě nemám důvod. Asi se Kňourovi zdám stejně podezřelý, jako mně připadá podezřelý Zef... No dobře, když mi Kňour nevěří, znamená to, že jsem zase sám. Mohl bych samo sebou doufat v setkání s Generálem nebo s Kopytem, ale to je příliš nepravděpodobné. Taky bych se mohl pokusit o sestavení skupiny z lidí, které zatím neznám, ale - massarakš, člověk musí být sám k sobě upřímný: na něco takového se nehodím. Alespoň zatím. Jsem příliš důvěřivý... Tak, a teď si ujasním úkol. Co chci?

Několik minut si ujasňoval úkol. Kdyby tu byl aspoň Gaj... Ale Gaje za trest odveleli k nějaké speciální jednotce s podezřele podivným názvem. Něco jako Blitzträger. Ano, nejspíš na všechno zůstal sám.

V každém případě je třeba odsud zmizet. Přirozeně se pokusím dát dohromady nějakou skupinu, ale když to nepůjde, uteču sám... A opatřím si tank, to rozhodně... Tady je zbraní pro sto armád... Za těch dvacet let už je to pěkně poničené a ještě ke všemu automatizované, ale snad to půjde nějak předělat. To by v tom byl čert, aby mi Kňour nakonec neuvěřili pomyslel si téměř zoufale, zvedl kotlík a rozběhl se zpátky k ohni.

Zef s Kňourem nespali; leželi hlavami k sobě a o něčem se tiše, ale vzrušeně dohadovali. Sotva Zef Maxima zahlédl, sykl: »Nech toho!« a vstal. Výhrůžně zvedl zrzavou bradu, vypouklil oči a zařval: »Kde se flákáš, massarakš! Kdo ti dovolil chodit někam pryč? Musíme dělat, jinak nedostaneme nic k žrádlu, massarakš!«

A Maxim se rozlítl. Snad poprvé v životě zaječel na jiného člověka, seč mu hlas stačil:

»Aby vás husa kopl, Zefe! Dokážete vůbec myslet na něco jiného než na kus žvance? Celý den od vás slyším jen žrát, žrát, žrát! Můžete si sežrat moje konzervy, jestli máte takové problémy...«

Praštil kotlíkem o zem, popadl ruksak a chvatně prostrkoval vzteky rozklepané ruce do popruhů. Akustický efekt z odhozeného kotlíku byl tak pronikavý a nečekaný, že si Zef div nesedl, užasle na Maxima zacívil, zpod vousů se vysypalo tlumené bublání a chroptění a Zef se rozřehtal na celý les. Jednoruký se k němu přidal, ale v jeho případě nebylo nic slyšet, jen vidět. Maxim nevydržel a zasmál se taky, třebaže poněkud rozpačitě.

»Massarakš!« zasípal nakonec zmoženě Zef. »Tomuhle teda říkám hlas...! Kdepak, kamaráde,« obrátil se ke Kňourovi, »ty si na moje slova ještě vzpomeneš. Ale co jsem řekl, to platí. Vzytek!« zařval. »A vpřed, jestli chcete to, dneska večer žrát!«

Neudrželi se. Chvilí bujaře hulákali a smáli se, ale nakonec zvážněli a pustili se dál. Maxim zuřivě zneškodňoval miny, vylamoval z lafet kulometná dvojčata, odšroubovával bojové hlavice protiletectvých raket, které výhrůžně čnuly z podzemních ramp; zase plameny, palba, syčivé pramínky slzného plynu, odporný puch ze zdechlin rozkládajících se zvířat, prostřelených automaty. Všichni byli čím dál tím vzteklejší, špinavější a otrhanější a Zef chroptěl Maximovi do ucha: »Vpřed, vpřed! Jestli chceš žrát, musíme jít dál!« a jednoruký Kňour už toho měl docista plné zuby a sotva se vlekl daleko za nimi, opíraje se o svou minohledáčku jako o berlu...

Za pár hodin měl Maxim Zefa definitivně po krk, a tak se zpočátku dokonce zaradoval, když jeho rudovousý kolega poděšeně zařval a s rachotem se probořil pod zem. Maxim si špinavým rukávem setřel pot ze špinavého čela a pomalu a opatrně přistoupil k okrajům tmavé úzké trhlíny, schované v trávě. Trhlína byla zřejmě hluboká, neproniknutelně temná, táhl z ní chlad a vlhko, vidět nebylo ani to nejmenší a Maxim jen zaslechl tiché chřestění, drnění a Zefovy nesrozumitelné kletby. Mezitím se dobelhal i Kňour, také nahlédl do šterbiny a zeptal se Maxima:

»On je dole? Co tam dělá?«

»Zefe!« zavolal Maxim a naklonil se do tmy. »Jste tam, Zefe?«

Ze skuliny tlumeně zaznělo:

»Slezte za mnou! Nebo seskočte, je to tu měkký!«

Maxim pohlédl na jednorukého. Ten jen zakroutil hlavou.

»To není nic pro mě,« řekl. »Jen skočte, já vám potom spustím lano.«

»Kdo je to tady?« zařval dole Zef. »Budu střílet, massarakš!«

Maxim spustil nohy do tmy, odrazil se a seskočil. Téměř okamžitě se po kolena zabořil do kypré hmoty a sedl si. Zef byl někde nablízku. Maxim zavřel oči a chvíli jen tak seděl, aby si zvykl na tmu.

»Pojď sem, Maku, tady někdo je,« zahučel Zef. »Kňoure!« křikl nahoru, »skákej!«

Kňour odpověděl, že je utahaný jako pes a s radostí si chvilku posedí nahoře.

»Jak chceš,« mnil Zef. »Ale já bych řekl, že je to Pevnost. Budeš litovat...«

Jednoruký odpověděl nezfetelně, jeho hlas sem sotva doléhal: nejspíš mu zase bylo zle a na žádnou Pevnost nebyl zvědav. Maxim otevřel oči a rozhlédl se kolem. Seděl na hromadě hlíny uprostřed dlouhé chodby s drsnými hrboлатыmi betonovými zdmi. Díra ve stropě byla snad ventilační šachta, snad průstřel. Zef stál asi dvacet kroků od něj, také se rozhlížel a svítil si pohotovostní lampou na všechny strany.

»Co je to tady?« zeptal se Maxim.

»Copak já vím?« odsekl Zef hašteřivě. »Možná nějaký bunkr. Nebo jsme se skutečně dostali do Pevnosti. Víš ty vůbec, co je to Pevnost?«

»Ne,« přiznal se Maxim a pomalu se sesunul z hromady hlíny na podlahu.

»Nevíš,« opakoval Zef roztržitě. Neustále se rozhlížel a šmejdil světlem po stěnách. »Tak co teda víš, massarakš? Hele, zrovna teď tu někdo byl...«

»Člověk?« zeptal se Maxim.

»Nevím,« odpověděl Zef. »Protáh se při zdi a zmizel... Ale Pevnost, chlapče, to je taková věc, že bysme vocud' s naší

prací mohli být hotový třeba za den... Aha, stopy...«

Posadil se na bobek. Maxim přidřepel vedle něj a spatřil v prachu pod zdi řetízek otisků nějakých nohou.

»Divné stopy,« řekl.

»To teda jo, kamaráde,« přikývl Zef a rozhlédl se. »Takový jsem tu ještě neviděl.«

»Jako by tu někdo prošel po pěstech,« poznamenal Maxim. Sevřel ruku v pěst a otiskl ji vedle jedné ze stop.

»Vypadá to na to,« připustil uznale Zef. Posvítíl do hloubi chodby. Dala se tam tušit nějaká změna - snad záhyb, snad slepá ulička. »Nepůjdeme se tam podívat?« zeptal se.

»Ticho!« sykl Maxim. »Mlčte a nehýbejte se.«

V podzemí panovalo vatové vlhké ticho, ale chodba určitě žila. Tam vpředu - Maxim nedokázal určit, kde přesně a jak to může být daleko - stál kdosi přimáčknutý ke zdi, kdosi malý, vydávající slabé neznámé vůně, kdosi, kdo je pozoroval a komu se jejich přítomnost ani trochu nezamlouvala. Bylo to individuum naprosto neznámé a jeho záměry se nedaly ani tušit...

»Opravdu tam musíme jít?« zapochyboval Maxim.

»Rád bych,« přiznal se Zef.

»A proč?«

»Musíme se tam podívat, třeba je to opravdu Pevnost... Kdybysme našli Pevnost, kamaráde, všechno by se rázem změnilo. Já osobně na ni moc nevěřím, ale když to jiný říká, asi na tom něco bude... Třeba všichni nelžou...«

»Někdo tam je,« mínil Maxim, »ale zatím ještě nejsem schopen říct, kdo to je.«

»Jo? Hm... Pokud je to Pevnost, tak by tu podle řečí, co koloujou mezi lidma, měly být zbytky posádky... Rozumíš! Seděj v díře a nevědej, že válka skončila, protože se uprostřed války prohlásili za neutrály, zavřeli se pod zem a vyhrožovali, že když se na ně bude chtít někdo dostat, vodpálejí celou pevninu... Jestli je to opravdická Pevnost, dokážou ty chlapi všechno... To jo... Nahoře se přece ozejevají výbuchy, střelba... To si docela dobře můžou myslet, že válka ještě neskončila... Velel tomu nějaký princ nebo vévoda... S těma se tak setkat a popovídat si s nima...«

Maxim se znovu zaposlouchal.

»Ne,« prohlásil s jistotou. »Tam není ani princ, ani vévoda. Tipoval bych to na nějaké zvíře či co... Bane, to nebude ani zvíře... Nebo...?«

»Co nebo?«

»Říkal jste buď zbytky posádky, nebo...«

»Jo tak... Ale, to je taková blbost, babský kecy... Pojď, podíváme se.«

Zef nabil granátomet, namířil před sebe a s lampou v natažené ruce vyrazil kupředu. Maxim šel vedle něj. Několik minut se mátožně vlekli rovnou chodbou, pak narazili na zeď a odbočili doprava.

»Tropíte hrozný rámus,« vyplísnil Zefa Maxim. »Před námi se něco děje, ale když vy tak strašně funíte...«

»No a co, to mám kvůli tobě přestat dejchat?« rozkohořil se okamžitě Zef.

»A ta vaše lampka mi taky vadí,« dodal Maxim.

»Proč by ti, prosím tě, měla vadit? Dyť je tu tma jako v pytli...«

»Ve tmě vidím,« vysvětlil mu Maxim, »jenže takhle nic pořádně nerozeznám... Víte co, já půjdu sám, a vy zůstanete tady. Jinak nic nezjistíme.«

»Nó, jak myslíš...,« pronesl Zef nezvykle váhavým hlasem.

Maxim znovu zamhouřil oči, sehnul se a vykročil těsně při stěně, snaže se pokud možno nehlučet. Neznámý byl někde kousek před ním a Maxim se k němu krok za krokem blížil. Chodba neměla konce. Vpravo se ze tmy vyloupily několikery dveře - všechny byly železné a zavřené. Do tváře mu dýchal lehký průvan. Vzduch byl syrový, nasycený pachy plísně a taky toho neznámého, živočišně teplého. Za ním opatrně supěl Zef - necítil se ve své kůži a zřejmě se bál, aby nezůstal pozadu. Maxim si to uvědomil a v duchu se usmál. Na okamžik se tak rozptýlil a ta vteřinka úplně stačila, aby mu neznámý zmizel. Maxim nechápavě zůstal stát. Neznámý byl přece pořád jen o pár kroků před ním, a pak jako by se v mžiku ve vzduchu rozplynul a naprosto neočekávaně se ocítl za jejich zády.

»Zefe!« zavolal Maxim.

»Co je?« ozval se dutě ryšavec.

Maxim si představil, jak neznámý stojí mezi nimi a otáčí hlavu po hlasech.

»Je mezi námi,« upozornil ho Maxim. »Chraň vás pánbůh vystřelit.«

»Dobrý,« odpověděl po krátké odmlce Zef. »Nevidím ani ň. Jak vypadá?«

»Nevím,« odpověděl Maxim. »Bude to měkké.«

»Zvíře?«

»Neřekl bych.«

»Přece jsi říkal, že potmě vidíš.«

»Ale ne očima,« upřesnil Maxim. »A mlčte.«

»Ne vočima...,« zabručel Zef a utichl.

Neznámý ještě chvíli stál, a pak se přesunul na druhou stranu chodby, na chvíli zmizela zase se vynořil před Maximem. Taky je zvědavý, pomyslel si Maxim. Moc se snažil přinutit se, aby s tím podivným tvorem sympatizoval, ale něco mu vadilo - nejspíš exotická kombinace neanimálního intelektu s polozvířecím zevnějškem. Znovu vykročil dál. Neznámý ustupoval a udržoval stále stejný rozestup.

»Jak to jde?« zeptal se Zef.

»Pořád stejně,« odpověděl Maxim. »Možná že nás někam vede nebo láká.«

»A budem na něj stačit?«

»Nechce nás napadnout,« řekl Maxim. »Taky ho zajímáme.«

Odmklčel se, protože neznámý zase zmizel, a Maxim rázem pochopil, že chodba skončila. Ocitli se ve velké prostora, ale tady byla velká tma i na Maxima - neviděl téměř nic. Cítil přítomnost kovu a skla: lehce tu čpěla rez a někudy blízko procházelo vysokonapětíové elektrické vedení. Několik vteřin se ani nepohnul, a když se zorientoval, natáhl se po vypínači, ale vtom se tvor objevil znovu. A nebyl sám, přišel s ním ještě jeden. Maxim měl pocit, že není úplně stejný, ale je prvním hodně podobný. Stáli u těžké stěny jako Maxim a on už slyšel jejich častý a vlhký dech. Strnul v naději, že se ještě přiblíží, ale to je ani nenapadlo, a tak ze všech sil zúžil zřetelnice a stiskl tlačítko vypínače.

Sít zřejmě nebyla v pořádku, protože žárovky zaplály jen na zlomek vteřiny, někde daleko třaskavě praskly pojistky a světlo znovu zhaslo, ale Maxim si stačil všimnout, že neznámí tvorové jsou malých postav, asi jako urostlý pes, porostlí tmavou srstí a mají velké těžké hlavy. Jejich oči Maxim postřehnout nestačil. Podivné bytosti okamžitě zmizely, jako by tu nikdy nebyly.

»Co to tam děláš?« zeptal se Zef poplašeně. »Co měl znamenat ten záblesk?«

»Zapnul jsem světlo. Pojďte sem.«

»A co ten ten? Viděls ho?«

»Skoro ne. Ovšem vypadá to skutečně na zvířata. Něco jako psi s velkými hlavami...«

Po zdech zaskotačil útlý paprsek Zefovy lampy. Vousáč v chůzi úlevně vykládal:

»Jo ták, psi... To vím, žijou tady v lese. Živýho jsem sice ještě nikdy neviděl, ale mrtvejš se jich tu válí...«

»To se mi nezdá,« už zapochyboval Maxim. »Mně se to s těmi zvířaty pořád nechce zdát.«

»Ale jo, jsou to zvířata,« řekl Zef a jeho hlas se hučivě rozlehl pod vysokou klenbou. »Vyděsili jsme se úplně zbytečně.

Já už se lek, že jsou to upíři... Massarakš! Tak přece je to Pevnost!«

Zastavil se uprostřed podzemního sálu, šátraje kuzelem světla po řadách ciferníků a rozvodných desek. Matně se lesklo sklo, chrom a vybledlá umělá hmota.

»Blahopřeju ti, Maku! Našli jsme ji! Udělal jsem chybu, když jsem na to nevěřil. To je... A co je tohle? No vidíš...

Elektronkové mozky, a všechno je pod proudem! Krucipísek, tady tak s sebou mít Kováře...! Poslouchej, a co ty, ty bys tomu náhodou nehověl?«

»Čemu konkrétně?« zeptal se Maxim a přistoupil blíž.

»No celý tyhle mechanice... Tohle je totiž ovládací pult. Kdybysme pochopili, co je k čemu, tak je celý kraj náš!

Všechno nahoře se nechá ovládat tady z toho pultu! Massarakš, kdybych já vo tom měl páru...!«

Maxim mu lampu vzal, umístil ji tak, aby světlo obsáhlo co největší prostor, a rozhlédl se. Všude tu ležel prach, už hodně let, a na stole v rohu, na zpráchnivělém kusu papíru stál talíř popatlaný čímsi černým. Vedle ležela vidlička. Maxim se prošel podél pultů, přejel prsty po páčkách a knoflících, pokusil se oživit počítač a stiskl nějakou páku, ta mu však zůstala v ruce...

»Moc pochybuju,« poznamenal nakonec, »že odsud by se ještě dalo něco ovládat. Za prvé mi to všechno připadá příliš primitivní, nejspíš to bude pozorovatelná nebo jedno z Kontrolních stanovišť... Všechno to zařízení vypadá na pomocné..., počítač je málo výkonný, dokáže řídit nanejvýš deset tanků... A pak - všechno to je hrozně chatrné, na nic se nedá sáhnout. Soustava je sice pod proudem, ale napětí už hodně pokleslo pod stanovenou normu, kotel bude zřejmě celý ucpaný... Nene, Zefe, to není tak jednoduché, jak by se vám mohlo zdát...«

Vtom si všiml trubek zabudovaných do zdi a opatřených gumovou manžetou, přitáhl si k nim duralovou stoličku a přitiskl oči k očníkům. K jeho velkému údivu byla optika v dokonalem stavu, ale ještě víc ho překvapilo to, co spatřil. V zorném poli periskopu se ukázala nějaká naprosto neznámá scénérie: žlutobílá poušť, písčité duny, torzo kovové konstrukce... Vanul tam silný vítr, přes duny se plazily pramínky písku, kalný obzor se stácel do mělké misky.

»Podívejte se!« vybídl Zefa. »Co je to, a kde?«

Zef opřel granátomet o pult, přistoupil k okulárům a podíval se.

»To je divný,« prohlásil po chvíli mlčení. »Poušť. Kamaráde zlatej, to je takovejch čtyři sta kilometrů daleko...« Zvedl hlavu od okulárů a pohlédl na Maxima. »Kolik v tomhle museli utopit práce a prachů, neřádi... A co z toho? Teď se tam akorát prohání vítr a zvedá písek - a jakej to bejval kraj! Před válkou, jako kluk jsem tam jezdil do lázní...« Vstal. »Pojď pryč,« broukl trpce a uchopil svou lampu. »Tady to my dva nedáme dohromady. Budeme muset počkat, až chytěj Kováře a strčej ho za katr... Jenže jeho za mříže nestrčej, toho nejspíš rovnou voddělej... Tak co, jdeme?«

»Půjdem,« přikývl Maxim. Prohlížel si zvláštní stopy na podlaze. »Ale tohle mě zajímá mnohem víc.«

»To sis klidně moh vodpustit,« zabručel Zef. »Tady asi běhá zvířata...«

Hodil si granátomet na záda a vydal se k východu ze sálu. Maxim, který stále nemohl odtrhnout oči od těch stop, se neochotně vydal za ním.

»Jed bych,« utrousil Zef.

V chodbě Maxim navrhl, že by se mohli pokusit vylomit některé dveře, ale Zef soudil, že by to k ničemu nebylo.

»Tyhle věci se stejně ještě budeme muset věnovat se vši vážností. Tak proč bysme tu ztráceli čas, když nemáme vodmakanou normu. Sem se musí jít s někým, kdo tomu rozumí...«

»Na vašem místě bych s touhle Pevností moc nepočítal,« poznamenal Maxim. »Jednak je to všechno strašně zpustlé a poničené a mimoto už je obsazená.«

»A kdo ji vobsadil, že se tak ptám? Ty čoklové...? Ty jseš stejnej jako tamti... Ti věčně melou vo upírech, a ty zase vo psech...«

Zef se zarazil. Chodbou se rozlétl hrdelní hlas, mnohonásobnou ozvěnou se odrazil od stěn a utichl. A vzápětí sem odněkud zdaleka dolehl další takový hlas. Byly to velice známé zvuky, ale Maxim si nedokázal uvědomit, odkud je zná.

»Tak tohle tu hejká po nocích!« chytil se Zef za čelo. »A my si mysleli, že jsou to ptáci.«

»Podivný křik,« pronesl zamyšleně Maxim.

»Jestli divnej, to ti neřeknu,« odpověděl Zef, »ale každopádně trochu strašidelnej. Když to v noci začne hejkat po

celým lese, spadne ti srdce do kalhot... A kolik už jsem vo tom vyslech pohádek... Měli jsme tu jednoho kriminálního, kterej se vytahoval, že ten jazyk zná. A překládal nám to...«

»A co překládal?«

»To víš, všelijaký blbosti. Copak tohle je nějaký jazyk?«

»Kde je teď ten kriminálník?«

»Nezvěstnej,« řekl Zef. »Dělal u stavařů, jeho parta zabloudila v lese a...«

Odbočili doleva a daleko před nimi svítila kalně bledá skvrna světla. Zef vypnul lampu a strčil ji do kapsy. Kráčel teď první, a když najednou prudce zastavil, Maxim do něj div nevrátil.

»Massarakš,« zahučel Zef.

Napříč přes chodbu ležela lidská kostra.

Zef strhl granátomet z ramene a rozhlédl se.

»Tohle tu nebylo,« broukl si pod nos.

»Máte pravdu. To sem musel někdo před chvilkou položit.«

Ze zadu, z hlubin podzemí se rozhalekal celý sbor táhlých hrdelních skřeků. Skřeky se mísily s ozvěnou, jako by ve sklepení ječelo tisíc chřtánů, které unisono skandovaly nějaké čtyřslabičné slovo. Maxim v tom cítil posměšek, provokaci, urážku. Sbor však umkl stejně náhle, jako předtím začal. Zef hlučně vydechl a granátomet v jeho ruce klesl k zemi. Maxim ještě jednou pohlédl na kostru.

»Já bych si to vykládal jako výstrahu.«

»Já taky,« souhlasil Zef. »Radši sebou hodíme.«

Rychle došli až k průrvě ve stropě, vyškrábali se na hromadu hlíny a nad sebou spatřili rozrušenou Kňourovu tvář. Ležel opřen hruď o okraj průrvy a v ruce držel lano se smyčkou.

»Co to tam máte?« zeptal se. »To jste křičeli vy?«

»Hned ti to vyklopíme,« uklidnil ho Zef. »Máš to lano nějak zajištěný?«

Vyšplhali nahoru. Zef sobě a jednorukému ukrotit cigaretu, zapálili si, ale Zef chvíli neřikal nic - zřejmě se snažil trochu si utřídit čerstvé dojmy. »Všechno hrozně zchátralý, ale šťáva tam je a nějaký užitek pro nás z toho koukat může, jen musíme sehnat lidi, který tomu hověj... No.« Zatáhl z cigarety, vypustil z dokořán otevřených úst oblak dýmu, úplně jako pokažený plynomet. »Pokud tomu dobře rozumím, tak tam teď žijou psi. Vzpomínáš, jak jsem ti vo nich vykládal? Takoví psi s velkejma hlavama... A ty křičeli... Ale když vo tom tak přemýšlím, tak to vlastně ani nemuseli bejt voni, protože..., no..., jak bych ti to vyložil... No prostě zatímco jsme tam s Makem chodili, někdo položil do chodby kostlivce. A to je všechno.«

Jednoruký pohlédl nejdřív na něj a potom na Maxima.

»Mutanti?« zeptal se.

»Možná,« připustil Zef. »Já neviděl nikoho, ale Mak říká, že zahlíd psy..., jenže přej ne vočima... A čím jsi je teda viděl, Maku?«

»Očima jsem je viděl taky,« vyhnul se přímé odpovědi Maxim. »A mimochodem bych rád dodal, že kromě těch vašich psů už tam nikdo nebyl. To bych věděl. A ti vaši psi jsou úplně něco jiného, než si představujete. Rozhodně to nejsou zvířata...«

Kňour neřekl nic. Zvedl se, smotal lano, pověsil si ho k pasu a znovu se posadil vedle Zefa.

»Čertví,« zabručel Zef. »Možná to skutečně nejsou zvířata... Tady je možný všechno... Tady jsme na jihu...«

»Ale mutanti by to přece být mohli, ne?« zeptal se Maxim.

»Neřek bych,« zakroutil hlavou Zef. »Mutanti - to jsou jen hrozně znetvořený lidi. Nebo znetvořený děti lidí docela normálních. Mutanti. Víš ty vůbec, co jsou to mutanti?«

»Vím,« řekl Maxim. »Háček je ovšem v tom, jak daleko může taková mutace dojít.«

Chvilí všichni mlčeli a uvažovali. První se ozval Zef. »No, radši toho necháme, když jseš takovej vzdělanej. Vstávej!« Zvedl se. »Moc práce už nám nezbejvá, ale času taky ne. A žrát se nám chce všem...,« mrkl na Maxima. »Přímo patologicky. Víš, co je to patologicky?«

Měli vyčistit ještě jihozápadní sektor čtverce, ale už se do toho nepustili. Před lety tu nejspíš došlo k obrovskému výbuchu. Ze starého lesa zbyly jen poloshnilé zpěrážené kmeny a ožehlý pařezy, uříznuté jako břitvou, a z té spouště už se zvedalo husté mláží. Půda byla zčernalá, zuhelnatělá a prošpikovaná rozdrčenou rzí. Po takovém výbuchu nemohlo z případné techniky zůstat nic a Maxim už tušil, že Zef je sem vede kvůli něčemu jinému než kvůli práci. Z křoví jim naproti vylezl zarostlý človíček v umolousané trestanecké hazuce. Maxim ho poznal - byl to první domorodec, kterého na obydleném ostrově spatřil, starý Zefův kolega, nádoba kosmického žalu.

»Počkejte,« řekl Kňour, »já s ním promluvim.«

Maximovi Zef přikázal, aby se posadil tam, kde zrovna stojí, sám si sedl taky a začal se přezouvat, pískaje si do vousů kriminálnícký cajdák. Jsem kluk jak buk, co ho zná celá periférie. Kňour přistoupil k nádobě žalu, oba se vzdálili někam do mláží a něco si tam šeptali. Maxim je slyšel výborně, ale ničemu nerozuměl, protože mluvili nějakým žargonem, z něhož pochopil jen několikrát vyslovené slovo pošta. Brzy přestal poslouchat. Cítil se utahaný a špinavý. Dnes měl za sebou příliš mnoho nesmyslné práce, příliš mnoho nesmyslného nervového vypětí, příliš dlouho dnes vdechoval kdejaký neřád a nacytal příliš mnoho rentgenů. A za celý ten den neudělal nic opravdového, užitečného, a neměl nejmenší chuť vracet se zpátky na barák.

Pak nádoba žalu zmizela, Kňour se vrátil, posadil se před Maxima na pařez a řekl:

»A teď bychom si promluvíli.«

»Všechno v pořádku?« zeptal se Zef.

»Ano,« odpověděl Kňour.

»Dyť jsem ti to říkal,« zahučel spokojeně Zef, prohlízející si proti světlu děravou podrážku. »Já mám na takový fešáky čuch.«

»Tak mě poslouchajte, Maku,« pokračoval Kňour. »Prověřili jsme si vás natolik, nakolik nám to naše současné postavení dovoluje. Generál za vás ručí. Ode dneška budete podřízen osobně mně.«

»Velice mě těší,« opáčil Maxim potměšile. Nejráději by ještě podotkl: Jenomže mně se za vás žádný Generál nezaručoval, ale potom jen dodal: »Poslouchám vás.«

»Generál nám sdělil, že se nebojíte radiace ani zářičů. Je to pravda?«

»Ano.«

»Takže vy jste schopni kdykoli přeplavat Modrého Hada a nic se vám nestane?«

»Už jsem vám říkal, že odsud mohu utéct, kdykoli se mi zamane.«

»My ovšem nepotřebujeme, abyste uprchl... Pokud tomu dobře rozumím, nepředstavují pro vás nebezpečí ani hlídkové vozy.«

»Pokud máte na mysli mobilní zářiče, je to tak.«

»Výborně,« uzavřel Kňour. »A tím je dána vaše úloha pro nejbližší období. Budete spojka. Na můj rozkaz přeplavete řeku a pošlete z nejbližší pošty telegramy, které vám nadiktují. Rozumíte?«

»Tomu bych rozuměl,« odtušil pomalu Maxim. »Ale nerozumím jiné věci...«

Kňour na něj hleděl bez jediného mžiknutí oka - suchý, šlachovitý, zmrzačený stařec, chladný a nelítostný bojovník, bojovník od plenek, hrůzný a úctu vzbuzující plod světa, v němž se hodnota lidského života rovná nule, muž, který nezná nic než boj a který vše s výjimkou boje zavrhuje - a v jeho přimhouřených, pátravých očích Maxim jako v knize četl svůj osud na několik příštích let.

»A čemu?« zeptal se Kňour.

»Domluvme se rovnou,« navrhl Maxim nesmlouvavě, »Já už nehodlám pracovat naslepo. Rozhodně se nechystám zabývat se věcmi, které jsou podle mého názoru hloupé a zbytečné.«

»Například?« zajímalo Kňoura.

»Velmi dobře chápu, co je to disciplína, a stejně dobře vím, že bez disciplíny nemá naše práce žádnou cenu. Domnívám se však, že disciplína musí být moudrá a podřízený musí mít jistotu, že rozkaz je rozumný. Vy jste mi přikázal, abych dělal spojku. Já jsem ochoten tu spojku dělat, i když bych byl schopn větší věcí, ale pokud je to zapotřebí, mohu být spojka. Musím však mít záruku, že telegramy, které posílám, neznamenají marnou smrt pro beztak nešťastné a zoufalé lidi...«

Zefova brada se znovu bojovně natrčila, ale Kňour i Maxim ho oba stejným gestem přinutili mlčet.

»Dostal jsem rozkaz zničit věž,« pokračoval Maxim. »Nikdo mi nevysvětlil, jaký to má smysl. Mně osobně bylo jasné, že je to praštěný a životu nebezpečný nápad, ale rozkaz jsem splnil. Ztratil jsem tam tři přátele a nakonec se ukázalo, že to byla past státní prokuratury. A já jsem si řekl dost! Víc už nejsem ochoten útočit na věže. A co víc, jsem tvrdě odhodlán všemožně bránit operacím tohoto druhu...«

»Tak jseš blbec,« neudržel se Zef. »Ty smrkáči!«

»Proč?« zeptal se Maxim.

»Nechte toho, Zefe!« okřikl vousáče Kňour, který po celou tu dobu z Maxima nespustil oka. »Jinak řečeno - vy chcete znát všechny plány našeho štábu, Maku, je to tak?«

»Ano,« potvrdil Maxim. »Už nechci pracovat naslepo.«

»Ty jseš ale drzej spratek!« zvolal Zef, »Já nemám slov, jaké ty jseš drzej spratek...! Poslouchej, Kňoure, ale mně se ten kluk líbí. Kdepak, na ty já mám voko...«

»Žádáte příliš velkou důvěru,« utrousil Kňour chladně. »Takovou důvěru si člověk musí zasloužit.«

»A v zájmu toho kácet pitomé věže?« zeptal se vyzývavě Maxim. »Je pravda, že ve vaší ilegální organizaci působím teprve několik měsíců, ale po celou tu dobu slyším pořád jedno a totéž - věže, věže, věže... Já nechci bourat věže, to nemá cenu! Chci bojovat proti tyranii, proti hladu, proti chaosu, korupci, lži... Mně samo sebou nemusí nikdo vysvětlovat, že věže vás deptají a ničí... Ale vy dokonce i proti těm věžím postupujete nějak připitoměle. I každému z vás snad je naprosto jasné, že věže jsou retranslační, což znamená, že musíme udeřit přímo na Centrum, a ne se párat s každou věží zvlášť...«

Kňour i Zef promluvili jeden přes druhého:

»Kdo vám řekl o Centru?« zeptal se Kňour.

»A kde ho chceš hledat, to Centrum?« zeptal se Zef.

»Že podobná soustava musí někde mít své srdce, to chápe i nepřilíš vzdělaný inženýr,« prohodil Maxim pohrdavě. »A jak ho najít, to by měl být úkol, jemuž bychom se v současné době měli věnovat. Ne běhat proti kulometům a tahat lidi na smrt, ale pátrat po Centru...«

»Tak za prvé - tohle všechno víme i bez tebe,« přerušil ho zuřivě Zef, ve kterém už všechno vřelo. »A za druhý, massarakš, nikdo nezahynul zbytečně. Každý nepřilíš vzdělaný inženýr musí taky vědět, ty smrkáči usmrkaná, že když zničíte několik věží, narušíme celistvost soustavy přenosů a můžeme osvobodit celou oblast! Na to se ovšem musej ničit věže. A my se to učíme - massarakš! Chápeš to, nebo ne? A jestli ještě jednou řekneš, že naši kluci padli zbytečně...«

»Počkejte,« přerušil ho Maxim, »a dejte ty ruce pryč. Osvobodit oblast. No dobrá, a co pak...?«

»To si klidně přijde nějaký smrkáč a začne nám vykládat, že chcípeme zbytečně!« zuřil Zef.

»A co dál?« opakoval důrazně Maxim. »Legionáři přivezou mobilní zářiče a je s vámi konec.«

»Starou belu!« odsekl Zef. »Za tu dobu obyvatelstvo oblasti přejde na naši stranu a pro legionáře nebude tak snadný se tam nacpat. Jedna věc je desítka takzvaných degenerátů, a jiná věc deset nebo sto tisíc rozzuřenejch...«

»Zefe, Zefe!« snažil se Kňour mírnit rozčileného přítele.

Zef jen netrpělivě mávl rukou.

»Statisíce rozzuřenejch lidí z měst, farmářů a možná i vojáků, kteří pochopili a na celý život už si budou pamatovat, že je někdo nestydatě voblbuje...«

Kňour beznadějně zakroutil hlavou a odvrátil se.

»Počkat, počkat,« nedal se Maxim. »Co to říkáte? A proč by to najednou měli pochopit? Ti vás přece rozsápol na kousky. Všichni v zemi mají za to, že je to protibalistická ochrana...«

»A co si myslíš ty, že to je?« zeptal se Zef a upřel na Maxima pichlavý kukuč.

»Já to přece vím,« řekl Maxim. »Už mi to vyprávěli...«

»A kdo?«

»Doktor... a Generál... Proč - to je to snad takové tajemství?«

»Copak toho ještě nebylo dost?« zeptal se tiše Kňour.

»A proč by toho mělo být dost?« namítl Zef stejně tiše a nějak nezvykle inteligentně. »Proč by toho vlastně mělo být dost! Ty přece víš, co si o tom myslím. Víš, proč tu sedím a proč tu zůstanu sedět až do konce života. A já zase vím, co si o tom myslíš ty. Tak proč by to mělo stačit? My oba jsme toho názoru, že by se to mělo volat po náměstích a křižovatkách, a když konečně dojde na věc, najednou se rozpomeneme na disciplínu a začínáme poslušně tancovat podle píšťalky všech těch vůdců, liberálů a osvětářů... Jenže teď před námi stojí tenhle chlapec. Neříkej mi, že nechápeš, jaký je. Copak ani takový člověk nemá právo vědět, o co jde?«

»Možná že právě takový by to opravdu vědět neměli,« poznamenal stále stejně tiše Kňour.

Maxim nechápavě koukal z jednoho na druhého. Najednou se sami sobě vůbec nepodobali, nějak pohasli a z Kňoura jako by tiše vyprchala ona ocelová tuhost, na níž už si vylámalo zuby tolik prokuratur a polních soudů, kdežto ze Zefa se vytratila jeho bujará, poněkud vulgární žovialita, kterou nahradil stesk, jakési skryté zoufalství, pocit křivdy a pokory... Jako by si oba najednou vzpomněli na něco, co správně měli zapomenout, a taky se o to poctivě snažili.

»Já mu to řeknu,« neptal se Zef na Kňourovo dovolení a dal najevo, že se o tom ani radit nehodlá. Prostě to oznámil.

Kňour se neozval a Zef spustil.

To, co říkal, bylo obludné. Bylo to obludné už samo o sobě, a zároveň to bylo obludné proto, že to neponechávalo žádný prostor pro pochyby. Po celou tu dobu, co Zef mluvil - tlumeně, klidně, čistým jazykem vzdělaného člověka, se zdvořilými odmlkami, když se stručnou vsuvkou přispěchal Kňour - se Maxim pokoušel v tomto novém uspořádání světa najít alespoň nějakou mezírku, ale všechno jeho úsilí bylo marné. Nabízený obraz byl přehledný, v podstatě primitivní a beznadějně logický; vysvětloval Maximovi všechna zatím známá fakta a z těch několika doposud mlhavých míst v jeho vědomostech nezůstávalo nevysvětleno ani jediné. Byl to největší a nejstrašnější z objevů, které Maxim na obydlém ostrově učinil.

Záření vysílané z věží nebylo určeno degenerátům. Působilo na nervovou soustavu každé lidské bytosti na této planetě. Fyziologický mechanismus působení nebyl znám, ale jeho podstata spočívala v tom, že mozek ozářeného ztrácel schopnost kritické analýzy reality. Člověk myslící se proměňoval v člověka věřícího, a věřícího zběsile, fanaticky, navzdory do očí bijící skutečnosti. Každému, kdo se pohyboval v ozářené oblasti, se těmi nejprimitivnějšími metodami dalo vnuknout prakticky cokoli a ozářený takové vnuknutí chápal jako jedinou, světlou pravdu, pro kterou byl ochoten žít, trpět i zemřít.

A pole působilo neustále. Nenápadné, všudypřítomné a všeprosakující. Nepřetržitě ho vytvářela gigantická síť věží, které pokryly celou zemi. Jako olbřímí vysavač vytahovaly z desetimilionů mozků jakoukoli pochybnost o slovech a činech Ohňostrůjce. Ohňostrůjci usměrňovali vůli a energii milionových mas, kam uznali za vhodné. Vnucovali celému národu zavrženímhodné ideje násilí a agrese; mohli milióny mužů poslat proti dělům a kulometům; dokázali by ty milióny přinutit ve jménu čehokoli zabít se navzájem; mohli by dokonce, kdyby je popadl takový rozmar, vyvolat masovou epidemii sebevražd... Mohli všechno.

A dvakrát denně v deset ráno a v deset večer rozjeli svůj mamutí mozkový vysavač na plný výkon a lidé na půl hodiny dočista přestávali být lidmi. Všechno napětí, které se v podvědomí hromadilo díky fatálnímu nesouladu mezi nanucenou vizí a realitou, se uvolňovalo v záchvatech blouznivého entuziasmu, v nadšené extázi patolizalství. Takové paprskové úderý nadobro potlačovaly přirozené instinkty a nahrazovaly je obludným komplexem uctívání a pocitu nikdy nekončících povinností vůči Ohňostrůjcem. V tomto stavu ozářený cele ztrácel schopnost uvažovat a fungoval jako robot, který dostal pokyn.

Nebezpečím pro Ohňostrůjce byli jen lidé, kteří vzhledem k jistým fyziologickým zvláštnostem svého organismu na záření nereagovali. Říkalo se jim degeneráti. Stálé pole na ně nepůsobilo vůbec a intenzivní záření vyvolávalo v jejich případě jen nesnesitelné bolesti. Degenerátů bylo poměrně málo, zhruba jedno procento populace, ale byly to jediné bdící bytosti v tomto království náměsíčníků. Jen oni si uchováli schopnost střízlivě hodnotit situaci a chápat svět tak, jak skutečně existuje, působit na něj, měnit ho a řídit. A nejodpornější na tom všem bylo to, že právě oni dodávali společnosti vládnoucí elitu, které se říkalo Ohňostrůjci. Všichni Ohňostrůjci byli degeneráti, avšak zdaleka ne všichni degeneráti patřili k Ohňostrůjcům. Ti, co se mezi elitu nedokázali dostat nebo se mezi ni dostat nechtěli, případně ani netušili, že taková elita existuje, byli prohlášeni za nepřitele militantního státu a podle toho se s nimi taky zacházelo. Maxim pociťoval takové zoufalství, jako by najednou zjistil, že jeho obydlý ostrov není obydlý lidmi, ale loutkami. Obrovský aparát hitlerovské propagandy byl ve srovnání se soustavou zářičů dětskou hračkou. Rozhlasový přijímač nemusíte zapínat, Goebelsovy řeči a jim podobné nemusíte poslouchat, noviny se dají nečíst. Ale zbavit se paprskového pole možné není. V dějinách pozemské civilizace nikdy nic podobného neexistovalo. Doufat tu nebylo v co. Zefův plán na obsazení některé z významnějších oblastí vypadal jako nejapné dobrodružství. Měli co do činění s obřímašinerií, příliš triviální na to, aby se někam vyvíjela, a příliš gigantickou na to, aby opravňovala k naději, že by

mohla být rozvrácena nějakou nevelkou, třebaže dobře organizovanou silou. V zemi nebylo síly schopné osvobodit velký národ, který neměl ani ponětí o tom, že je nesvobodný a že, jak se trefně vyjádřil Kňour, vykolejil z trati dějin. Zevnitř se tento stroj zdál nezranitelný. Vůči jakýmkoli drobným poruchám byl imunní - při částečné destrukci se okamžitě obnovoval. Na každé vnější podráždění reagoval okamžitě a jednoznačně, aniž by se staral o osudy svých jednotlivých komponentů. Jedinou šanci skýtala představa, že tento aparát musí mít své Centrum, řídicí středisko, mozek. Takové Centrum by se teoreticky dalo zničit - stroj by strnul ve vratké rovnováze a nadešel by tak okamžik, kdy by bylo možno pokusit se přesunout ho do jiných kolejí, zpět na magistrálu historie. Jenže dislokace Centra byla tím největším tajemstvím, a pak, kdo by ho vůbec ničil? To není jako útok na věž. V tomto případě jde o operaci, která by si vyžadovala obrovské prostředky a především armádu lidí, kteří jsou uchráněni zhoubného účinku záření. Potřebovali by tedy lidi imunní vůči záření nebo jednoduché, snadno přístupné ochranné prostředky. Nic takového však nebylo ani ve výhledu. Několik stovek tisíc degenerátů nemělo jednotnou organizaci, režim je rafinovaně rozdělil a pronásledoval, mnozí vůbec patřili ke kategorii takzvaných legálů, ale i kdyby se podařilo tyhle lidi sjednotit v malou armádu a vyzbrojit, Ohňostrůjci by proti ní prostě vyslali mobilní zářiče a zničili by ji...

Zef už dávno mlčel a Maxim dosud zadumaně seděl a dloubal se proutkem v černé hlině. Zef si odkašlal a rozpačitě hlesl:

»Taktak, kamaráde. Takhle to ve skutečnosti vypadá...«

Zřejmě už si v té chvíli vyčítal, že Maximovi všechno vyklopil.

»A v co tedy doufáte?« zmohl se konečně na otázku Maxim.

Zef s Kňourem mlčeli. Maxim zvedl hlavu, spatřil jejich obličej a zamumlal:

»Promiňte... Já... To je... Promiňte...«

»Musíme bojovat,« pronesl nevzrušeně Kňour. »Bojujeme a budeme bojovat. Zef vás seznámil s jednou ze strategických linií štábu. Existují i další, z hlediska případné kritiky stejně zranitelné a v praxi ani jednou nevyzkoušené... Pochopte, že všechno se teprve rodí. Zralá teorie boje nemůže vzniknout na prázdném místě, jen tak, z ničeho...«

»Řekněte mi,« pronesl pomalu Maxim, »to vaše záření... působí stejně na všechny národy vašeho světa?«

Kňour se Zefem se po sobě podívali.

»Nerozumím,« řekl Kňour.

»Mám na mysli tohle. Je tu někde nějaký národ, ve kterém by se našlo alespoň několik takových jedinců jako já?«

»Sotva,« zapochyboval Zef. »Jedině snad mezi těma..., mutantama. Massarakš! Massarakš, snad se neurazíš, Maku, ale ty jseš přece jasnej mutant... Šťastná mutace, šance tak jedna ku miliónu...«

»Já se neurážím,« ujistil ho Maxim. »Takže mutanti... Ti jsou tam dál, v lesích?«

»Ano,« řekl Zef a zkoumavě si Maxima změřil.

»A co tam vlastně je?«

»Les a dál poušť...,« odpověděl Kňour.

»A mutanti?«

»Ano. Polozvířata... Šílení divoši... Poslyšte, Maku, nechte toho...«

»Viděl jste je někdy?«

»Jen mrtvé,« řekl Kňour. »Někdy je chytají po lesích a věší před baráky, pro povzbuzení...«

»A za co?«

»Za krk!« vyštěkl Zef. »Vrtáku! To je dobytek! Jsou nevléčitelný, horší než lesní šelmy! Já už jich viděl, kdežto ty nemáš představu...«

»Tak proč tam k nim budují trasy věží?« zeptal se Maxim. »Že by si je chtěli ochočit?«

»Neblázněte, Maku,« začal ho znovu zrazovat Kňour. »Je to beznadějně. Nenávidí nás... Ačkoli dělejte, jak rozumíte. My nikoho nedržíme...«

Nastalo ticho. Pak se v dálce za jejich zády ozval kovový rachot a ryk. Zef se nadvzdil.

»Balista...,« poznamenal zamyšleně. »Že bych ji šel zabít...? Není to daleko, osumnáctej čtverec... Ale ne, necháme to na zejtra...«

Maxim se náhle rozhodl:

»Já se na to podívám. Běžte, dohoním vás...«

Zef po něm přešel pochybovačným pohledem.

»A dokážeš to? Abys tam nezařval...«

»Opravdu, Maku, rozmyslete si to dobře,« přidal se Kňour.

Zef, který ho dosud pozorně sledoval, se najednou lišácky zazubil.

»Jo tak, na tohle ty potřebuješ tank! Mazanej kluk. Ale mě neovlaďneš. No dobře, běž, večer ti schovám. A až se z toho vzpomatuješ, tak se vrať... Uvědom si, že hodně samochodek je zaminovanejch, hrabej se v tom opatrně... Jdem, Kňoure, dožene nás...«

Kňour chtěl říct ještě něco, ale Maxim už se zvedl a vyrazil k průseku. Řeči ho nezajímaly. Rychle kráčel s granátometem v podpaždí a ani jednou se neotočil. Teď, když se rozhodl, se mu značně ulevilo, protože to, co ho čekalo, záviselo jen na jeho schopnostech a šikovnosti.

Kapitola čtrnáctá

Časně ráno Maxim se samohybnou balistou opatrně vyjel na silnici a zabočil směrem k jihu. Mohl hned vyrazit, ale vysoukal se od ovládacího panelu, seskočil na popraskaný beton, posadil se na okraj příkopu a utíral si zašpiněné ruce o trávu. Zrezivělý kolos s ostrou špicí rakety zabodnutou do kalného nebe mu mírumilovně broukal za zády. Pracoval celou noc, ale unavený se necítil. Zdejší výrobky se vyznačovaly pevností a důkladností a stroj byl v celkem slušném

stavu. Žádné miny samozřejmě neobjevil, zatímco ruční ovládání vozidlo mělo. Pokud někdo v takovém tanku dokázal vyvolat výbuch, muselo se to stát jedinež díky silně opotřeбенému kotli nebo naprosté technické ignoranci vetřelce. Kotel sice dával sotva dvacet procent někdejšího výkonu a podvozek byl pořádně omletý, ale Maximovi to bohatě stačilo - ještě včera v něco podobného ani nedoufal.

Kolem šesté hodiny ranní už se docela rozednilo. Touhle dobou trestance obvykle vyháněli na nástupiště, rovnali je do kostkovaných řad, narychlo je krmili a hnali do práce. Maximovy nepřítomnosti už si samozřejmě někdo povšiml, a bylo docela dobře možné, že už figuruje mezi utečenci, a je tedy odsouzen, ale stejně dobře se mohlo stát, že Zef si vymyslel nějaké vysvětlení - Mak si podvrtl nohu, je raněn nebo bůhvíco ještě.

Les utichl. »Psi«, kteří kolem pokřikovali celou noc, se uchlácholili a s největší pravděpodobností se stáhli do podzemí, tam si mnuli tlapky a chichotali se, jak včera ty dvounožce vyděsili... Psům se taky bude třeba řádně podívat na zoubek, ale teď je musí nechat tady, v týlu svého postupu. Zajímavé by bylo, jestli na záření nějak reagují oni. Zvláštní bytosti... Zatímco se v noci hrabal v balistě, dva celou tu dobu trčeli ve křoví a napjatě ho sledovali; potom přišel třetí a ten dokonce vylezl na strom, aby líp viděl. Maxim se vysunul z motorového prostoru, zamával mu a jen tak z rozvornosti reprodukoval, jak nejlépe uměl, ono čtyřslabičné slovo, které včera skandoval psí sbor. Ten na stromě se strašně rozcítil, zablyskal očima, naježil srst po celém těle a zasypal Maxima nesrozumitelnými hrdelními nadávkami. Dva v křoví byli patrně natolik šokováni, že okamžitě odešli a už se nevrátili. Tvor na stromě však ještě dlouho neslezl a pořád se nemohl uklidnit: syčel, prskal, předstíral útoky a cenil řídké bílé tesáky. Odtáhl až k ránu, když pochopil, že Maxim se nechystá podstoupit s ním čestný boj... Sotva budou inteligentní v našem slova smyslu, ale bytosti jsou to zajímavé a nejspíš tvoří sílu do jisté míry organizovanou, když dokázali vypudit z Pevnosti vojenskou posádku v čele s princem-vévodou... Jak málo je tu k dispozici spolehlivých informací, samé fámy... Ted' se tak moc umýt, je umazaný od rzi a k tomu má kůži popálenou radiací, protože kotel špatně těsní. Pokud Zef a jednoruký budou souhlasit a pojedou s ním, musí otrhat pancíře z boků a kotel třemi čtyřmi deskami zarážkovat.

Daleko v lese něco buchlo a rozhrnulo to ozvěnu do všech stran: na smrt odsouzení ženisté zahájili nový pracovní den. Taková zhovadilost, zhovadilost... Znovu to buchlo a zaklapal kulomet. Klapal dlouho, než utichl. Udělalo se docela světlo, den sliboval pěkné počasí, nebe bez mráčku svítilo jako čerstvé mléko. Beton na silnici se leskl rosou, ale kolem tanku všechna vláha zmizela - z pancířů sálal nezdravý žár.

Ale to už zeza keřů útočících na silnici vystoupil Zef s Kňourem, spatřili tank a přidali do kroku. Maxim vstal a šel jim naproti.

»Živej!« zvolal Zef místo pozdravu. »To jsem si moh' myslet. Jedině že kašičku jsem už to..., brácho, stejně ji nebylo v čem nést. Ale chleba jsem pro tebe vzal, jen se pěkně nacpi.«

»Díky,« řekl Maxim a chopil se krajíce.

Kňour se opíral o minohledačku a pozoroval ho.

»Nacpi se a pryč,« pokračoval Zef. »Přijeli si pro tebe, bráško.«

»Kdo?« zeptal se Maxim a přestal žvýkat.

»To víš, nám se nezahlásil,« pokrčil rameny Zef. »Nějaký panák s knoflíkama vod hlavy až k patě. Řval na celej les, proč tam jako nejseš, a mě div nezastřelil... A já akorát valím bulvy a hlásím: tak a tak, zahynul na minovém poli, tělo nenalezeno...«

Obešel tank kolem dokola, řekl »Pěknej ksindl!« posadil se k příkopu a začal si stáčet cigaretu.

»To je zvláštní,« zabručel Maxim a roztržitě se zakousl do krajíce. »Proč? Kvůli nějakému dodatečnému šetření?«

»A nebyl to Fank?« zeptal se tiše Kňour.

»Fank?« zvedl hlavu Maxim. »Střední postavy, hranatá tvář, suchá kůže, která se místy odlupuje...«

»Ale kdež!« mávl rukou Zef. »Takový hrombidlo, samý vimrle, a blbej jak štoudev - typická Legie.«

»Tak to nebyl Fank,« uklidnil se Maxim.

»A nemohl přijet na Fankův rozkaz?« nedal si pokoj Kňour.

Maxim pokrčil rameny a vstřčil do úst poslední kůrku.

»Těžko říct,« řekl. »Nejdřív jsem si myslel, že Fank má něco společného s ilegálním hnutím, ale teď nevím, jak se na to vlastně dívat...«

»V takovém případě by opravdu bylo nejlepší odjet,« pronesl zamyšleně Kňour. »I když upřímně řečeno nevím, co je horší - zda mutanti, nebo tenhle četnický ofícír...«

»Ale tak jo, ať jede,« řekl Zef. »Spojku ti stejně dělat nebude, kdežto takhle alespoň vopatří nějaký informace..., pokud to přežije.«

»Vy se mnou samozřejmě nepojedete,« konstatoval Maxim oznamovacím tónem.

Kňour zakroutil hlavou.

»Ne. Zlomte vaz.«

»A ty rakety se zbav,« poradil mu Zef. »Jinak vyletiš do vzduchu i s ní... A eště něco. Čekaj tě dvě hlídky. Projedeš je snadno, ale nesmíš zastavit. Jsou votočený na jih. Dál to ovšem bude horší. Příšerná radiace, žrát tam není co, samý mutanti a vo kus dál jen poušť bez jediný kapky vody.«

»Díky,« řekl Maxim. »A na shledanou.«

Vyskočil na pás, otevřel poklop a vlezl do horkého šera. Už položil ruce na páky, když si vzpomněl, že zbyla ještě jedna nezodpovězená otázka. Vysunul se ven.

»Jednu věc nechápu,« řekl. »Proč se skutečně poslání věží před řadovými ilegálními pracovníky tají?«

Zef se zachmuřil a odplivl si, kdežto Kňour rovnou smutně odpověděl:

»Protože většina členů štábu doufá, že jednou se chopí moci a věží plně využije, jenže pro jiné cíle.«

»Pro jaké jiné?« zeptal se zachmuřeně Maxim.

Několik vteřin si hleděli do očí. Zef se odvrátil a soustředěně jazykem zalepoval cigaretu. Pak Maxim řekl:

»Přeju vám, abyste to přežili,« a vrátil se k pákám.

Tank zahřmotil, zaskřípěl a zakřoupal pásy a pohnul se kupředu.

Řídil se velice nepohodlně. Sedadlo pro řidiče tu nebylo a otep větví a trávy, kterou si sem Maxim hodil v noci, se rychle rozlezla po podlaze. Výhled byl prabidný, pořádně se rozjet se mu taky nedařilo - jakmile dosáhl rychlosti kolem třicítiky, začalo to v motoru rachotit, hltil se a odněkud stoupal pach spáleného oleje. Pravda, průchodnost tohoto atomového obra byla ještě pořád výtečná. Valil se cesta necesta, křoviny a mělčí strouhy neregistroval vůbec, padlé kmeny rozemílal napadrt', mladé stromky, které už stačily prorůst zvětřalým betonem, lehce mačkal pod sebe a hluboké jámy zaplavené černou vodou prolézal s málem spokojeným pofrkáváním. V předem stanoveném směru se držel báječně, vychýlit ho z něj bylo téměř nad lidské síly.

Protože zatím ujížděl po poměrně rovné silnici a v kabině byla špína a nesnesitelné dusno, Maxim zajistil ruční akcelérátor, vylezl ven a pohodlně se uvelebil na poklopu pod mřížovaným lůžkem rakety. Tank dusal stále vpřed, jako by to byl jeho starý, původní kurs, stanovený programem. Byl v tom kus přihlouplé samolibosti a Maxim, který měl stroje rád, ho dokonce, poplácal po pancíři, aby mu tak vyjádřil svou vděčnost.

Tohle se Maximovi zamlouvalo. Vpravo i vlevo se dozadu plazil les. Motor rovnoměrně bublal, radiace se mimo kabinu téměř neprojevovala, větřík byl relativně čistý a příjemně ochlazoval rozpálenou kůži. Maxim zvedl hlavu a pohlédl na pohupující se nos rakety. Nejspíš se jí opravdu bude muset zbavit. Je to nadbytečné břemeno. Vybuchnout už nemůže, je dávno provlhlá, to si zjistil už v noci, ale váží dobrých deset tun - tak nač vláčet takovou tíhu? Tank se plazil kupředu a Maxim zatím vlezl do rampy a hledal jistící mechanismus. Nakonec ho našel, ale všechno bylo strašně zrezlé, takže otevřít zámky dalo pořádnou práci. Zatímco se s tím piplal, tank v zatačkách dvakrát sjel do lesa a se vzteklym řevem se zakusoval do vzrostlých stromů. Maxim v takových případech rychle spěchal k pákám, uklidňoval toho kovového trouba a vyváděl ho zpátky na silnici. Když zámky rakety konečně dokázal odjistit, raketa ztěžka nadskočila, zuchla na beton a nemotorně se skutálela do příkopu. Tank sebou trhl a vyrazil hbitěji, ale to už Maxim zahlédl první strážní stanoviště. Na okraji lesa stály dva stany a skříňový vůz, vedle kouřila polní kuchyně. Dva polonázi legionáři se myli, jeden druhému poléval záda z polní láhve. Uprostřed silnice stál strážný v černé pláštěnce a překvapeně si tank prohlížel. Vpravo od silnice trčely dva sloupky spojené nahoře podélným břevnem a z toho břevna něco viselo, něco dlouhého a bílého, co se téměř dotýkalo země. Maxim slezl zpátky do kabiny, aby nebylo vidět jeho kostkované hadry, a vystrčil jen hlavu. Ztumpachovělý strážný uhnul ke krajnici a zmateně mrskl očima ke skříňovému vozu. Polonázi legionáři se přestali mýt a taky na tank vyvalili oči. Rachot pásů vylákal ze skříňové nástavby a ze stanů několik dalších lidí, jeden z nich na sobě měl důstojnické šňůry. Všichni budili dojem, že se upřímně diví, ale nezdálo se, že by je železná obluda vyvedla z míry. Důstojník na tank ukázal a něco řekl; všichni se zasmáli.

Když Maxim dojel na úroveň strážného, strážný na něj něco volal, snaže se překřičet řev motoru, a Maxim na něj zařval: »Všechno v pořádku, stůj, kde stojíš...!«

Strážný určitě taky nic neslyšel, ale v jeho tváři se rozhostila spokojenost. Tank propustil a zaujal původní pózu. Bylo zřejmé, že tady to dopadlo dobře.

Maxim otočil hlavu a zblízka se podíval, co to tak zplihle visí z břevna. Vydržel to jen vteřinu, pak zamhouřil oči a zmateně se chytil pák, přestože tank se spolehlivě šinul po silnici. Neměl jsem tam koukat, pomyslel si. To mi snad čert nakukal, abych se tam díval, měl jsem si prostě jet a nic bych neviděl... Přinutil se oči otevřít. Ne, řekl si, musím se dívat. Musím si zvykat. Musím všechno vědět. Odvracet se nemá smysl. A já nemám právo se odvracet, když už jsem se do toho jednou pustil. Nejspíš to byl mutant, člověka by smrt takhle nezohavila. To život znetvořuje. Znetvoří i mě, před tím nikam neuteču, a neměl bych se tomu protivit. Třeba mám před sebou ještě stovky kilometrů silnic vroubených šibenicemi...

Když se znovu vysunul z průlezu a ohlédl se, už strážní stanoviště neviděl - ani stanoviště, ani osamělou šibenici při cestě. Teď tak mít příležitost podívat se domů... Prostě jet, jet, a na konci aby byl domov, maminka, otec, kamarádi... Dojet tam, probudit se, umýt a vyprávět jim strašný sen o obydleném ostrově... Pokusil se představit si Zemi, ale nic z toho nebylo, jen si v duchu z ničeho nic řekl, jak je zvláštní, že někde existují čistá a veselá města, mnoho dobrých a moudrých lidí, kteří si všichni navzájem důvěřují... Pořád ses sháněl po pořádné práci, pomyslel si, tak ji konečně máš - je to těžká práce, špinavá práce, ale sotva bys někde jinde narazil na jinou stejně důležitou...

Před ním se na silnici vynořil nějaký mechanismus, který se pomalu plazil stejným směrem - na jih. Byl to malý pásový traktor s přívěsem, na němž trůnila kovová příhradová konstrukce. V otevřené kabině sedel muž v kostkované blůze a kouřil dýmku; nezúčastněně pohlédl na tank i na Maxima a zase se tupě zadíval před sebe. Co je tohle za konstrukci? lámal si hlavu Maxim. Obrisy jsou nějak povědomé... A pak náhle pochopil, že je to díl věže. Měl bych to srazit do příkopu, napadlo ho, a dvakrát se po tom projet sem a tam... Ohlédl se a výraz v jeho tváři se traktoristovi zřejmě nezamlouval - prudce zabrzdl a jednou nohou stoupl na pás, jako by chtěl seskočit. Maxim se kvapně odvrátil.

Asi po deseti minutách uviděl druhé strážní stanoviště. Byla to poslední předsunutá hlídka obrovské armády kostkovaných otroků, ostatně možná žádných otroků, ale těch nejsvobodnějších lidí v zemi - dva provizorní domky s lesklými plechovými střechami, nízký umělý pahorek, na něm šedivý, při zemi rozplácly bunkr s černými štěrbinami střílen. Nad bunkrem už se zvedaly první díly budované věže a kolem kopečku stály autojeřáby, traktory a bez ladu a skladu se povalovalo kovové harampádi. Les na několik set metrů po obou stranách silnice stavbě nadobro podlehl a na otevřené pláni se v zemi tu a tam hrabaly osamělé postavičky v kostkovaných oděvech. Za domky se vynořil dlouhý přízemní barák. Před barákem na šňůře schly šedivé hadry. O kousek dál, těsně při silnici, se tyčila dřevěná strážní věž s plošinou, po níž se kolem těžkého kulometu na třínožce sem a tam procházel strážný v šedivé uniformě a masivní přílbě. Pod věží se houfovali další vojáci - budili dojem lidí zničených komáry a nudou. Všichni kouřili. Tak tudy taky projedu bez problémů, řekl si Maxim, tady je konec světa a všichni na všechno kašlou. Opak byl

pravdou. Vojáci přestali zahánět komáry a soustředili se na tank. Pak si jeden hubeňour, který byl Maximovi nápadně povědomý, posunul přílbu do čela, postavil se doprostřed vozovky a zdvihl paži. Tos neměl, pomyslí si Maxim litostivě, je to marné. Rozhodl jsem se, že tudy projedu, a v tom mi nikdo nezabrání... Sklouzl dolů k pákám, uhnízdil se co nejstabilněji a přesunul ruční akcelerační páku až dolů. Voják stál na silnici dál... Až se motor rozežve naplno, ten blázen uskočí... A když ne, rozhodl se s nenadálou krutostí, tak je mi líto..., válka je válka... A vtom vojáka poznal. Byl to Gaj - pohublý, přepadlý, zdrchaný, zarostlý hustým strništěm, v pytlavé vojenské kombinéze.

»Gaji...,« zamumlal Maxim. »Kamaráde... Co já si jen...«

Sundal ruku z plynu, sešlápl spojku, tank zpomalil a za okamžik už stál. Gaj nechal paži klesnout a pomalu zamířil ke stroji. Maxim se radostí neudržel a nahlas se zasmál. Všechno probíhalo nad očekávání příznivě. Znovu sešlápl spojku a připravil se.

»Hej!« zavolal Gaj velitelsky a zabušil pažbou do pancíře. »Co jseš zač?«

Maxim mlčel a uculoval se.

»Je tam někdo?« do Gajova hlasu se vloudil jistý zmatek.

Pak jeho okované podpatky zarachotily po pancíři, otevřel se levý poklop a Gaj seskočil dovnitř. Když spatřil Maxima, nechápavě otevřel ústa, ale to už ho Maxim popadl za kombinézu, strhl ho k sobě, svalil na větve pod nohama a přimáčkl přítele k podlaze... Tank se úděsně rozeřval a utrhl se z místa. Gaj sebou škubal a kroutil, přílba mu sklouzla do obličej, nic neviděl, jen se naslepo zmítal a pokoušel se vydolovat zpod vlastního těla samopal. Kabina se náhle zaplnila pekelným hřmotem a skřípěním kovu o kov - do zadě stroje zřejmě bubnovaly kulomety a samopalové dávky. Bylo to neškodné, ale nepříjemné, a Maxim napjatě sledoval, jak se proti nim sune stěna lesa..., stále blíž... a blíž... A už jsou tu první keře. Někdo kostkovaný uskočil z cesty... A už je kolem les, kulky už do pancíře nebuší a silnice před ním je na mnoho set kilometrů dopředu volná.

Gaj konečně dokázal vyšťárat svůj samopal, ale Maxim mu strhl přílbu, spatřil jeho zpocenou, zuřivě sešklebenou tvář, a jakmile zběsilost, hrůzu a touhu zabíjet vystřídaly nejdřív rozpaky, pak údiv a nakonec radost, rozesmál se. Gaj pohnul rty, patrně pronesl své massarakš! Maxim nechal páky pákami, přitáhl mokrého, vychrtlého a zarostlého přítele k sobě, objal ho, z přemíry citu mocně stiskl, pak ho popadl za ramena, odstrčil ho od sebe a řekl:

»Gaji, příteli, já mám takovou radost!«

Slyšet nebylo nic. Pohlédl do průzoru. Silnice byla zase rovná, takže mohl nastavit konstantní otáčky, vylezl ven a Gaje vytáhl za sebou.

»Massarakš!« zaklel pomačkaný Gaj. »To jsi už zase ty?«

»Copak ty nejsi rád? Třeba já mám obrovskou radost!«

Maxim až teď pochopil, jak strašně se mu na jih nechtělo samotnému.

»Co má tohle všechno znamenat?« vykřikl Gaj. První nával radosti pominul a on se neklidně rozhlížel po krajině. »Kam jedeš? A proč?«

»Na jih!« křikl Maxim. »Tvé pohostinné vlasti jsem si užil až dost!«

»Takže útěk?!«

»Ano.«

»Ty ses zbláznil! Vždyť ti darovali život!«

»A kdo mi ho daroval? Život je můj! Patří mně!«

Mluvil se jim těžko, museli na sebe křičet, a tak se místo přátelského rozhovoru jaksi sama sebou rodila hádka. Maxim seskočil do kabiny a ubral rychlost. Tank zpomalil, ale už tolik neřval a nerámusil. Když se Maxim vrátil, Gaj se tvářil nasupeně a odhodlaně.

»Mou povinností je dopravit tě zpátky,« prohlásil.

»A mou zase odtáhnout tě odsud pryč,« opáčil Maxim.

»Nerozumím. Tys dočista přišel o rozum. Odsud utéct se nedá. Musíme se vrátit... Massarakš, vrátit se taky nemůžeš, hned by tě zastřelili... A na jihu nás zase snědí... Aby ses na místě propadl i s tou tvou praštěností! Přilepil ses na mě jak falešný pěták...«

»Počkej, neví,« uklidňoval ho Maxim. »A nech mě, abych ti to vysvětlil.«

Gaj si však nepřál, aby mu někdo něco vysvětloval. Gaj požadoval, aby tento nezákonně ukořistěný stroj okamžitě zastavil, otočil se a byl navrácen zpátky do pásma. Maxim se dvakrát, třikrát a čtyřikrát dověděl, že je trouba. Řev motoru přehlušovalo hysterické massarakš. Situace to, massarakš, byla příšerná. Bezvýchodná, massarakš. Vpředu, massarakš, je čekala jistá smrt. Vzadu, massarakš, taky. Maxim byl vždycky blbec a cvok, massarakš, ale tenhle jeho kousek, massarakš, je s největší pravděpodobností poslední, massarakš a massarakš.

Maxim do jeho rozčileného monologu nezasahoval. Najednou si uvědomil, že okruh působnosti poslední věže musí někde tady končit, nejspíš ze všeho už skutečně skončil - poslední hlídka by měla být na samé hranici dosahu pole... Ať se chlapec vypovídá, na obydlém ostrově slova nic neznamenají... Jen si zanadávej, ale já tě odsud vyvleču, tady nemáš co pohledávat... Někým se začít musí, takže ty budeš první. Nechci, abys byl loutka, ačkoli ty sám jsi možná loutkou rád...

Gaj Maxima dosyta vyplísnil a znectil, pak seskočil do kabiny a s něčím se tam hmoždil, zřejmě se snažil stroj zastavit. To se mu nepodařilo, a tak se vypravil zpátky, už v přílbě, velice mlčenlivý a věčný. Nepochybně se chystal seskočit a vrátit se zpátky. Zmítal jím vztek. Maxim ho chytil za kalhoty, násilím ho usadil vedle sebe a začal mu vysvětlovat situaci.

Mluvil přes hodinu a vstával jen tehdy, když bylo třeba s tankem zatočit nebo ho srovnat. Mluvil a Gaj poslouchal. Nejdřív se snažil Maximovi skákat do řeči, co chvíli sebou škubal ve snaze vymanit se příteli a přece jen seskočit,

zacpával si uši, ale Maxim mluvil a mluvil, opakoval jedno a totéž znovu a znovu, vysvětloval, vtloukal do hlavy, rozměľňoval původně skálopevné přesvědčení, až Gaj nakonec začal poslouchat, zamyslel se, ztratil počáteční jistotu, zasunul si obě ruce pod přílbu a energicky se poškrábal ve vlasech; pak náhle sám přešel do ofenzívy a pokusil se Maxima vyslyšet, odkud je mu tohle všechno známo a kdo dokáže, že to není lež, jak se tomu dá věřit, když jsou to jasné výmysly... Maxim ho drtil fakty, když fakta docházela, přísahal, že mluví pravdu, a když ani to nepomohlo, vynadal Gajovi do pařezů, loutek, robotů - a tank jel k jihu a zařezával se stále hlouběji do země mutantů.

»No dobře,« řekl nakonec Maxim mstivě. »Teď si to dokonale ověříme. Podle mých propočtů jsme už dávno opustili dosah poslední věže a teď máme za deset minut deset. Co děláte v deset hodin?«

»V deset nula nula máme nástup,« sdělil podmračeně Gaj.

»No právě. Vyrovnáte se do přísně vyřízených řad a překypujete ochotou nechat si pustit žilou. Uvědomuješ si to?«

»Ta ochota sídlí v našich srdcích,« prohlásil Gaj.

»Tu ochotu vám do vašich tupých palic uměle vtoukají,« namítl Maxim. »Ale nic, hned se ukáže, jakou že to máš v srdci ochotu. Kolik je?«

»Za sedm minut deset,« hlesl ponuře Gaj.

Chvilí jeli mlčky.

»No?« zeptal se Maxim.

Gaj pohlédl na hodinky a nejistým hlasem zapěl: »Vpřed, legionáři, oceloví chlapci...«

Maxim si ho posměšně prohlédl. Gaj se spletl a pomotal slova.

»Nečuť na mě,« rozcítil se. »Překážíš mi. A vůbec, co je to za zpěv mimo nástupový tvar?!«

»Nech toho, prosím tě,« řekl Maxim. »Mimo tvar bys v zóně řval stejně jako ve tvaru. Dívat se na tebe a strýčka Kaana - to byla hrůza. Jeden huláká ocelové chlapce, druhý kvílí "sláva Ohňostrůjcům" a do toho všeho ještě Rada... Tak kde je tvoje odhodlání pálit a vraždit pro větší slávu Ohňostrůjců?«

»Okamžitě toho nech!« okřikl ho Gaj. »Něco takového o Ohňostrůjcích nesmíš říkat. Dokonce i kdyby to všechno byla pravda, znamenalo by to jen tolik, že Ohňostrůjce někdo hanebně oklamal.«

»A kdo je oklamal?«

»Nó, to mohl být ledaskdo...«

»Takže Ohňostrůjci nejsou všemocní?«

»O tomhle se s tebou bavit nebudu!« prohlásil Gaj.

Nahrbil se, jeho tvář ještě víc rozbředla, oči pohasly a spodní ret se odchlípl. Maxim si najednou vzpomněl na Fištu Cibulku a Fešáčka Kotru z trestaneckého vagónu. Byli to narkomani, nešťastníci uvyklí silným dávkám obzvlášť účinných omamných jedů. Bez svého lektvaru se perně trápili, nejedli, nepili a celé dny proseděli přesně takhle - s vyhaslými očima a zplhlým dolním rtem.

»Bolí tě něco?« zeptal se Gaje.

»Ne,« pípl sklesle Gaj.

»A proč jsi takový nasupený?«

»Ale, je mi nějak...,« odtáhl si límec a zavrtěl hlavou, »nějak mizerně. Že bych si na chvílku lehl?«

Na Maximovu odpověď ani nečekal, zalezl do kabiny, ulehl na větku a stočil se do klubička, A sakra, pomyslel si Maxim. Ono to nebude tak jednoduché, jak jsem si představoval. Začal z toho mít těžkou hlavu. Gaj nedostal paprskový úder, z pole jsme vyjeli už téměř před dvěma hodinami... A on v tom poli strávil celý život... Není to nakonec pro něj nebezpečné, když pole nepůsobí? Co když onemocní? To je ale k vzteku, takové svinstvo... Podíval se otvorem na bledou tvář a jeho úzkost se stále prohlubovala. Nakonec to nevydržel, seskočil do kabiny, vypnul motor, vytáhl Gaje ven a položil do trávy u silnice.

Gaj spal, ze spánku si něco brumlal a křečovitě se chvěl. Pak se ho zmocnil záchvat zimnice, kroutil se a choulil, jako by potřeboval zahřát, a strkal si dlaně do podpaždí. Maxim si jeho hlavu položil do klína, stiskl mu palci spánky a snažil se soustředit. Už dávno neměl příležitost poskytnout někomu psychomasáž, ale věděl, že ze všeho nejdůležitější je od všeho se odpoutat, soustředit se a přepojit postiženého na vlastní, zdravou nervovou soustavu. Seděl tak asi deset nebo patnáct minut, a když se probral, zjistil, že Gajovi je líp - tváře už měl zase růžové, dech byl klidný a také zimnice ustala. Maxim mu udělal polštářek z trávy, chvíli ještě poseděl a odháněl od něj komáry, a pak si vzpomněl, kolik kilometrů cesty je ještě čeká a že reaktor je netěsný, což je pro Gaje nebezpečné. Musí něco vymyslet. Zvedl se a vrátil se k tanku.

Pořádně se zapotil, ale nakonec se mu podařilo strhat ze zrezivělých nýtů několik plátů vnějšího pancíře, které hned připevnil na keramickou příčku mezi reaktorem a kabinou. Zrovna když montoval poslední list, postřehl, že se nablízku objevil někdo cizí. Obezřetně vyhlédl z průlezu ven a všechno v jeho nitru rázem vystydlo a scvrklo se.

Na silnici asi deset metrů od tanku stáli tři lidé; Maxim si ovšem hned uvědomil, že jde o lidi, přestože byli oblečení.

Dva nesli na ramenou tyč, na níž visel zkrvavenou hlavou dolů jakýsi menší kopytnatec, a třetímu visela na krku napříč přes kuřecí hrudníček neohrabaná ručnice nezvyklého tvaru. Mutanti, pomyslel si Maxim. To jsou oni, mutanti...

Všechny legendy a zkazky, co kdy slyšel, se vyrojily z hlubin paměti a zdály se najednou velice pravděpodobné.

Stahují z lidí kůži zaživa... Lidožrouti... Divoši... Zvířata... Stiskl zuby, vyskočil na pancíř a odhodlaně se napřímil. Ten s puškou legračně zakomíhal nožkami nápadně zakřivenými do o, ale z místa se nepohnul. Jen zvedl dlouhou ruku se dvěma dlouhými, několikačláňkovými prsty, hlasitě zasyčel a pak pronesl podivným skřípavým hlasem:

»Chceš jíst?«

Maxim rozlepil zaschlé rty:

»Ano.«

»Střilet nebudeš?« zajímalo vlastníka předpotopní pušky.

»Ne,« ujistil ho Maxim s úsměvem. »V žádném případě.«

Kapitola patnáctá

Gaj seděl za hrubým, neuměle stlučeným stolem a čistil samopal. Bylo asi čtvrt na jedenáct dopoledne, svět byl šedý, bezbarvý, suchý, místa pro nějakou radost a potěšení v něm zbývalo pramálo, život spíš skomíral než kypěl, a všechno se zdálo matné a kalné. Nechtělo se přemýšlet, nechtělo se nic vidět, dokonce ani spát se nechtělo - chtělo se jen položit hlavu na stůl, nechat ruce volně klesnout a umřít. Prostě umřít - a dost.

Pokojík byl malý, s jediným nezaskleným okénkem, které vedlo na obrovskou pláň, zavalenou troskami a zarostlou divokým šedoryšavým křovím. Tapety v místnosti vybledly a zkroutily se - snad vedrem, snad stářím -, parkety se rozeschly a v jednom rohu zuhelnatěly. Po někdejších obyvatelích nezbylo v pokoji nic kromě velké fotografie pod rozbitým sklem, na níž se při pozornějším zkoumání dal rozeznat nějaký postarší pán s pitomými licousy a v legračním klobouku, připomínajícím plechový talíř.

Kéž by tohle všechno oči neviděly, kéž by opravdu mohl chcípnout nebo alespoň zavýt jako toulavý pes, ale Maxim přikázal: »Čisti!« Pokaždé, když to na tebe přijde, nabádal ho Maxim a poklepával přitom kloubem kamenného ukazováku na desku stolu, se sem posad' a čisti samopal... A on musí čistit. Maxim je přece jenom Maxim. Nebýt Maxima, už dávno by se svalil a vypustil duši. Co se ho naprosil: »Neodcházej ode mě, sedni si a něco se mnou udělej!« Ale to ne. Řekl, že teď už to Gaj musí překousnout sám. Prý to není smrtelné a co jednou přejít má, to rozhodně přejde, člověk se jen musí přemoci, musí se s tím vyrovnat...

No dobrá, pomyslel si Gaj ochable, tak se s tím vyrovnám. Když to řekl Maxim. Žádný člověk, žádný Ohňostrůjce, žádný bůh - Maxim... A ještě řekl: Vztekej se. Jak tě to vezme, vždycky si vzpomeň, hromad' v sobě nenávisť. Brzy ji budeš potřebovat, protože nejsi sám, takových je vás čtyřicet miliónů, takhle ohloupených a otrávených... Těžko tomu uvěřit, massarakš, když člověk celý život strávil v přísně vyřízených řadách, kde vždycky věděl, co a jak, všechno bylo jednoduché, všichni byli pohromadě a bylo příjemné být jako ostatní. Ale to ne, to přišel, donutil našince, aby se do něj zamiloval, zničil mu kariéru a nakonec ho doslova za límec vyrval z řady a dovlekl do jiného života, jehož cíl je nepochopitelný, prostředky, jak ho dosáhnout, taky, a kde člověk - massarakš a ještě jednou massarakš - o všem musí přemýšlet sám, rozhodovat sám, všechno sám... Ano... Vytáhl ho za límec, otočil hubou zpátky, k rodnému hnízdu, k tomu nejdražšímu, co člověk kdy měl, a vykřičel na něj, že je to smetiště, hnus, mrzkost a lež... Přísně vzato na Gajově předešlém životě opravdu není nic pěkného. Když si vzpomene na sebe osobně, je mu z toho zle, z kluků jakbysmet, o panu rytmistru Čáčovi ani nemluvě... Gaj nakvašeně vsadil závěr zpátky do zbraně a cvakl pojistkou. A znovu ho zaplavila ochablost, apatie a vůle k tomu, aby zasunul i zásobník, už mu nezůstala žádná. Je to špatné, moc špatné... Zkřížené skřipající dveře se otevřely, dovnitř se vsunula malá ustaraná dětská tlamička, v podstatě docela sympatická, nebýt ovšem holé lebky a zaničených víček bez řas - Tanga, děvčátko ze sousedství.

»Strýček Mak vám vzkazuje, abyste šli na náměstí! Všichni už jsou tam, čeká se jen na vás!«

Gaj ponuře zašilhal po dívence, po tom chatrném tílku v hadřicích z hrubé pytloviny, všiml si nenormálně tenkých ručiček jako slámky, pokrytých hnědými skvrnami, křivých nožek s opuchlými koleny, udělalo se mu zle a sám před sebou se zastyděl za svou štitivost - je to dítě, ale kdo za to může? Uhnul očima a řekl:

»Nejdu. Vyříd' jim, že je mi špatně. Že jsem nemocný.«

Dveře vrzly, a když znovu zvedl oči, holčička už byla pryč. Otráveně mrštil samopalem na lůžko, došel k oknu a vyklonil se ven. Děvčátko závatnou rychlostí metelilo prašnou soutěskou mezi zbytky zdí, po chvíli se na ni v někdejší ulici pokusil pajdavě zavěsit nějaký capart, jenže hned klopýtl, praštil sebou, zvedl hlavu, na okamžik strnul a pak se rozeřval hlubokým příšerným basem.

Z trosek vyskočila matka. Gaj chvatně ucukl zpátky do místnosti, energicky zakroutil hlavou a vrátil se ke stolu. Ne, na tohle si nezvyknu, asi jsem špatný člověk... Dostat tak do rukou toho, kdo za takovou hrůzu může, to bych cíl určitě neminul... Ale stejně - proč si nemůžu zvyknout? Proboha, za ten měsíc už jsem toho viděl tolik, že by to stačilo na dobrou stovku fantasmagorických snů...

Mutanti žili v nevelkých komunitách. Někteří kočovali, lovili zvěř a hledali pohostinnější místa, pátrali po takových cestách na sever, které by se vyhýbaly legionářům a strašným oblastem, kde přicházeli o rozum a obvykle na místě umírali na záchvaty nesnesitelných bolestí hlavy; jiní žili usedle ve vískách a na farmách, které jakž takž přečkaly boje a výbuchy tří jaderných pum, z nichž jedna vybuchla přímo nad tímto městem a dvě kousek za ním - tam jsou dnes kilometrové lysiny ztuhlé strusky, lesklé jako zrcadlo. Usedlí sili drobnou zplanělou pšenici, obdělávali svoje podivné zahrady, na nichž rostla rajčata jako bobulky a bobule jako rajčata, pěstovali obludný dobytek, na který bylo hrůza se dívat, natož ho jíst. Byl to ubohý národ - mutanti, jižní degeneráti, o kterých si lidé ze severu (ještě docela nedávno včetně Gaje) vykládali všelijaké nesmysly: tiší, chorobně zvláštní, zohavené karikatury normálních lidí. Normální tu byli jen starci, ale těch zbylo velice málo a osud je odsoudil k těžkým neduhům a brzké smrti. Jejich děti a vnuci v tomto světě taky dlouho nevydrželi. Batolat se rodilo hodně, ale téměř všechna umírala hned při porodu nebo krátce po něm. Děti, které přežily, byly slaboučké, neustále je soužily neznámé nemoci, šeredné byly, až bůh bránil, ale všechny se zdály poslušné, hodné a chytré. Jinak se ovšem ukázalo, že mutanti jsou opravdu dobří lidé - hodní, obětaví a mírumilovní... Jedině koukat se na ně nedalo. Dokonce i Maxima ten nezvyk zpočátku deptal, jenže ten se z toho sebral raz dva, pro něj to nic není, on je pánem své nátury...

Gaj zasunul do samopalu zásobník, podepřel si tvář dlaní a zamyslel se. Ano, Maxim...

Maxim si zkrátka vzal do hlavy beznadějnou věc. Usmyslel si, že dá mutanty dohromady, vyzbrojí je a vytlačí Legii zatím alespoň za Modrého Hada. K smíchu - namouduši! Sotva chodí, někteří umírají v chůzi - stačí, aby takový mutant zvedl pytel se zrním a je po něm, a on s nimi chce zaútočit na Legii. Jsou neškolení, slaboučci, nemají šanci... A i kdyby shromáždil ty jejich průzkumníky. Na celou armádu bez Maxima by stačil pan rytmistr sám, a kdyby vytáhla do boje s Maximem, tak by si pan rytmistr vzal na pomoc rotu. To snad Maxim chápe taky. Jenže přesto už celý měsíc běhá po

lesích od občiny k občině, od visky k vísce, přemlouvá starce a vážené lidi, prostě ty, na koho občiny dají. A mě s sebou taky všude tahal - ten člověk nezná únavy. Ale dědci jít nechtějí a průzkumníky nepouštějí... A teď abych šel na tu poradu... Nejdu.

Svět zesvětľal. Už nebylo tak trýznivé rozhlížet se kolem sebe, krev v žilách se rozproudila rychleji, mlhavě se zaševalily jakési naděje, že dnešní porada skončí fiaskem. Maxim přijde a řekne: A dost, už tady nemáme co pohledávat, a vyrazí dál na jih, do pouště, kde prý také žijí mutanti, ale ne tak nestvůrní, podobnější lidem a taky zdravější. Prý mají něco na způsob státu a snad i armádu. Třeba se to podaří upéct s nimi. I když tam prý je všechno radioaktivní, tam prý sázeli bombu za bombou, schválně, aby terén byl co nejzamorenější... Prý na to dokonce měli nějaké zvláštní puny.

Při pomýšlení na radioaktivitu Gaj sáhl do svého tlumoku, vytáhl krabičku se žlutými tabletami, hodil si dvě do úst a hořkost mu zkroutila obličej. Je to hnus, ale jinak to tady nejde, tady je taky všechno ozářené. Na poušti je asi bude muset cucat po celých hrstech... Ještě že je tu princ-vévoda, bez jeho pilulek už bych dávno ležel pod drnem.

Princ-vévoda je kabrák, neztrácí hlavu a nezoufá si ani v tomhle pekle, léčí, pomáhá, obchází svoje pacienty a díky jeho péči tu vyrostla celá farmaceutická továrna.

Dveře se rozlétly, do místnosti vstoupil rozkacený Mak, celý nahý, jen v trenýrkách, šlachovitý a hbitý a bylo na něm znát, že se tentokrát zlobí moc. Když ho Gaj spatřil, nasupil se a zahleděl se do okna.

»Nevymýšlej si a poběž,« řekl mu Mak.

»Nechci,« postavil si hlavu Gaj. »Čert je vem, obrací se mi z nich žaludek. Už to nevydržím.«

»Hloupost!« namítl Mak. »Jsou to ohromní lidé a moc si tě váží. Nechovej se jako kluk.«

»Ti si mě tak váží,« zapochyboval Gaj.

»A jak si tě váží! Oheď princ-vévoda prosil, abys tu zůstal. Ze prý brzy umře a bude tu zapotřebí skutečného člověka, který by ho nahradil.«

»Jo, a zrovna já ho asi mám nahradit,« zavrčel Gaj rozpačitě, ale zároveň si uvědomil, jak mu v nitru nezávisle na jeho vůli všechno jhne.

»Taky Bošku mi nedá chvíli pokoj, protože jít přímo za tebou se stydí. Ten taky - ať tu Gaj zůstane, učit bude, chránit bude, dobré děti vychovávat bude... Však to znáš, jak Bošku mluví.«

Gaj zrudl spokojeností, odkašlal si a s pohledem dosud upřeným do okna zachmuřeně prohlásil:

»No tak dobře... Mám si vzít samopal?«

»Jen si ho vezmi,« přikývl Maxim. »Stát se může ledacos...«

Gaj zastrčil samopal do podpaždí. Vyšli z domku - Gaj první, Maxim hned za ním -, seběhli po ztrouchnivělých schůdkách, opatrně překročili klubko dětí, které si hrály v prachu před jejich dveřmi, a vykročili ulicí k náměstí. Ulice, náměstí... Zbyly jen pojmy. Kolik lidí tady muselo v jediném okamžiku zahynout. A to tu prý dřív stávalo krásné výstavné město. Zničili zemi, neřádi. Nestačilo jim, že vyvražдили a zmrazčili spousty lidí - ještě do celého kraje vypustili nějaké neřádstvo, jaké tu nikdo nepamatoval. A nejen tady.

Princ-vévoda vyprávěl, že před válkou v lesích žila zvířata podobná psům - už si ani nevzpomene, jak se jim vlastně říkalo - byla to chytrá a velice učenlivá zvířata, která všemu rozuměla a která se ochočovala a cvičila jedna radost. Pak se našel koumák, který rozšířoval jejich jazyk, ano, ukázalo se, že mají i jazyk, a dosti složitý, že vůbec nezřízeně rádi napodobují jiné tvory a hrdlo mají uzpůsobeno tak, že někteří se dokonce naučili lidské řeči; normální mluvu pochopitelně nezvládli, ale takových padesát sedmdesát slov si zapamatovali. Byla to zkrátka moc zajímavá zvířata, s těmi jsme se měli přátelit, navzájem si pomáhat a jeden od druhého se učit, tím spíš, že ten živočišný druh vymíral... Ale to ne, naučili je jen válčit, vyškolili je na průzkumníky. Potom začala válka, svět měl jiné starosti a po nich už nikdo ani nevzdech, protože mnozí už nevzdechli vůbec po ničem. A najednou tu máš - upíři. Také mutanti, jenom ne lidští, ale zvířecí. Velice nebezpečná stvoření. Ve Zvláštním Jižním okruhu vyšel dokonce rozkaz o boji s nimi, ale princ-vévoda to říká jasně: S námi se všemi je konec, tady zůstanou jen upíři...

Gaj si vzpomněl, jak Bošku se svými pomocníky jednou ulovil jelena šťvaného upíry a začala rvačka. Mutanti ovšem nejsou žádní bojovníci a rváči. Každý vypálil po ráně ze své historické flintičky, sedli si a zakryli si oči rukama, aby se nemuseli dívat, jak je upíři budou drásat. Po pravdě budiž řečeno, že Maxim tehdy taky nějak ztratil hlavu... Ačkoli, to není ten správný výraz, spíš se nějak... nějak se s nimi nechtěl rvát. Tak jsem to za všechny musel vylízt sám. Když došly náboje, nezbylo než se do nich pustit pažbou. Ještě že jich bylo jen šest. Dva jsme zastřelili, jeden utekl a tři zraněné a omráčené jsme svázali, že je ráno odvezeme do vesnice a popravíme je tam. A v noci najednou koukám - Maxim tiše vstal a hajdy k nim. Poseděl s nimi, trochu je vykurýroval opatrnými doteky rukou, jak to umí jen on, rozvázal je, a protože to samo sebou nebyli žádní pitomci, vzali nohy na ramena, jen se jim za patami prášilo. Tak mu říkám: »Co blázníš, Maku, proč jsi to udělal?« »Sám nevím, ale tuším, že nemáme právo je popravovat. Ani lidi, ani tyhle... To nejsou ani psi, natož upíři...«

Jako by šlo jen o upíry. A co netopýři? Třeba ti, co přísluňují Čarodějovi... Pěkní netopýři, spíš okřídlení běsi! A kdo asi po nocích dusá vesnicemi a krade děti? Údajně ani nemusí vejít do domu, děti k němu ve spánku přijdou samy až před dům... Dejme tomu, že tohle jsou jen bajky, ale ledacos jsem viděl na vlastní oči. Jako dneska si vzpomínám, jak nás vévoda zavedl podívat se na nejbližší vchod do Pevnosti. Přijdeme tam, krásná tichá zelená loučka, uprostřed kopeček a v něm jeskyně. Koukáme - bože na nebesích! - celý palouk před jeskyní je zavalený zdechlými upíry, dobrých dvacet jich tam bylo, mň určitě ne, a přitom nebyli potlučení nebo nějak zranění, v trávě ani kapka krve. A nejpodivnější na tom všem je, že když si je prohlédl Maxim, prohlásil, že nejsou mrtví, že je to jen taková křeč, jako by je někdo hypnotizoval... Ale kdo? Hnusná místa, to je marné. Tady se člověk může někam odvážit jen ve dne, a to aby se pořádku bál. Nebýt Maxima, vzal bych nohy na ramena a nikdo by mě nedokázal zastavit. Otázka je, kam bych utíkal. Kolem samé lesy, v nich všelijaká havěť, tank jsme utopili v bažině... Takže zpátky k našim...? To by se zdálo nejpřirozenější - vrátit se k našim. Jenže jacípak to jsou teď pro mě naši? Když se to domyslí, jsou to zrůdy, loutky, to

má Maxim pravdu. Jacípak lidé, když se dají ovládat jako stroje? Nene, to není nic pro mě... Fuj...

Došli na náměstí, přesněji řečeno na rovné prostranství, uprostřed kterého se přízračně tyčil jakýsi černý, zpola roztavený pomník, a zabočili k zázrakem uchovanému domu, kde se obvykle scházeli představitelé občin, aby si sdělili, co se po světě vykládá, poradili se stran setí či lovu nebo si jen tak poseděli, poklímali a poslechl si vyprávění prince-vévody o starých časech.

Po velké čisté místnosti už se rozsazovali lidé. Nejlepší by bylo na nikoho se tu nedívat. Ani na prince-vévodu není právě nejpěknější pohled - a to není žádný mutant, ale normální člověk, jenže neuvěřitelně zohavený: celý obličej má samý šram a popáleninu. Vstoupili dovnitř, pozdravili a posadili se do kruhu přímo na podlahu. Bošku, který se uchýlil ke sporáku, sundal z plotny konvici a nalil jim po šálku silného, chutného, ale neslazeného čaje. Gaj s díky přijal svůj šálek - podivuhodně krásný šálek jistě závratné ceny, z královského porcelánu -, postavil si ho před sebe, pak opřel samopal pažbou o podlahu a sevřel ho koleno, přitiskl tvář k vroubkované hlavni a zavřel oči, aby se alespoň na chvíli zbavil té skličující podívané.

Poradu zahájil princ-vévoda. Nebyl to žádný princ ani vévoda, nýbrž šéfkirurg Pevnosti. Když Pevnost začali dobývat atomovými bombami, posádka povstala, vyvěsila bílou vlajku (kterou útočící strana okamžitě sestřelila jaderným granátem), skutečného prince rozvášnění vojáci rozsápali na kousky, pak vyvraždili všechny důstojníky, a když se konečně vzpamatovali, pochopili, že nemá kdo velet a že bez velení to nejde: válka pokračuje, nepřítel útočí, vlastní jednotky útočí taky a nikdo z vojáků a poddůstojníků ani pořádně nezná plán Pevnosti. Pevnost se tak proměnila v obří past, v níž k dovršení všeho explodoval arzenál bakteriologických zbraní a vypukl mor. Zkrátka a dobře půlka posádky se rozprehla, kam se dalo, tři čtvrtiny zbylého osazenstva pomřely na mor a prořídle řady obránců Pevnosti si vzal na povel šéfkirurg - během vzpoury ho vojáci nechali na pokoji, přece jen to byl lékař. Poznenáhlu se nějak zavedlo, že se mu říkalo tu princ, tu vévoda - nejdřív jen tak žertem, ale pak si na to všichni zvykli a Maxim mu pro jistotu důsledně říkal princ-vévoda.

»Přátelé!« zahájil princ-vévoda. »Musíme posoudit návrhy našeho přítele Maka. Jsou to nesmírně závažné návrhy. Nakolik jsou závažné, můžeme usuzovat i z toho, že nás svou návštěvou poctil i sám Čaroděj a není vyloučeno, že k nám promluví...«

Gaj zvedl hlavu. Skutečně, v koutě seděl opřený zády o zeď Čaroděj - osobně. Už z pohledu na něj šla hrůza, ale nedívat se na toho muže jste prostě nedokázali. Pozoruhodná osobnost. Dokonce i Maxim k němu vzhlíží s málem posvátnou úctou a pokorou a říká: »Čaroděj, Gaji, to je opravdu někdo.« Čaroděj byl malý, pevné postavy, vždy úzkostlivě čistý, nohy i ruce měl krátké, ale silné a vlastně ani nevypadal tak strašně zrůdný: to v jeho případě nebyl ten správný výraz. Obrovská lebka byla porostlá hustými tvrdými vlasy, připomínajícími stříbřitý mech, malá ústa se zvláště složenými rty, které sváděly k dojmu, že je neustále připraven zahvízdat skrz zuby, obličej se zdál dosti vyzábblý, ale pod očima visely unavené váčky a samotné oči s vertikálními, jako hadími žílnicemi byly dlouhé a úzké. Mluvil málo, mezi lidi chodil zřídka, žil osamoceně ve sklepení na vzdáleném konci města, ale díky svým neobyčejným schopnostem měl mimořádnou autoritu. Když v občině vznikl nějaký problém, šlo se k Čarodějovi pro radu. Obyčejně nic neodpověděl, což znamenalo, že je to záležitost malicherná, a ať bude řešení jakékoli, všechno se zase dá do pořádku. Šlo-li však o věci životně důležité, například o počasí či o to, kdy co sít, vždycky poskytl potřebné vysvětlení a nikdy se nemýlil. Chodili k němu jen starci, a co se tam dělo, si nechávali pro sebe, ale obecně panoval názor, že Čaroděj ani při poskytování těchto cenných rad vůbec nepohne ústy. Jen se podívá - a každému je hned jasné, co je třeba dělat. Mimoto vládl i zdejší zvířecí říši. Nikdy od společenství nežádal ani jídlo ani oděv: všechno mu dodávaly němé tváře - zvířata, hmyz i žáby. Jeho hlavními sluhy byli obrovští netopýři, s nimiž se údajně uměl domluvit, oni mu rozuměli a poslouchali ho. Dále se říkalo, že se vyzná i v tajemnu. Jenže porozumět tomu jeho tajemnu se nedalo. Podle Gajova názoru to byla jen řada náhodně volených slov: černý prázdný svět před zrodem Světového Světla, mrtvý ledový svět po vyhasnutí Světového Světla, nekonečná poušť se spoustami Světových Světel... Nikdo nedokázal vysvětlit, co to má znamenat, a Mak jen pokyvoval hlavou a nadšeně si mumlal: »Tomu říkám intelekt!« Čaroděj seděl, na nikoho ani nepohlédl a na rameni mu přešlapoval přisleplý noční pták. Čaroděj čas od času vytahoval z kapsy nějaké drobtý a strkal je do šeredného zobanu; v takovém okamžiku pták na okamžik znehybněl, pak zaklonil hlavu a jakoby s obrovskými potížemi polykal sousto do nataženého krku.

»Jsou to nesmírně důležité návrhy,« pokračoval princ-vévoda, »proto vás prosím, abyste poslouchali pozorně, a ty, Bošku, vař čaj silnější, protože, jak se tak koukám, leckdo už podřimuje. Jenže teď nemůžete podřimovat, vzchopte se, možná že se rozhoduje o vašem osudu.«

Shromáždění souhlasně zamručelo. Muže se šedým zákalem, který už se vytratil do kouta ke zdi, že si tam schrupne, přivlekli zpátky a posadili do první řady.

»Já jsem přece nic neprovedl...,« bránil se provinile muž se zákalem. »Já jsem si myslel, že si jen tak trošičku tento. Já jenom, že by se mělo mluvit stručně, protože než se dostaneme na konec, člověk už neví, co bylo na začátku...«

»Dobře,« souhlasil princ-vévoda. »Když stručně, tak stručně. Vojáci nás vytlačují na jih. Slitování nemají a vyjednávat s námi nehodlají. Z rodin, které se pokusily proniknout na sever, se nikdo nevrátil. Lze předpokládat, že tam všichni našli smrt. To znamená, že za takových deset patnáct let nás definitivně zaženou do pouště a tam bez jídla a vody všichni zahyneme. Říká se, že na poušti taky žijí lidé. Já tomu nevěřím, ale mnozí vážení starostové věří a tvrdí, že obyvatelé pouští jsou stejně krutí a krvelační jako vojáci. Kdežto my jsme lidé mírumilovní, bojovat neumíme. Mnozí z nás umírají a my se úplného konce téhle hrůzy taky nedožijeme, jenže řídíme národ a naši povinností je myslet nejen na sebe, ale i na naše děti. Bošku, nalej prosím čaj váženému Pekařovi. Mám pocit, že vážený Pekař usnul.«

Pekaře vzbudili, strčili mu do skvrnité ruky horký šálek, on se spálil, bolestně zasyčel a princ-vévoda pokračoval:

»Náš přítel navrhuje řešení. Vojáky nenávidí a říká, že čekat od nich slitování nemůžeme, že jsou všichni omámeni tyrany a hoří touhou nás zničit. Mak nás nejdřív chtěl vyzbrojit a vést do boje, ale přesvědčil se, že jsme slabí a bojovat

nemůžeme. A tak se rozhodl, že se vypraví k obyvatelům pouště, protože on na ně taky věří, domluví se tam a vyrazí proti vojákům s nimi. A co se žádá po nás? Abychom tomuhle nápadu požehnali, pustili pouštní lid přes naše území a zásobovali vojsko během války potravinami. Dále nám náš přítel Mak navrhuje, abychom mu dovolili shromáždit všechny naše průzkumníky, kteří sami budou chtít; Mak by je vycvičil, převedl přes Modrého Hada a vyvolal za řekou povstání. Takhle to tedy ve stručnosti vypadá... Musíme rozhodnout, co dál, a já vás prosím o vaše názory.« Gaj zašilhal po Maximovi. Přítel Mak seděl s nohou podtaženou pod sebe - obrovský, hnědý, nehybný jako skála, vlastně ne, spíš jako obří akumulátor, schopný vychrlit veškerou svou energii během okamžiku. Zíral do temného kouta na Čaroděje, ale Gajův pohled okamžitě ucítil a otočil se k němu. A Gaje z ničeho nic napadlo, že přítel Mak už není ten dřívější Mak. Napadlo ho, že Mak se už dávno nerozzářil svým legendárním oslnivým úsměvem, už dávno nezpíval své horalské písně, ale jeho oči ztratily někdejší laskavost a vlídnou čtveračivost, že ztvrdly, nějak zeskelnatěly, jako by to ani nebyl Maxim, ale rytmistr Čaču. A ještě ho napadlo, že přítel Mak už dávno nepobíhá po všech koutech jako veselý zvědavý pes, naopak zvažněl a vkradla se do něj taková podivná drsnost, cílevědomost a věčná soustředěnost, jako by sebou samým mířil do jistého cíle, známého jen jemu... Od chvíle, kdy do něj Čaču nasypal celý zásobník těžké armádní pistole, se Mak moc a moc změnil. Dřív litoval všechny a každého, kdežto dnes nelituje nikoho. Inu což, možná to ani jinak nejde...

Ale do hlavy si vzal hroznou věc, to budou jatky, velké jatky...

»Já tomu asi nějak nerozumím,« ozval se plešatý ohava, soude podle oblečení zřejmě přespolní. »Co to po nás chce? Aby sem k nám přišli barbaři? Ale ti nás přece všechny pobijí! Copak neznám barbary? Všechny pobijí, jediného človíčka nenechají naživu!«

»Buď k nám přijdou v míru,« uklidňoval ho Maxim, »nebo nepřijdou vůbec.«

»Tak ať radši nechodí vůbec,« řekl plešatec. »S barbary nejlepší nemít nic společného. To spíš půjdu proti kulometům. Člověk má alespoň pocit, jako by zemřel vlastní rukou, můj táta byl voják z Pevnosti...«

»To je samozřejmě pravda,« promluvil zamyšleně Bošku. »Ale na druhé straně by barbaři mohli vojáky vyhnat a nás nechat na pokoji... Pak by bylo všem dobře.«

»A proč by nás nechávali na pokoji?« namítl ten se zákalem. »Nás jaktěživo nikdo na pokoji nenechal, tak proč by nás nechali zrovna barbaři?«

»On se s nimi domluví,« vysvětlil Bošku. »Řekne jim: Na lesní lid nesahejte a basta, jinak tam nechodíte...«

»Kdo, kdo se s nimi domluví?« zeptal se Pekař a zatvářil se nedůvěřivě.

»Ale tady Mak. Mak se s nimi domluví...«

»Ach tak, Mak. Copak kdyby se s nimi domlouval Mak, možná by nás opravdu nechali na pokoji.«

»Nemám ti dát čaj?« zeptal se Bošku. »Ty zase usínáš, Pekaři.«

»Ten tvůj čaj už nechci ani vidět.«

»Tak se ještě trochu napij, stačí šáleček. To tě přece nezabije.«

Muž se zákalem se náhle zvedl.

»Já jdu,« řekl. »Z tohohle nic nekouká. Maku zabijou a nás taky nepolitují. Koneckonců nač nás litovat? Do deseti let je s náma se všema stejně ámen. V mojí občině se už dva roky nerodějí žádný děti. Hlavně se v poklidu dožít smrti a bude dobře. Ale jinak si rozhodněte, jak sami uznáte za vhodné. Mně je to jedno.«

Vyšel, celý zkroutený a nemotorný, na prahu ještě klopýtl.

»Je to tak, Maku,« pokýval smutně hlavou Pijavka. »Nezlob se na nás, ale my nevěříme nikomu. Copak barbarům se dá věřit? Žijou v poušti, žvejkají písek a pískem ho zapíjejí. Jsou to hrozní lidé, stočený z ostnatýho drátu, neumějí ani plakat, ani se smát. Co jsme pro ně my? Mech pod nohama. Přijdou, vojáky pobijou, usadějí se tady a lesy samo sebou vypálejí... Nač by jim byl les? Maj rádi pouště. Takže to by zase byl náš konec. Ne, nevěřím. Na tohle nevěřím, Maku. Ten tvůj nápad není dobrej.«

»Jasně,« přidal se Pekař. »Tohle nepotřebujeme, Maku. Nech nás klidně umřít, tak to bude nejlepší. Ty vojáky nenávidíš, chtěl bys je pokořit, ale co my s tím máme společného? My k nikomu zášť nechováme. Slituj se nad námi, Maku. Vždyť nad námi se nikdy nikdo neslitoval. Ty jsi sice dobrý člověk, ale nás nepolituješ, stejně jako ostatní... Že ti nás není líto, Maku, no nemám pravdu...?«

Maxim zrudl, zrudl tak, až mu vhrkly slzy do očí, sklonil hlavu a zakryl si tvář rukama.

»To není pravda,« řekl. »Mně je vás líto, ale nejen vás. Mně...«

»To by nešlo, Maku,« trval na svém Pekař. »Polituj jen nás. My jsme ti nejnešťastnější na světě a ty to víš. Na svou nenávist zapomeň, prostě se slituj, to stačí...«

»A proč by nás měl litovat?« přispěchal se svou trochou do mlýna Ořešník s tváří omotanou až po oči špinavými obvazy. »On sám je taky voják. Copak se někdy stalo, aby se nad námi slitoval voják? Takový voják se ještě nenarodil, aby s náma měl slitování...«

»No tak, moji milí,« chlácholil je káravě princ-vévoda. »Mak je náš přítel. Chce naše dobro, chce zničit naše nepřátele.«

»Jenže nakonec to dopadne takhle,« pravil rozšafně plešatec, co nebyl místní. »Dejme tomu, že barbaři budou opravdu silnější než vojáci. Pobijí vojáky, poboří jejich zatracené věže a zmocní se celého severu. To prosím. Toho nám líto nebude. Ať se tam řežou. Ale jaký my z toho můžeme mít užitek? To by byl náš úplný konec - na jihu barbaři, na severu barbaři, takže nad náma budou taky vládnout barbaři. Nás nepotřebují, a když nás nepotřebují, sežerou nás i s chlupama. To je jedna možnost... A teď předpokládejme, že vojáci barbary odrazí. Odrazí je - a celá válka se přes nás povalí na jih. Co pak? Pak je s náma zase zle: na jihu vojáci, na severu vojáci a nad náma tedy taky vojáci. A vojáky - ty známe dobře...«

Shromáždění se rozhybalo a zamručelo, že to ten plešoun říká správně, že je to všechno přesně tak. Ale plešatec ještě neskončil.

»Nechte mě domluvit!« rozčilil se. »Co jste se tak rozkvákali, proboha? To přece ještě není všechno. Ještě se může stát, že vojáci vyhladí barbary a barbari zase vyřezou vojáky. Někdo si možná řekne, že to by pro nás bylo nejlepší, konečně bychom tu zůstali sami. Chyba lávky! Budou tady ještě upíři. Dokud žijí vojáci, upíři se schovávají, protože z kulek mají strach a vojáci dostali rozkaz upíry střílet. Ale jakmile vojáci nebudou, je s náma nadobro konec. Upíři nás schroupají i s kostičkami.«

Tato úvaha shromáždění nanejdůležitější rozrušila.

»Správně to říká!« ozvaly se hlasy. »Koho by napadlo, jaký to na bažinách žijou hlavy otevřené... Je to tak, bratři, na upíry jsme zapomněli... Upíři nespi, ti čekají na svou příležitost... Nic nepotřebujeme, Maku, ať to běží, jak to běželo doposud... Dvacet let jsme to sice s bídou, ale překlepali, tak to překlepeme ještě dalších dvacet - a pak už to bude jedno...«

»A průzkumníky bych mu taky nedával!« zvýšil hlas plešatec. »Co chtějí oni, nás nezajímá... Jim je to jedno, ti doma nebydlí. Takový Šestiprsták je celé dny a noci na druhé straně. A je to pro ostudu - jen tam krade a chlastá. Jim je hej, ti se zatracených věží bát nemusejí, protože je z toho hlava nebolí. Ale co společnost? Zvěř prchá na jih. Kdo by nám ji sem zaháněl zpátky, kdyby nebylo průzkumníků. Průzkumníky nedávat! A pořádně je přitáhnout, už jsou hrozně zpovykání. Vraždí tam, kradou vojáky a mučí je, jako by to ani nebyli lidé... Nepouštět, nebo se dočista utrhnou ze řetězu...«

»Nepouštět, nepouštět...«, potvrdilo shromáždění. »Co bychom si bez nich počali? My jsme je krmili a napájeli, my je zplodili a vychovali, to by si měli uvědomit, ale oni místo toho kde můžou, tam koukají vyvést něco po svém...« Plešatec se konečně uklidnil, posadil se a začal o překot hlta vystydý čaj. Shromáždění se taky uklidnilo a ztichlo. Starci seděli bez pohnutí a snažili se Maxima nevidět.

Bošku bezmocně pokýval hlavou a řekl:

»Máme my to ale smůlu, takový nešťastný život. My se spásy odnikud nedočkáme. Co jsme komu udělali?«

»Zbytečně jste nás přivedli na svět, to jste udělali,« vykřikl Ořešník. »Vůbec jste nepřemýšleli a zplodili nás do tak všivé doby.« Natáhl před sebe ruku s prázdným šálkem a dodal: »A my to děláme taky tak. Pro hrob. Ano ano, pro hrob...«

»Rovnováha...«, pronesl najednou zvučný ochraptělý hlas. »Už jsem vám to říkal, Maku, ale vy jste mi nechtěli rozumět...«

Zatím nebylo jasné, odkud se ten hlas line. Všichni mlčeli a truchlivě zírali do země. Jen pták, přeshlapující na Čarodějově rameni, otvíral a zase zavíral žlutý zoban. Sám Čaroděj seděl nehybně se zavřenýma očima a pevně sevřenými tenkými a suchými rty.

»Doufám však, že teď už jste pochopil,« pokračoval dál hlas - zřejmě ptákův. »Vy tuto rovnováhu chcete porušit. Inu, možné to je, každopádně je to ve vašich silách. Ale proč? To je otázka? Prosí se vás o to někdo? Jak vidíte, tak ne. Co vás tedy žene?«

Pták se načepýřil a zastrčil hlavu pod křídlo, ale hlas zněl dál a Gaj teprve teď pochopil, že to mluví sám Čaroděj, mluví, aniž by rozevřel rty či pohnul jediným svalem v obličeji.

Bylo to děsivé, a to nejen pro Gaje, ale pro všechny přítomné včetně prince-vévody... Jen Maxim se na Čaroděje díval chmurně a s jakousi opovázlivou výzvou v očích.

»Nedočkavost zjitřeného svědomí!« zvolal Čaroděj. »Vaše svědomí je přemírou pozornosti a péče příliš zhýčkáno, začíná sténat při vidině každého, i toho sebemenšího nepohodlí, a váš rozum se před ním přezdvořile sklání, místo aby je okřikl a zahnal do patřičných mezí. Vaše svědomí je rozhořčeno existujícím řádem věcí a váš rozum poslušně a překotně hledá způsob, jak tento zlořád nahradit. Řád však má své zákony. Tyto zákony vznikají z tužeb obrovských lidských mas a měnit se mohou jedině tehdy, až dojde ke změně oněch tužeb... Takže na jedné straně jsou tu tužby obrovských lidových mas a na straně druhé vaše svědomí, vtělení vašich snah. Vaše svědomí vás ponouká ke změně řádu věcí, tedy k porušování zákonů tohoto řádu, určených tužbami mas, což by ve svém důsledku mohlo vést ke změně tužeb miliónů lidí k obrazu a podobě oněch zmíněných vašich snah. Směšné a nehistorické. Váš zamlžený a svědomím ošálený intelekt ztratil schopnost rozlišit reálný prospěch mas od prospěchu vysněného, diktovaného vašim svědomím. Jenže také rozum musíme udržovat v čistotě. A jestliže to udělat nechcete nebo nemůžete - tím hůře pro vás. A nejen pro vás. Vy mi třeba namítnete, že ve světě, odkud jste přišel, nemohou lidé se špatným svědomím vůbec existovat. Tak přestaňte žít, to taky není špatné východisko - jak pro vás, tak pro ostatní.«

Čaroděj umkl a všechny hlavy se otočily k Maximovi. Gaj zřejmě dost dobře nepochopil, o čem se to mluví. Možná dozvuk nějakého starého sporu. Bylo jasné, že Čaroděj považuje Maxima za moudrého, ale vrtošivého člověka, který dá spíš na vlastní rozmary než na skutečnou nutnost. A to se Gaje dotklo. Maxim byl sice osobnost hodně zvláštní, to ano, avšak sebe nikdy nešetřil a pro všechny chtěl vždy jen dobro - ne z nějakého vrtochu, ale z toho nehlubšího přesvědčení. Samozřejmě - čtyřicet miliónů lidí paralyzovaných zářením si žádný změny přát nemohlo, ale ti přece byli omámení, což bylo nespravedlivé.

»Nemohu s vámi souhlasit,« odvětil chladně Maxim. »Svědomí skrze svou bolest nastoluje úkoly a rozum je plní. Nastoluje ideály a rozum hledá cesty k jejich naplnění. Bez svědomí rozum pracuje pro sebe, to znamená naprázdno. A pokud jde o rozpor mezi mými tužbami a tužbami mas... Existuje jistý všeobjímající ideál: Člověk má být duchovně i fyzicky svobodný. V tomto světě si masy zřejmě neuvědomují ani tak základní pravdu, a cesta k ní je trnitá. Jednou se však začít musí. A já se rozhodl začít teď.«

»Správně,« souhlasil nečekaně hladce Čaroděj. »Svědomí skutečně nastoluje ideály. Ale ideálům říkáme ideály proto, že jsou v křiklavém nesouladu se skutečností. A já chci přece říct jen jedno jediné, jen to neustále opakuji: Svědomí se nemá hýčkat, naopak se musí co nejčastěji vystrčit do uprášeného prúvanu nové skutečnosti, bez obav, že se potřísni a potáhne drsnou suchou kůrkou... Ostatně vy sám to moc dobře víte. Prostě jste se ještě nenaučil nazývat věci

pravými jmény. Ale to se taky naučíte. V současné době vaše svědomí hlásá: Je třeba svrhnout tyranii Ohňostrůjců. Rozum si to všechno probral a poradil: protože zevnitř se tyranie zničit nedá, udeříme na ni zvenčí, vrhneme proti ní barbary... Jen ať jsou lesní lidé rozdupáni, jen ať se tok Modrého Hada zaplní po okraj mrtvolami, jen ať začne velká válka, která snad bude znamenat pád tyranů - to vše ve jménu velkého ideálu. Co se dá dělat, řeklo si svědomí se zkrabaceným čelem, ve jménu velké věci budu muset trochu zhrubnout...«

»Massarakš...!« zasyčel Maxim, rudý a vztekly, jak ho Gaj ještě nikdy neviděl. »Ano, massarakš! Ano! Všechno je přesně tak, jak říkáte! Ale co jiného zbývá? Za Modrým Hadem se lidé změnili v chodící dřevěné panáčky.«

»Správně, správně,« přitakal znovu Čaroděj. »Jiná věc ovšem je, že pochybený je ten váš plán už v zárodku. Barbaři si vylámu zuby na věžích, odvalí se zpátky a chudáci naši průzkumníci vlastně ničeho vážnějšího nejsou schopni. V rámci téhož plánu byste se však mohl spojit třeba s Ostrovní říší... O tom teď nemluví. Já se obávám, že jste vůbec přišel příliš pozdě, Maku! Ale nemyslete si, že vás chci zrazovat. Já dobře vím, že jste síla, Maku. Už vaše objevení je tedy nevyhnutelným porušením rovnováhy na povrchu našeho malého světa. Jednejte. Avšak usilujte o to, aby vám vaše svědomí nepřekáželo ve střizlivém rozvažování, a váš rozum necht' neváhá, pokud to bude zapotřebí, zatlačit svědomí do ústraní... A ještě jedno byste si měl vzít k srdci: Nevím, jak je to ve vašem světě, ale u nás žádná síla bez pána dlouho nezůstane. Vždycky se najde někdo, kdo se snaží ji zkrotit a podmanit si ji - buď nenápadně, nebo veřejně, pod nějakou počestnou záminkou... To je všechno, co jsem chtěl říct.«

Čaroděj nečekaně hbitě vstal - pták na jeho rameni přisedl a rozprostřel křídla - proklouzl na krátkých nožkách podél zdi a zmizel za dveřmi. Hned za ním se z domku vyhnulo celé shromáždění. Odcházeli s přidušeným sténáním, funěním a hlasitým oddechováním, aniž cokoli z řečeného pochopili, ale jedno věděli - jejich Čaroděj se nad nimi slitoval, vše zůstává při starém a Čaroděj nebezpečné dobrodružství nepovolil, nedal jim ublížit a oni teď mohou v klidu čekat na smrt, stejně jako dřív; však před sebou mají ještě celou věčnost - deset let, možná i víc. Poslední se odbelhal Bošku s čajníkem v ruce a v místnosti zůstali jen Gaj a Maxim s princem-vévodou. V rohu navíc pevně spal Pekař, uondaný tak neobvyklým intelektuálním vypětím. V Gajově hlavě panoval zmatek a v duši vlastně taky. Uvědomoval si jen jedno. Mám já to v životě smůlu: jeho první polovinu jsem prožil jako loutka, jako blbeček plácající se v cizích rukou, a tu druhou budu muset nejspíš dožít jako tulák bez vlasti, domova, bez přátel a bez zítřka...

»Jste rozčarován, Maku?« zeptal se provinile princ-vévoda.

»Ale ne, ani ne,« ozval se Maxim. »Spíš naopak, řekl bych, že se mi ulevilo. Čaroděj má pravdu, mé svědomí ještě není připraveno na taková sousta. Asi musím ještě nějaký čas bloudit po světě a pozorně se po něm porozhlédnout. Pocvičit si svědomí...« Nepříjemně se zasmál. »Co mi můžete doporučit teď, princi-vévodo?«

Starý muž hekavě vstal, promnul si strnulé boky a prošel se.

»Za prvé bych vám nedoporučoval postupovat dál do nitra pouště. Ať už tam barbaři jsou, nebo ne, nenajdete tam nic, co by pro vás mohlo být prospěšné. Možná má Čaroděj pravdu a stálo by za to navázat kontakt s Ostrovany, i když je mi bůh svědkem, že nevím, jak to zařídít. Nejspíš se musí jít k moři a začít tam..., pokud ovšem Ostrované také nejsou jen mýtus a pokud budou ochotni se s vámi bavit. Nejsprávnější by mi připadalo vrátit se zpátky na sever a jednat tam na vlastní pěst. Jen si vzpomeňte, co řekl Čaroděj - vy jste síla. A pak, v jednom máte pravdu: soustava věží musí mít někde Centrum. A moc nad severem má ten, kdo vládne v tomto Centru. To byste si měl pořádně zapsat za uši.«

»Obávám se, že to by nebylo nic pro mě,« pronesl pomalu Maxim. »Zatím ještě nemohu říct proč, ale cítím, že to opravdu není nic pro mě. Já se nechci stát pánem Centra. V jednom však s vámi souhlasím - ani tady, ani na poušti nemám co pohledávat. Poušť je příliš daleko, a tady se není o koho opřít. Mnohé se teprve musím dovědět: je tu ještě Pandeia, Honti, hory, někde v oceánu je Ostrovní říše... Slyšel jste o bílých ponorkách? Ne? To já ano, tady Gaj taky a známe člověka, který je viděl a bojoval s nimi. A to je podstatné - ponorky mohou bojovat... No nic.« Maxim vyskočil.

»Nemá smysl otálet. Díky, princi-vévodo, moc jste nám pomohl. Půjdeme, Gaji.«

Vykročili na náměstí a zastavili se u nataveného pomníku. Gaj se teskně rozhlédl. Kolem se ve žhavém oparu kolébaly žluté rozvaliny, bylo dusno a vznášel se tu nějaký puch, jenže Gajovi se z tohoto sice děsivého, leč již zabydleného místa nechtělo zase odcházet jinam, znovu se vláčet lesy a vydat se dobrovolně do rukou všech zlověstných náhod, které tam na člověka číhají při každém nadechnutí... Kéž by se teď mohl vrátit do svého pokojíku, pohrát si s holohlavou Tangou, konečně jí vyrobit slíbenou pistolku z vystřelené nábojnice, nelitovat, massarakš, a vystřelit pro nebohou holíčičku jeden náboj jen tak zbůhdarma, pánu bohu do oken...

»Kam tedy nakonec zamíříte?« zeptal se princ-vévoda, který si před pískem a prachem chránil tvář svým ohmataným, vybledlým kloboukem.

»Na západ,« odpověděl Maxim. »K moři. Jak je to odsud daleko?«

»Tři sta kilometrů,« pronesl princ-vévoda zamyšleně. »A budete muset překonat silně zamořené prostory... Poslyšte,« dodal po krátké odmlce, »a co kdybychom to udělali takhle...?« Dlouho neřekl nic a Gaj už začal netrpělivě přešlapovat, ale Maxim nespěchal, čekal. »Jistě, nač by mi byl!« mávl nakonec princ-vévoda rukou. »Upřímně řečeno jsem si ho schovával pro sebe, myslel jsem si, že až bude dočista zle, až to nervy dál nevydrží, sednu si do něj a vrátím se domů a tam ať si mě třeba popraví... Ale teď...? Už je pozdě...«

»Letadlo?« zeptal se rychle Maxim a s nadějí se na prince-vévodu zadíval.

»Ano. Horský orel. Říká vám tenhle název něco? Samozřejmě ne... A vám, mladý muži? Taky ne... Kdysi to býval nejslavnější bombardér, pánové, Horský orel, osobní bombardér Jeho císařské Výsosti prince Kimu, Rytíře čtyř zlatých praporů... Pokud se dobře pamatují, vojáky nutili biflovat se to z paměti... Vojíne ty a ty! Řekni plný název osobního bombardéru Jeho císařské Výsosti! A ten se musel hned drmolit... Ano... Tak ten se mi podařilo uchovat. Nejdřív jsem s ním chtěl evakuovat raněné, ale bylo jich příliš mnoho. A pak, když všichni ranění zemřeli... Ach, darmo mluvit. Vezměte si ho, chlapče. A leťte. Paliva je tam tak na cestu kolem poloviny světa...«

»Děkuji vám,« řekl Maxim. »Děkuji vám, princi-vévodo. Nikdy na vás nezapomenu.«

»Prosím vás, o mě nejde,« zrozpačitě stařec. »Nedělám to kvůli sobě... Ale pokud se vám něco podaří, můj milý, nezapomeňte na ty tady.«

»Podaří,« ujistil ho Maxim. »Podaří, massarakš! Musí se to zdařit, svědomí nesvědčí!...! A nikdy na nikoho nezapomenu!«

Kapitola šestnáctá

Gajovi se ještě nikdy nepoštěstilo letět někam letadlem. Vlastně letadlo viděl poprvé v životě. Policejní vrtulníky a létající plošiny samozřejmě znal a několikrát se dokonce zúčastnil akcí ze vzduchu: jejich sekci naložili do vrtulníku a vysadili je u silnice, po níž se k mostu hnala skupina vychovanců, kteří se vzbouřili kvůli nepoživatelné stravě. Na tento vzdušný přesun zůstaly Gajovy ty nejnejpříjemnější vzpomínky: stroj letěl při zemi, celý se třásl a houpalo to tak, že se mu vnitřnosti obracely naruby, k tomu oblbující řev motoru a svištění rotoru, pach spáleného benzínu a fontány motorového oleje, které stříkaly ze všech spár.

Tohle ovšem bylo něco zcela jiného.

Horský orel, osobní bombardér J. c. V., Gaje doslova omráčil. Byl to vskutku obludný stroj a člověku připadalo naprosto nemožné, že takový kolos je vůbec schopen zvednout se do vzduchu. Jeho útlé žebrované tělo, zdobené četnými zlatými erby a emblémy, bylo dlouhé jako ulice. Olbřímí křídla, pod nimiž by se hravě ukryla celá brigáda, se hrozivě a majestátně pnula do stran. Byla vysoko jako střecha několikapatrového domu, ale lopatky šesti ohromných vrtulí se téměř dotýkaly země. Bombardér spočíval na třech kolech, několikrát větších než dospělý muž - dvě podpírala přední část trupu, na třetím trůnil hranatý ocas. K leskle prosklené kabině vedla do záchranné výšky stříbřitá nitka duralového žebříku. Ano, před sebou měli skutečný symbol staré říše, symbol velké minulosti, symbol někdejší moci, která si dokázala podmanit celý kontinent. Gaj stál se zakloněnou hlavou, ochablé nohy pod ním mimoděk podklesávaly a celý se chvěl nábožnou úctou, dokud jako z čista jasna z nebe hrom nezazněla slova přítele Maka:

»To je teda škatule, massarakš...! Promiňte, princ-vévodo, nechtěl jsem se vás dotknout...«

»Jiné nemám,« podotkl suše princ-vévodo. »Mimochodem je to nejlepší bombardér na světě. Jeho císařská Výsost na něm svého času vykonala...«

»Ale jistě, samozřejmě...,« přerušil ho chvatně Maxim. »To já jen z toho překvapení...«

Nahoře v pilotní kabině dosáhlo Gajovo nadšení vrcholu. Všude samé sklo. Obrovské množství neznámých přístrojů, fantasticky pohodlná křesla, nepochopitelné páky a zařízení, svazky pestrobarevných vodičů, nevidané zvláštní přílby, připravené k okamžitému použití... Princ-vévodo Makovi něco překotně vysvětloval, ukazoval přitom na přístroje a pohyboval pákami. Mak jen roztržitě pobrukoval: »Samozřejmě, to je jasné, jak jinak...,« kdežto Gaj se samopalem na kolenou seděl v křesle, aby nepřekážel a nedej bože tu něco nepoškrábal, třeštil oči a kroutil hlavou.

Bombardér stál ve starém hangáru se zborcenou střechou na okraji lesa; před ním se prostírala obrovská nedozírná šedo zelená pláň bez jediného hrbolku a jediného keříku. Za polem, asi o pět kilometrů dál, znovu začínal les a nad tím vším viselo bílé nebe, které se odsud z kabiny zdálo docela blízko, co by kamenem dohodil. Gaj byl rozrušen na nejvyšší možnou míru. Téměř si nepamatoval, jak se vlastně rozloučil se starým princem-vévodou. Princ-vévodo cosi říkal, Maxim taky mluvil, snad se smáli, pak princ-vévodo zaslzel, potom klapla dvířka... Gaj náhle zjistil, že ho do křesla tisknou široké popruhy, ozval se nějaký třesk, po něm hrozné výbuchy, kabina se drobounce roztrásla, všechno kolem zamořil těžký rachot, malý princ-vévodo daleko dole mezi keři připláclymi k zemi a v trávě, která najednou jako by někam tekla, si oběma rukama chytil klobouk a bezmocně couvl. Gaj zvedl oči a zjistil, že lopatky obřích vrtulí zmizely, splynuly v obrovská mlhavá kola. Celé to široké pole se najednou pohnulo a sunulo se jim naproti, rychleji a rychleji... Už nebyl ani princ-vévodo, ani hangár, bylo jen pole, bleskurychle ubíhající letadlu vstříc, nemilosrdný třás a hromový řev, a když Gaj s potížením pohnul hlavou, s hrůzou zjistil, že gigantická křídla se plavně pohupují a každou chvíli se musejí ulomit, jenže vtom už třás ustal, pole pod křídly žuchlo někam dolů a Gajovým tělem od hlavy až k patě projel jakýsi měkký, vatový pocit. A pod bombardérem už se nepohybovalo pole a vlastně ani les: les se změnil v černo zelený kartáč, ve velikánskou, snad tisíckrát záplatovanou deku, a tahle skvrnitá příkrývka se pomalu plazila dozadu. Až teď si Gaj uvědomil, že letí.

Se zbožným úžasem pohlédl na Maxima. Přítel Mak seděl v ledabylé póze s levou rukou opřenou o opěradlo a pravou sotva znatelně pohyboval tou největší a patrně tedy nejdůležitější pákou. Oči měl přimhouřené, rty sešpulené, jako by si něco hvízdal. Ano, byl to velký člověk. Velký a nepostižitelný. Ten asi dokáže všechno, pomyslel si Gaj. Třeba teď řídí tenhle příšerně složitý stroj, který vidí poprvé v životě. To přece není žádný tank nebo nákladák, ale letadlo, slavný bombardér, ani jsem nevěděl, že nějaký zůstal... A on s tím zachází jako s hračkou, jako by celý život neměl na práci nic jiného než létat vzduchem. Nad tím prostě zůstává rozum stát: vypadá to, že spoustu věcí vidí prvně v životě, a přesto se okamžitě přizpůsobí a dělá, co je právě zapotřebí. Ostatně copak to platí jen o strojích a mechanismech? To nejsou jen stroje, co v něm uznává svého pána. Kdyby chtěl, bude se s ním objímat i rytmistr Čaču... Čaroděj, na kterého je hrůza se jen podívat, ho považuje za sobě rovného... A princ-vévodo, učený muž, šéfkirurg, zkrátka aristokrat, v Maximovi taky okamžitě postřehl cosi výjimečného, vznešeného... Takový stroj mu svěřil... A já mu chtěl cpát za ženu Radu! Co pro něj znamená taková Rada? Nic, letmé zaujetí... Copak takový potřebuje Radu? To takhle nějakou hraběnkou, nebo řekněme princeznu... A prosím, se mnou se přáteli, to jsou mi věci... Kdyby teď řekl, abych se vrhl dolů, je dost dobře možné, že bych to udělal, protože Mak... A kolik jsem se toho od něj dověděl, co jsem díky jemu všechno viděl, to by se mi bez něj v životě nemohlo stát... A kolik toho díky Makovi ještě uvidím a poznám, čemu všemu se naučím...

Maxim na sobě pocítil Gajův pohled a zaznamenal i jeho tiché nadšení, jeho oddanost, podíval se na něj a šťastně, docela jako zastaralý, se na něj zazubil; Gaj se jen stěží ovládl, aby Maka neuchopil za mohutnou snědou ruku a nezasypal ji vděčnými polibky. »O vládce můj, má ochrano a pýcho, jen rozkaž - jsem tady, jsem tvůj, jsem připraven, mršti mnou do ohně, spoj mě s plameny... Na tisíce nepřátel, proti dokořán roztlepeným chřtánům, vstříc miliónům

kulí... Kde jsou, kde jen jsou tvoji nepřátelé? Kde jsou ti tupí, odporní lidé v mrzkých černých stejnokrojích? Kde je ten vztekly oficírek, co se opovážil vztáhnout na tebe ruku? O černý ničemo, rozsápu tě nehty, prokousnu ti hrdlo... ale teď ne, ne... Něco mi rozkazuje, můj vladyka, něco si ode mě žádá... Maku, Maku, zapřísahám tě, proč už se neusmíváš? Jsem hloupý, nerozumím ti, neslyším tě, je tu takový řev, to řve tvůj poslušný stroj... Ach ano, massarakš, v tom to je, jsem já to ale idiot, samozřejmě, přilba... Ano, ano chápu, hned... Já chápu, je tu přilba se sluchátky jako v tanku... Poslouchám tě, můj čarokrásný! Příkazuji! Nene, já se nechci vzpamatovat! Nic se se mnou neděje, prostě jsem tvůj, chci pro tebe zemřít, jen něco rozkaž... Ano, budu mlčet, budu držet hubu... Rozerve mi to plíce, ale budu mlčet, když mi to přikazuješ... Věž? Jaká věž? Aha, ano, už ji vidím... Ti černí ničemníci, ti podlí lidožrouti, ti vrazi dětí nasázeli své věže všude, ale my je smeteme, okovanou botou zadupeme na psy, bořice ty věže, v oku žár nám kolotá... Jen říd', říd' svůj stroj na tu hnusnou věž... a dej mi bombu a já se vrhnu i s ní a svůj cíl neminu, to mi věř! Dej mi bombu, bombu! Do ohně!! Oóó!!

Gaj se s obtížemi křečovitě nadechl a trhl límcem své kombinézy. V uších mu zvonilo, svět před očima plul a kolébal se. Svět byl v mlze, ale ta mlha se rychle rozplývala, svaly ještě trnuly a v hrdle mu nepříjemně šimralo. Pak spatřil Maximovu ztmavlou, zachmuřenou, snad dokonce krutou tvář. Vybavila se mu letná vzpomínka na cosi slastného a hned zase pominula a bůhvíproč se mu k nesnesení zachtělo postavit se do pozoru a srazit podpatky. Gaj ovšem chápal, že se to nehodí, že se Maxim rozzlobil.

»Něco jsem provedl?« zeptal se nejistě a poplašeně se rozhlédl.

»To já jsem provedl,« odpověděl Maxim. »Úplně jsem zapomněl na ten neřád.«

»Na co?«

Maxim se vrátil do svého křesla, položil ruku na knipl a zadíval se kupředu.

»Na věže,« vysvětlil Gajovi nakonec.

»Na jaké věže?«

»Vzal jsem to moc na sever. Dostali jsme se do paprskového úderu.«

Gaj se zastyděl.

»Hulákal jsem Ocelové chlapce?« zeptal se.

»To by nebylo to nejhorší,« odpověděl Maxim. »Ale nic, příště budeme opatrnější.«

Gaj se s nevýslovně trapnými pocity odvrátil a zoufale se pokoušel vzpomenout si, co vlastně dělal, ale pak se věnoval krajině dole pod letadlem. Žádnou věž neviděl a pochopitelně nemohl vidět ani hangár a pole, z něhož vzletli. Na zemi se pomalu šinula stále táž deka sešitá z pestrobarevných cárů a ještě bylo vidět řeku, matného kovového hádka, mizejícího v mlhavém oparu daleko před nimi, kde se už za chvíli mělo jako stěna zdvihnout k nebi moře... Co jsem asi tak mohl plácát, přemýšlel Gaj. Nejspíš nějaké úděsné žvasty, protože Maxim je hrozně rozladěný a rozrušený. Massarakš, možná se mi na chvíli vrátily moje četnické manýry a já ho urazil! Kde je ta prokletá věž? Teď by byla mimořádná příležitost hodit na ni bombu...

Vtom bombardér prudce nadskočil. Gaj se kousl do jazyka a Maxim sevřel velkou páku oběma rukama. Něco nebylo v pořádku, něco se stalo... Gaj se neklidně rozhlédl a s úlevou zjistil, že křídla jsou na svých místech a vrtule se otáčejí. Podíval se nad hlavu - v bělavém nebi se pomalu rozpijely jakési uhlové černé skvrny. Jako kapky tuše ve vodě.

»Co to je?« zeptal se.

»Nevím,« odpověděl Maxim. »Zvláštní věc...« Pronesl ještě dvě neznámá slova a pak ze sebe váhavě vymáčkl: »Útok... nebeských kamenů. Nesmysl, to se nestává. Pravděpodobnost nula celá, nula nula... Že bych je přitahoval?«

Znova pronesl ta neznámá slova a umkl.

Gaj se ho chtěl zeptat, co jsou to nebeské kameny, ale vtom koutkem oka postřehl nějaký nepřírozený pohyb vpravo dole. Zadíval se bedlivěji. Nad hnědozelenou dekou lesa pomalu kynula špinavě nažloutlá hromada. Chvilí mu trvalo, než pochopil, že je to kouř. Pak se však v útrobách hromady zablesklo, kolmo vzhůru z ní vyklouzlo dlouhé černé štíhlé tělo a ještě v těžce vteřině se obzor nebezpečně naklonil, potom se změnil ve svislou stěnu a Gaj zaryl prsty do opěradel. Samopal mu z kolenou spadl a klouzal po podlaze. »Massarakš...,« zasyčel ve sluchátkách Maximův hlas. »Tak takhle je to! Jsem já to ale pitomec!« Obzor se znovu srovnal, Gaj očima hledal šedožlutou hromadu, nenašel ji a najednou přímo před přídílí stroje zahlédl nad lesem gejzír barevných cákanců, ze země se znovu jako hora vzdulo žluté mračno, šlehl oheň, k obloze se pomalu zvedlo další dlouhé černé tělo a puklo v oslnivě bílou kouli. Gaj si zakryl oči dlaní. Bílá koule rychle pohasla, nalila se černí a rozpila se v gigantickou kaňku. Podlaha pod nohama se někam propadla. Gaj široce otevřel ústa a zalapal po vzduchu; na okamžik se mu zdálo, že žaludek mu každou chvíli musí vyskočit ven. V kabině se zešeřilo, proti nim bleskurychle klouzal roztrhaný černý dým, olizující okénka, a obzor se znovu zahoupal, takže les teď byl docela blízoučko od levé strany trupu. Gaj zamhouřil oči a schoukl se v očekávání úderu, bolesti, smrti, ztrácel dech a kolem se všechno třáslo a zachvívalo. »Massarakš,« bzučel ve sluchátkách Maximův hlas.

»Třiatřicetkrát massarakš...« Do stěny hned vedle nich cosi úsečně a zuřivě zabušilo, jako by po nich někdo z bezprostřední blízkosti pátlil z kulometu, do tváře ho udeřil tuhý ledový pramen vzduchu, strhlo mu to přilbu a Gaj se ve snaze ukrýt se někam před řvoucím ledovým vichrem stočil do klubička. To je konec, blesklo mu hlavou. Střílejí po nás. Teď nás sundají a my tu uhoříme... Jenže zatím se nic nedělo. Bombardér ještě několikrát jankovitě poskočil, párkrát se náhle propadl a zase se vynořil, ale pak řev motorů umkl a nastalo příšerné ticho, zaplněné jen svištivým kvílením větru, deroucího se skrz průstřely dovnitř.

Gaj ještě chvíli počkal, ale pak opatrně zvedl hlavu, pokud možno tak, aby ji nevystavil bičům mrazivého vzduchu. Maxim tu byl. Seděl v nepřírozeně strnulé póze, pevně svíral velkou páku oběma rukama a jeho oči sledovaly tu přístroje, tu krajinu před letounem. Klouby pod hnědou kůží nápadně zběhly. Bombardér letěl nějak podivně, s nezvykle zvednutou přídílí. Motory stály. Gaj pohlédl na křídlo a krve by se v něm nadořežal.

Křídlo hořelo.

»Požár!« zaječel a pokusil se postavit, ale popruhy ho zadržely.

»Sed' klidně,« utrousil Maxim koutkem úst a dál napjatě zíral před sebe.

Gaj se vzchopil a taky se zadíval dopředu. Letoun už klouzal docela nízko nad zemí. Z mihání černých a zelených skvrn přecházely oči. A před nimi už se zvedala ocelově lesklá hráz moře. Rozmlátíme se na maděru, pomyslel si Gaj se srdcem v kalhotách. Čert aby vzal prince-vévodu i s tím jeho zatraceným bombardérem, massarakš, to je mi pěkný úlomek staré říše - nebýt jeho, šli jsme si klidňáko pěšky a měli jsme po starostech, kdežto takhle shoříme, pokud neshoříme, tak se roztřískáme, a když se ani neroztřískáme, utopíme se v moři... Copak Maxim, ten se určitě zase vzkřísí, ale já to mám jistě... Nechci!

»Nemel sebou,« okřikl ho Maxim. »A pevně se drž. Už to bude...«

Les pod nimi najednou skončil. Gaj před sebou spatřil rozvlněnou kovově šedou vodní pláň, která mu nezadržitelně spěchala naproti, a zavřel oči... Rána. Praštění. Nestvůrný sykot. A zase rána. A další. Všechno je v háji, je po všem, konec... Gaj kvílí hrůzou. Jakási obrovská síla se ho chápe a snaží se ho přes odpor popruhů se vším všudy z křesla vyrvat, ale pak ho to zklamaně odhazuje zpátky, všechno kolem duní a bortí se, něco se škvířivě pálí a do kabiny tryská vlažná voda. A všechno utichá. Ke Gajovým uším doléhá jen tiché šplouchání a zurčení. Něco tiše syčí a jemně popraskává, podlaha se začíná pomalu kolébat. Pokud se Gaj nemýlí, už by mohl oči otevřít a podívat se, jak to vypadá na onom světě...

Když je otevřel, spatřil nejdřív Maxima, který se nad ním skláněl a rozepínal mu řemeny.

»Umiš plavat?«

Aha, to znamená, že jsem naživu.

»Umím.«

»Tak jdeme.«

Gaj opatrně vstal a očekával, že v potlučeném, jako zpřeráženém těle se okamžitě ozvou nějaké bolesti, ale ukázalo se, že je naprosto v pořádku. Bombardér se sotva znatelně pohupoval na mírných vlnkách. Levé křídlo scházelo, pravé se ještě plandalo na útržcích jakýchsi perforovaných žeber. Břeh bylo vidět přímo proti přidi, asi je to při přistávacím manévru úplně otočilo.

Maxim zvedl samopal, přehodil si ho na záda a otevřel dvířka. Do kabiny okamžitě vtrhla voda, ostře začpěl benzín a podlaha se jim pod nohama začala zvolna naklánět.

»Vpřed!« zavelel Maxim a Gaj, který se protáhl kolem něj, poslušně žbluňkl do vln.

Prudce zajel pod hladinu, ale hned zase vyplaval, vyprskl vodu z úst a zamířil ke břehu. Byl docela blízko, ten pevný břeh, po kterém se dá chodit a na který se dá padat bez nebezpečí, že při tom přijdete o život. Maxim nehlučně rozřezávající vodu plaval vedle něj. Massarakš, ten chlap i plave jako ryba, jako by se ve vodě narodil... Gaj odfukoval a pracoval rukama i nohama ze všech sil. Plavat v kombinéze bylo namáhavé, a tak se zaradoval, když konečně zavadil nohou o písčité dno. Ke břehu zbývalo ještě pěkných pár desítek metrů, ale on se postavil a zvolna před sebou hrnul špinavou vodu, posetou mastnými skvrnami. Maxim plaval dál, snadno Gaje předhlonil a na povlovnou písčitou pláž vyšel první. Když se k němu uondaný Gaj konečně dopotácel, stál už doširoka rozkročen a hleděl k nebi. Gaj se také podíval na oblohu. Rozpouštěly se na něm spousty černých kaněk.

»Měli jsme štěstí,« utrousil Maxim. »Startovalo jich dobrých deset.«

»Čeho?« zeptal se Gaj, který si vytřepával vodu z ucha.

»Raket... Úplně jsem na ně zapomněl... Tolik let tu čekaly, až poletíme, a vidíš, dočkaly se... Že mě to nenapadlo?«

Gaj si nespokojeně uvědomil, že jeho to mohlo napadnout taky, ale jak je vidět, nenapadlo. Přece mohl před dvěma hodinami říct: Jak tam chceš letět, Maku, když les je plný podzemních šachet s raketami? Ne, princ-vévodo, děkujeme mockrát, ale líp byste udělal, kdybyste si s tím svým bombardérem letěl sám... Ohlédl se na moře. Horský orel už se téměř celý potopil, z vody žalostně trčel jen jeho hranatý polámaný ocas.

»Takže pokud tomu dobře rozumím, do Ostrovní říše se nedostanem,« zauvažoval nahlas Gaj. »Co budeme dělat?«

»Ze všeho nejdříve spolykáme prášky,« odpověděl Maxim. »Vytáhni krabičku.«

»A proč?« zeptal se Gaj. Tablety prince-vévody mu byly silně proti mysli.

»Voda je hodně znečištěna,« vysvětlil Maxim, »pálí mě celé tělo. Nejlepší bude, když si každý dáme alespoň pět tablet naráz.«

Gaj chvatně vyjmul jednu tubičku, nasypal si na dlaň deset žlutých kuliček a rozdělili si je napůl.

»A teď jdeme,« pobídl Gaje Maxim. »Nezapomeň si tu samopal.«

Gaj zbraň zvedl, odplivl jedovatou hořkost, která se mu nahromadila v ústech, a zapadaje do sypkého písku se podél čáry příboje pustil v Maximových šlépějích. Bylo horko a kombinéza rychle proschla, jen v holínkách mu ještě čvachtalo. Maxim šel rychle a jistě, jako by přesně věděl, kam je třeba jít, třebaže kolem nebylo vidět nic kromě moře vlevo, písčité pláže před nimi a vpravo a také vysokých dun asi kilometr od pobřeží, za nimiž čas od času vyhlédly střapaté vrcholky lesních stromů.

Ušli už dobré tři kilometry a Gaj ještě pořád uvažoval, kam vlastně jdou a kde to asi jsou... Řekl si, že ptát se nebude, chtěl na to přijít sám, ale i když si poměrně dobře vybavil mapu, pochopil jen tolik, že někde před nimi musí být delta Modrého Hada a že jdou neznámo kam a neznámo proč... Horečné přemítání ho brzy přestalo bavit. Přidržel si zbraň, poklusem docupital k Maximovi a bez obalu se ho zeptal, jaké teď mají plány.

Maxim mu ochotně odpověděl, že momentálně žádné určité plány nemají a nezbývá než se spolehnout na náhodu. Nezbývá než doufat, že se k pobřeží přiblíží nějaká bílá ponorka a oni se k ní dostanou dřív než legionáři. Ale protože čekat na takovou náhodu uprostřed vyschlých písčin je potěšení dost problematické, je třeba pokusit se dojít až do Lázní, které musí být pár kilometrů odtud. Město bude samozřejmě dávno zničené, ale prameny se s největší pravděpodobností uchovaly a vůbec se tam rozhodně najde střecha nad hlavou. Přenocujeme ve městě a pak se uvidí.

Není vyloučeno, že na pobřeží budeme muset vydržet pěkných pár desítek dní.

Gaj opatrně poznamenal, že tenhle plán mu připadá dost pochybený, Maxim s ním ochotně souhlasil a s nadějí v hlase se zeptal, zda Gaj náhodou nemá v zásobě nějaký jiný, moudřejší projekt. Gaj mu sdělil, že žádný jiný plán ho bohužel nenapadá, ale že by měli mít na paměti možnou přítomnost četnických tankových hlídek, které se, pokud je mu známo, dostávají po pobřeží hodně daleko na jih. Maxim se zachmuřil a řekl, že to je špatné, že je třeba mít oči a uši všude a nenechat se zaskočit, a potom se chvíli Gaje se živým zájmem vyptával na taktiku těchto hlídek. Když se dověděl, že tanky sledují spíš moře než břeh a že nejlépe se jejich pozornosti dá uniknout tak, že si člověk prostě lehne do písku, uklidnil se a zapískal si nějaký neznámý pochod.

Za zvuků tohoto pochodu odrážovali ještě asi dva kilometry a Gaj celou tu dobu přemýšlel, jak by se měli zachovat, kdyby je hlídka přece jen vyčenichala, a když to vymyslel, svěřil se se svým nápadem Maximovi:

»Kdyby nás objevili, nalžeme jim, že mě unesli degeneráti a že tys to viděl, vyrazil jsi za nimi a osvobodil mě. Pak jsme dlouho bloudili po lesích, až jsme dneska vyšli na tohle pobřeží...«

»A co z toho budeme mít?« zeptal se bez zvláštního nadšení Maxim.

»Přinejmenším to,« rozzlobil se Gaj, »že nás nepicnou hned na místě.«

»Tak to ne,« ohradil se tvrdě Maxim. »Po mně už nikdo střílet nebude, a po tobě taky ne...«

»A když pojedou na tanku?«

»Tak co?« opáčil pohrdavě Maxim. »To je toho - tank...«

Gaj se na chvíli odmlčel a pak zamyšleně poznamenal:

»Ale řeknu ti, že zmocnit se tanku by vůbec nebylo špatné.«

Gaj viděl, jak se Mak pro jeho nápad nadchl.

»To je výborný nápad, Gaji. A takhle to taky provedeme. Sebereme jim tank. Jakmile se objeví, vystřel do vzduchu, já dám ruce za záda a ty mě povedeš přímo k nim. Tam už to bude moje starost. Koukej se držet stranou, abys mi náhodou nepřišel pod ruku, a hlavně už nestřílej...!«

Gaj pookřál a navrhl, že by mohli vylézt nahoru na duny, kde je bude vidět už z dálky. A tak to taky udělali. Vyšplhali se na duny.

A okamžitě uviděli bílou ponorku.

Za dunami se otvíral pohled na nevelkou mělkou zátoku a ponorka uprostřed ní vyrůstala z hladiny asi sto metrů od břehu. Ponorce se to moc nepodobalo a už vůbec se o tom nedalo říct, že je to bílé. Gaj si zpočátku myslel, že je to snad mrtvola nějakého gigantického dvouhrbého tvora nebo skála bizarních tvarů, která tu kdovíproč ční z mořského písku. Maxim však okamžitě pochopil, co to je. Dokonce už se domýšlel, že je opuštěná, že tu stojí nejméně několik let a že uvízla v písčitém dnu.

Měl pravdu. Když se dostali až k zálivu a sešli k vodě, Gaj si všiml, že dlouhý trup a obě palubní nástavby jsou pokryty obrovskými rezavými skvrnami, protože bílá barva už se na mnoha místech sloupala, plošina s palubními kanóny je silně nakloněná a hlavně míří do vody. V trupu zely černé díry s očazenými rozervanými kraji. Uvnitř samozřejmě nic živého zůstat nemohlo.

»Je to určitě bílá ponorka?« zeptal se Maxim. »Už jsi ji někdy předtím viděl?«

»Řekl bych, že je to ona,« usoudil Gaj. »Na pobřeží jsem nikdy nesloužil, ale ukazovali nám fotografie, mentogramy..., často ji popisovali... Kdysi se dokonce promítal mentofilm Tanky v pobřežní obraně... Je to ona. Pokud tomu dobře rozumím, bouře ji zahнала do zálivu, ponorka uvízla na mělčině a vtom se přihnala hlídka. .. Vidiš, jak ji rozvrtali? To není trup, to je řešeto...«

»Máš pravdu, nevypadá pěkně,« zabručel Maxim s očima upřenými na loď. »Nepůjdem se na ni podívat?«

Gaj znejistěl.

»No, vlastně bychom mohli,« zamumlal váhavě.

»Copak?«

»Já nevím, jak bych ti to vyložil...«

A opravdu, jak mu to říct...? To se jednou ostřílený válečník kaprál Serembeš nechal ve ztichlých a setmělých kasárnách krátce před večerkou slyšet, že na bílých ponorkách prý se neplaví normální námořníci, protože na bílých ponorkách slouží jen umrlci, kteří si tu tak odsluhují další období, hlavně zbabělci, kteří umírali s hrůzou a děsem v srdci... Po dně moří a oceánů šmejdí mořští démoni, sbírají utopence a sestavují z nich posádky... To se Makovi vykládat nedá - vysmál by se člověku, přestože na tom není absolutně nic k smíchu... Nebo takový řádný voják Leptu, degradovaný důstojník - ten když se napil, tak to rozbalil rovnou: »Kluci, všichni tihle vaši degeneri, všelijaký mutanti, radiace, to jsou jen dětský nemoce, který se dá přežít a překonat, ale hlavně se, kluci, modlete, kudy chodíte, aby vás osud někdy nezanes na bílou ponorku; kluci, to je lepší rovnou chcípnout než si na ní třeba jen rukou šáhnout, a věřte mi, že já to musím vědět nejlíp...« Nikdo nevěděl, za co byl Leptu degradován, ale předtím sloužil u pobřežní stráže jako velitel hlídkového člunu...

»Pochop,« řekl Gaj procítěně. »Jsou všelijaké pověry, legendy... Vykládat ti je nebudu, ale třeba rytmistr Čaču říkal, že všechny ponorky jsou něčím nakažené a na jejich palubu se proto za žádnou cenu nesmí vstoupit... Dokonce na to vyšel zvláštní rozkaz, a taky se říká, že poškozené ponorky...«

»No dobře,« přerušil ho Maxim. »Ty počkej tady a já půjdu. Hned se podíváme, co je to za epidemii.«

Než Gaj stačil něco namítnout, Maxim už skočil do vody, potopil se a dlouho se nevynořoval: Gajovi se z toho čekání až zatajil dech, ale pak se černovlasá hlava konečně vyloupala z vody, těsně u oprýskaného trupu, pod největším průstřelem. Snědá postava se obratně a bez problémů jako moucha po zdi vyšplhala po boku lodi na šikmou palubu, vyběhla na příďovou nástavbu a zmizela. Gaj si křečovitě povzdychl, přešlápl na místě a několikrát se prošel podél

vody tam a zpátky, nespouštěje oči z mrtvé rezavé obludy.

V mrtvé zátoce bylo ticho a klidno, ani vlnka tu nešplouchla. Prázdné bílé nebe, bílé duny bez života, všechno suché, horké, jako zkamenělé. Gaj nenávisně pohlédl na zrezivělé torzo bojového plavidla. To je ale směla! Někdo tu slouží celá léta a o ponorku ani okem nezavadí, a my prosím - spadneme z nebe, pak stačí hodinka pochodu a je tady, vítáme vás... Jak jsem se vůbec mohl k něčemu takovému odhodlat...? To všechno Maxim... Když mluví, všechno to tak nádherně zapadá jedno do druhého, že vlastně ani není o čem přemýšlet a čeho se bát... Možná jsem se nebál proto, že jsem si bílou ponorku představoval živou, skutečně bílou, svátečně vyšňoženou, a na palubě námořníky v bílém... A tady stojí kovová mrtvola... I to místo je nějak neživé, ani vítr tu nefouká... Přitom byl dneska větrný den, na to si pamatuju přesně: dokud jsme šli po břehu, vál nám do tváře takový příjemný, osvěžující větřík... Gaj se stísněně rozhlédl kolem, pak se posadil do písku, položil samopal vedle sebe a začal si nerozhodně stahovat pravou holínku. A že tu taky musí být takové ticho...! Co když se vůbec nevrátí..., co když ho ta ocelová zdechlina spolkla a nezbylo po něm ani to nejmenší? Fujtajbl...

Najednou sebou trhl a holínku polekaně pustil: nad zátokou se rozezněl táhlý odporný zvuk, něco jako vytí či úpění, jako by čerti škrábali hříšnou duši rezavým nožem. Proboha, ale to se jen otevřel poklop, samozřejmě, závěsy byly zarezlé. Kuš, člověk se z toho až zpotí! Otevřel poklop, takže teď vyleze ven... Ne, zatím nic...

Gaj s nataženým krkem několik minut hleděl na ponorku a napjatě se zaposlouchával. Ticho. Zase to příšerné ticho, po zrezivělém zasténání snad ještě příšernější... Nebo... že by se... to víko... neotevřelo, ale zavřelo? Samozřejmě. Před Gajovým zmrtnělým očima vyvstala jasná vidina: Těžké ocelové dveře se za Maximem samy zavírají a sama od sebe se pomalu zasouvá masivní ocelová závora... Gaj si olízl suché rty, polkl nasucho a křikl: »Hej, Maku!« Jenže z hrdla žádný výkřik nevyšel, jen přiskrcené zasípání... Proboha, snad ze sebe dokáže vypravit alespoň jedno kloudné slovo. »Ohoóó!!« zařičel zoufale. »Óóó...« vrátily ponuře duny a záliv znovu potáhlo ticho.

Ticho. Už neměl sílu zavolat ještě jednou.

S očima zabodnutýma do zrezivělého trupu poslepu nahmatal samopal, třesoucími se prsty ho odjistil a bez míření vypustil nad záliv dlouhou dávku. Ozval se tlumený, ochablý třesk, jako by střílel do vaty. Nad rovnou hladinu vzlétly drobné fontánky a po vodě se rozběhla kola. Gaj zvedl hlavu výš a stiskl spoušť ještě jednou. Tentokrát byl zvukový efekt slušnější: kulky zabubnovaly do kovu, zahvízdaly odražené projektily a zaburácela ozvěna. A - nic. Prostě nic. Víc už ani hlásek. Jako by tu byl sám a jako by tu sám byl odjakživa. Jako by se sem dostal neznámo odkud, jako by ho do těchto mrtvých míst zavál blouznivý sen, z něhož se nedokáže ani probrat, ani definitivně probudit... Teď aby tu takhle sám zůstal navždy.

Celý bez sebe vstoupil Gaj tak, jak byl, oblečený a v jedné holince, do vody a pustil se nejdřív pomalu, ale potom už stále překotněji k ponorce; rozběhl se, zvedaje vysoko kolena, už po pás ve vodě se bezděky rozvzlykal a skrz tlumený pláč chrлил kletbu za kletbou. Hora rzi se hrozivě blížila. Gaj se chvílemi plahočivě brodil a nedočkavě rozhrnoval vodu rukama, chvílemi zase plaval, až se nakonec dostal k boku lodi a pokusil se dostat nahoru na palubu - nepodařilo se. Obeplaval loď kolem zádi, chytil se nějakých lan a s poškrábanými dlaněmi a koleno se konečně vydrápal na palubu a celý usazený zůstal stát. Bylo mu naprosto jasné, že je ztracen. »Hééj!« zavolal přiskřípnutým hlasem.

Ticho.

Paluba byla pustá, k prolamovanému plechu pevně lnuly uschlé vodní řasy, jako by železo porostlo slezelými vlasy. Nad hlavou mu jako obrovská skvrnitá houba visela nakloněná palubní nástavba, v jejímž boku zel široký rozšklebený šrám. Gaj vykročil, zarachotil holínkou po kovu, nástavbu obešel a narazil na žebříček ještě vlhkých kovových kramlí, vedoucích někam vzhůru; přehodil si samopal na záda a chytil se prvních příček. Lezl dlouho, celou věčnost dusným tichem, vstříc nevyhnutelné záhubě, vstříc věčné smrti, nemotorně se vyhrabal až nahoru a zůstal nehybně stát na všech čtyřech. Obluda už ho očekávala, poklop byl dokořán, jako by se už dobrých sto let nezavíral, dokonce i ty panty zřejmě znovu přirezly - jako by mrtvá loď chtěla říct: Račte, jen dál...! Gaj přilezl k černé roztřesené hubě a nahlédl do ní... Hlava se mu zatočila a udělalo se slabo kolem žaludku. Z ocelového hrdla prýštilo pevné, hmatatelné ticho, léta a léta stojatého zatuchlého ticha. A Gaj si představil, jak tam ve žlutém shnilém světě, přimáčknutý tunami onoho ticha, na život a na smrt zápolí sám proti všem jeho vzácný přítel Mak, zmítá sebou z posledních sil a volá: »Gaji, Gaji!« a ticho jen s úšklebkem, ledabyle a beze zbytku polyká ty výkřiky a stále se navaluje, tiskne Maku pod sebe, dusí ho a drtí. Dál už se to nedalo snášet a Gaj se odevzdaně vnořil do tmavého průlezu.

Plakal, spěchal, nakonec se propadl do prázdna a zarachotil někam dolů, aby po několikametrovém pádu zuchl do písku. Byla tu železná, uprášenými lampičkami, řídce rozházenými po stropě, chabě osvětlená chodba, jejíž podlaha se pod šachtou s příkrým schodištěm za ta léta potáhla tenkou vrstvou písku. Gaj rychle vyskočil na nohy: stále ještě spěchal, stále se strašně bál, aby nepřišel pozdě - a běžel, kam ho oči vedly, a zoufale křičel:

»Už jsem tady, Maku! Jdu k tobě..., už jdu...«

»Co hulákáš?« okřikl ho nevlídně Maxim, který jako by se náhle vysunul ze zdi. »Stalo se něco? Neškrábl ses do prstu?«

Gaj zastavil a ruce mu bezmocně klesly. Neměl daleko k mdlobám a musel se opřít. Srdce mu kvapně bušilo, jeho údery jako tympány duněly až v uších a hlas ho neposlouchal. Maxim na něj chvíli překvapeně zíral, ale nakonec pochopil a protáhl se do chodby - dveře kajuty znovu pronikavě zaskřípěly - přistoupil ke Gajovi, vzal ho za ramena, zatřásl s ním, pak ho k sobě přitiskl, objal ho a Gaj několik vteřin v blaženém zapomnění spočinul tváří na jeho hrudi a postupně se vzpamatovával.

»Já už jsem si myslel..., že tě tu..., že jsi tady..., že na tebe...«

»To nic,« zarazil ho laskavě Maxim. »Je to moje vina, měl jsem tě hned zavolat. Ale jsou to moc zajímavé věci, víš?«

Gaj se vymanil z jeho objetí, otřel si mokrou dlaní tvář a teprve teď se zastyděl.

»Ty si zmizíš, jako by ses do země propadl,« řekl pohněvaně a zabořil pohled do podlahy. »Člověk na něj volá, střílí...

To bylo tak těžké se mi ozvat?«

»Massarakš, nic jsem neslyšel,« omlouval se provinile Maxim. »Abys tomu rozuměl - oni tu mají perfektní rádio... To jsem vůbec netušil, že u vás umějí dělat tak výkonné přijímače...«

»Přijímače, přijímače...« brblal Gaj a už se cpal polozavřenými dveřmi dovnitř. »Ty si tu hraješ, a jeden by zatím kvůli tobě málem přišel o rozum... Co má být tohle?«

Vstoupil do dosti velké místnosti se zpuchřeným kobercem na podlaze a třemi stropními svítidly, z nichž ovšem teď zářilo jedno jediné. Uprostřed stál kulatý stůl a kolem něj křesla. Po stěnách visely podivné zarámované fotografie a obrazy promísené s cary otrhaných sametových tapet. V rohu popraskával a vřeštěl obrovský rozhlasový přijímač, jaký Gaj v životě neviděl.

»Vypadá to na důstojnickou klubovnu,« řekl Maxim. »Jen se tu porozhlédni, tady je na co se dívat.«

»A co posádka?« zeptal se Gaj.

»Nikdo tu není. Ani živí, ani mrtví. Spodní paluby jsou zaplavené vodou. Řekl bych, že jsou všichni tam...«

Gaj na něj překvapeně pohlédl. Maxim se odvrátil a tvář měl ustaranou.

»Musím ti oznámit, že je asi dobře, že jsme do Ostrovní říše nedoletěli. Jen se podívej, podívej se...«

Posadil se k přijímači, začal mačkat tlačítka a točit ladicím kondenzátorem. Gaj se rozhlédl, ale takhle honem nevěděl, kde začít; nazdařbůh přistoupil ke stěně a rozhlédl se, že si nejdřív prohlédne fotografie. Zpočátku neměl ani tušení, co by to mohlo být, ale po chvíli pochopil - rentgenové snímky. Shlížely na ně matně, vesměs naprosto stejně vyceněné lebky. Na každém snímku se skvěl nečitelný nápis, jako by na ně někdo psal autogramy. Že by členové posádky? Nebo nějaké ostrovní celebrity? Gaj pokrčil rameny. Strýčkovi Kaanovi by to možná něco řeklo, ale my jsme jen obyčejní smrtelníci.

V koutě spatřil velký barevný plakát, zářící třemi základními barvami... Místy je sice chycený plisní, ale jinak... Na plakátě bylo zázorně modré nebe, z něj na břeh vystupoval oranžový krasavec v neznámé uniformě, nevidaně svalnatý a s nápadně malou hlavičkou, jejíž dobrou polovinu tvořila mohutná býčí šíje. Jedna krasavcova noha už spočívala na černém břehu. V jedné ruce třímал svitek papíru s nesrozumitelným nápisem a druhou zabodával do pevniny planoucí pochodeň. Od plamene pochodně se šířil požár, který se zmocnil pobřežního města, v ohni se svíjely a škvařily nějaké zrůdičky a asi tucet dalších zrůdiček se hlava nehlava rozbíhal na všechny strany. V horní části plakátu bylo něco napsáno velkými ocasatými písmeny. Ta Gaj rozluštil, ale slova, která to dávalo dohromady, se vůbec nedala vyslovit.

Čím déle se Gaj na plakát díval, tím méně se mu líbil. Mimoděk si vzpomněl na plakát z legionářských kasáren: byl na něm vyobrazen čácký legionář, švarný orel v černé kombiněze (mimochoodem také s malou hlavičkou a mohutnými bicepsy), odstříhující obřími nůžkami hlavu hnusnému bradavičnatému hadovi, který se vyplazil z moře. Na ostřích nůžek bylo, pokud si dobře vzpomíná, napsáno na jednom Bojová a na druhém Legie. Ana..., řekl si Gaj v duchu, no to se ještě uvidí... Ještě se ukáže, kdo koho připálí, massarakš!

Nechal plakát plakátem, popošel o pár kroků dál a zůstal jako přimrazený.

Z elegantní leštěné poličky na něj skleněnými očima shlížela známá hranatá tvář s rusou čupřinou, končící těsně nad obočím, a nápadným šrámem, který se táhl od pravého spánku dolů. Rytmistr Puduraš. Ohňostrůjný hrdina, velitel rotý v brigádě Nezapomenutelných padlých, přemožitel jedenácti bílých ponorek, který zahynul v nerovném boji. Jeho bysta, vyzdobená vavřínovým věncem nesmrtelných, nechyběla na žádném vojenském či legionářském cvičišti, zatímco jeho skutečná hlava, teď už seschlá a potažená žlutou mrtvou kůží, se neznámo proč povalovala na téhle poličce. Gaj poodstoupil. Ano, je to opravdická hlava. A tady další - neznámý ostře řezaný obličej... A ještě jedna... A ještě... Těch tu je!

»Maku! Viděls?«

»Ano.«

»To jsou hlavy,« řekl Gaj. »Normální hlavy...«

»Podívej se taky do alb na stole,« poradil mu Maxim.

Gaj stěží odtrhl zrak od zrůdné sbírky na polici, otočil se a nerozhodně přistoupil ke stolu. Přijímač cosi vyřvával v cizí řeči, ozývala se hudba, třaskaly elektrické výboje, pak zase někdo mluvil - vemlouvavým, sametovým, významným hlasem: »Likvidace, úplná a definitivní likvidace...«

Gaj nazdařbůh uchopil jedno z alb a převrátil tvrdou titulní desku, potaženou kůží. Fotografický portrét. Zvláštní dlouhá tvář s chmýřnatými licousy, splývajícími ze spánků a tváří až k ramenům, vlasy nad čelem vyholené, hákovitý nos s neobvykle proříznutými nozdrami. Nepříjemný zjev, člověk si nedokázal představit, že by se ten muž taky mohl někdy usmívat. Neznámá uniforma, nějaké odznaky nebo medaile ve dvou řadách. Totéž individuum ve společnosti jiných individuí na velitelském můstku bílé ponorky a zase se tváří chmurně, přestože ostatní se zubí na celé kolo. V rozostřeném pozadí něco jako nábreží, nikdy neviděné stavby, exotické stromy, kalné siluety lidí... Další stránka vyrazila Gajovi dech: legionářský tank typu Drak, hoří, věž se svezla ke straně, z otevřeného horního poklopu visí tělo legionářského tankisty, další dvě těla leží stranou na sobě a nad nimi stojí s pistolí namířenou k zemi zase ten nelida, na hlavě má čepici, která poněkud připomíná dělostřeleckou nábojnici. Z draka stoupá hustý černý dým, ale místa kolem jsou známá - to je přece břeh téhle zátoky, písčná pláž a za ní v dálce duny... Když Gaj obrátil další stránku, všechno se v něm napjalo, protože už tušil... Houfec mutantů, takových dvacet, a všichni nazi - celá hromada nešťastníků stažená do chumlu jediným lanem. Kolem věčně přechází několik pirátů v kuklách a se zapálenými pochodněmi v rukou a kousek vedle zase ten chlap: pravou ruku má zdviženou nad hlavu a asi vydává nějaký rozkaz, zatímco levička svírá jilec kordíku. Ti jsou ale odporní, ti mutantí, hrůza se na ně jen koukat... Dál to bylo ještě horší.

Táž otep mutantů, ale už spálená. Individuum, stojí opodál, právě přivonělo k nějaké kytice a zády k mrtvolám rozkládá s jiným důstojníkem.

Obrovský strom v lese, celý ověšený těly. Jedni visí za ruce, jiní za nohy, ale to už nejsou mutanti - jeden má na sobě kostkovanou vychovaneckou kombinézu a tamhleten dokonce černou legionářskou bundu.

Stařec přivázaný ke sloupu. Tvář znetvořená, oči přivřené bolestí, asi křičí. A u něj samo sebou ten hnusák - s vážnou, soustředěnou tváří zkoumá jehlu injekční stříkačky...

A další oběšenci, hořící a spálení mutanti, vychovanci, legionáři, rybáři, rolníci, muži, ženy, starci, děti... Panoramatický snímek: čára pláže, na dunách stojí čtyři tanky a všechny hoří a v popředí dvě černé postavy s rukama nad hlavou...

Dost!! Gaj album spráskl a mrštil jím na zem, několik vteřin seděl bez pohnutí, pak se strašnými kletbami shodil ze stolu i ostatní alba, vyskočil a oběhl stůl.

»A s těmahle by ses chtěl domlouvat?« zařval do Maximových zad. »Tyhle k nám chceš přivést? Toho kata?« Přiskočil k hromádce alb a kopl do ní.

Maxim vypnul rádio.

»Nevztekej se,« řekl mu. »Já už nic nechci. A moc na mě neřvi, za to si můžete sami, vy jste totiž svůj svět prošťurovali, massarakš, zdívočeli jste jako ta nejhorší zvíř! Co teď s vámi?« vyštěkl. »Co, co? Nevíš? No tak odpověz!«

Gaj mlčky vrtěl hlavou a chabě Maxima odstrkoval. Maxim ho pustil.

»To vím i bez tebe, že k vám nikoho vodit nemůžeme,« hlesl chmurně. »Kolem je to samý dobytek... Na ně samotné by bylo třeba někoho poslat...« Vytáhl z hromady jedno album a začal netrpělivě obracet stránku za stránkou. »Takový svět zaneřádit!« kroutil hlavou. »Takový svět! Jen se podívej, jaký to byl svět!«

Gaj mu nahlédl přes rameno. Toto album žádné hrůzy neobsahovalo, byly tu jen přírodní scenérie z různých míst, všechno pozoruhodně krásné a kontrastní barevné fotografie - azurové zálivy, zarámované do pohádkové zeleně, oslnivě bílá města na mořském pobřeží, vodopád v horské soutěsce, nějaká velkolepá autostráda a na ní barevné proudy aut, prastaré zámky, zasněžené vrcholky hor vysoko nad oblaky, tady zase někdo vesele uhání po sjezdovce a tady dovádějí rozesmáté dívky v mořském příboji.

»Kde je tohle všechno?« zeptal se Maxim. »Kam jste to zašantročili? Vyměnili za železo? Vy jste mi taky... lidičky...« Odhodil album na stůl. »Pojď!« Zuřivě nalehl na dveře, se skřípěním a pískotem je rozrazil dokořán a vykročil chodbou pryč.

Na palubě se zeptal:

»Máš hlad?«

»Hm...,« odpověděl Gaj.

»No dobře, hned se najíme. Šup do vody.«

Gaj vylezl na břeh první, okamžitě si stáhl holínku a rozložil šaty, aby mu proschly. Maxim byl dosud v moři a Gaj s obavami sledoval, jak dlouho se potápí a jak dlouho zůstává pod hladinou. To přece nejde, je to nebezpečné, jak to dělá, že mu stačí vzduch...? Nakonec Maxim taky vylezl na břeh a za žábry vlek obrovskou rybu. Vypadala nanejdvů nejapně, asi pořád nemohla pochopit, že ji někdo dostal holýma rukama. Maxim ji mrštil co nejdál od vody a řekl:

»Tahle by nemusela být špatná. Není skoro vůbec radioaktivní. Vezmi si tablety, hned z ní něco udělám. Dá se jíst syrová, taky tě to naučím, říká se tomu sasimi. Už jsi to někdy jedl? Půjč mi nůž...«

Gaj mu podal nůž a Maxim rybiznu obratně a rychle rozporcoval.

Potom, když se nasytili tím sasimi - bylo to docela dobré, to ano, komu čest, tomu čest - a nazí zalehli do písku, Maxim se ho po dlouhém mlčení zeptal:

»Kam by nás poslali, kdybychom padli hlídce do rukou a vzdali se?«

»Jak to - kam? Tebe do tvého lágru a mě k našemu útvaru... Proč?«

»Víš to jistě?«

»To bych prosil... Tak zní instrukce samotného generálkomandanta. Ale proč se ptáš?«

»Půjdeme hledat legionáře,« rozhodl se Maxim.

»A sebereme jim tank?«

»Ne. Budeme postupovat podle tvé legendy. Zmocnili se tě degeneráti a trestanec tě zachránil.«

»Vzdát se?« vztyčil se nechápavě Gaj. »Jak tomu mám rozumět? Já taky? Zase do záření?«

Maxim mlčel.

»Tak to ze mě zase bude blbeček...,« konstatoval sklesle Gaj.

»To ne,« pokoušel se ho uklidnit Maxim. »Tedy - vlastně ano, tomu se neubráníš..., ale už to nebude takové jako dřív... Trošičku se z tebe stane blbeček, jenže teď už budeš věřit v něco jiného, ve správnou věc... To je samozřejmě taky... Ale přece jen je to lepší, mnohem lepší...«

»A proč to všechno?« zvolal zoufale Gaj. »K čemu to potřebuješ?«

Maxim si unaveně přejel dlaní po tváři.

»Podívej se, Gaji, kamaráde, ona totiž začala válka. Přesně jsem to nepochopil, ale buď jsme my zaútočili na Honty, nebo Hontové zaútočili na nás... Zkrátka válka...«

Gaj na něj vyřeštil zděšené oči. Válka... Rada... Proboha, a proč zase tohle všechno? Zase všechno od začátku...

»Musíme být u toho,« řekl Maxim. »Mobilizace už byla vyhlášena a všechny muže volají do zbraní, dokonce i našince trestance amnestují - a tradá k pravidelné armádě... Ale musíme být pohromadě, Gaji. Kéž bych se dostal do jednotky, které budeš velet...«

Gaj ho skoro neslyšel; s prsty zabořenými do vlasů sebou pokyvoval ze strany na stranu a polohlasně si opakoval:

»Proč, proč? Buďtež prokleti... Buďtež třiatřicetkrát prokleti...!«

Maxim ho vzal za rameno a zatřásl jím.

»No tak, vzchop se!« řekl příkře. »Teď se nesmíš zhroutit. Teď se budeme muset rvát, na mdloby není čas...« Zvedl se

a ještě jednou si promnul obličej. »Ačkoli s těmi vašimi věžemi... Massarakš, tady žádné věže nepomohou... Rychle se oblékej a jdeme. Máme naspěch.«

»Pospěšte si Fanku, pospěšte si. Už mám zpoždění.«

»Rozkaz! Tak ta Rada Gaalová... Podařilo se nám vyjmout ji z pravomoci pana státního prokurátora a je teď v našich rukou.«

»Kde přesně?«

»U nás, ve vile Křišťálová labuť. Považuji však za svou povinnost ještě jednou zapochybovat o smysluplnosti téhle akce. Taková žena nám sotva pomůže poradit si s Makem. Na takové se snadno zapomíná, a i kdyby Mak...«

»Domníváte se snad, že Filuta je hloupější než vy?«

»To ne, ale...«

»Ví Filuta, kdo mu tu ženu ukradl?«

»Obávám se, že ano.«

»Nevidáno, tak ať to ví... To by v tomto ohledu bylo všechno. Co máte dál?«

»Sendi Čičaku se setkal se Škubálkem. Škubálek patrně přistoupil na schůzku s Hrabětem, ovšem za předpokladu...«

»Stop! Jaký Čičaku? Hlavatý Čík?«

»Ano.«

»Záležitosti ilegálů mě momentálně nezajímají. Pokud jste mi o případu Mak řekl všechno, poslouchajte vy mě. Ta zatracená válka zkomplikovala všechny naše plány. Odjíždím a vrátím se tak za třicet za čtyřicet dní. Během té doby byste měl uzavřít případ Mak, Fanku. Až se vrátím, musí Mak být tady, v tomto domě. Přidejte mu nějakou funkci, ať pracuje, jeho osobní svobodu nijak neomezujte, ale upozorněte ho - jemně, co nejjemněji! - že na jeho rozumném chování je závislý Radin osud... V žádném případě nesmíte připustit, aby se setkali... Ukažte mu ústav a vysvětlete, na čem pracujeme..., samozřejmě v přijatelných mezích. Vyprávějte mu i o mně a popište mne jako moudrého, vlídného a spravedlivého muže a velkého vědce. Dejte mu přečíst mé články, přirozeně s výjimkou přísně tajných. Opatrně nadhodte, že jsem v opozici vůči vládě. Nesmí mít ani tu nejmenší chuť ústav opustit. To je všechno. Máte nějaké otázky?«

»Ano. Co střežení?«

»Nestřežit. Nemá to smysl.«

»Sledování?«

»Jen velice obezřetně... Nebo raději ne, poplášili byste ho. Nejdůležitější je, aby si sám nepřál ústav opustit...

Massarakš, a zrovna v takové době musím pryč...! Tak co, už je to všechno?«

»Nezlobte se, Poutníku, ale mám k vám ještě jednu otázku.«

»Ano?«

»Kdo to vlastně je? A nač ho tolik potřebujete?«

Poutník vstal, zamyšleně přešel k oknu a zády k Fankovi odušil:

»Bojím se ho, Fanku. Je to moc a moc a moc nebezpečný člověk.«

Kapitola sedmá

Dvě stě kilometrů od hontské hranice, když vojenský transport beznadějně uvízl na vedlejší koleji nějakého ozezlého, zaneřádného nádražíčka, novopečený voják druhé kategorie Zef se přátelsky dohodl s policajtem, doběhl ke kotli pro horkou vodu a vrátil se s kapesním tranzistorem. Oznámil osazenstvu vagónu, že na nádraží panuje naprostý zmatek, do vlaků se nakládají hned dvě brigády najednou, generálové se navzájem seřvali tak, že by od nich pes kůrku nevzal, takže Zef využil nastalého chaosu, nenápadně se vetřel do houfce pobočníků a vojenských sluhů a jednoho z nich operativně připravil o tohle rádio.

Vagón jeho zprávu uvítal souhlasným řehotem. Všech čtyřicet lidí se okamžitě shluklo kolem Zefa. Dlouho se nemohli porovnat, někdo dostal pár do zubů, aby se tak necpal, láteřili a hartusili jeden na druhého, dokud je Maxim neokřikl:

»Ticho, holomci!« Až pak se všichni utišili, Zef přijímač zapnul a ladil jednu stanici za druhou.

A rázem vyšly najevo nesmírně zajímavé věci. Především se ukázalo, že válka ještě nezačala. Hontská bojová liga vřeštěla na celý svět, že ti loupeživí uzurpátoři, ti takzvaní Ohňostrůjci využili bezpříkladné provokace najatých pohůnků v podobě nechvalně známé Hontské unie spravedlnosti a teď soustřeďují své síly na hranicích těžce zkoušené Honti. Hontská unie ovšem taky nezhálela a nemilosrdně pranýřovala Hontskou ligu, hadí hnízdo placených agentů Ohňostrůjců, spílala jim těmi nejohavnějšími slovy a přispěchala s podrobným líčením, jak kdosi díky materiální převaze vytlačil čísi v předcházejících bojích vyčerpané jednotky přes hranice a nedává jim možnost vrátit se zpátky, kterážto okolnost byla takzvanými Ohňostrůjci okamžitě zneužita jako záminka k barbarskému vpádu, jež je nutno každým okamžikem očekávat. Liga i Unie přitom v prakticky stejných mlhavě rozplývavých formulacích narážely na existenci jakýchsi jaderných pastí, které na záluďného nepřítele čekají.

Mimoto Zef zachytil vysílání v jazycích, jimž ze všech přítomných rozuměl jen on, a oznámil ostatním, že knížectví Ondol kupodivu ještě existuje a co víc, pokračuje v loupeživých nájezdech na ostrov Hassalg. (O knížectví Ondol, natožpak o ostrově Hassalg neměl ani jediný muž ve vagónu s výjimkou Zefa to nejmenší ponětí.) Především však byl éter doslova přecpán nepředstavitelnými nadávkami, které si mezi sebou vyměňovali velitelé jednotek a svazků, usilujících o to, aby po dvou chatrných a rozhašených nitkách starých železnic včas dorazili na hlavní válčiště.

Kriminálci měli za to, že nejdůležitější je překročit hranice, kde už každý bude sám svým pánem a každé město se tam bude mužstvu dávat na tři dny v plen. Politici viděli situaci černě, nečekali od budoucnosti nic dobrého a bez obalu prohlašovali, že je posílají na porážku, že budou použiti jako rozbušky na nepřátelské jaderné miny, a nikdo z nich to nepřežije, takže nejmoudřejší by bylo hned po příchodu do frontového pásma zalehnout někde tak, aby vás už nikdo

nenášel. Stanoviska obou svářících se stran byla natolik protichůdná, že k dialogu nedošlo, a jednotlivé projevy se rychle zvrhly v jednotvárné proklínání na adresu těch nechutných proviantářů, kteří už druhý den nevydávají žádné žrádlo a všechnu řádu povolenou, ba stanovenou kořalku už určitě stačili rozkrást. Na toto téma byli příslušníci trestních jednotek ochotni bez ustání rozmlouvat dnem i nocí, a tak se Maxim se Zefem z davu vytratili a vylezli na pryčny halabala stlučené z neohoblovaných prken.

Zef byl hladový a vztekly a chystal se spát, ale Maxim mu nedal pokoj. »Spát budeš pak,« řekl mu přísně. »Zítra už možná budem na frontě a zatím jsme se ještě na ničem pořádně nedomluvili...« Zef zavrčel, že není na čem se domlouvat, že ráno je moudřejší večera, že snad Maxim sám není slepý a vidí, do jaké se to dostali břečky, a že s těmihle lidičkami se nic kloudného pořídít nedá. Maxim namítl, že zatím se ještě pořád neví, proč vlastně vznikla tahle válka, kdo na ní má zájem, takže ať je Zef tak laskav a nespí, když s ním chce někdo mluvit, snad se s kamarádem může podělit o svůj názor.

Zef se ovšem nechystal být laskav a nijak se tím netajil. Bručel, zíval, převinoval si onuce, nadával, ale Maxim ho ponoukal, pobízel a popichoval tak dlouho, až se nakonec rozpovídal a vyložil své představy o příčinách téhle války. Ty možná příčiny byly podle jeho soudu hned tři. Není vyloučeno, že působily všechny naráz a rovnoměrně, ale stejně dobře mohla mít některá z nich výrazně navrch. Pak tu ovšem může být ještě nějaká čtvrtá příčina, která Zefa prozatím ani nenapadla. Nejdůležitější je ekonomika. Každému nevzdělanci je jasné, že jakmile se hospodářství dostane do politováníhodného stavu, je nejlepší vyvolat válku, aby se zavřely huby všem najednou. Kňour, který byl v otázkách vlivu ekonomiky na politiku odborníkem na slovo vzatým, tuto válku předpovídal už před několika lety. Věže jsou věže, ale bída je bída. Přesvědčovat hladového, že je sytý, dlouho nejde, nervy by to nevydržely, a vládnout šílenému národu není žádný med, tím spíš, že duševně choří na záření nereagují... Druhým možným důvodem je otázka kolonií. Kolonie znamenají odbytiště, laciné otroky, suroviny - prostě všechno, do čeho mohou Ohňostrůjci investovat svůj soukromý kapitál. A nakonec nelze pouštět ze zřetele dlouhotrvající pŕtky mezi Departmentem veřejného zdraví a vojáky. Je to zápas kdo s koho. Department veřejného zdraví je organizace mocná a nenasytná, ale pokud vojenské akce přinesou alespoň jakés takés úspěchy, páni generálové dostanou celý department na povel. Pravda, když z vojny nic kloudného koukat nebude, dostanou se pod palec naopak sami páni generálové, takže se nedá vyloučit ani předpoklad, že celý tenhle humbuk je rafinovanou provokací Departmentu veřejného zdraví. Podle chaosu, který všude vládne, a taky proto, že už celý týden vřeštíme jako pavíáni, přestože se ukazuje, že vojenské operace ještě vůbec nezačaly, by to na to vypadalo. A možná, massarakš, nakonec ani nic nezačne...

Když se Zef dostal k tomuto místu svého výkladu, zarachotily a zaskřípaly nárazníky, vagón se zachvěl, zvenčí se ozvaly nějaké výkřiky, píšťalka, dupot - a vlak se pohnul. Kriminálníci spustili sborem svou oblíbenou: Už zase ani žvanec, ani chlastu hlt...

»No dobře,« řekl Maxim, »tohle vypadá dost pravděpodobně. Ale jak bys viděl samotný průběh války, kdyby k ní skutečně došlo? Co bude pak?«

Zef agresivně zavrčel, že není žádný generál, a bez jakéhokoli přechodu začal líčit, jak si průběh války představuje on. Ukázalo se, že během krátkého odpočinku mezi koncem světové a začátkem občanské války se Hontové stačili od svých bývalých utlačovatelů oddělit mohutnou linií atomových minových polí. Mimoto měla Honti bezesporu k dispozici jaderné dělostřelectvo a honštší političtí šíbrí měli tolik rozumu, že celý tenhle arzenál nevyplývali na vnitropolitické třenice, ale schovali si ho na nás. Takže schematicky obraz chystaného konfliktu mohl vypadat asi takto: Na hrotu útočné formace na hlavním válčišti se nasadí tři až čtyři trestné tankové brigády, z týlu se vyztuží několika armádními sbory a za armádou nastoupí přehradné oddíly legionářů v těžkých tancích s mobilními zřiči. Degeneráti Zefova ražení se poženou kupředu ve snaze uniknout záření, za nimi se v záchvatu paprskového vytržení povalí armáda a jakékoli odchylky od této normy, které se bezesporu vyskytnou, bude likvidovat palba polního četnictva. Pokud Hontové nejsou pitomci, zahájí okamžitě dělostřeleckou přípravu ze všech hlavní dalekonosných baterií a budou se snažit zničit především policejní a legionářskou techniku, ale protože to, jak známo, pitomci jsou, určitě se raději začnou věnovat vzájemnému potírání - Liga se v nastalém blázinci vyřítí na Unii a Unie se zase zakousne do chřtánu Ligy. Mezitím naše udatná vojska proniknou hluboko na území nepřitele a tam začne to nejzajímavější, co my už bohužel nevidíme. Náš velkolepý obrněný klín ztratí svou kompaktnost a rozleze se po celé zemi, čímž se neodvolatelně vymkne působení mobilních zřičů i stabilního pole. Pokud si to Maxim s Gajem nevymyslel, nastane u těchto jednotek zcela nevyhnutelně paprsková kocovina, o to silnější, že energii na bičování psychiky vojáků během průlomu legionáři rozhodně šetřit nebudou...

»Massarakš,« zaúpěl Zef. »Já to zrovna vidím před vočima, jak ty kretění lezou z tanků, lehaj si na zem a žadoní, aby je někdo vodprásk. A uvědoměli Hontové, o vojácích nemluvě, který už z celého toho blázince budou mít v hlavách hotovej guláš, jim samo sebou neodmítnou... Z toho by mohla nastat pěkná řež!«

Vlak zvyšoval rychlost, vagón se povážlivě kymácel. V koutě kriminálníci hráli kostky, pod stropem se zmítala lampa, na spodní pryčně kdosi monotónně mumlal, nespí se modlil.

Tabákový dým štípal do očí.

»Já bych řek, že na generálním štábu si tohle všechno uvědomují, takže k žádnému náhlému a hlubokému průlomu nedojde. Spíš bych si to tipoval na vleklou poziční válku a Hontové se nakonec přes všechnu svou propitomělost dopracují k tomu, že začnou jít po zřičích... Zkrátka nevím, co bude,« uzavřel Zef. »Zatím dokonce nevím ani to, jestli ráno dostanem nažrat. Ale mám takový obavy, že zas ne - proč taky?«

Chvilí si jen mlčky hleděli do očí. Pak se Maxim zeptal:

»Jsi si jist, že jsme se zachovali správně? Že naše místo je tady?«

»Je to rozkaz štábu,« odsekl Zef.

»Rozkaz je jedna věc,« namítl Maxim, »ale já bych řekl, že zatím ještě máme na ramenou taky naše vlastní hlavy. Nebylo

by lepší zmizet společně s Kňourem? Třeba bychom v hlavním městě byli užitečnější.«

»Možná,« připustil Zef. »Ale možná taky ne, Kňour počítá s jaderným bombardováním... Spousta věží na to zaře a vzniknou volný oblasti... Jenže co když se bombardovat nebude? Nikdo nic neví, Maku. Moc dobře si dovedu představit, jaké teď musí ve štábu být zmatek...« Zamyslel se a pohladil si plnovous. »Kňour tu sice blábolil něco o bombardování, ale já bych řek, že se do hlavního města hnál pro něco jinýho. Já ho znám, už dávno líčí na vůdcisty... Je docela dobře možný, že hlavy začnou padat i v našem vlastním štábu...«

»Takže ve štábu je taky chaos,« shrnul to pomalu Maxim. »Taky nejsou připraveni.«

»Jak ty můžou být připravený?« rozčilil se Zef. »Jedni snějí o tom, jak budou bourat věže, kdežto druhý už se viděj, jak je budou zdokonalovat... Ilegálové nejsou žádná politická strana, to je taková čalamáda, vod všeho kousek...«

»Čalamáda to je, to máš pravdu...,« potvrdil Maxim. »Škoda, já pořád doufal, že ilegální hnutí má přece jen v úmyslu případné války nějak využít... využít obtíží a možné revoluční situace...«

»Ilegálové nevěděj nic,« poznamenal ponuře Zef. »Jak taky máme vědět, co vobnáší taková válka se zářičema u zadku?«

»No tak to nestojíte za zlámanou grešli,« neudržel se Maxim.

Zef okamžitě vybuchl.

»Hele, mladej, vopatrně! Co ty jseš vůbec zač, abys nás známkoval, za co stojíme? Kde ses tu vzal, massarakš, abys vod nás žádal jednou tohle a podruhy zase támhleto? Chceš dostat nějaký bojovej úkol? No prosím. Všechno vidět, přežít, vrátit se a všechno hlásit. Zdá se ti to moc lehký? Tak výborně, tím líp pro nás... A dost už. Dej mi pokoj, chci chrápat, massarakš!«

Demonstrativně se k Maximovi otočil zády a najednou zařval na hráče kostek:

»Jářku, hrobařici! Spát! Táhněte na kutě! A pěkně svižně, abyste si nějakou nevykoledovali...!«

Maxim se převálil na záda, založil ruce za hlavu a zadíval se do nízkého stropu vagónu. Po stropě něco lezlo. Hrobařici se ukládali ke spánku a polohlasně si vyměňovali zlostné kletby. Soused po levé ruce sténal a pískal ze spánku - o jeho osudu bylo rozhodnuto a dnes spal možná naposledy v životě. A všichni ti muži kolem teď chrápali, supěli, převraceli se z boku na bok či naopak spali naprosto klidně, s největší pravděpodobností naposledy v životě. Svět kolem byl kouřově žlutý, dusný a beznadějný. Klapala kola, pískala lokomotiva a malým zamřížovaným okénkem do vagónu létaly jiskry.

Všechno je tu shnilé, pomyslel si Maxim. Ani jeden živý člověk. Ani jedna skutečně jasná hlava. A já jsem zase v louži, protože jsem se na někoho a něco spoléhal. Tady se na nic spoléhat nedá. A s nikým se nedá počítat. Jen se sebou. Jenže co jsem já sám? Natolik se přece v dějinách vyznám. Sám člověk nezmůže nic... Nemá nakonec pravdu Čaroděj? Neměl bych se postavit někam stranou? Postavit se stranou a klidně, chladně, z výšin své jistoty, že vím, co v budoucnu nevyhnutelně přijde, sledovat, jak kypí, žhne a taví se ruda, jak se zvedají a hned zase padají naivní, neschopní bojovníci, jak z nich čas postupně vykovává ocel, jak ji kalí v jezerech krvavé břčky a jak se z ní sypou okuje mrtvol... Ne, to nedokážu, dokonce uvažovat v takových kategoriích je pro mě nepříjemné... Ta rovnováha sil, to je hrozná představa. Ovšem Čaroděj to řekl dobře - já jsem také síla. A když je tu konkrétní nepřítel, znamená to, že ona síla má nač působit. Jenže tady mě asi oddělají, napadlo ho najednou. To rozhodně. Ale ne zítra! Přikázal si přísně. To se smí stát, až se opravdu uplatním jako síla, dřív ne. Ještě se uvidí... Centrum, pomyslel si. Centrum. To je třeba hledat, tam je třeba orientovat organizaci. A já ji na to zaměřím. Konečně začnou dělat něco pořádného... A ty taky začneš dělat něco pořádného, kamaráde. Jen se na něj podívejte, jak si chrápe... Chrápej, chrápej, Zefe, zítra tě odtud vytáhnou... Ale teď už taky musím spát. Kdy se mi konečně podaří alespoň jednou se pořádně vyspat? Ve velké, prostorné místnosti, v čistém povlečení... Co to tady mají za hrozný zvyk - spát bůhvíkolikrát na stejném prostěradle... Ano, v čistém povlečení a před spaním si tak moc přečíst pěknou knížku, potom zrušit zeď do zahrady, zhasnout a usnout... A ráno posnídat s otcem a vyprávět mu o tomhle vagónu... Mamince se takové věci přirozeně vykládat nedají... Hlavně si, mami, uvědom, že jsem živ, že je všechno v pořádku a že zítra se mi nic nestane... A vlak zatím pořád jede, jede bez zastávek, konečně asi někomu došlo, že bez nás válka začít nemůže... Jakkap se asi daří Gajovi v tom jeho kaprálském vagónu? Asi to bude podařená podívaná, tam teď vládne boječtivý entuziasmus... Už dávno jsem si nevzpomněl na Radu... Co kdybych teď chvíli myslel na ni? Ne. Na to není vhodná doba... Budiž, příteli Maxime, ty nebohá potrafo pro kanóny, spí, přikázal si a okamžitě usnul.

Ve snu viděl Slunce, Měsíc a hvězdy. Všechno najednou, takový to byl zvláštní sen.

Dlouho si nepospal. Vlak zastavil, skřípavě odjela těžká vrata a zupácký hlas zařval: »Čtvrtá rota, všechno ven!« Bylo pět hodin ráno, svítalo, kolem se válela mlha a jemně mžilo. Konvulzivně zívající příslušníci trestných jednotek se třásli předjitřím chladem a neochotně se soukali z vagónu ven. Kaprálové je vztekale a netrpělivě tahali za nohy, strhávali je dolů, těm obzvlášť flegmatickým hned jednu vrazili a houkali: »Nástup po posádkách! Nástup...! Kam se to cpeš, dobytku? Z které jsi čty...? No ty, ty, tlamo hnusná, kolikrát se tě mám vypyávat? Kam se hrnete? No tak fofr, fofr, fofr! Po posádkách!«

Nakonec se posádky s bídou, ale přece jen našly a nastoupily si před soupravou. Někáký nešťastník v mlze zabloudil, pobíhal sem tam, hledal svou četú a krčil se před řevem a nadávkami, které k němu doléhaly ze všech stran. Zamračený nevyspalý Zef s naježeným plnovousem zlověstně a nedvojsmyslně sípál: »Jen houšť, jen houšť, jen nás pěkně vyrovnávejte, my vám to dneska vyválčíme...« Kaprál, který zrovna běžel kolem, ho v běhu praštil pěstí do obličej. Maxim mu okamžitě nastavil nohu a kaprál se skutálel do bláta. Posádky se spokojeně rozchechtaly. »Brigádo, pozóór!« zařval někdo neviditelný. Nato spustili velitelé praporů, div si hlasivky nestrhalí, po nich velitelé rot, před nastoupenými posádkami poplašeně poletovali velitelé čet. Do pozoru se ovšem nikdo nepostavil. Blitztrágrové se hrbili s rukama zataženými do rukávů, zimomřivě podupávali, ti štěstnější kouřili a ani se tím nijak netajili; řadami už se

rozběhla zvěst, že nažrat, jak se zdá, zase nedají, tak ať jdou s takovou válkou do hajzlu. »Brigádo, pohóóv!« zařval mocně Zef. »Rrozchod!« Posádky se užuž chystaly tomuto sympatickému rozkazu vyhovět, ale znovu se přitíhli kaprálové a najednou se podél vlaku rozběhli legionáři v lesklých černých pláštěnkách a s výhruzně napřaženými samopaly v rukou a postupně vytvářeli řídký, ale spolehlivý kordon. V jejich stopách se u vagónů šířilo vyděšené ticho: posádky se chvatně vracely na svá místa, vyrovnávaly se a leckterý z blitztrágrů už se ze zvyku rozkročil a složil ruce za hlavu.

Kovový hlas z mlhy nepříliš hlasitě, ale naprosto zřetelně pronesl: »Pokud některý z těch ničemů ještě jednou otevře tlamu, dám rozkaz k palbě!« Lidé ztuhli. Minuty vyplněné jen a jen čekáním se sotva vlekly. Mlha se poznenáhlu rozplývala a odhalila nevzhledné nádražní budovy, mokré koleje a telegrafní tyče. Vpravo před nastoupenou brigádou se z prořídle mlhy vyloupila tmavá skupinka mužů. Zaznívaly odtud tlumené hlasy a pak někdo podrážděně vyštěkl: »Splňte rozkaz!«

Maxim zašilhal dozadu - tam, kde nehybně stáli legionáři a podezřívavě a nenávisťně si zpod kapuci brigádu měřili zamračenými pohledy.

Od skupinky mužů se oddělila pytlovitá postava v maskovací kombinéze. Byl to velitel brigády explukovník Anipsu, degradovaný a odsouzený za prodej erárních pohonných hmot na černém trhu.

Zašermoval před sebou špacírkou, trhl hlavou a zahájil proslov:

»Vojáci...! Ne, nemýlím se a obracím se k vám jako k pravým vojákům, přestože zatím jsme my všichni včetně mě docela obyčejná spodina společnosti... Budte této společnosti vděční, že vám nyní dovoluje zasáhnout do bojů. Za několik hodin skoro všichni chcípnete, a to bude dobře. Ale ti z vás, co to přežijí, si budou žít jako prasata v žitě. Hodnotná menáž, kořalka a podobně... Teď se vydáme na výchozí pozice a tam si nasednete do mašin. Je to vcelku maličkost, žádá se po vás, abyste na pásech urazili nějakých sto padesát kilometrů... Za tankisty se hodíte asi jako flaška k zatloukání hřebíků, to jistě sami dobře víte, ale všechno, nač narazíte, je vaše. To vám říkám já, váš bojový druh Anipsu. Cesta zpět neexistuje, zato je před námi cesta vpřed. Kdo couvne, toho na místě upálím zaživa. To se týká především řidičů... Otázky nejsou! Brigádo! Vpravo - v bok! Rozestupy upravit! Dřeváci, stonožky! Rozkaz zněl rozestupy upravit! Kaprálové, massarakš! Kam to čumíte...? Stádo! Rozdělit do čtveřic... Kaprálové, rozeženěte mi ty prasata do čtveřic! Massarakš!«

Za pomoci legionářů se kaprálům nakonec podařilo seřadit kolonu do čtyřstupů a znovu zazněl povel »pozor!« Maxim se ocitl docela blízko velitele brigády. Explukovník byl namol opilý. Opíral se o špacírku, mírně se kymácel, co chvíli potřásl hlavou a mnul si dlaní sveřepý zbrunátnělý obličej. Velitelé praporů taky sotva stáli na nohou a schovávali se za Anipsovými zády - jeden se přitrouble chichotal, druhý si s tupou paličatostí pokoušel zapálit, kdežto třetí neustále sahal po pouzdru s pistolí a krví podlitými očima bloudil po koloně. Rady vojáků závistivě čenichaly, ozývalo se podlézavě uznané mručení. »Jen houšť, jen houšť,« huhlal si Zef, »to budete čumět na válku...« Maxim do něj znechuceně vrazil loktem. »Mlč,« procedil skrz zuby. »Už mě to nebaví.« V tu chvíli k plukovníkovi přistoupili nějakí dva muži - četnický rytmistr s dýmku v ústech a nějaký podsaditý muž v civilu, v dlouhém plášti se zvednutým límcem a v klobouku. Maximovi připadal podivuhodně známý, a tak se soustředil na něj. Civil něco polohlasem říkal explukovníkovi. »Cože?!« nevěřil svým vlastním uším plukovník a obrátil k civilovi kalné oči. Ten znovu něco pronesl a ukázal palcem přes rameno na kolonu. Četnický rytmistr nezáuštěně pobáňoval ze své dýmky. »A proč jako?« zahýkal explukovník. Civil vytáhl nějaký papír, ale explukovník ruku s papírem odstrčil. »Nedám,« rozhodl se. »Všichni chcípnou jako jeden muž...« Civil naléhal. »A na váš Department kašlu. Všichni chcípnou... Říkám to správně?« obrátil se k rytmistrovi. Ten souhlasil. Civil uchopil opilce za rukáv maskovací kombinézy a přitáhl si ho k sobě, takže explukovník ze své špacírky div nespadl. Chichotajícího se velitele praporu se zmocnil záchvat idiotského smíchu. Plukovníkova tvář zčernala rozhořčením, zašátral po pouzdru a vytáhl z něj obrovitou armádní pistolí. »Počítám do deseti,« oznámil civilovi. »Ráz... dva...« Civil si odplivl a rozběhl se podél kolony, nahlížeje do tváří ve čtyřstupech, kdežto explukovník počítal dál, a když dopočetl do desíti, zahájil palbu. Teprve teď si rytmistr začal dělat starosti, a přesvědčil explukovníka, aby pistolí schoval. »Všichni tu chcípnou,« prohlásil slavnostně explukovník. »Společně se mnou...! Brrrigádó! Na můj povel! Pochodem - v chod! A k ďasům sviňskejm do pekel!«

A brigáda se pohnula. Trestné jednotky vykročily po cestě rozryté tankovými pásy, muži v kolejích klouzali a chytali se jeden druhého, aby neupadli, pak sešli do bažinatého úvalu, cesta ostře zabočila a celá kolona se začala od železnice vzdalovat. Tady kolonu dohnali velitelé čet. Gaj se zařadil vedle Maxima - byl bledý, nervózně zatínal zuby a nejdřív dlouho mlčel, přestože ho Zef žádal, aby řekl, co je slyšet. Oval se postupně rozšiřoval, objevily se první keře a řídký lesík. Vedle cesty trčel obrovský nemotorný tank, jedním pásem uvízlý v třasovisku, jakási vykopávka, která se ani trochu nepodobala hlídkovým strojům pobřežní ochrany - měla jen malou hranatou věžičku a kanón malé ráže. Kolem tanku se motali podmračení lidé v promaštěných blůžkách. Blitztrágrové se vlekli v neuspořádaných houfech, s rukama vraženými v kapsách a zdvihnutými límci. Mnozí z nich kradmo pokukovali po stranách, zda by se někdy nedalo zmizet. Křoviny byly lákavé, ale na svazích úvalu se každých dvě stě tři sta metrů výhruzně tyčily černé postavy se samopaly. Proti koloně se přes jámy a výmoly kolébavě plazily tři cisternové vozy. Zasmušilí řidiči o blitztrágru ani okem nezavadili. Déšť sílil, nálada klesla pod bod mrazu. Šli mlčky a pokorně jako dobytek a za sebe se ohlíželi stále méně.

»Poslouchej, veliteli,« zavrčel Zef, »to už vopravdu nedostanem nažrat?«

Gaj sáhl do kapsy, vytáhl skrojek chleba a podal mu ho.

»To je všechno,« řekl, »a vystačí ti to až do smrti.«

Zef utopil krajíc v plnovousu a začal soustředěně pohybovat čelistmi. Tohle je snad jen špatný sen, pomyslel si Maxim. Přece všichni vědí, že jdou na jistou smrt. A přece jdou. Znamená to snad, že v něco doufají? Že by každý z nich měl nějaký svůj plán? Ach ano, o záření nemají ani potuchy... Každý si myslí: někde cestou zabočím do lesa,

vyskočím z mašiny, zalehnu a dál ať si táhnou jen pitomci... O tom záření je třeba psát letáky, je třeba o něm nebojácně vykřikovat na veřejnosti, zřítid vysílačky, i když přijímače fungují jenom na dvou vlnových délkách... To je jedno, tak se dá vtrhnout do přestávek mezi vysíláním oficiálních stanic. Neobětovat lidi na věže, ale na kontrapropagandu... Ostatně, to až potom, teď se nemohu rozptylovat. Teď je třeba všechno spolehlivě registrovat. Hledat sebemenší skulinky... Na nádraží tanky nebyly a děla taky ne, všude jen pěší legionářské jednotky. To musí mít na zřeteli. Úval je spolehlivý úkryt, je hluboký - až projdem, ostrahu určitě odvolají... Ačkoli ne, proč, ostraha s tím nemá nic společného, jakmile se rozběhnou zářiče, všechno vyrazí kupředu... S obdivuhodnou přesností si vybavil, jak to všechno proběhne. Tanky s posádkami blitztrágrů se rozeřvou a rozjedou se. Za nimi se jako lavina povalí armáda... Celé přífrontové pásmo se vyprázdní... Těžko si zatím představit hloubku tohoto pásma, ale na takové dva tři kilometry kolem určitě nezůstane jediný člověk s jasnou hlavou, to je nabíledni, i přestože neznám dosah mobilních zářičů. Soudný budu jen já... Ba ne, to bude víc než dva kilometry. Všechny věže i mobilní aparatury určitě pojedou na plný výkon. Zblázní se celé pohraničí... Massarakš, ale co se Zefem, ten to nevydrží... Maxim sklouzl pohledem k rytmičce se komíhající ryšavé bradě světového věhlasu. Nedá se nic dělat, musí to vydržet. V krajním případě se mu pokusím pomoci, i když se obávám, že budu mít docela jiné starosti. A pak je tu Gaj - z toho celou tu dobu nesmím spustit oči... Práce bude nad hlavu. Ale to nic. Koneckonců budu v tomhle bahnitěm víru naprostým pánem situace a nikdo mě nedokáže zastavit, ani si netroufne...

Prošli lesíkem a k jejich uším dolehlo hutné dunění tlampačů, práskání výfuků a nervózní výkřiky. Před nimi na mírném svahu stály v trávě ve třech řadách tanky. Mezi nimi se ploužili mechanici a nad tím vším stálo mračno modrošedého dýmu.

»A vida, tak tady jsou naše rakvičky!« zvolal nějaký bodrý hlas vpředu.

»Jen se podívej, do čeho nás to chtějí cpát?« zděsil se Gaj. »Předválečný mašiny, císařský šrot, plechovky od konzerv... Poslyš, Maku, ty chceš, abychom tu zdechli? To je přece jistá smrt...«

»Jak daleko je na hranici?« zeptal se Maxim, »A vůbec, co je za tím návrším?«

»Rovina,« odpověděl Gaj. »Jako stůl. Ke hranici je to tak tři kilometry a hned za ní začínají kopce, které se táhnou až k...«

»Nějaká řeka by tu nebyla?«

»Ne.«

»A rokle nebo strž?«

»Ne... Aspoň si nevzpomínám. Proč šeptáš?«

Maxim ho chytil za ruku a pevně ji stiskl.

»Neklesej na duchu, chlapče,« povzbudil ho. »Všechno bude v pořádku.«

Gaj k němu odevzdaně vzhlédl. Oči měl hluboko zapadlé a lícni kosti pevně obtahovala napjatá kůže.

»Opravdu?« zeptal se. »Já totiž žádné východisko nevidím. Zbraně nám sebrali, v tancích jsou místo pravých granátů jen kovové atrapy a kulomety odmontovali. Před námi smrt, a za námi taky.«

»Ahá!« ozval se potměšile Zef, který se dloubal třískou v zubech. »Panáček se počůral? To není jako mlátit arestanty přes držku...«

Kolona vpochodovala do mezery mezi první a druhou řadou tanků a zastavila. Mluvit se tu téměř nedalo. Přímou v trávě stály mamuti trychtýře polních reproduktorů a sametový magnetofonový bas z nich hlásal: »Před námi za hřebenem čeká proradný nepřítel. Vpřed, jediné vpřed. Páky k sobě a vpřed. Na nepřítele. Vpřed... Před námi za hřebenem je proradný nepřítel... Páky k sobě a vpřed...« Pak se mechanický hlas přetrhl v půli slova a rozeřval se explukovník. Stál na kapotě svého terénního vozu a velitelé praporů ho drželi za nohy.

»Vojáci!« hulákal explukovník. »Už toho mletí pantem bylo dost! Všichni ke strojům! Především řidiči, protože na ostatní kašlu. Ale každého, kdo tu zůstane...« Vytáhl svou pistoli a všem ji ukázal. »Rozumíte, hlupáci? Páni rotní, rozdělte posádky do tanků...!«

Nastala velká tlačeníce. Explukovník balancující na pomačkaném radiátoru dál cosi vykřikoval, ale už ho nebylo slyšet, protože reproduktory znovu monotónně hučely, že před námi je nepřítel, a proto páky k sobě. Všichni blitztrágrové se vrhli ke třetí řadě strojů. Strhla se rvačka a vzduchem se zamíhaly okované podrážky. Kolem třetí řady tanků lině kvasil hustý šedý dav. Některé tanky se pohnuly a sypaly se z nich lidé. Explukovník marnou snahou udělat pořádek dočista zmodral a nakonec vypálil pár ran nad hlavy davu. Z lesa vyběhl černý řetěz legionářů.

»Jdeme,« řekl Maxim, tvrdě uchopil Gaje a Zefa kolem ramen a poklusem je vlekl ke krajnímu tanku v první řadě.

»Počkej,« zakuňkal zmateně Gaj a rozhlédl se kolem. »My jsme přece čtvrtá rota, my máme být támhle, ve druhé řadě...«

»Tak si běž tam, jen běž,« vybídl ho hněvivě Maxim. »Nechceš si třeba taky trochu zavelet?«

»Zeleněj mozek,« prohodil Zef. »Mámo, nech toho...«

Ze zadu Maxima kdosi uchopil za opasek. Maxim se ani neotočil, jen se pokusil z toho sevření vytrhnout - nepovedlo se. Podíval se, kdo to je. Za ním se s jednou rukou zaťatou do jeho opasku vlekl čtvrtý člen posádky, řidič, jinak kriminálník zvaný Háček. Druhou rukou si utíral zkrvavený nos.

»Aha,« uvědomil si Maxim. »Vidíš, na tebe jsem zapomněl. Ale dělej, nezůstávej pozadu...«

Dopáleně si musel přiznat, že na Háčka v tom blázcinci opravdu zapomněl, přestože řidiči v jeho plánu náležela dosti významná úloha. Vtom už zarachotily legionářské samopaly a po pancířích se s mňoukavým kvílením roztančily kulky, takže se museli sehnout a uhánět ze všech sil. Maxim zaběhl za poslední tank a zůstal stát.

»Na můj povel,« vypravil ze sebe udýchaně. »Háčku, startuj! Zefe, do věže! Gaji, zkontrolovat spodní poklopy... Ale pořádně, nebo ti hlavu utrhu!«

Sám rychle obešel tank a prohlédl si podvozek. Kolem se ozývala střelba, řev, monotónní dunění reproduktorů, ale on si dal slovo, že se nebude rozptylovat, a tak se nerozptyloval, jen si pomyslel: reproduktory - Gaj - mít na paměti. Pásky

stroje vypadaly vcelku přijatelně, ale hnací kladky vzbuzovaly vážné obavy. Nevadí, to stačí, však v tom dlouho nepojedení... Zpod tanku se neobratně vysoukal Gaj, už celý špinavý a s potrhanými rukávy.

»Poklapy přirezly!« křikl na Maxima. »Raději jsem je nechal otevřené, co tomu říkáš?«

»Před námi za hřebenem čeká proradný nepřítel!« hřímál magnetofonový bas. »Jedině vpřed, jediné vpřed! Páky k sobě...!«

Maxim popadl Gaje za límec a přitáhl ho k sobě.

»Máš mě rád?« zeptal se ho a pohlédl do hrůzou rozšířených očí. »Věříš mi?«

»Ano!« vydechl Gaj.

»Tak poslouchej jen mě. Jinak nikoho. Všechno ostatní jsou lži. Já jsem tvůj přítel, jediné já, jinak nikdo. Zapamatuj si to! To ti rozkazuju! Zapamatuj si to!«

Ztumpachovělý Gaj horlivě přikyvoval a tiše šeptal:

»Ano, ano, ano... Jen ty. Jinak nikdo...«

»Maku!« zařval Maximovi někdo přímo do ucha.

Ohlédl se. Před ním stál ten podivně známý civil v dlouhém plášti, ale tentokrát už bez klobouku... Hranatá sloupaná tvář, rudé zanícené oči. Ale to je přece Fank! Na tváři krvavý šrám, rozražený ret...

»Massarakš!« řval Fank ve snaze překřičet ten rámus. »Vy jste snad ohluchl či co! Poznáváte mě?«

»Fanku!« zvolal Maxim. »Kde se tu berete?«

Fank si setřel ze rtu krev.

»Jdeme!« vybídl Maxima. »Ale rychle!«

»Kam?«

»Někam ke všem čertům! Rychle, proboha!«

Uchopil Maxima za kombinézu a vlekl ho pryč. Maxim se mu vytrhl.

»Zabijou nás!« křikl. »Legionáři.«

Fank zakroutil hlavou.

»Pojďte! Mám pro vás propustku!« Když viděl, že Maxim se k odchodu nemá, pokračoval: »Hledám vás po celé zemi! Sotva jsem vás vypátral! Tak honem!«

»Nejsem sám!« postavil si hlavu Maxim.

»Nerozumím!«

»Nejsem sám!« zařval Maxim zplna hrdla. »Jsme tři, sám nepůjdu!«

»Hloupost! Neplácejte takové nesmysly! Táhněte k řasu s tou vaší slabomyslnou ušlechtilostí! Přestal vás snad bavit život?« Fank se z neustálého křiku zakuckal, chytil se za hrdlo a snažil se záchvat kašle potlačit.

Maxim se rozhlédl. Bledý Gaj s chvějícími se rty se na něj díval a držel ho za rukáv - samozřejmě všechno slyšel.

Do sousedního tanku vtloukali dva legionáři pažbami vzpouzejícího se blitzzrägra, který se je snažil odkopnout.

»Mám jednu propustku!« sípal Fank staženým hrdlem. »Jednu!« Ukázal jeden prst.

Maxim zakroutil hlavou.

»Jsme tři!« a vztyčil tři prsty. »Bez nich nikam nepůjdu.«

Z bočního průlezu vyjely Zefovy ryšavé vousy. Fank si olízl rty. Bylo vidět, že si neví rady.

»Co jste zač?« zeptal se Maxim. »A nač mě potřebujete?«

Fank po něm sklouzl pohledem a zadíval se na Gaje.

»Tehle je s vámi?« zeptal se.

»Ano, a támhleten taky.«

Fankův pohled zdivočel. Sáhł pod plášť, vytáhl revolver a namířil na Gaje. Maxim ho vši silou zespoda praštil do ruky a zbraň opsala vysoký oblouk vzduchem. Maxim, který ještě sám pořádně nechápal, co se děje, revolver fascinovaně sledoval. Fank se předklonil a poraněnou ruku zasunul do podpaždí. Gaj ho krátkým a jistým svihem, přesně jako při výcviku, sekl hranou ruky do krku a Fank se bezvládně zhroutil. Najednou bylo kolem nich plno legionářů, všichni rozšklebení, přepadlí, zpocení přemírou práce a s obličejí znetvořenými zlostí.

»Do tanku!« zařval Maxim na Gaje, sehnul se a uchopil Fanka pod rameny.

Byl dost tlustý, takže ho poklopem do stroje dostávali těžko. Maxim hupsl do průlezu hned za ním, na rozloučenou ještě inkasoval pádnou ránu do zadku. V tanku bylo tma a chladno jako ve sklepe a sytý tu páchl motorový olej. Zef odtáhl Fanka od poklopu a položil ho na podlahu.

»Kdo to má být?« zařval Zef.

Maxim už nestačil odpovědět. Háček, který dlouho neúspěšně trápil startér, konečně dokázal motor nahodit. Všechno se rozeběhlo a roztřásl. Maxim mávl rukou, vylezl do věže a vyhlédl z tanku ven. Mezi stroji nezůstal nikdo vyjma legionářů. Všechny motory běžely, po svahu se rozléhal pekelný rachot a trávník se potahoval hustým dusivým závojem výfukových plynů. Některé tanky už se pohybovaly, tu a tam z věží třely hlavy; blitzzräger, který vylezl ze sousedního stroje, dělal na Maxima jakési posunky a pitvorně křivil obličej vyzdobený několika čerstvými podlitinami. Najednou zmizel, motory zařvaly s dvojnásobnou silou a všechny tanky se s rachotem a nesnesitelným drněním naráz rozjely vzhůru po svahu.

Maxim pocítil, že ho někdo uchopil v pase a táhne ho dolů. Pohlédl dolů a spatřil vytřeštěné zidiotštělé oči Gajovy.

Jako tenkrát v bombardéru chytal Maxima za ruce, nepřetržitě cosi mumlal, jeho tvář byla najednou odporná a nezbyla v ní ani špetka klukovství a naivní odvahy - jen totální pomínutí smyslu a odhodlání stát se vrahem. Už to začalo, pomyslel si Maxim, který se štitivě pokoušel odtrhnout od sebe nešťastného chlapce. Už to běží, běží to naplno... Zapnuli zářiče, už to rozjíždějí...

Tank se třaslavě škrábal na hřeben a zpod jeho pásů vyletovaly cáry drnu. Vzadu už pro modrošedý dým nebylo nic

vidět a před nimi se na vrcholku návrší prudce otevřel výhled na našedlou hlinitou pláň, za níž v dálce, už na hontském území, hlídkovaly pohraniční kopce. Tanková lavina se stále nezměněným tempem valila k nim. Vyrované řady už dávno vzaly za své, všechny stroje uháněly jako o závod, navzájem se předstihovaly a nesmyslně otáčely věžemi. Jednomu se v plné rychlosti vyzul pás; roztočil se na místě jako dětská káča a pak se převrátil; vzápětí se přetřhl i druhý pás a jako těžký lesklý had vzlétl k obloze; hnací kola se dál splašeně točila a ze spodních poklopů vyskočily do trávy dvě postavičky, upadly, rychle zase vstaly a mávajíc rukama se rozběhly kupředu, vpřed, jediné vpřed, na proraďného nepřitele... Šlehl oheň, hřmotem a řevem ženoucích se strojů se prodral jasný výstřel kanónu a všechny tanky začaly pálit, z hlavní vyletovaly dlouhé jazyky plamenů, stroje na hrbolech přisedaly a nadskakovaly, halily se do záplav nečistého dýmu a černého prachu, takže během minuty se všechno zatáhlo černožlutým mračnem a Maxim se stále díval a nebyl s to odtrhnout oči od tohoto ve své zločinné nesmyslnosti grandiózního divadla, trpělivě se vymaňoval z neodbytných rukou přítele Gaje, který ho tahal z věže dolů, volal ho, zapřísahal a prahl po tom, aby ho vlastní hrudi mohl zaštitit před jakýmkoli nebezpečím... Lidé, natahovací panáci, zvířata... Lidé.

Pak se Maxim vzpamatoval. Byl nejvyšší čas převzít řízení. Protáhl se dolů, jen tak mimochodem poplácal Gaje po rameni, chytil se nějaké železné skoby, obhlédl interiér téhle potácející se kovové truhly, div se nezaklil pronikavým pachem spáleného benzinu, prohlédl si Fankův mrtvolně bílý obličej s očima obrácenými v sloup i Zefa, který se kroutil kolem bedny s náboji, odstrčil dotěrného Gaje a prolezl dopředu k řidiči.

Háček si obě páky přitáhl až na prsa a ze všech sil šlapal na plyn. Vyřvával hlasem tak zrůdným, že ho i v tom rámusu bylo slyšet, a Maxim dokonce rozeznal text děkovné písně. Háčka bylo třeba nějak pacifikovat, posadit se na jeho místo a najít v tom prachu a dýmu vhodnou strž, roklinu nebo nějaký kopec, za kterým by se mohli ukrýt před jadernými výbuchy... Ale ani tady nešlo všechno podle plánu. Jakmile začal opatrně rozevírat Háčkovy pěsti, sevřené v křeči kolem rukojetí pák, oddaný Gaj, který okamžitě zaznamenal, že jeho pánovi někdo klade odpor, procpal se nějak dopředu a zasadil pološílenému Háčkovi těžkým hasákem strašnou ránu do spánku. Háček ochabl, pustil páky a klesl naznak. Maxim se rozběsil, odhodil Gaje někam za sebe, ale už bylo pozdě, teď nebyl čas na zděšení a soucit. Odtáhl mrtvolu a sám se posadil k řízení.

Řidičovým průzorem nebylo vidět téměř nic, jen malá výseč hlinité půdy, porostlé řídkou travou a dál jen šedý závoj spálených výfukových plynů. O tom, že by se v téhle mlze dalo něco hledat, nemohlo být ani řeči. Zbývalo jediné - ubrat plyn a opatrně jet dál až do chvíle, kdy stroj vjede mezi kopce. Zpomalení mu ale taky připadalo nebezpečné - kdyby atomové miny vybuchly dřív, mohou oslepnout nebo dokonce i uhořet. Gaj se k němu lísal jednou zprava, jednou zleva, hledal Maximův pohled a loudil další rozkazy.

»To nic, kamaráde...,« brumlal Maxim a odstrkoval ho lokty. »To přejde... Všechno přejde... Jen ještě chvíli vydrž...« Gaj si všiml, že jeho pán k němu promlouvá, a zaslzel, že stejně jako tenkrát v letadle neslyší ani slovo.

Tank prořízl neprůhledný pás černého kouře - vlevo od nich někdo hořel. Sotva se z té inkoustové černi dostali, Maxim musel okamžitě stroj strhnout stranou, aby nepřejel mrtvého muže rozdrčeného pásy. Z dýmu se vynořil a okamžitě zmizel pohraniční sloupek se státním znakem a za ním následovaly pomačkané a potrhané drátěné zátarasy. Z nenápadného okopu vyskočil voják v divné bílé přílbě, zuřivě zatřásl sevřenými pěstmi a zase se ztratil. Kouřová clona před nimi pozvolna řídla a Maxim spatřil hnědé kulaté kopce a docela blízko před sebou zablácenou zád' jiného tanku, který se bůhvíproč plazil napříč všeobecného pohybu, a pak ještě jeden hořící stroj. Maxim zatočil doleva a zamířil do hlubokého sedla mezi dvěma návršími, zarostlého hustým křovím. Byl už blízko svého cíle, když najednou proti nim vystříkl oheň a celý tank po zásahu strašlivě zaduněl. Překvapený Maxim sešlápl plyn až k podlaze, keře s čepicí obláčku bílého dýmu přiskočily blíž, zamíhaly se bílé přílby a obličejové zkrivené nenávistí a pod pásy něco kovově zaprašťelo. Maxim zaťal zuby, na místě zatočil doprava a uháněl co nejdál od tohoto místa, po vrstevnici prudkého svahu, na kterém se stroj naklonil, divže se nepřevrátil, objel celý kopec a nakonec zastavil v úzké úžlabině pod stromy mladého hájku. Rozhodl se, že tady zůstanou.

Otevřel přední poklop, povylezl ven a rozhlédl se. Místo to bylo příhodné, tank ze všech stran obklopovala vysoká hnědává úbočí. Gaj ochraptělým falzetem zapěl nějaký oddaný blábol, zmatenou rýmovanku, amatérsky sesmolenou ódu na počest největšího a nejmilovanějšího Maka; takovouto píseň by asi složil pro svého pána pes, kdyby se naučil lidské řeči.

»Mlč,« rozkázal mu Maxim. »Vytáhni ty lidi ven a polož je vedle tanku... Počkej, ještě jsem neskončil! Zacházej s nimi opatrně, jsou to moji milovaní přátelé, naši milovaní přátelé...«

»A kam jdeš ty!« zděsil se Gaj.

»Budu hned vedle, kousek odtud.«

»Neodcházej...,« zaskojíkal Gaj. »Nebo mi dovol jít s tebou!«

»Ty mě neposloucháš!« vyčínil mu Maxim. »Dělej, co jsem ti přikázal. A opatrně, nezapomeň, že jsou to naši přátelé...« Gaj zase zanařikal, ale Maxim ho neposlouchal. Seskočil z tanku a rozběhl se po úbočí kopce. Někde nedaleko se dál valily tanky, řvaly těžce zkoušené motory, řinčely pásy a tu a tam buchaly hlavně. Vysoko po nebi zasvištěl dělostřelecký granát. Maxim v předklonu vyběhl na vrchol, přikrčil se mezi keři a ještě jednou se upřímně pochlubil za zdařilou volbu úkrytu.

Dole - doslova na dosah ruky - bylo vidět široký průsmyk mezi kopci a do toho se teď z rozlehlé planiny v nepřetržitém proudu stékaly tanky, které málem drhly pás o pás - nízké, jako připlácle k zemi, mohutné, s obrovitými plochými věžemi a dlouhými hlavněmi. Tohle už nebyly trestné prapory, to projížděla pravidelná armáda. Zkoprnělý, napolo omráčený Maxim tenhle impozantní výjev, hrozivý a nepravděpodobný jako historický velkořím, strnule sledoval dobrých několik minut. Vzduch se potácel a chvěl šilným řevem a rachotem, kopec se Maximovi třásl pod nohama jako polekané zvíře, ale Maxim se přesto nemohl zbavit pocitu, jako by stroje postupovaly v ponurém výhrůžném tichu. Velmi dobře věděl, že tam, pod pláty pancířů, v chorobném amoku třeští vojáci se znásilněným vědomím, ale všechny

poklopy byly pevně uzavřeny, a tak se zdálo, jako by každý tank byl jen neživým kusem bezduchého kovu. Když projeli poslední obrněnci, Maxim se ohlédl za sebe, dolů na druhou stranu kopce, a jeho tank, stojící šikmo mezi stromy, mu připadal jako ubohá plechová hračka, jako omšelá parodie na skutečný bitevní mechanismus. Ano, průsmykem právě projela Síla, aby se utkala s jinou, ještě strašnější Silou - a když si na tu druhou Sílu vzpomněl, Maxim se chvatně svezl dolů do hájku.

Obešel tank a strnul.

Leželi všichni v řádce: modravě bílý Fank, vypadající spíš jako nebožtík, zkroucený, sténající Zef s prsty zbělenými křečí a pevně zaťatými do rudé hřívy a Háček s veselým úsměvem v mrtvých očích. Rozkaz byl splněn naprosto přesně, ale Gaj, celý otrhaný a celý od krve, ležel také - ležel opodál s rozhozenýma rukama a mrtvou tváří, ublíženě odvrácenou od oblohy. Tráva kolem byla pomačkaná a zdupaná, válela se v ní zdemolovaná bílá přilba a z rozvrácených křovin vyčnívaly čísi nohy obuté v holínkách.

»Massarakš...,« vymáčkl ze sebe zděšeně Maxim a s hrůzou si představil, jak se tu před několika málo minutami chytily s úmyslem zabít vetřelce dva vrčící a vyjící psi - oba pro větší slávu svého pána...

A právě v tom okamžiku druhá Síla zasadila odvetný úder.

Maxima úder zasáhl nejdřív do očí. Zaúpěl bolestí, ze všech sil sevřel víčka a padl na Gaje, přestože už věděl, že přítel je mrtev, nicméně se i teď snažil ochránit jeho tělo svým vlastním. Bylo to čistě reflexivní - nestačil si nic uvědomit a nic pocítit, s výjimkou té rezavé bolesti v očích - a už v pádu se jeho mozek nadobro odpojil.

Když okolní svět znovu dostal podobu lidskými smysly vnímatelnou, vědomí se mu vrátilo. Uplynulo patrně jen hodně málo času, s největší pravděpodobností sotva pár vteřin, ale Maxim se probral zalitý hojným potem a s vyschlým hrdlem a hlava mu zvonila, jako by ho někdo praštil za ucho dubovou fošnou. Všechno se změnilo, svět byl nachový, svět zavalilo listí z olámaných větví, svět byl zaplavený rozpáleným vzduchem, z rudého nebe přšely keře vytržené i s kořeny, hořící pahýly stromů a hroudy horké suché hlíny. A bylo bolestivě zvonivé ticho. Živé i mrtvé to rozházelo po hájku. Gaj zasypaný listím ležel asi deset kroků od Maxima. Hned vedle něj seděl Zef: jednou rukou se dosud držel za hlavu a druhou si zakrýval oči. Fank se skutálel do koryta, vymletého dešťovou vodou, bezmocně se tam převracel a rozdíral si tvář o tvrdou hlínu. Tank se také posunul kousek níž po svahu a otočil se. Mrtvý Háček se opíral zády o pás a dál se vesele usmíval...

Maxim přiskočil ke Gajovi, odházal z něj listí a větve, uchopil ho do náruče, zvedl ho, pohlédl do přítelových skelných očí, přitiskl se čelem k jeho tváři a proklel a ještě třikrát proklel tenhle svět, v němž je tak sám a bezmocný, kde mrtví umírají navěky, protože tu nic není, protože není čím je oživit. Snad i plakal, snad bušil pěstmi do hlíny, dupal po bílé přilbě, ale vtom začal Zef táhle naříkat, Maxim se vzpamatoval, a s pocitem, že v jeho nitru také nezbylo nic kromě nenávisti a touhy po zabíjení, se odploužil zpět na svou pozorovatelnu...

I na kopci se všechno změnilo. Křoví už tu nebylo žádné, spečená rozpukaná hlína dýmala, severní svah hořel. Na severu se rudé nebe slévalo s jednolitou stěnou hnědočerného kouře a nad touto stěnou se zvedala a před očima kynula jasně oranžová, olejnatě mastná mračna. A tam, kde k nebeské báni, která tím hrozivým úderem pukla, stoupaly tisíce tun rozpáleného prachu i do posledního atomu zpopelněné naděje, že se to dá přežít, že se dá žít dál, do tohoto pekelného kotle, který nešťastní idioti připravili pro jiné nešťastné idioty, vanul od jihu jako z objemných kovářských měchů lehký vlahý vánek.

Maxim pohlédl dolů do průsmyku. Byl prázdný, hlína rozrytá pásy a spálená jaderným požárem kouřila a tančily po ní tisíce plamínek - všude doutnalo listí a dohořivaly olámané větve. A planina na jihu se zdála nesmírně rozlehlá a nesmírně pustá: teď už ji nezatahovaly výfukové plyny a kouř ze spáleného střelného prachu, byla rudá pod rudým nebem a tu a tam se na ní černaly nehybné černé krabičky, porouchané a poškozené tanky tretných praporů, mezi nimiž už se ke kopcům sunula řídká rojnice podivných vozidel.

Připomínala tanky, ale místo věže s kanónem spočíval na každém pásovém podvozku vysoký mřížovaný kužel s mohutným kulovitým zařízením na vrcholu. Jela rychle, měkce se převalovala přes terénní vlny a nebyla černá jako tanky chudáků blitztrágrů, ani šedozelená jako těžké stroje armádního úderního sboru - byla žlutá, zářila veselou jasně žlutou barvou jako policejní hlídkové vozy... Právě křídlo rojnice se ztrácelo někde za kopci a Maxim stačil napočítat jen osm mobilních zářičů. Dýchala z nich neomalená troufalost pánů situace: jely do boje, ale nepovažovaly za nutné ani maskování, ani tajný přesun, jako naschvál stavěly na odiv jak svou barvu, tak zřůdný pětimetrový hrb a naprostou absenci normální výzbroje. Ti, kdo stroje řídili a obsluhovali, si museli připadat v naprostém bezpečí. Ostatně o něčem takovém posádky sotva přemýšlely - prostě spěchaly kupředu a práskaly paprskovými biči do ocelového stáda, které se teď valilo peklem, a s největší pravděpodobností o těch bičích nic nevěděly, stejně jako netušily, že ty biče popohánějí i je samotné... Maxim si všiml, že krajní vozidlo na levém křídle zamířilo do blízké úžlabiny a vypravil se dolů po svahu - zářiči naproti.

Kráčel zpřímá. Věděl, že ty černé poháněče bude muset z jejich kovové skořápky vydlobat násilím, a přál si to. Nikdy v životě si nic tolik nepřál, jako si přál teď cítit v prstech zmítající se živé tělo... Když sešel dolů, mobilní zářič byl už docela blízko. Žlutý stroj se valil přímo na něj, poučil slepá skla periskopů, mřížovaná věž se pomalu kolébala v plavnějším rytmu než nadskakující podvozek a Maxim už viděl, že na jejím vrcholu září stříbřitá koule, hustě prošpikovaná dlouhými lesklými jehlicemi.

Legionáře ani nenapadlo, že by snad mohli, zastavit, a tak Maxim vozu prudce uhnul z cesty, několik metrů běžel vedle něj a pak vyskočil na pancíř.

Kapitola osmnáctá

Státní prokurátor spal lehce, a předoucí telefon ho okamžitě probudil. Ani neotevřel oči - jen zvedl sluchátko a chraptivě se ozval:

»Ano.«

Mňoukavý hlas referenta omluvně pronesl:

»Je sedm hodin, Vaše Excellence...«

»Ach ano,« řekl prokurátor, stále ještě se zavřenýma očima. »Ano, děkuji vám.«

Zapnul světlo, odhodil deku a posadil se. Chvilí nečinně seděl s pohledem tupě upřeným na vlastní bílé nohy a se smutným úžasem se obíral myšlenkou, že už má na krku šestý křížek, a přesto si nevzpomíná na den, kdy by ho nechali dosyta se vyspat. Celou tu dobu ho někdo budí. Jako mladého poručíka ho po flámech budil ten dobytek pucflek. Když byl předsedou Černého tribunálu, budil ho blbec tajemník s nepodepsanými rozsudky. Jako školáka ho budila matka, aby nezaspal na vyučování, a to byla ta nejhanebnější doba, nejšerednější ranní vstávání... A vždycky mu někdo říkal: »Musíš!« »Musíte, Vaše Excellence... Musíte, pane předsedo... Musíš, synáčku...« A teď si to zatrachtilé »musíš« říká sám... Vstal, přehodil přes sebe župan, cákl si do obličeje plnou dlaň kolínské, vsadil si do úst zuby, promasíroval si tváře, pohlédl do zrcadla, nespokojeně se zakřenil a odebral se do pracovny.

Na stole už stála sklenice teplého mléka a pod naškrobeným ubrouskem čekal talíř se slanými sušenkami. Tohle měl sníst a vypít víceméně jako lék, ale nejdřív přistoupil k trezoru, ztěžka rozevřel masivní dveře, vyjmul zevnitř zelené desky a položil je na stůl vedle snídaně. Křoupaje sušenky a zapije je jídlo mlékem si desky bedlivě prohlédl, a nedotknul se jich, dokud se nepřesvědčil, že je od včerejška neměl v rukou nikdo nepovolaný. Jak mňohé se změnilo, pomyslel si. Uplynuly sotva tři měsíce, a tolik se toho změnilo...! Všechno! Mechanicky pohlédl na žlutý telefon a několik vteřin od něj nedokázal odtrhnout zrak. Telefon mlčel - nápadný a elegantní jako veselá hračka..., a strašný jako tikající pekelný stroj, který se nedá vypnout...

Prokurátor desky křečovitě sevřel v rukou a přimhouřil oči. Cítil, že strach roste, a dal si hodně práce, aby se z toho trochu sebral. Nene, takhle by to nešlo, musí zachovat absolutní klid a uvažovat naprosto nezáživně... Na vybranou stejně nemám. Takže musím riskovat... A když riskovat, tak riskovat. Riziko vždycky bylo a vždycky bude, důležité je omezit ho na minimum. A já ho na to minimum omezím. Ano, massarakš, na minimum? Vy si tím snad nejste jist, Filuto? Ach tak, vy dokonce pochybujete? Vy vždycky pochybujete, Filuto, to už je taková vaše povahová vlastnost, jste chlapík... Ale nevádí, pokusíme se vaše pochyby rozptýlit. Slyšel jste někdy o muži jménem Maxim Kammerer? Slyšel? Vyloučeno! To se vám jenom zdá. O takovém muži jste dřív nic slyšet nemohl, teď o něm uslyšíte poprvé. Moc vás prosím, vyslechněte mě a učiňte si o něm ten neobjektivnější, pokud možno nejnezaujatější názor. Je pro mě nesmírně důležité slyšet váš objektivní názor, Filuto: na něm totiž závisí celistvost a nepoškozenost mé kůže, abyste tomu dobře rozuměl. Mdle bledé kůže s modrým žilkováním, která je mi nade vše drahá... Sežvýkal poslední sušenku a naráz dopil zbytek mléka.

A nahlas pronesl: »Tak se do toho dáme.« Otevřel desky. Minulost tohoto člověka je mlhavá, což pro počátek seznamování není právě nejpříjemnější. My však dobře víme, nejen jak z minulosti vyvodit přítomnost, ale i jak z přítomnosti odhadnout minulost. A pokud budeme minulost našeho Maka tak nutně potřebovat, odvodíme si ji koneckonců z přítomnosti. Říká se tomu extrapolace... Náš Mak zahájil svou přítomnost útekem z nucených prací. Z ničeho nic. Nečekaně. Právě v okamžiku, kdy po něm s Poutníkem užijeme vztahujeme ruku. Tady máme panické hlášení generálkomandanta, klasický skřek idiota, který nadělal paseku a teď koumá, jak se vyhnout trestu: on za nic nemůže, on všechno jedine podle předpisů a instrukcí, on nevěděl, že objekt našeho zájmu se dobrovolně přihlásil do ženíjního oddílu odsouzcenců k smrti - jenže objekt se skutečně přihlásil a zahynul v minovém poli. A on nevěděl. My s Poutníkem jsme to také nevěděli. A přítom jsme to vědět měli! Objekt je člověk vskutku nevyzpytatelný, měl jste od něj čekat cokoliv tohoto druhu, milý pane Filuto... Ano, tehdy mně to vyrazilo dech, ale dnes už přece chápu, oč běží: někdo našemu Makovi vysvětlil, k čemu slouží věže, a tak se rozhodl, že ve státě Ohňostrůjců nemá co pohledávat, nasimuloval smrt a uprchl na jih... Prokurátor nechal čelo klesnout do dlaně, ochable si po něm přejel prsty... Ano - a tehdy to všechno začalo. To byl první chybný krok z celé série dalších mých chybných kroků: uvěřil jsem, že Mak zahynul. Jak jsem také mohl neuvěřit? Který normální člověk by utíkal na jih...? Tomu by uvěřil každý. Jen Poutník neuvěřil.

Prokurátor vzal do rukou další hlášení. O, ten Poutník! Moudrý Poutník, geniální Poutník... Takhle jsem měl postupovat, přesně jako on! Jenže já byl přesvědčen, že Mak zahynul, jih je, marná sláva, jih. Kdežto on zaplavil celé Zářiči svými agenty. Tlustý Fank - jaká škoda, že jsem se mu svého času nedostal na kobytku a nezískal ho pro sebe! - ten tlustý a olezlý kanec z toho až zhubl, jak se štvál po celé zemi, čenichal a slídlil: jeho Slepíček zdechl na zimnici někde na Šesté trase, jeho Tapy Kohoutka se zmocnili horalé, Pětapadesátku - ani už nevím jak se vlastně jmenoval - chytily někde na pobřeží piráti, ale než se tak stalo, ještě stačil oznámit, že Mak se tam pohyboval, vzdal se hlídkám a byl vrácen do svého tábora...

Takhle zkrátka pracují lidé, kteří mají hlavu na pravém místě: ničemu nevěří a nikoho nelitují. Tak jsem se tenkrát měl zachovat i já. Nechat všeho a zabývat se jen Makem, vždyť už tehdy jsem chápal, jaká je to strašná síla, tenhle Mak, ale já se místo toho zapletl se Škubálkem a prohrál jsem, pak jsem se zamotal do téhle praštěné války a prohrál jsem zas... Býval bych prohrál i tentokrát, ale nakonec jsem měl štěstí: Mak se z ničeho nic zjevil ve městě, přímo v Poutníkově doupěti, a já se to dověděl dřív než Poutník. Ano, Poutníku, ano, ty ucho chrupavčité, tentokrát jsi prohrál ty. Špatně sis to vybral, že jsi odcestoval právě teď. A já se ti musím přiznat, milý Poutníku, že tentokrát mě ani nemrzí ta okolnost, že zase není známo, proč a kam jsi odjel. Odjel jsi - a je dobře. Ty ses jako obvykle ve všem spolehl na svého Fanka a tvůj Fank ti Maka přivezl, jenže sám měl smůlu: po těch válečných dobrodružstvích se zhroutil, leží v bezvědomí v palácové nemocnici - je to významný pupík, takový patří jedine do palácové nemocnice! - ovšem já už vedle nešlápnu a on tam bude ležet tak dlouho, dokud to budu považovat za nutné. Ty tu nejsi, Fank prakticky taky není, zato tu je náš Mak, takže to se nám moc povedlo...

Prokurátora se zmocnila obrovská radost, ale jakmile si to uvědomil, okamžitě ji ztlumil. Zase ty emoce, massarakš... Jen klid, Filuto. Seznamuješ se s novým mužem jménem Mak a musíš být svrchovaně objektivní. Tím spíš, že tenhle nový

Mak už se starému skoro vůbec nepodobá: dnes už je to skutečně dospělý člověk, který ví, co jsou to finance a co je to dětská zločinnost... Zmoudřel a okoral - ten náš Mak... Už se prosadil i v ilegálním štábu (doporučili ho Memo Gramenu a Allu Zef) a tam všechny doslova omráčil návrhem, aby bylo celé podzemí informováno o skutečném poslání věží. Štáb sice kličkoval jako had, ale Mak je nakonec přesvědčil. Tak je zmátl a vylekal, že s ním souhlasili a osobně ho pověřili, aby celou akci připravil... V situaci se zorientoval přesně a rychle. A oni si to uvědomili - pochopili, s kým mají tu čest... Nebo to možná podvědomě vycítili. Tady je poslední udání: frakce osvětářů ho přibrala do diskuse o programu převýchovy a on s radostí souhlasil. Okamžitě přišel se spoustou nápadů. Není to sice žádná zvláštní sláva, ty nápady, ale o to nejde, každý hlupák dnes ví, že převýchova je naprostá idiocie, podstatné však je, že Mak už není terorista, že nechce nic vyhazovat do vzduchu a nikoho nehodlá zabít; důležité je, že se věnuje vlastní kariéře, aktivně si získává autoritu ve štábu, řeční, kritizuje a drápe se nahoru; důležité je, že přichází s myšlenkami a prahne po jejich realizaci - a to je přesně to, co potřebujeme, pane Filuto...

Prokurátor se pohodlně opřel.

A tohle je taky to, co potřebujem. Zprávy o jeho životním stylu. Hodně pracuje - jak v laboratoři, tak doma -, neustále se souží steskem po té dívce, po Radě Gaalové, věnuje se sportu, téměř s nikým se nepřátelí, nekouří, skoro nepije a v jídle je velmi střdmý. Na druhé straně projevuje nápadnou slabost pro přepych v soukromí a je vidět, že si je vědom své ceny - služební vůz, na jaký má podle služební nomenklatury nárok, přijal jako samozřejmost, a dokonce s nelibostí poznamenal, že je málo výkonný a nevzhledný; spokojen není ani s bytem, který mu připadá příliš malý a poněkud nuzný. Svě obydlí si vyzdobil originály a starožitnými předměty, na jejichž nákup utratil prakticky celou zálohu...

Atakdále. Výborný materiál, vsutku báječný materiál. Ostatně kolik má teď peněz, jakými prostředky disponuje? Táák, vedoucí úkolu v laboratoři chemické syntézy... Upíchl ho slušně. A ještě víc mu určitě naslibovali. Rád bych věděl, jak mu vysvětlili, nač ho vlastně potřebuje Poutník. To ví jen Fank, to prase tlusté, ale ten nic neřekne, radši chci p... Ach, kdybych tak znal způsob, jak z něj vytáhnout všechno, co ví! S jakou chutí bych ho pak oddělal! Ten už mi nadělal zlé krve, dobytek... Radu mi ukradl taky on a jak by se mi dnes hodila, taková Rada! To je panečku nějaká zbraň, když má člověk co do činění s čistým, čestným a statečným Makem! Ono ovšem není vyloučeno, že takhle je to ještě lepší... Já ne, milý Maku, já tvou znejmilejší pod zámek nedržím, to Poutník, to jsou všechno pletichy toho starého vyděrače...

Prokurátor se zachvěl - žlutý telefon tichounce cinkl. Jen cinkl - a dost. Jemně, dokonce melodicky. Na zlomek vteřiny ožil a zase zmrtněl, jako by se chtěl jen připomenout... Prokurátor s očima upřenými na telefonní přístroj si přejel roztřesenými prsty po čele Ne, to byl omyl... No samozřejmě, omyl. Stát se může ledacos, telefon je složitý přístroj, nejspíš tam přeskočila nějaká jiskra... Otfel si prsty o župan - a vtom se telefon rozburácel naplno. Jako výstřel z bezprostřední blízkosti... Jako nůž na hrdlo... Jako pád ze střechy na asfalt... Prokurátor zvedl sluchátko. Nechtěl ho zvedat, dokonce nevěděl, že už po něm sahá, a dokonce si představil, jak ho nezvedá, jak po špičkách rychle prchá do ložnice, obléká se, sbíhá dolů do garáže, couvá s vozem ven a maximální rychlostí se řítí... Kam?

»Státní prokurátor,« ozval se chraptivě a odkašlal si.

»Filuta? Tady Kancléř.«

No prosím... Už je to tady... A teď to začne: Tak za hodinku tě tu čekáme...

»Nepoznal jsem tě,« hlesl vysíleně. »Buď zdrav, Kancléři!«

»Už jsi četl poslední souhrn zpráv?«

»Ne.«

Ahá, tak tys je nečetl?! No to rozhodně přijed', my ti ho tady přečtem...

»Konec,« šeptl Kancléř. »Válka je v háji...«

Prokurátor polkl naprázdno. Teď by měl něco říct. Co nejrychleji něco říct, nejlépe prohodit nějaký šprým. Jemný vtípek... Bože, pomoz a sešli do mé hlavy jemný vtípek...

»Mlčíš? Jen si vzpomeň, co jsem ti říkal! Nelez do takové šlamastiky, drž se civilů, ne vojáků. Filuto, Filuto...«

»Kancléř jsi přece ty,« vymáčkl ze sebe prokurátor. »My ostatní jsme tvé děti. Děti, které tak často nedbají rad svých rodičů...«

Kancléř se uchichtl:

»Děti... Víš přece, co je psáno: A pakliže dítko tvé neuposlechne rady tvé... No, jak je to dál, nevzpomeneš si, Filuto?« Bože můj!... Setři ho z tváře tohoto světa! Tak to tenkrát řekl: Setři ho z tváře tohoto světa! Poutník vzal ze stolu těžkou černou pistoli, zvolna zvedl ruku, dvakrát vystřelil, dítko se rukama chytilo za prostřelenou pleš a svalilo se na koberec...

»Že by ti vynechala paměť?« zeptal se Kancléř. »Filuto, Filuto, co si teď počneš?«

»Zmýlil jsem se,« zasténal prokurátor. »Byla to chyba... A to všechno kvůli Škubálkovi...«

»Tak ty ses zmýlil... No dobře, ještě si to rozmysli, Filuto, zase zavolám...«

A dost. A neví se, kam mu volat, plakat a zapřísahat... Blbost, naprostá blbost... To ještě nikomu nepomohlo... Ale nevádí, jen počkej, ty zbabělče! Vší silou praštil otevřenou dlaní o ostrý roh stolu, aby si ji poranil do krve, aby to bolelo, aby se konečně přestal klepat. Trochu to pomohlo, ale pro jistotu se ještě naklonil, druhou rukou otevřel spodní zásuvku stolu, vytáhl láhev, zuby z hrdla vytrhl zátku a dal si pár doušků. Projela jím vlna horka. Takhle je to správné... Klid... Však se ještě uvidí... Je to dostih - kdo bude rychlejší. Jenže Filutu tak snadno nedostanete, to vám ještě dá starosti. Filutu si tak snadno nepředvoláte. Kdyby to šlo, už dávno jste to udělali... Nevadí, že zatelefonoval. Vždycky to tak dělá. Čas ještě máme. Dva dny, tři, možná čtyři... Čas ještě je, okřikl se, tak neztrácej hlavu! Vstal a začal po pracovních opisovat kruhy.

Však já na vás metlu mám. Mám Maku. Mám člověka, který se záření nebojí, člověka, pro nějž žádné překážky neexistují. Který by chtěl změnit řád věcí. Který nás nenávidí. Člověka křišťálově čistého, a tudíž velmi přístupného podobným

svodům. Člověka, který mi uvěří. Člověka, který si bude přát setkat se se mnou. On se se mnou chce setkat už teď: moji agenti mu snad stokrát naservírovali, že státní prokurátor je dobrý a spravedlivý muž, velký znalec práva, skutečný strážce zákonitosti, takže Ohňostrůjci ho nenávidí, a trpí ho jen proto, že si jinak navzájem nedůvěřují. Moji agenti už mě Makovi představili, tajně, ale v tom nejpříznivějším světle a vždy za příznivých okolností - a moje osoba se mu zamlouvá... Navíc - to je ze všeho nejdůležitější! - mu jako tajemství nejsvrchovanější naznačili, že vím, kde je Centrum. Mak jinak svou tvář ovládá dokonale, ale moji špehové mě ujistili, že tentokrát se prozradil... Takového já mám v záloze muže - muže, který chce obsadit Centrum a je opravdu schopen to udělat, jako jediný ze všech... Přesněji řečeno toho muže ještě nemám, ale rozestřel jsem sítě, kořist už návnadu spolkla a dnes ji konečně zaseknu. Jinak jsem ztracen... Ztracen... Ztracen...

Prudce zvedl hlavu a s hrůzou pohlédl na žlutý telefon.

Horečně pracující fantazii zarazit nedokázal. Viděl tu malou, dusnou, nevětranou místnost bez oken a se stěnami čalouněnými fialovým sametem, holý poškrábaný stůl a pět zlacených křesel. My ostatní jsme stáli: Já, Poutník s očima krvelačného vraha i ten moula a žvanil: on dobře věděl, kde je Centrum, tolik lidí zničil, aby tomu přišel na kloub a nakonec - ten mluvka, opilec a chvastoun! - copak takové věci se dají někomu vykládat? A rodičům už vůbec ne, obzvlášť takovým rodičům! A to si říkal šéf Departmentu veřejného zdraví, oči a uši Ohňostrůjců, pancíř a válečná sekera národa... Kancelář přimhouřil oči a pronesl: »Setři ho z tváře tohoto světa!«, Poutník do něj dvakrát vystřelil z minimální vzdálenosti a Baron nespokojeně zareptal: »Zase jste museli začákat tapety...« A hned se začali hádat, proč je v místnosti takový puch, a já stál na mechových, podklesávajících nohou a horečně jsem přemítal: »Vědí to, nebo nevědí?« A Poutník se zubil jako hladová šelma a prohlížel si mě, jako by něco tušil. Starou belu tušil... Teď už konečně chápu, proč vždy usiloval o to, aby nikdo neodhalil tajemství Centra. Sám vždy věděl, kde Centrum leží, a pásl po příležitosti, jak se ho zmocnit... Přišel jsi pozdě, Poutníku, pozdě... A ty, Kanceléři, přijdeš taky pozdě. I ty, Barone. O tobě, Škubálku, ani nemluvě...

Škubl za závěs a přitiskl čelo k chladnému sklu. Strach už téměř potlačil, a aby ho rozdupal nadobro, představil si, jak se Mak udatně probíjí k ovládacím panelům Centra...

Tohle by možná dokázal i Puchýř s osobní stráží, s tou bandou svých bratří, bratranců, švagrů, pobratimů, pochlebníků, zkrátka se všemi těmi odpornými pacholkami, co o zákoně jako takovém v životě neslyšeli a znali jen jeden jediný: Střílej první... Člověk musel být Poutníkem, aby dokázal zvednout na Puchýře ruku. Téhož večera ho přepadli přímo před vraty jeho vily, auto prostřelili jako řešeto, zabili řidiče, sekretářku, ale sami záhadně zahynuli taky, všichni do jednoho, všech čtyřia dvacet lidí se dvěma kulomety... Ano. Puchýř by se taky dokázal prodrat do strojovny, prostřílet se tam, ale ve strojovně by uvízl, dál by se nedostal, protože dál je bariéra depresivního zařízení, teď už možná i dvě. Přitom by úplně stačila jedna, aby se tam nikdo nedostal - degenerát už u té první padne do mdlob a normální loajální občan klesne na kolena a rozpláče se z beznadějně smutku... Jen Mak projde, ponoří své šikovné ruce do útrob generátorů a především přepne celou soustavu věží tak, aby celou zemi zalehlo depresivní pole. Hned nato se bez jakýchkoli překážek přesune do rozhlasového studia a zařadí do vysílání magnetofonový pásek s předem připraveným projevem, který pojede několikrát dokola. Celý stát od hontských hranic až po Zaříčí upadne do hluboké deprese, milióny pitomců se zhroutnou v potocích slz, nebudou ochotni hnout prstem a mezitím už reproduktory vytrubují na celé kolo, že Ohňostrůjci jsou zločinci, jmenují se tak a tak, žijí tam a tam, zabijte je, zachraňte zemi, to vám říkám já, Mak Sim, živý bůh na zemi (nebo třeba zákonný následník císařského trůnu, nebo velký diktátor - prostě co se mu bude zamlouvat). Do zbraně, má Legie. Do zbraně, armádo! Do zbraně, moji poddani...! A sám už tou dobou přejde do velínu Centra a přepne generátory na režim zvýšené vnímavosti - a celá země bude naslouchat s napjatými ušima ve snaze nepropásnout ani jediné slovo, všechno se to učí nazpaměť a pilně si texty opakuje. A reproduktory řvou, věže jedou na plný výkon, to všechno trvá ještě asi hodinu, pak Mak naladí vlnu nadšení a po půlhodině euforie přijde konec vysílání... A až se vzchopím - massarakš, půldruhé hodiny pekelných muk, ale to se musí vydržet, massarakš! - Kancelář nebude. Nikdo z nich nebude. Bude jen velký bůh Mak a jeho věrný rádce, bývalý státní prokurátor, dnes hlava vlády velkého Maka... Ačkoli, čert vem vládu, prostě zůstanu naživu, nic mě nebude ohrožovat a pak se uvidí... Mak nepatří k těm, kdo opouštějí užitečné přátele, ten neopouští ani ty neužitečné, a já budu nesmírně užitečný přítel... Pro Maka nebude užitečnějšího...

Násilně zastavil tok svých myšlenek, vrátil se ke stolu, mrkl po žlutém telefonu, ušklíbl se, sejmul sluchátko zeleného telefonu a zavolal náměstkovi šéfa Departmentu zvláštních výzkumů.

»To je Pulec? Dobré jitro, tady Filuta. Jak se cítíš, co žaludek...? No tak výborně... Poutník se ještě nevrátil...? Aha... No dobře... Volali mi od Barona a dostal jsem pokyn trochu si vás proklepnout... Ale ne, myslím si, že to bude jen formalita, stejně těm vašim záležitostem ani zbla nerozumím, ale připrav mi nějaké hlášení..., projekt závěrů mé inspekce a takové ty věci... A postarej se, aby všichni byli na svých místech, ne jako posleďně... Mhm... Asi tak v jedenáct... A zaříd' to tak, abych asi ve dvanáct už mohl i se všemi doklady odjet... Tak se měj, půjdeme trpět... Ty taky trpíš? Nebo už jste dávno vymysleli nějakou ochranu a nechcete to nadřazeným prozradit? Ale neblázni, to měl být jen vtip... Měj se.« Zavěsil a pohlédl na hodinky. Bylo tři čtvrtě na deset. Hlasitě zasténal a odvěkl se do koupelny. Zase ta hrůza... Půlhodina hrůzy, před kterou není spásy... Před kterou není ochrany... Ze které se nechce žít... Je to sice k vzteku, ale Poutníka nakonec bude muset ušetřit.

Vana už byla plná horké vody. Prokurátor shodil župan, přetáhl si přes hlavu noční košili a pod jazyk si vsunul utišující prostředek. A takhle je to celý život. Jedna čtyřia dvacetina existence se mění v peklo. Přes čtyři procenta... A to nepočítá audience v Paláci. Inu, audience brzy skončí, ale ta čtyři procenta zůstanou dál... Ostatně to se ještě uvidí. Až se všechno urovná, začne se Poutníkovi věnovat osobně... Vklouzl do vany, uhnízdil se v ní co nejpohodlněji, uvolnil se a začal přemýšlet, jak to provede s Poutníkem... Nic však vymyslet nestačil. Do zátylku se mu zaryla známá bolest, projela páteří, zatla drápek do každické buňky, do každého nervu a už nemilosrdně drásala - metodicky krutě, v rytmu

zběsile bušícího srdce...

Když všechno skončilo, ještě chvíli ležel v mráкотném zemdlení - pekelná muka také mají své přednosti: ta půlhodinka hrůzy poskytuje po svém skončení několik minut rajske blaženosti - pak vylezl, před zrcadlem se utřel, otevřel dveře, vzal od komorníka čisté prádlo, oblékl se, vrátil se do pracovny, vypil ještě jednu sklenici teplého mléka, tentokrát smíchaného s minerálkou, pojedl lepkavou kaši s lesním medem, potom zavolal dennímu referentovi a přikázal, aby mu přistavili jeho vůz.

K Departmentu zvláštních výzkumů vedla vládní trasa, vroubená alejí kučeravých, na první pohled umělých stromů, a v tuto hodinu byla naprosto prázdná. Šofér se zastávkami u semaforů nezdržoval, jen tu a tam zapínal bučivý bas sirény. K vysokým litinovým vratům departmentu přijeli za tři minuty jedenáct. Legionář v parádní uniformě přistoupil k vozu, sklonil se k okénku, pohlédl dovnitř, a jakmile cestujícího poznal, zdvořile zasalutoval. A vzápětí už se otevřel vjezd do nádherné zahrady s bloky bílých a žlutých obytných budov, za nimiž se vynořila skleněná krychle ústavu. Pomalu projeli po úzké asfaltované cestě lemované výstrahami, vybízejícími k omezení rychlosti, minuli dětské hřiště, nízkou přízemní budovu s krytým bazénem, vesele pomalovanou budovu restaurace - a to všechno se utápí v zeleni, v oblacích zeleně, v záplavě zeleně, a je tu čistý vzduch, massarakš, panuje tu vůně tak nádherná, s jakou se nesetkáte na žádném poli a v žádném lese... Tenhle Poutník je formát, všechny ty jeho projekty vždycky stály příšerné peníze, ale jak ho tady všichni mají rádi! Takhle se má žít, takhle je třeba se zařít. Vyházel za to prachy skutečně hrůzné, Sultán strašně zuřil a zuřil ještě dnes... Že je to riskantní? To jistě, ale Poutník to riskl, jeho department je skutečně jeho, nikdo z místních ho nezradí a neoklame..., nevyšťouchá... Má tu na pět set lidí, většinou mladých: noviny nečtou, rádio neposlouchají - oni na to, abyste tomu rozuměli, pro závažné vědecké úkoly nemají čas... Takže tady záření svůj cíl nezasahuje, přesněji řečeno provrtává cíl zcela jiný. Ano, Poutníku, na tvém místě bych to s těmi ochrannými přílbami protahoval ještě dlouho. Nebo že bys už to dlouho protahoval? Určitě to už dávno protahuješ... Ale jak se ti dostat na kobylku, aby to čert spral! Kdyby se tak našel ještě jeden Poutník... Jenže druhá taková palice na světě určitě není k mání. A on to ví. A velice pozorně sleduje každého více či méně talentovaného člověka. Vezme si ho na starost už od útlého mládí, zahrne ho péčí a laskavostí, odvede od rodičů - a ti hlupáci rodiče jsou mu ještě vděční! -, a než se jeden naděje, už má dalšího vojáčka své malé armády... Ale stejně je to báječné, že tu teď Poutník není, přece jen mám jednu štěstí!

Vůz zastavil, referent otevřel dveře, prokurátor vystoupil a vyběhl po schodech do proskleného vestibulu. Pulec se svými referenty už na něj čekal. Prokurátor s tváří patřičně znuděnou potřásl Pulcovou pravicí, letmo přeběhl pohledem po referentech a dovolil jim, aby ho doprovodili k výtahu. Do kabiny vstupovali přesně podle protokolu: pan státní prokurátor, pan náměstek vedoucího departmentu, referent státního prokurátora a nakonec šéfreferent pana náměstka... Ostatní nechali dole ve vestibulu. Do Pulcovy pracovny vstupovali znovu podle protokolu: pan státní prokurátor a teprve pak Pulec. Oba referenti zůstali v předpokojí. Prokurátor se v mžiku znaveně svalil do křesla, Pulec se vrhl ke svému stolu, přešel prsty po celé klaviatuře tlačítek, a když se do pracovny vřítlo hejno sekretářek, přikázal jim, aby uvařily čaj.

Několik počátečních minut si prokurátor Pulce jen tak pro zábavu prohlížel. Hostitel se tvářil nanejvýš provinile. Přímému pohledu se vyhybal, co chvíli si nervózně přihlazoval vlasy, nepřírozně pokašlával a činil spousty zbytečných, chaotických pohybů. Vypadal takhle odjakživa. Jeho zevnějšek a chování byly Pulcovým největším kapitálem. Vyvolával trvalé podezření, že má špatné svědomí, a tím na sebe přivolával nikdy nekončící pečlivé kontroly. Department veřejného zdraví prostudoval jeho život hodinu po hodině. A protože jeho život byl bezúhonný a každá další prověrka tento fakt jen dotvrzovala, Pulec po žebříčku hodnot stoupal tempem vskutku závažným. Prokurátor tohle všechno velmi dobře věděl. On sám si Pulce proklepl tak fortelně, že líp už to snad ani nešlo, a přesto, když si ho teď jen tak pro potěšení podezřívavě prohlížel, přistihl se náhle při myšlence, že ten lišák Pulec přece musí vědět, kde Poutník je, a strašně se bojí, aby to z něho někdo nevytáhl. A prokurátor se neudržel.

»Zdraví tě Poutníku,« prohodil ležerně a zabubnoval prsty do opěradla křesla.

Pulec na něj překvapeně pohlédl, a okamžitě se zadíval někam stranou.

»Hm..., ano, jistě...,« řekl a kousl se do rtu. »Ééé... okamžiček, hned bude čaj...«

»Máš mu zavolat,« poznamenal ještě nedbaleji prokurátor.

»Cože? Aha..., no dobře... Ten čaj bude dneska výborný. Mám novou sekretářku, vrcholnou znalkyni dobrého čaje...

Tedy... ééé... a kam mu mám zavolat?«

»Nerozumím,« řekl prokurátor.

»Ne, to nic..., já jsem jen..., že... ehm..., když mu mám volat, musím znát... ééé... číslo..., a on nikdy žádné nenechává...« Pulec se nervózně zapýřil, chvíli rozčileně šátral rukama po stole, až konečně nahmátl tužku. »Kam mu mám zavolat?« Prokurátor to vzdal.

»Jen jsem žertoval.«

»Cože? Co prosím...?« Pulcovou tváří proběhla celá galérie těch nejpodezřelejších grimas. »Aha! Jen jsi žertoval!«

Falešně se rozřehonil. »Tos mě teda... šikovně... No to je psina! A já už se bál... Hahaha... No vida, a čajík je tady!«

Prokurátor přijal z útlých rukou pěstěné sekretářky sklenici silného horkého čaje a řekl:

»No prosím, tak jsme se zasmáli a to stačí. Času je málo. Kde máš ten papír?«

Pulec vykonal další sérii zbytečných pohybů, vytáhl ze zásuvky nějaké desky a podal prokurátorovi koncept inspekční zprávy. Soudě podle toho, jak se choval a málem viditelně zmenšoval, projekt zřejmě překypoval záplavou smyšlenek, které měly inspektora dezinformovat a vůbec byl sestaven s podvrtnými úmysly.

»Taktaktak...,« poznamenal prokurátor a labužnický cucal kostku cukru. »Copak to tu máme...? Zpráva o kontrolní prohlídce... Mhm... Interferenční laboratoř... Laboratoř spektrálních analýz... Laboratoř integrálního ozařování... Tomu

nerozumím, na tom by si snad i satan zuby vylámá! Jak se v tom vůbec vyznáš?»

»Já... jak bych ti... Já se v tom totiž taky nevyznám, já jsem přece vzděláním... hm... úředník..., a mým úkolem je takřikajíc povšechné řízení...«

Pulec zmateně těkal očima, žmoulal si rty, zuřivě si prsty jezdil ve vlasech a už teď bylo naprosto jasné, že to není žádný vedoucí pracovník, ale vysoce kvalifikovaný hontský špión. To je mi postava...!

Prokurátor se znovu zahloubal do projektu zprávy. Hlubokomyslně Pulcovi vytkl překročení plánovaných nákladů, jehož se dopustila skupina zvyšování výkonu, zeptal se, kdo je to Zon Barutu, zda to náhodou není příbuzný onoho slavného spisovatele-propagandisty Mora Baruta, vyčetl Departmentu bezčočkový refraktometr, který už stál šílené peníze, a ještě nefunguje, a závěrem shrnul výsledky sektoru zkoumání a intenzifikace zařízení, když poznamenal, že nějaký významnější pokrok na tomhle poli nepozoruje (zaplat'pánbůh, pomyslel si) a že tato jeho připomínka by se rozhodně měla v definitivním textu zprávy objevit.

Pasáž týkající se práce sektoru ochrany před zářením prošel ještě zběžněji.

»Přešlapujete na místě,« prohlásil. »Na úseku fyzické ochrany jste nedosáhli vůbec ničeho a ve fyziologické snad ještě méně... Ostatně, když už na to přišla řeč - nějakou fyziologickou ochranu v žádném případě nemůžeme potřebovat - nevím, proč bych se měl nechat jen tak pronic zanic kucht, ještě ze mě uděláte idiota... Zato chemici jsou kabříáci, zase pokročili o minutu dál. V loňském roce to byla taky minuta, předloni dokonce půldruhé... To by znamenalo, že po polknutí pilulky se člověk místo třiceti minut bude trápit jen dvaadvacet... No vida, to není špatné, téměř třicet procent... Poznamenej si můj závěr: Zrychlit tempo prací na fyzické ochraně a odměnit pracovníky oddělení chemické ochrany. To je všechno,« hodil papíry zpátky Pulcovi. »Nech to přepsat na čisto i s mými připomínkami a závěry. A teď mě jen tak pro formu zaved', řekněme... ééé... U fyziků jsem byl posledně. Tak třeba k chemikům, podívám se, jak to tam běží...«

Pulec vyskočil, jeho prsty se znovu rozběhly po tlačítkách a prokurátor s tváří signalizující smrtelnou únavu vstal. V doprovodu Pulce a denního referenta zvolna kráčel laboratořemi oddělení chemické ochrany, zdvořile se usmíval na muže a ženy s jednou stužkou na rukávu, tu a tam přátelsky poplácal po zádech některého z neostužkovaných, zatímco s některými dvoustužkovými se zastavil, aby jim stiskl pravici, chápavě pokýval hlavou a zasvěceně se vyptal, zda nejsou nějaké připomínky.

Připomínky nezazněly žádné. Zdálo se, že všichni pracují, nebo se tak přinejmenším tvářili - člověk se v tom nevyzná. Na jakýchsi přístrojích blikaly jakési žárovky, v jakýchsi křivkách a retortách bublaly jakési kapaliny, zapáchala tu jakási svinstva, na několika místech laboranti trápili pokusná zvířata. Měli tu čisto a prostorno, všude dostatek světla, lidé vypadali sytí a spokojení, žádné zvláštní nadšení však z nich nevyzařovalo a ve styku s prokurátorem si počínali korektně, ale chladně a v každém případě bez patřičného patolizalství.

A v mnoha místnostech - bez ohledu na to, zda šlo o laboratoř či kancelář - visely Poutníkovy portréty. Nad pracovním stolem vedle tabulek a grafů, na zdi mezi okny, nad dveřmi, někdy podobizna prostě ležela pod sklem na psacím či pracovním stole. Fotografie, kresby tužkou nebo uhlem, jeden portrét byl dokonce vyveden olejovými barvami. Poutník s míčem, Poutník při přednášce, Poutník zakousnutý do velkého jablka, Poutník drsný, uzavřený, uondaný, rozběsněný, ale taky Poutník rozřehtaný na celé kolo. Ten zatrolený spolek na něj ovšem maloval i karikatury a umisťoval je pokud možno co nejnápadněji... Prokurátor si představil, jak vstupuje do pracovny soudního rady Filtika a objevuje tam svou karikaturu, to bylo nepředstavitelné, nemožné!

Usmíval se, rozdával přátelské štulce, tiskl ruce a sám celou tu dobu přemýšlel o tom, že od loňska je tu už podruhé, a všechno na první pohled vypadá stejně, jediné téhle zajímavosti si dřív nějak nepovšiml... Až teď. Ale proč až teď...? Aha, už ví! Co pro mě znamenal Poutník před rokem či dvěma. Formálně to byl jeden z nás, fakticky však jen kabinetní figura, nemající ani vliv na politiku, ani pevné místo v politickém světě, ani vlastní politické cíle. Od té doby však toho hodně stihl. Celostátní pátrací akce, při níž byla odhalena síť cizích špiónů, byla jeho práce. Prokurátor ty procesy vedl osobně a byl tenkrát ohromen, že tohle nejsou žádní degenerátištní nešťastníci, ale skuteční ostřílení rozvědčící, které sem nasadila Ostrovní říše, aby tu sbírali vědecké a národohospodářské informace. Poutník je všechny pochytal, všechny do jednoho, a od té doby je stálým šéfem zvláštní kontrarozvědky.

A dál: Byl to právě Poutník, kdo odhalil spiknutí vedené plešatým Puchýřem, postavou vskutku temnou, s velmi silnou a spolehlivou pozicí, který nebezpečně ohrožoval Poutníkovu šéfování v kontrarozvědce. A nakonec ho sám odpráskl, osobně, nikomu to nesvěřil. Vždycky vystupoval naprosto otevřeně, nikdy se nemaskoval a jednal sám - žádné koalice, žádné unie, žádné dočasné spolky. Takhle jednoho po druhém skácel tři náčelníky Vojenského departmentu - než se stačili rozhlédnout, už si je volali nahoru -, dokud nedosáhl jmenování Škubálka, který byl znám svou panickou hrůzou z války... Právě on přesně před rokem zabil projekt Zlato, který nahoru protlačil Říšský svaz průmyslu a financí... Tehdy se zdálo, že každou chvíli musí padnout i sám Poutník, protože projekt se mimo jiné těšil i přízni samotného Kancléře, ale Poutník ho nějak umluvil, že všechny výhody plynoucí z projektu jsou povýtce dočasné, a za takových deset let by tato akce přinesla jen masovou vlnu sebevražd a naprostý rozvrat... Po celou tu dobu je dokázal naprosto záhadným způsobem přesvědčovat, o čem chtěl: Je nikdo nikdy o ničem nepřesvědčil - jediné Poutník. A bylo vcelku jasné, proč to tak je. Nikdy se ničeho nebál. Ano, dlouho jen seděl ve své pracovně, ale nakonec si tam uvědomil svou skutečnou cenu. Pochopil, že ho všichni potřebují, bez ohledu na to, co jsme zač, a i když se mezi sebou sebevíc koušem. Protože jediné on je schopen vytvořit spolehlivou ochranu, jediné on nás dokáže zbavit našich muk... A smrkáči v bílých pláštích si smolí jeho karikatury...

Referent rozrazil před prokurátorem další dveře a on konečně spatřil svého Maka. Mak v bílém plášti se stužkou na rukávě seděl na okně a díval se ven. Kdyby si některý soudní rada dovolil v pracovní době sedět na okně a chytat lelký, mohl by ho s naprostým klidem strčit za mříže jako jasného povaleče nebo dokonce sabotéra. V tomhle případě, massarakš, se ovšem nedalo nic dělat. Člověk ho popadne pod krkem a on se může ohradit: »No dovolte, chystám

mimořádně důležitý intelektuální experiment! Běžte pryč a nezaclánějte tady!«

Velký Mak chytil leky. Zběžně přejel zrakem po příchozích a chtěl se zase vrátit ke své předchozí činnosti, ale vzápětí se znovu ohlédl a zadíval se na návštěvníky pozorněji. Poznal mě, pomyslel si prokurátor. Poznal mě, je to zkrátka koumes... Zdvořile se na Maku usmál, poplácal po rameni mladičkého laboranta, který točil klikou kalkulačky, zastavil se uprostřed laboratoře a rozhlédl se kolem sebe.

»Nuže...,« pronesl kamsi do prostoru mezi Pulcem a Makem. »Copak to máme tady?«

»Pane Sime,« zamrkal rudý Pulec, který už si mnul zpoceně dlaně, »vysvětlete panu prokurátorovi, co to tady... ehm... jaksi...«

»Ale vás já přece znám,« řekl velký Mak, který se nepostřehnutelně přesunul na vzdálenost pouhých dvou kroků od prokurátora. »Promiňte, prosím, jestli se nemýlím, vy jste státní prokurátor.«

Začít si něco s Makem, to panečku není žádný med - celý pečlivě promyšlený plán se v mžiku zhroutil: Maku ani nenapadlo něco tajit, ničeho se nebál, byl upřímně zvědavý, shlížel na prokurátora z výše své obrovité postavy jako na zvláštní exotické zvíře... Bylo třeba okamžitě něco vymyslet. »Ano,« připustil s chladným údivem prokurátor, který se rázem přestal usmívat, »pokud je mi známo, jsem skutečně státní prokurátor, i když nechápu...« Zachmuřeně pohlédl do Makovy tváře. Ten se upřímně zubil. »Proboha!« zvolal prokurátor. »No samozřejmě..., to je... Mak Sim, alias Maxim Kammerer! Nezlobte se na mě za mou dotěrnost, ale vy jste přece zahynul! Massarakš, kde se tady berete?«

»To je dlouhá historie,« odpověděl Mak a mávl rukou. »Mě ostatně také překvapuje, že vás tady vidím. Nikdy by mě nenapadlo, že naše výzkumy by mohly zajímat Department justice.«

»Vaše výzkumy zajímají ty nejneočekávanější lidi,« ujistil ho prokurátor, vzal Maku v podpaží, odvedl ho zpátky k oknu a důvěrným šepem se informoval: »Tak kdypak nás oblažíte pilulkami? Skutečnými prášky, na celých třicet minut...«

»Copak vy víte...?« zeptal se Mak a zarazil se v půli věty. »Vlastně ano, to je přirozené...«

Prokurátor hořce pokýval hlavou a s těžkým povzdechem obrátil oči v sloup.

»Je to naše pozhelnání, a zároveň naše prokletí,« pronesl procítěně. »Štěstí pro náš stát, a neštěstí pro jeho správce... Massarakš, jsem neuvěřitelně rád, že jste zůstal naživu, Maku. Musím vám říct, že váš případ byl jedním z mála v mé kariéře, který ve mně zanechal pocit nepřijemných pochyb... Nene, nesnažte se vstupovat se mnou do sporu: podle litery zákona jste byl vinen, v tomto ohledu je všechno v pořádku... Zaútočil jste na věž, pokud se nemýlím, zabil jste legionáře, a za to vás přirozeně nikdo po hlavince hladit nebude. Ale vraťme se k podstatě věci... Musím se přiznat, že se mi ruka zachvěla, když jsem podepisoval váš rozsudek. Jako bych - nezlobte se, prosím - jako bych odsuzoval dítě. Koneckonců to byl spíš náš nápad než váš, a všechna odpovědnost...«

»Já se nezlobím,« ujistil ho Mak. »A nejste daleko od pravdy - ten nápad s věží bylo dětinství, zaplať pánbůh, že jste nás tehdy nedal zastřelit...«

»To bylo všechno, co bylo v mých silách,« pronesl skromně prokurátor. »Vzpomínám si, že zpráva o vaší smrti mě velice zarmoutila...« Zasmál se a přátelsky stiskl Maximův loket. »Jsem zatraceně rád, že to všechno tak šťastně dopadlo. A jsem zatraceně rád, že se mi naskytla příležitost seznámit se s vámi osobně...« Pohlédl na hodinky.

»Poslyšte, Maku, a proč jste teď tady? Nene, já se vás nechystám zatknout, to není moje práce, vámi by se měla zabývat vojenská úřadovna. Ale co děláte v tomto ústavu? Copak vy jste chemik...? A ještě ke všemu tohle,« ukázal prstem na stužku.

»Já jsem od všeho trochu,« řekl Maxim. »Trošku fyzik, trošku chemik...«

»Trošku ilegál,« přisadil si prokurátor a protektorsky se zasmál.

»To ale opravdu jen trochu,« ohradil se rozhodně Mak.

»Trochu kouzelník,« pokračoval prokurátor.

Mak se na něj pozorně zadíval.

»Trochu fantasta,« deklamoval pateticky prokurátor, »trochu dobrodruh...«

»To už ovšem nejsou profese,« namítl Mak. »To jsou, když dovolíte, vlastnosti každého slušného a poctivého vědce.«

»Jakož i slušného a poctivého politika,« dodal prokurátor.

»Poněkud problematické slovní spojení,« poznamenal Mak.

Prokurátor se na něj tázvavě zadíval, pak pochopil a znovu se zasmál.

»Jistě,« přisvědčil, »politická činnost má svou specifiku. Nikdy se nesnížte až k politice, Maku, zůstaňte u té vaší chemie...« Podíval se na hodinky a dotčeně poznamenal: »Hrome, člověk vůbec nemá čas, a já bych si s vámi tak rád podebatoval... Prohlížel jsem si váš spis a musím říct, že jste mimořádně zajímavá osobnost... Ale vy patrně taky budete hodně zaměstnán...«

»Ano,« řekl chytrý Mak. »I když samozřejmě ne tolik, co státní prokurátor.«

»Aleale,« pronesl prokurátor s žertovnou výtkou v hlase. »A vaši představení nás neustále přesvědčují, že pracujete dnem i nocí... Například já o sobě něco takového prohlásit nemohu. I státní prokurátor tu a tam má to štěstí, že si užije volný večer. Možná se vám to bude zdát divné, Maku, ale mám k vám spoustu otázek. Abych se přiznal, chtěl jsem si s vámi popovídat už tenkrát po procesu, ale to víte - práce, pořád jen samá práce...«

»Jsem vám k dispozici,« řekl Mak. »Tím spíš, že já bych se taky rád na ledacos poptal.«

Opatrně, chlapče! varoval ho v duchu prokurátor. Jen ne tak otevřeně, nejsme tu sami. Nahlas však jen klidně pronesl:

»Výtečně! Zodpovím vám všechno, co bude v mých silách... Ale teď mě prosím omluvte, musím zase letět.«

Stiskl obrovskou tlapu svého Maku, už polapeného Maku, definitivně uloveného Maku. Náramně mi přihrál a bezpochyby se se mnou velice rád setká, takže teď ho zaseknu... Prokurátor se ve dveřích zastavil, luskl prsty, obrátil se a řekl:

»Poslyšte, Maku, a co děláte dnes večer? Právě teď jsem si uvědomil, že dnes mám večer úplně volno...«

»Dnes?« přeptal se Mak. »Inu... Ačkoli, dnes jsem měl v úmyslu...«

»Tak přijďte oba!« zvolal prokurátor. »To bude ještě lepší - seznámím vás se ženou a uděláme si nádherný večer... Co byste říkal tak osmé hodině večer? Pošlu pro vás vůz. Domluveno?«

»Domluveno.«

Domluveno!! jásal v duchu prokurátor, když obcházel poslední laboratoře, usmíval se, popleskával a tiskl pravice. Domluveno! říkal si, když podepisoval inspekční zprávu v Pulcově pracovně. Domluveno, massarakš, domluveno! opakoval si jásavě a vítězoslavně cestou domů...

Výdal nezbytné pokyny šoférovi, referentovi nařídil, aby v departmentu ohlásil, že pan prokurátor je zaneprázdněn...

Nikoho nepřijímat, nařídil referentovi, vypnout telefon a vůbec se ztratit někam ke všem čertům, ovšem tak, aby byl pořád při ruce. Zavolal ženu, políbil ji na krk, mimoděk si uvědomil, že se už dobrých deset dní neviděli, a požádal ji, aby zařídila vše potřebné kolem večere, dobré lehké večere pro čtyři osoby, a u večere aby se chovala jako roztomilá paní domu, protože je přijde navštívit neobyčejně zajímavý člověk. A bude to chtít co nejvíc vín, těch nejlepších a pokud možno různých značek.

Zavřel se v pracovně, položil na stůl spis v zelených deskách a začal všechno promýšlet ještě jednou, od samého začátku. Vyrušili ho jen jednou: kurýr z Vojenského departmentu přinesl poslední zprávy z fronty. Fronta se zhroutila. Někdo Hontům nakukal, aby soustředili palbu na žluté transportéry a oni včera v noci rozstříleli a atomovými granáty zničili devadesát pět procent mobilních zářičů. O osadách armády, která provedla průlom na hontské území, už žádné další zprávy nepřicházely... Byl to konec. Konec války. Konec generála Šekaga a generála Oda. Konec Brejláče, Čajníka, Mraka i mnoha drobnějších figur. Dost možná, že to bude konec pro Hraběte. A docela určitě by to byl konec i pro Filutu, kdyby to nebyl takový filuta...

Rozpustil zprávu ve sklenici vody a jal se zamyšleně kroužit po pracovně. Teď přinejmenším přesně věděl, kdy si ho zavolají nahoru. Nejdřív skončí s Baronem a pak se dobrých čtyřicet hodin budou rozhodovat mezi Škubálkem a Zubem. Potom se budou muset babrat s Brejláčem a Mrakem, to je další den k dobru. Čajníka odbouchnou jen tak mezi řečí, zato takový generál Šekagu je sám připraví nejméně o dva dny. A potom, teprve potom... To už jim však žádné potom nedopřeje...

Pracovnu neopustil až do hostova příjezdu.

Host v domě udělal kromobyčejně dobrý dojem. Byl velkolepý. Byl natolik velkolepý, že paní prokurátorova, ta chladná, věčná dáma, která v prokurátorových očích už dávno nebyla ženou, ale starou spolubojovnicí, při prvním pohledu na Maku omládlá o dvacet let a chovala se nad očekávání přirozeně - jako by tušila, jakou úlohu má Mak sehrát v jejím dalším životě.

»Ale proč jdete sám?« zeptala se překvapeně. »Manžel objednal večeři pro čtyři osoby...«

»Ano, skutečně,« potvrdil prokurátor. »Pochopil jsem to tak, že přijdete se svou vyvolenou. Vzpomínám si na tu dívku, která se tenkrát kvůli vám div nedostala do maléru...«

»Ona se do toho maléru dostala,« poznamenal Mak klidně. »Ale o tom si promluvíme později, když dovolíte. Kam teď?«

Večeřeli dlouho, vesele, hodně se smáli a mírně pili. Prokurátor líčil poslední drby. Prokurátorova velmi roztomile servírovala lechtivé anekdoty a Mak s humornou nadsázkou popsal svůj let bombardérem. Prokurátor se jeho příběhu upřímně řehonil a stydl hrůzou při představě, co by ho teď čekalo, kdyby třeba jen jediná z raket cíl skutečně zasáhla... Když bylo všechno snědono a vypito, prokurátorova se omluvila a navrhla mužům, aby si dokázali, že se dokážou alespoň na hodinku obejít bez dámské společnosti. Prokurátor tuto výzvu bojovně přijal, zmocnil se hosta a odvedl ho do pracovny, aby ho tam pohostil vínem, které v zemi mohly ochutnat nanejvýš tři desítky vyvolených.

Usadili se v měkkých křeslech u nízkočláného stolu v nejtůlnějším zákoutí pracovny, usrkli vzácného vína a pohlédli si do očí. Mak byl vážný a soustředěný. Hlavinka Mak zřejmě moc dobře věděl, o čem se bude jednat, a prokurátor se na poslední chvíli zřekl původního schématu rafinované a vyčerpávající slovní přestřelky, vybudované na mlhavých narážkách a propočtené na postupné vzájemné přiznání barvy. Radin osud, intriky Poutníkovy, pikle Ohňostrůjců - tohle všechno momentálně nemělo pražádné váhy. S překvapivou, k zoufalství dohánějící jasností si uvědomil, že všechno jeho mistrovství v podobných debatách je při rozhovoru s tímto mužem k ničemu. Mak bude buď souhlasit, nebo odmítnout. Bylo to víc než prosté poznání, stejně jako fakt, že prokurátor bude buď žít dál, nebo ho během několika málo dní obludná mašinérie rozdrtí... Prsty se mu zachvěly, proto sklenku chvatně postavil na stůl a začal bez jakéhokoli úvodu:

»Podívejte se, Maku, mně je známo, že jste ilegál, člen štábu a aktivní nepřítel existujícího zřízení. Kromě toho jste uprchlý trestanec a vrah posádky obrněného transportéru pro zvláštní úkoly... Teď pár slov o mně. Jsem státní prokurátor a vládní zplnomocněnec, který má přístup k nejpřísněji střeženým státním tajemstvím - a také nepřítel existujícího zřízení. Navrhují vám, abychom Ohňostrůjce svrhli. Když říkám vám, myslím tím vás osobně, Maku, protože vaší organizace se moje nabídka netýká. Byl bych rád, kdybyste pochopil, že zásah podzemí by celé záležitosti mohl jen uškodit. Nabízím vám účast na spiknutí, které bude těžit ze znalosti nejdůležitějšího státního tajemství. Já vám to tajemství prozradím. Smíme je znát jen my dva. Pokud se o něm doví ještě někdo třetí, budeme během několika málo dní zničeni. Uvědomte si, že ilegální organizace i její štáb jsou doslova prošívané špicí a provokatéry. Proto ať vás ani nenapadne někomu se svěřovat, zvláště ne nejbližším přátelům...«

Naráz do sebe hodil svou sklenku, aniž na jazyku pocítil chuť nápoje, naklonil se blíž k Makovi a pokračoval:

»Já vím, kde je Centrum. A vy jste jediný člověk, který je schopen se ho zmocnit. Nabízím vám pečlivě připravený plán obsazení Centra a dalších akcí, které by měly následovat. Když se vám podaří tento plán splnit, stáváte se hlavou státu. Já bych zůstal po vašem boku jako váš politický a národohospodářský poradce, protože o záležitostech tohoto druhu nemáte ani ponětí. Váš politický program je mi v hrubých rysech znám. Nic proti němu nenamítám - prostě proto,

že nic horšího než současná situace si prostě nedokážu představit. To je všechno, skončil jsem. Máte slovo.« Mak mlčel, zamyšleně točil v prstech vzácnou sklenici se vzácným vínem a mlčel. Prokurátor čekal. Necítil vlastní tělo - jako by tu nebyl, jako by se vznášel někde mezi nebem a zemí, díval se dolů a viděl měkce osvětlený útulný koutek své pracovny, v kresle ztichlého Maka a vedle něj cosi mrtvého, zcepenělého, tichého a bezdechého...

Potom se Mak zeptal:

»Jakou mám šanci, že útok na Centrum přežiju?«

»Padesát na padesát,« řekl prokurátor.

Zřejmě se mu ovšem jen zdálo, že něco řekl, protože Mak svraštil obočí a opakoval svou otázku hlasitěji.

»Padesát na padesát,« pronesl ochraptěle prokurátor. »Možná ještě větší, nevím.«

Mak znovu dlouho mlčel.

»Dobře,« řekl nakonec. »A kde to je?«

Kapitola devatenáctá

Kolem poledne zadrnčel telefon. Maxim zvedl sluchátko. Ozval se prokurátorův hlas:

»Prosil bych pana Sima.«

»Ano, u telefonu,« řekl Mak. »Dobrý den.«

Okamžitě pochopil, že se něco stalo.

»Přijel, je tady,« řekl prokurátor. »Okamžitě začněte, je to možné?«

»To ano,« procedil Maxim skrz zuby. »Ale vy jste ml přece slíbil...«

»Nic jsem nestihl,« přerušil ho prokurátor, jehož tón prozrazoval hysterii. »A teď už to nestihnu. Okamžitě začněte, Maku, nesmíte otálet ani minutu. Slyšíte mě, Maku?«

»Dobře,« souhlasil Maxim. »To je všechno?«

»Jede k vám. Bude tam tak za třicet čtyřicet minut.«

»Chápu. Všechno?«

»Teď už ano. Dejte se do toho, Maku. Bůh vás provázej!«

Maxim odhodil sluchátko a několik vteřin horečně uvažoval, co teď. Massarakš všechno se kácí... Nevadí, o tom si ještě stihnu popřemýšlet... Znovu se naklonil k telefonu.

»Prosil bych profesora Alla Zefa.«

»Ano!« zavrčel Zef.

»Tady Mak...«

»Massarakš, přece jsem tě žádal, abys dneska neotravoval...«

»Nech toho povyku a poslouchej. Okamžitě seběhni dolů do haly a čekej na mě.«

»Massarakš, mám moc práce!«

Maxim zaskřípěl zuby a ohlédl se na laboranta. Ten spořádaně točil klikou kalkulačky.

»Zefe, okamžitě sejdí dolů do haly. Rozumíš mi? Okamžitě!«

Zavěsil a hned vytočil Kňourovo číslo. Měl štěstí, Kňour byl doma. »Tady Mak. Vyjděte před dům a čekejte, mám pro vás naléhavý úkol.«

»Dobře, už běžím.«

Maxim nechal telefonem, prohrabal zásuvku, vytáhl první desky, které mu padly pod ruku, naposledy prolistoval papíry a horečně přemítal, zda je vše připraveno. Vůz je v garáži, bomba v kufru, nádrž plná... Zbraň sice nemám, ale tu vem čert, nepotřebuju ji... Doklady mám v kapse... Kňour už čeká... To jsem promyslel dobře, s tím Kňourem... I když by ještě mohl odmítnout... Bane, ten sotva odmítne, já bych na jeho místě neodmítl... Takže hotovo... Mám pocit, že jsem připraven... Laborantovi řekl:

»Kdyby mě někdo hledal, řekni, že jsem jel do Departmentu výstavby. Vráťím se tak za hodinu za dvě. Zatím ahoj.« Stiskl desky v podpaždí, vyšel z laboratoře a seběhl po schodech dolů. Zef už přecházel po vestibulu. Když spatřil Maxima, zůstal stát, založil ruce za záda a nasupil se.

»U všech ďasů, massarakš...,« spustil už zdálky.

Maxim se dlouho nezdržoval, chytil ho za loket a vlekl ho k východu.

»Krucí, co blázníš?« vzpíral se Zef. »Kam jdeme? A proč...?«

Maxim ho vystrčil ze dveří a táhl ho po asfaltovém chodníku za roh ke garážím. Kolem bylo pusto a prázdno, jen na vzdáleném trávníku skřehotala zahradnická motorová sekačka.

»Herdek, tak kam mě to vláčíš?« zařval Zef.

»Mlč,« okřikl ho Maxim. »A poslouchej. Okamžitě dáš dohromady všechny naše lidi. Všechny, co chytíš... Hrome, nech těch otázek! Jen poslouchej. Všechny, na koho padneš. A se zbraněmi. Proti vratům je takový pavilón, víš kde...? Tam se ukryjte a čekejte. Asi tak za půl hodiny... Posloucháš mě, Zefe?«

»No tak co?« zeptal se netrpělivě Zef.

»Asi tak za půl hodiny přijede k bráně Poutník...«

»On se vrátí?«

»Nepřerušuj mě. Asi tak za půl hodiny k bráně možná přijede Poutník. Když ne - taky dobře. Sedíte v úkrytu a čekejte na mě. A až přijede Poutník, zastřelte ho.«

»A nezblázníš ses takhle náhodou?« zeptal se Zef a zůstal stát. Maxim šel dál a Zef ho s kletbami na rtech musel doběhnout. »Všechny nás oddělaj...! Ochrana...! Kolem je to samej střelec a špicl...«

»Udělejte všechno, co bude ve vašich silách,« řekl Maxim. »Poutníka musíme zabít...«

Došli ke garážím. Maxim nalehl na závoru a odsunul vrata.

»To je ale praštěnej nápad...,« bručel Zef. »Ale proč? Proč Poutníka? Je to docela dobrý chlap, tady ho mají všichni

rádi...«

»Jak myslíš,« poznamenal chladně Maxim. Otevřel kufr, skrz promaštěný papír ohmatl nálož s hodinovým mechanismem a znovu kapotu zabouchl. »Teď ti nemůžu nic vysvětlovat, ale máme jistou šanci. Jedinou...« Posadil se za volant a zasunul klíček do zapalování. »A jednu věc si pořádně zapiš za uši: Pokud toho docela dobrého chlapa neodděláte, spočítá to on mně. Máš moc málo času, Zefe. Jednej.« Nastartoval a pomalu vycouval z garáže. Zef stál ve vratech. Takového ho Maxim viděl poprvé v životě - vyjukaného, znejistělého, zaskočeného. Sbohem, Zefe, řekl si v duchu pro každý případ.

Vůz přiklouzal k bráně. Legionář s kamennou tváří si rozšafně zapsal číslo, otevřel kufr, nahlédl dovnitř, zase ho zavřel, vrátil se k Maximovi a přisně se zeptal: »Co to vyvážíte?«

»Refraktometr,« řekl Maxim a podal mu propustku i písemné povolení na odvoz přístroje z ústavu.

»Refraktometr RL-7, inventární číslo...,« mumlal si polohlasně legionář. »Hned si to poznamenuj...« A stejně rozšafně vytáhl nějaký notes.

»Nešlo by to rychleji, hrozně spěchám.«

»Kdo vám podepisoval to povolení?«

»Nevím... Asi Pulec.«

»Nevíte... Kdyby se podepisovali čitelně, bylo by to všechno jednodušší...«

Konečně otevřel bránu. Maxim vyjel na silnici a za chvíli už ze své kraksny ždímal všechno, co bylo v jejích silách. Pokud to nevyjde a já přežiju, nezbude mi než utéct, pomyslel si... Ztracený Poutník, vyčenichal to, čertovo kvítko, a tak se vrátil... A co si počnu, když se to podaří? Nic není připraveno, plán Paláce nemám, to Filuta nestihl, a fotografii Ohňostrůjcu mi taky nesehnal... Chlapci nejsou připraveni, rozvrh akcí žádný... Ztracený Poutník! Nebýt jeho, měl jsem ještě tři dny na přípravu plánu... A armáda...? A štáb...! Massarakš! Ti hned ožijou! Tam je třeba začít! Ale to už je Kňourova záležitost, ten se tomu rád začne věnovat, koneckonců se v tom vyzná. A navíc někde křížují bílé ponorky... Massarakš, co když je ještě válka? Ačkoli válka snad už skončila. Kdoví, co se ještě chystá... Maxim odbočil z hlavní třídy do úzké uličky mezi dvěma gigantickými mrakodrapy, obloženými růžovým kamenem, a po hrbolaté dlažbě dokodrcal k vetšému zčernalému domku. Kňour už čekal, opíral se o sloup a kouřil. Když vedle něj zastavilo auto, odhodil nedopalek a malými dvířky se protáhl na sedadlo vedle Maxima. Byl klidný a chladný jako vždycky.

»Dobrý den, Maku. Co se děje?«

Mak otočil vůz a vrátil se zpátky na hlavní třídu.

»Víte, co je to termická bomba?« zeptal se ho Maxim.

»Už jsem o tom slyšel,« připustil Kňour.

»Výborně. A se synchronizovanými rozbuškami už jste někdy pracoval?«

»Například včera.«

»Výtečně.«

Jistou dobu jeli mlčky. Byl velký provoz a Maxim se plně soustředil na to, aby se probil, protáhl a prodrál mezi obrovskými nákladáky a starými otřískanými autobusy, o nikoho přitom nezavadil a nedal jinému zavazit o sebe, aby k semaforu přijel na zelenou a k dalšímu taky na zelenou a přitom aby neztrácel alespoň tu bídnou rychlost, kterou z autíčka vypotil, až se nakonec dostali na Lesní silnici, na onu známou autostrádu, vroubenou alejí obrovských stromů. To se povedlo, napadlo najednou Maxima. Po téhle silnici jsem do zdejšího světa přijížděl, přesněji řečeno mě po ní přivázel chudák Fank - a já nic nechápal a myslel jsem si, že je to odborník na návštěvy z kosmu. A teď po stejné silnici možná z tohoto světa (nebo taky ze světa vůbec) odjíždím navždy a ještě ke všemu s sebou odvážím dobrého člověka... Sklouzl pohledem ke Kňourovi. Jeho tvář byla naprosto klidná, seděl s loktem protězy vystrčeným do okénka a čekal, až mu všechno vysvětlí. Možná se divil, možná se cítil zaskočen, ale nebylo to znát, a Maxima zaplavil pocit hrlosti na to, že mu takový muž důvěřuje a bezvýhradně se na něj spoléhá.

»Jsem vám velice vděčen, Kňoure,« pronesl nakonec do ticha.

»Ach tak,« pronesl Kňour a otočil k němu vyzábrou a zažloutlou tvář.

»Vzpomínáte si, jak jste mě jednou na zasedání štábu vzal stranou a poskytl mi několik užitečných rad?«

»Ano.«

»Tak za to jsem vám vděčen. Poslechl jsem vás.«

»To jsem si všiml. Musím se přiznat, že jste mě tím trochu zklamal.«

»Měl jste tenkrát pravdu,« pokračoval Maxim. »Řídl jsem se vašimi radami, a díky tomu se záležitosti vyvinuly tak, že mám možnost proniknout do Centra.«

Kňour sebou trhl.

»Ted?« zeptal se rychle.

»Ano. Musíme spěchat, nic jsem nestačil pořádně připravit. Může se stát, že mě zabijí, a v takovém případě by se všechno zhroutilo. Proto jsem s sebou vzal vás.«

»Mluvte.«

»Až vstoupím do budovy, zůstanete ve voze. Za nějaký čas se strhne poplach, možná i střelba. Vás by se to nemělo nijak dotknout. Budete dál sedět ve voze a čekat. Čekat...« Maxim chvíli v duchu počítal, »takových dvacet minut. Pokud během této doby dostanete paprskový šok, znamená to, že je všechno v pořádku. Klidně si se šťastným úsměvem ve tváři můžete padnout do mdlob... Pokud ne, vystoupíte z vozu. V kufru leží bomba s rozbuškou načasovanou na deset minut. Vyhodíte ji na vozovku, uvedete časový mechanismus do chodu a odjedete. Strhne se panika, velká panika. Pokuste se vytěžit z ní co nejvíce.«

Kňour chvíli rozjímal.

»Souhlasil byste, abych si obtelefonoval pár lidí?« zeptal se.

»Ne.«

»To máte tak,« začal vysvětlovat Kňour, »když vás nezabijí, budete, pokud tomu dobře rozumím, potřebovat nějaké lidi připravené k boji. Když vás zabijí, budu ty lidi potřebovat já. Berete mě přece s sebou pro případ, že byste to nepřežil...? Sám bych dokázal jen začít a času bude málo, proto by to moji lidé měli vědět předem. A já jim to chci oznámit.«

»Štábu?« zeptal se Maxim nevraživě.

»V žádném případě. Mám svou vlastní skupinu.«

Maxim mlčel. Před vozem už se zvedala šedá čtyřpatrová budova s kamennou zdí před průčelím. Přesně táž budova. Někde tam chodbami bloudí Ryba a ve své laboratoři huláká a prská Hroch. Tam je Centrum. Kruh Se uzavírá.

»No tak dobře,« souhlasil Maxim. »U vchodu je telefonní automat. Až vstoupím dovnitř - ale ne dřív! -, můžete na chvíli vystoupit a vyřídit ty telefonáty.«

»Výborně,« řekl Kňour.

To už se blížili k výjezdu z autostrády. Maxim si neznámo proč vzpomněl na Radu a představil si, co s ní bude, když se nevrátí. To s ní bude zle. A možná s ní nebude nic. Možná ji naopak dokonce pustí... Stejně zůstane sama. Gaj už není, já taky nebudu... Chudák děvče...

»Máte rodinu?« zeptal se Kňoura.

»Ano. Ženu.«

Maxim si nervózně skousl ret.

»Nezlobte se, že se to semlelo takhle hloupě,« zabručel tiše.

»Nedělejte si starosti,« uklidnil ho bohorovně Kňour. »Rozloučil jsem se. Vždycky se loučíme, když odcházím z domova... Tak tohle je Centrum? No vidíte, koho by to napadlo...«

Maxim zajel na parkoviště a vmáčkl svůj vůz mezi vetché lidové vozítko a přepychovou vládní limuzínu.

»Tak - a je to,« oddechl si Maxim. »Popřejte mi úspěch, Kňoure.«

»Z celého srdce...,« spustil Kňour, ale vtom se jeho hlas zlomil a on si odkašlal. »Tak jsem se tohohle dne přece jen dožil,« broukl tiše.

Maxim se opřel tváří o volant.

»Kéž bychom ho taky přežili...,« řekl. »Jak příjemné by bylo dočkat se dnešního večera...«

Kňour na něj s obavou pohlédl.

»Nechce se mi,« vysvětlil Maxim. »Vy vůbec nemáte představu, jak strašně se mi nechce... A ještě něco, Kňoure: zapamatujte si a řekněte vašim přátelům, že nežijete uvnitř koule, ale na jejím povrchu. A takových koulí je v prostoru kolem spousty a spousty, na některých se žije mnohem hůř než u vás, na některých zase mnohem líp. Ale nikde jinde se nežije tak pitomě. Nevěříte? Tak vás vem čert. Já jdu.«

Otevřel dvířka a vystoupil. Přešel napříč přes asfaltovanou plochu parkoviště a začal schod za schodem stoupat po kamenném schodišti, ohmatával v kapse propustku opravňující k vstupu do budovy, již pro něj pořídil prokurátor, vnitřní průkaz, který prokurátor někde ukradl, i docela obyčejný kousek tvrdého růžového papíru místo dalšího průkazu, který prokurátor nedokázal ani vystavit, ani ukrást. Bylo horko, neproniknutelné nebe obydleného ostrova se hliníkové lesklo. Kamenné schody pálily skrz podrážky, ale to se Maximovi možná jen zdálo. Bylo to všechno trestuhodně hloupě. Plán mu připadal amatérský. K čemu se do něčeho takového pouštět, když jsme nestačili nic připravit... Co když tam nebude sedět jeden důstojník, ale dva? Nebo co když v tom předpokojí sedí dokonce tři důstojníci s napraženými samopaly a už na mě čekají...? Rytmistr Čaču střílel z pistole, ráže je stejná, ale já už nejsem to co dřív, můj obydlený ostrov mě už stačil řádně pocuchat a převálcovat. Odplazit se pryč se mi tentokrát určitě nepodaří... Jsem hlupák. Hlupák jsem byl vždycky a hlupákem jsem zůstal. Pan prokurátor si mě chytil na udičku, koupil si mě... Ale jak to, že mi uvěřil? To je u boha... Teď tak moc zmizet někam do hor a nadýchat se tam čerstvého vzduchu. Nakonec jsem neměl to štěstí podívat se i do zdejších hor... Mám hrozně rád hory... Takový moudrý a nedůvěřivý člověk - a on mi svěřil takovou vzácnost! Největší poklad tohoto světa. Ten hnusný, odporný, zruďný poklad... Budiž proklet, massarakš, a ještě jednou massarakš, a třiatřicetkrát massarakš!

Strčil do skleněných dveří a podal legionáři propustku. Pak prošel šikmo vestibulem kolem slečinky v brýlích, která se neustále oháněla razítkem, a kolem šéfa recepce v lehké přílbě, který si s někým bez ustání telefonicky nadával - a u vstupu do chodby ukázal dalšímu legionáři vnitřní průkaz. Legionář lehce pokynul hlavou: víceméně už se znali, protože Maxim sem poslední tři dny chodil denně.

A dál.

Prošel dlouhou chodbou bez dveří a zatočil doleva. Tady byl teprve podruhé. Poprvé předešlého, jako omylem (»A kam to vlastně potřebujete, vážený?« »Já se vlastně potřebuju dostat do místnosti číslo šestnáct, kaprále.« »Tak to jste se zmylil, vážený. Odbočil jste o chodbu dřív.« »Promiňte, kaprále, máte pravdu. Spletl jsem se...«)

Podal kaprálovi vnitřní průkaz a zašilhal po dvou obrovitých legionářích se samopaly, nepohnutě stojících po obou stranách protějších dveří. Pak se podíval tam, kam měl v následujícím okamžiku vstoupit. Kaprál si pozorně prohlížel průkaz, pak s očima ještě stále upřenými na kartičku stiskl tlačítko a za dveřmi zazvonil zvonek. Uvnitř už se určitě připravil důstojník, co sedí u zeleného závěsu, nebo dokonce dva důstojníci. A možná se chystají hned tři důstojníci... A čekají, až vstoupím. A kdybych se jich lekl a uskočil zpátky, uvítá mě tu kaprál a ti dva obři od dveří bez tabulky, za kterými nejspíš bude sedět plno dalších vojáků.

Kaprál mi vrátil průkaz a řekl:

»Račte dál. A připravte si papíry.«

Maxim vytáhl růžovou kartičku, otevřel dveře a odhodlaně vkročil dovnitř.

Massarakš!

Už je to tak.

To není jedna místnost. Jsou tři. Průchozí. A až na konci zelený závěs. Od prahu až k závěsu leží běhoun. Dobrých třicet metrů dlouhý.

A žádní dva důstojníci. Ani tři. Šest.

Dva v šedých armádních uniformách v prvním pokoji. Ti už na něj míří samopaly.

Dva v četnickém černém v další místnosti. Ti ještě nemíří, ale zbraně už drží v rukou.

A ve třetí místnosti u zeleného závěsu sedí dva civilové.

Jeden se zrovna odvrátil...

Ted', Maku!!

Vyrazil. Vyšlo z toho něco jako trojskok z místa. Jen si ještě stačil pomyslet: hlavně abych si nepotrhal šlachy.

Do tváře ho udeřil tuhý závan vzduchu.

Zelený závěs.

Civil vlevo kouká stranou, krk je nechráněný. Hranou dlaně.

Ten vpravo asi zrovna mrkl. Víčka jsou napůl zavřená. Shora do temene - a šup do výtahu!

Je tu tma. Kde je knoflík? Massarakš, kde je knoflík?

Pomalů a dutě zaklapal samopal a vzápětí po něm druhý. Inu, všechna čest, docela slušná reakce... Tata... Tatata...

Tata... Ale je to zatím jen do dveří, do místa, kde mě naposledy viděli. Reflex.

Knoflík!

Za portiérou klouzá k zemi stín - to zřejmě padá jeden z civilů.

Massarakš, tady je, přímo před nosem

Stiskl tlačítko a kabina se rozjela dolů. Byl to rychlovýtah, takže kabina ubíhala k cíli poměrně svižně. Rozbolela ho odrazová noha. Že bych si přece jen natáhl šlachy...? To už je teď jedno... Massarakš, tak já jsem nakonec opravdu pronikl!

Kabina zastavila, Maxim vyskočil ven a v šachtě to okamžitě zarachotilo a zazvonilo, ze stropu kabiny odletovaly třísky. Shora pálily po kabině tři hlavně. Jen si poslužte, jak je libo... Ted' si uvědomí, že neměli střílet, ale přivolat výtah nahoru a sjet za ním... To jste nedomyšleli, ztratili jste hlavu...

Rozhlédl se. Massarakš, zase rébus... Není tu jeden průchod, ale hned tři. Tři naprosto stejné tunely... Aha... to jsou prostě tři agregáty, jeden je v provozu a na dvou zbývajících se dělají preventivní prohlídky a případné opravy... Který teď asi běží? Tak. Zdá se, že tenhle...

Vrhl se do prostředního tunelu. Za zády mu vrčel výtah. Nene, hoši, už je pozdě... Nemáte tu rychlost, nestihnete to..., i když tunel je po pravdě řečeno dlouhý a noha bolí... No prosím, tady se ještě ke všemu lomí, takže teď už vůbec nemáte šanci mě dostat... Doběhl ke generátoru, basově mručícímu pod ocelovou deskou, nechal ruce volně klesnout a několik vteřin odpočíval. Tři čtvrtiny práce tedy máme za sebou, možná dokonce sedm osmin... Zbyla maličkost, taková polovina čtyřiatřicetiny... Ti troubové sjedou dolů a nahnou se do tunelu, určitě nic netuší a depresivní záření už si s nimi poradí... Co by se tak ještě mohlo stát? Mohli by do tunelu hodit plynový granát. Ale kde by ho vzali? Poplach už ale určitě bude v chodu. Ohňostrůjci by samozřejmě depresivní bariéru v tunelech mohli vypnout... Ale k tomu se nerozhoupou, nerozhoupou se a ani to nestihnou, protože na to se musí sejít pět mužů s klíči, všechno promyslet a prodiskutovat, zjistit, jestli to náhodou není lumpárna jednoho z nich nebo nějaká provokace... A opravdu, kdo na celém tomhle světě by se sem dokázal skrz paprskovou bariéru prodrat? Poutník, pokud by vynalezl nějakou ochranu. Toho by zadrželo těch šest samopalníků... A jinak nikdo... A zatímco si budou nadávat, rozmatávat situaci a spekulovat, já už tady budu dávno hotov...

V tunelu za rohem udeřily samopaly. Beze všeho, panstvo, proti tomu nic nemám... Naklonil se nad rozvodnou deskou, opatrně sejmul kryt a hodil ho do kouta. Mnoho, pěkně primitivní hračka. Ještě že mě napadlo počíst si v učebnicích zdejší elektrotechniky... Ponořil prsty mezi vodiče... A kdyby mě to nenapadlo? Kdyby Poutník přijel už včera? To by potom bylo horší, panstvo...

Massarakš, kope to jako potvora, ten proud...! Ano, panstvo, to bych se ocitl v situaci embryomechanika, který se rychle musí zorientovat v konstrukci... ani nevím čeho..., třeba parního stroje? Jenže v tom by se embryomechanik vyznal. Tak ve velbloudím spřežení...? Ano, to je ono, ve velbloudím spřežení. Tak co? Vyznal by se v tom embryomechanik? Sotva... Massarakš, jak to, že to všechno mají bez izolace...? Aha, tady to je... Tak bůh s vámi, jak říká pan státní prokurátor!

Posadil se rovnou na podlahu před rozvodnou deskou a hřbetem ruky si utřel čelo. Hotovo. Celou zemi zaplavilo mimořádně silné depresivní pole - od Zářičí až po hontskou hranici, od oceánu až k Alabastrovému hřebeni.

Samopaly za rohem utichly. Páni důstojníci upadli do hluboké deprese. Ted' se aspoň podívám, jak to vypadá, taková pání důstojníci v depresi.

Pan prokurátor má nejspíš poprvé v životě z paprskového úderu radost. To individuum už nechci ani vidět.

Ohňostrůjci, kteří se v situaci v žádném případě zorientovat nedokázali, se svíjejí v křečích a nožky mají nahoře, řečeno slovy pana rytmistra Čača. A pan rytmistr Čaču také upadl do hluboké deprese - už jen to pomýšlení dělá člověku dobře.

Zef s chlapci bohužel taky leží s nožkami nahoře. Promiňte, chlapci, ale nedá se nic dělat, musí to být.

Poutník! No to je ohromné: ten strašný Poutník také leží s nožičkami nahoře a obrovské boltce se krásně rozprostřely po podlaze - to jsou určitě největší uši v zemi! Ale možná že už ho zastřelili. To by bylo ještě lepší.

Rada, moje malá ubohá Rada leží v depresi... To nic, holčičko, nejspíš to bolí, a vůbec, už brzy to skončí jednou provždy.

Kňour...

Vyskočil. Kolik vlastně uplynulo času? Vrhel se zpátky k tunelu. Kňour taky leží s nožičkami nahoře, ale jestli zaslechl střelbu, mohly mu selhat nervy... O Kňourových nervech by sice pochybovat neměl, ale co kdyby?

Doběhl k výtahu, ale cestou se zastavil nad pány důstojníky, aby se podíval, jak vypadá taková paprsková deprese. Podívaná to byla skličující - všichni tři odhodili samopaly a plakali, ani neměli sílu utírat, si slzy. Jen si poplačte, panstvo, to je užitečné a zdravé, poplačte si nad mým Gajem, nad Sojkou..., nad Gelem..., nad mým Lesníkem... Dá se předpokládat, že od dětských let jste si nepoplakali a rozhodně jste neuronili ani slzu nad těmi, koho jste zabíjeli... Tak si to zkuste alespoň před smrtí... Výtah ho bleskově vynesl nahoru. Tři průchozí pokoje byly plné lidí: důstojníci, legionáři, lidé v civilu, všichni ozbrojení a všichni leží, stojí, sklesle sedí, někteří pláčou nahlas, jeden si tamhle v rohu něco brouká, buší se pěstí do prsou a potřásá hlavou... A tenhle se dokonce zastřelil... Massarakš, to je strašná věc, tohle černé záření, však si ho taky Ohňostrůjci schovávali na nejčernější dny...

Vyběhl z vestibulu, přeskákal přes hromádky bezmocně ležících lidí, div se neskutálel po kamenném schodišti, a úlevně popadaje dech se zastavil až u svého vozu. Kňourový nervy vydržely. Pololežel na předním sedadle se zavřenými očima.

Maxim vytáhl ze zavazadlového prostoru bombu, vybalil ji z mastného papíru, opatrně ji uchopil a beze spěchu se vrátil k výtahu. Pečlivě prohlédl rozbušku, zapnul hodinový mechanismus, uložil bombu do kabiny a stiskl knoflík. Kabina se propadla do šachty a odnesla s sebou do paprskového pekla ohnivé jezero, které se za deset minut dostane na svobodu. Přesněji řečeno za devět minut a pár vteřin...

V automobilu Kňoura posadil pokud možno zpřímá, skočil za volant a vykličkoval z parkoviště. Ještě pořád se pohyboval ve zlověstném stínu těžké budovy odsouzené ke zkáze a plné lidí také odsouzených ke zkáze, kteří se nemohli ani pohnout.

Bylo to doupě, odporné hadí hnízdo, nacpané obzvláště pečlivě vybranou pakází - a ta pakáz tu byla nahromaděna proto, aby proměňovala v pakáz všechny, na koho dosáhne příšerná paprsková kletba soustavy věží. Všichni uvnitř jsou nepřátelé a ani jediný z nich by se v nejmenším nerozpakoval, kdyby měl mě, Kňoura, Zefa, Radu, všechny moje přátele a nejbližší provrtat samopalem, ukřižovat, zradit... A stejně je dobře, že mě to napadlo až teď. Jinak bych si hned vzpomněl na Rybu... Jediného člověka v prakticky mrtvém hadím hnízdě, i když je to jen Ryba... Tím spíš, že o ní vlastně nic nevím, pomyslel si... Že mě učila mluvit? A že po mně přestýlala postel? Dost! Nech Rybu Rybou, ty přece moc dobře víš, že tady nejde o Rybu. Jde o to, že ode dneška se začínáš prát doopravdy, na život a na smrt, jak se tady rve každý, a rvát se musíš s pablby, se zuřivými pablby, ohlupenými paprskovými údery, se lstivými, nevzdělanými a chamtivými pablby, kteří soustavu zářičů obsluhovali, a s rádoby ušlechtilými pablby, kteří by nejraději za pomoci záření změnili loutky zběsilé a zvlčilé v loutky jelimánkovsky hodňoučké... Ti všichni se budou snažit tebe, tvé přátele i tvou věc zabit... Čaroděj pravil: Nechť svědomí nebrání myslet jasně a nechť se rozum naučí v případech nutnosti potlačit svědomí. Správně, pomyslel si. Je to trpká pravda, děsivá pravda... Tomu, co jsem teď udělal, se tu říká hrdinství. A Kňour se dnešního dne dožil. A v tento den věřili jako v krásnou báj Lesník, Sojka, Zelenáč a Gel Ketšef, i můj Gaj a ještě desítky a stovky a tisíce lidí, které jsem nikdy neviděl... A stejně mi není dobře po těle. Pokud budu chtít, aby mi ti lidé napříště důvěřovali a šli za mnou, nikdy a nikomu nesmím říct, že největším hrdinstvím nebylo kličkování mezi kulkami, ale to, co prožívám teď, kdy je ještě čas jít a nálož zneškodnit a já zatím jedu pryč z toho proklatého místa...

Uháněl po rovné autostrádě, kudy ho před půlrokem vezl ve své přepychové limuzíně Fank, a řtil se kolem nekonečné řady smutných nákladůků, aby ho z ruky do ruky předal Poutníkovi... Teď už je jasné proč... Že by už tenkrát věděl, že jsem vůči záření imunní, že ničemu nerozumím a že se se mnou dá manipulovat, jak se komu zlíbí. Musel to vědět. Musel, ten proklatec! To znamená, že je to skutečný ďábel, nejstrašnější člověk v téhle zemi a možná na celé planetě. Ví všechno, řekl o něm státní prokurátor a bázlivě se rozhlédl... Ne, všechno neví. Tentokrát jsi nad Poutníkem vyzrál, Maku. Pokořil jsi ďábla. A teď je ho třeba dorazit, dokud není; pozdě, dokud se nestačil vzpamatovat, i když možná už ho dorazili - přímo u vchodu do jeho doupěte... Ach, nevěřím, tomu nevěřím, na to chlapci stačit nebudou. Puchýř přece měl čtyřicetileté příbuzných se dvěma kulomety... Massarakš! Ani jsem nestačil upozornit Generála na nucených pracích, aby byl připraven s politickými povstat a vypravit sem vlak lidí. Ale ať už se stane co se stane, Poutníka musíme vyřadit. Musím si s ním poradit a udržet se alespoň těch několik hodin, než Legii a armádu skosí paprsková kocovina. Nikdo z nich nemá o paprskové kocovině ani ponětí, dokonce ani Poutník asi neví, co to je, a jak taky, když v celé zemi jsem jedině já vyvezl chudáka Gaje za hranice paprskového pole...

Na silnici stály spousty aut. Jen tak halabala, napříč přes silnici či zčásti nebo nadobro v příkopech. Řidiči i cestující zdrcení depresí seděli nešťastně na stupátkách, bezmocně se povalovali po sedadlech nebo leželi po krajnicích a příkopech. Tohle všechno překáželo, neustále bylo třeba brzdít a někoho objíždět a Maxim si hned ani nevšiml, že v protisměru se od města blíží nízký jasně žlutý vládní vůz, který se také vyhýbá a objíždí lidi a auta, ale téměř nebrzdí. Setkali se na poměrně rovném a volném úseku vozovky, šťastně se minuli, ale Maxim přece jen stačil zahlédnout holou lebku, kulaté zelené oči a obrovské odchlíplé uši, celý se choulil a ztuhl na kámen, protože jeho plány se zase hroutily... Poutník! Massarakš! Celá země se zmítá v těžké depresi, všichni degeneráti jsou v bezvědomí, a tenhle ničema, ten satan se z toho zase nějak vykroutil. To znamená, že pro svou ochranu už přece jen něco vymyslel... A já nemám zbraň... Maxim pohlédl do zrcátka - velká žlutá limuzína už otáčela. Nedá se nic dělat, budu se muset obejít beze zbraně. Pro tohoto mě špatné svědomí určitě pronásledovat nebude... Maxim sešlápl plynový pedál. Rychleji, rychleji... No tak, zlatíčko, přidej ještě... Žlutá plochá kapota se blížila, rostla, už vidí zelené uhrančivé oči nad volantem...

Teď, Maku!

Rukama a jednou nohou se zapřel tak, aby přidržel Kňoura, a druhou ze všech sil dupl na brzdu.

Srdceryvně zavyly a zakvílely brzdy, žlutá kapota se skřípavě a s kovovým rachotem zabořila do kufru Makova vozu, zmačkala se do harmoniky a vyšplhala se málem až na střešku nebohého autíčka. Z oken se sypala skla. Maxim vykopl dvířka a vyrazil ven. Všechno ho strašně bolelo - pata, naražené koleno i odřená ruka -, ale hned na to všechno zase

zapomněl, protože Poutník už stál proti němu. Bylo to vyloučené, nemožné, ale bylo to tak. Ďábel, ďábel - dlouhý, vychrtlý, hrozný s rukou napřaženou k ráně.

Maxim po něm skočil a vložil do toho skoku všechno, co v něm ještě zůstalo. Vedle! A ještě inkasoval strašlivý úder do týla... Svět se zakymácel, Maxim se div nezhroutil, ale nakonec neupadl a znovu očima našel Poutníka, znovu ta holá lebka, pichlavé zelené oči a ruka napřažená k ráně... Stop, zastav se a on tě mine... Aha...! Kam se to dívá? Tak pozor, na tohle vám neskočíme... Poutník se s nehybnou tváří tupě zahleděl někam nad Maximovu hlavu; Maxim se po něm znovu vrhl a tentokrát zasáhl naplno. Dlouhá černá postava se přehnula vejprůl a pomalu se poroučela na asfalt. Maxim popadl dech a otočil se.

Šedý hranol Centra odsud bylo nádherně vidět, ale teď už to nebyl hranol. Zplošťoval se přímo před očima, tekla a hroutil se do vlastního nitra, nad ním se zvedala kopule chvějivého žhavého vzduchu, pára, dým a cosi oslepujivě bílého, žhnoucího až sem, co strašně a vesele unikalo svislými puklinami ve zdech a v oknech... Takže tam by to bylo v pořádku... Maxim se vítězoslavně vrátil zpátky k Poutníkovi. Ďábel ležel na boku, svíral si dlouhýma rukama břicho a oči měl zavřené. Maxim se opatrně přikradl až k němu. To už se z demolovaného autíčka pracně škrábal Kňour. Maxim stanul nad Poutníkem a zauvažoval, jak udeřit, aby s ním skoncoval jedinou ranou. Massarakš, ta zatracená ruka ležícího udeřit nedokáže... A vtom Poutník otevřel oči a zasípal:

»Dummkopf! Rotsnase!«

Pitomče... Smrkáči...

Pitomče...

Smrkáči...

Pak ze šedé dunivé prázdnoty jasně a zřetelně zazněl Kňourův hlas:

»Ustupte, Maku, mám s sebou pistoli.«

Maxim ho reflexivně chytil za ruku.

Poutník si ztěžka sedl, ale dosud si rukama svíral břicho.

»Takový kluk...«, zasyčel vysíleně. »Tak aspoň nestůjte jako pařez... a hledejte nějaký vůz... Kristepane, nestůjte, podívejte se kolem...!«

Maxim se tupě rozhlédl. Silnice ožívala. Centrum už neexistovalo - změnilo se v jezero roztaveného kovu, páru a puch; věže už nefungovaly, loutky přestaly být loutkami. Omámeným lidem se vracelo vědomí, podmračeně civěli kolem sebe, přešlapovali u svých vozů a pokoušeli se dát nějak v hlavě dohromady, co se to s nimi dělo, jak se sem dostali, proč tu jsou a co tu dělají, případně co by měli dělat dál.

»Kdo jste?« zeptal se Kňour.

»Vám do toho nic není,« vymáčkl ze sebe Poutník německy. Stěží přemáhal bolest, tlumeně hekal a nemohl popadnout dech.

»Nerozumím,« řekl Kňour a zvedl hlaveň pistole.

»Kammerere,« zvolal Poutník. »Zacpěte laskavě chřtán tomu vašemu teroristovi a sežeňte nějaké auto, okamžitě...«

»Jaké auto?« zeptal se Maxim bezmocně.

»Massarakš...!« zachroptěl Poutník. Jakž takž se zvedl, ještě pořád se zmučeně hrbil a držel si ruku kousek pod žaludkem, ale už se nejistými krůčky dovlékl k Maximovu autíčku a vlezl dovnitř. »Posaďte se, ale rychle...«, vybidl je ještě jednou od volantu. Pres rameno se ohlédl na sloup dýmu pomalovaný plameny. »Co jste tam hodil?« zeptal se zničeně.

»Termickou bombu.«

»Do podzemí nebo do haly?«

»Do podzemí.«

Poutník tiše zaskučel, chvíli bezvládně seděl s hlavou zvrácenou do opěradla, ale nakonec se vzchopil a nastartoval. Vůz se roztřásl a rozdmčel.

»Tak sednete si konečně, nebo ne?!« zařval Poutník.

»Kdo to je?« zeptal se Kňour. »Nějaký Hont?«

Maxim zakroutil hlavou, trhl zadními vzpříčenými dveřmi a řekl mu:

»Vlezte si tam.«

Sám vůz obešel a posadil se vedle Poutníka. Automobil sebou trhl, něco v něm zapištělo a zapraskalo, ale to už jeli, třebaže auto nemotorně pajdalo, hrkalo nezavřenými dveřmi a praskalo do výfuku.

»Co hodláte dělat teď?« zeptal se Poutník.

»Počkejte...,« požádal ho Maxim. »Nejdřív mi prozradte, kdo jste vy?«

»Jsem pracovník Galaktické bezpečnosti,« vysvětlil Poutník trpce. »Sedím tady už pět let. Připravujeme záchranu téhle nešťastné planety. Pečlivě, opatrně, s ohledem na všechny potenciální důsledky. Na všechny, rozumíte...? To mě by spíš zajímalo, kdo jste vy? Kdo jste, že se cpete do věcí, do kterých vám nic není, matete nám karty, střílíte, rozmísťujete nálože - co vy jste zač?«

»Já jsem přece nemohl vědět...,« zakuňkal Maxim zdrceně. »Kde by mě něco takového napadlo?!«

»Ano, přirozeně, vy jste nic nevěděl. Ale jistě jste moc dobře věděl, že takovéto amatérské zásahy jsou přísně zakázány, jste přece pracovník SVP... Takže tohle byste vědět měl... Na Zemi po něm matka šílí steskem..., otec nechal zaměstnání..., pořád k vám vytelefonovávají nějaké slečny... Co jste se, prosím vás, chystal dělat dál?«

»Zastřelit vás,« šeptl Maxim.

»Cože?!«

Vůz se zakymácel ještě povážlivěji.

»Ano,« pokračoval odevzdaně Maxim. »A co jsem měl dělat? Bylo mi řečeno, že jste tu ten největší netvor a...,« Maxim

znejistěl.

»A vcelku to na to vypadalo, že?«

»Ano.«

»No dobře. A dál?«

»Dál by měla začít revoluce.«

»Ale běžte! A proč jako!«

»Centrum je přece zničeno, záření už nepůsobí...«

»No a co má být?«

»Teď okamžitě pochopí, že jsou v područí, že je to bídné živoření, a rázem se povznese...«

»Kam se povznese?« přerušil ho smutně Poutník. »Kdo je povznese? Ohňostrůjci žijí a těší se báječnému zdraví. Legie je celá a neporušená, armáda zmobilizovaná a v zemi platí stanné právo... S tím jste počítal?«

Maxim se bolestivě kousl do rtu. Teď by samozřejmě téhle smutné obludě mohl vyložit svoje plány, perspektivy atakdale, ale jaký by to mělo smysl, když není nic připraveno a nakonec to takhle dopadlo...?

»S něčím počítat musejí oni sami,« ukázal za sebe na Kňoura. »Třeba tenhle muž už s něčím počítá... Mým úkolem bylo poskytnout jim možnost, aby vůbec mohli s něčím počítat.«

»Vaším úkolem...« zabručel Poutník. »Vaším úkolem bylo sedět někde v koutě a čekat, až vás dopadnu...«

»Asi ano,« připustil Maxim. »Příště to povedu v patrnosti...«

»Ještě dneska odcestujete na Zemi,« řekl přikře Poutník.

»Ani mě nenapadne,« odsekl Maxim.

»Já jsem řekl, že ještě dneska odcestujete na Zemi!« zvýšil Poutník hlas. »Na téhle planetě mám dost starostí i bez vás. Seberte si svou Radu a leťte...«

»Rada je ve vašich rukou?« zeptal se rychle Maxim.

»Ano. Už dávno. Je živa a zdráva, nedělejte si starosti.«

»Tak za to vám děkuju, mockrát děkuju...«

Vůz už vjel do města. Na hlavní třídě hlučela, dýmala a převalovala se nevídaná dopravní zácpa. Poutník odbočil do vedlejší ulice a projížděl chudinskými čtvrtěmi. Tady bylo úplně mrtvo, jen na nárožích stály jako patníky hlídky vojenské policie. Ano, tady na události reagovali rychle - stačil všeobecný poplach a všichni jsou na svých místech. Sotva se probrali z deprese... Nebylo by tedy bývalo lepší postupovat podle prokurátorova plánu? Ne, to ne, massarakš! Jen ať všechno běží, jak to běží. A on ať mě taky nepeskuje. Ať si sami udělají jasno, co a jak, však oni to rozhodně dokážou, až se jim v hlavách vyjasní... Poutník mezitím znovu vyrazil na magistrálu.

Kňour ho hlavní pistole zdvořile poklepal po rameni.

»Byl byste tak laskav a zastavil mi tady? Tady, jak stojí ti lidé...«

Vedle novinového stánku postávalo asi pět lidí v dlouhých pláštích a s rukama v kapsách - jinak tu nebyl nikdo, masová deprese asi obyvatelstvo poděsila natolik, že se všichni poschovávali, kam to šlo.

»A co se chystáte dělat?« zeptal se Poutník a zvolnil.

»Nadýchat se trochu čerstvého vzduchu,« odpověděl Kňour. »Dnes máme mimořádně pěkné počasí...«

»Tohle je náš člověk,« zarazil Kňoura Maxim a Poutník se zoufale zašklebil. »Před tím můžeš klidně mluvit.«

»Náš?« přepřel se nedůvěřivě Kňour. »A čí náš?«

Maxim se v rozpacích zadíval na Poutníka, ale toho ani nenapadlo pomáhat Maximovi z nesnází...

»Ačkoli to je jedno,« řekl Kňour. »Věřím vám. Ze všeho nejdřív se podíváme na štáb. Podle mého názoru je třeba začít právě štábem. Vy jistě víte, co mám na mysli - jsou tam lidé, které musíme okamžitě zneškodnit, aby neovládli hnutí...«

»Správná myšlenka,« zabručel najednou Poutník. »Ostatně mám pocit, že vás poznávám. Vy jste Tik Fesku zvaný Kňour, že?«

»Naprosto správně,« potvrdil zdvořile Kňour a Maximovi řekl: »Vy se věnujete Ohňostrůjcům. Je to těžký úkol, ale vy ho zvládnete. Kde vás mám hledat?«

»Počkejte, Kňoure,« skočil mu do řeči Maxim. »Málem jsem zapomněl na to nejdůležitější. Za několik hodin celá země na mnoho dní upadne do paprskové kocoviny. Všichni budou absolutně bezmocní...«

»Všichni?« zapochyboval Kňour.

»Všichni s výjimkou degenerátů... A tenhle čas, těch pár dnů či týdnů je třeba využít.«

Kňour se zamyslel.

»No výborně, samozřejmě pokud máte pravdu... My se ovšem budeme věnovat především degenerátům. Ale stejně, kde vás mám v případě potřeby hledat?«

Maxim nestačil odpovědět.

»Na starém telefonu,« řekl za něj Poutník. »A na starém místě. A ještě něco: dejte dohromady ten svůj výbor. Obnovte organizaci, která existovala v dobách říše. Někteří vaši lidé pracují u mě v ústavu... Massarakš!« sykl. »Nemáme ani dost času, ani potřebné lidi u ruky... Aby vás husa kopl, Maxime!«

»Nejdůležitější je,« řekl Kňour a položil Maximovi ruku na rameno, »že už není Centrum. Jste pašák, Maku, děkuju vám...« Stiskl Maximovo rameno, nemotorně zavadil protézou o dveře a vůz opustil. Teprve pak se najednou neudržel:

»Panebože! Je vůbec možné, že už doopravdy neexistuje? Ale to by bylo... To je...«

»Zavřete dveře,« požádal ho suše Poutník, »a pořádně, pořádně bych prosil...«

Automobil vyrazil dál. Kňour stál uprostřed hloučku lidí v kabátech a mávaje nad hlavou zdravou rukou s pistolí jim něco vykládal. Lidé se ani nepohnuli, asi ještě nepochopili. Nebo neuvěřili.

Ulice byla prázdná. V protisměru se valily transportéry s legionáři a daleko vpředu, u výjezdu ze silnice k ústavu už stály přes silnici vojenské nákladáky a pobíhaly tam postavičky v černém. A najednou se v koloně transportérů

vynořil k pozvracení známý hlídkový vůz s dlouhou teleskopickou anténou.

»Massarakš...,« zabručel Maxim. »Na tyhle krámy jsem dočista zapomněl.«

»Ty jsi zapomněl na víc věcí,« popíchl ho Poutník. »Zapomněl jsi na mobilní zářiče, zapomněl jsi na Ostrovní říši, zapomněl jsi na hospodářství... Víš ty vůbec, že zemi sužuje inflace? A máš alespoň mlhavou představu, co to taková inflace je? Je ti známo, že zemi hrozí hlad, protože půda nerodí? Tušíš aspoň, že se nám nepodařilo dát dohromady ani zásoby potravin, ani nezbytné léky? Víš ty vůbec, že ta tvoje paprsková kocovina vede ve dvaceti procentech případů k šílenství?« Utřel si dlaní mohutné lysé čelo. »Potřebujeme lékaře..., dvanáct tisíc lékařů. Potřebujeme bílkovinné syntetizátory. Potřebujeme deaktivovat sto miliónů hektarů zamořené půdy - to jen pro začátek. Musíme zastavit degeneraci biosféry... Massarakš, potřebujeme alespoň jednoho pozemšťana v Ostrovní říši, na admiraltě toho pacholka... Nikdo se tam neudrží, nikomu z našich se ještě nepodařilo vrátit zpátky a alespoň nám říct, co se tam děje...« Maxim mlčel. Dojeli až k vozům přehrazujícím silnici. Podsaditý důstojník s tmavou tváří známým gestem zvedl ruku, přistoupil k nim a krákvým hlasem žádal doklady. Poutník mu vztekle a netrpělivě strčil pod nos lesklou známku. Důstojník prkenně zasalutoval a změřil si Maxima... Byl to pan rytmistr..., bane, teď už pan brigádýr Bojové legie Čacu. Jeho oči se rozšířily údivem.

»Tenhle člověk cestuje s vámi, Excellence?«

»Ano. Okamžitě nás nechte projet.«

»Omlouvám se, Vaše Excellence, ale tento muž...«

»Okamžitě nás pust'te!!« vyštěkl Poutník hrozivým hlasem.

Brigádýr Čacu znovu ponuře zasalutoval, otočil se na kramflecích a mávl na své muže... Jedno z nákladních aut couvlo a Poutník bleskově proklouzl vzniklou mezerou.

»Takhle to je,« pronesl. »A ty sis myslel raz dva, a hotovo... Picneme Poutníka, pověsíme Ohňostrůjce, rozeženeme zbabělce a fašisty ve štábu - a bude po revoluci...«

»Takhle jsem nikdy neuvažoval,« vzdoroval chabě Maxim. Připadal si hrozně nešťastný, zdrcený, bezmocný a beznadějně hloupý.

Poutník se po něm podíval, teskně se pousmál a vtom Maxim zjistil, že to není žádný ďábel, žádný Poutník a žádná obluda - jen už starší, nesmírně hodný a nesmírně zranitelný muž, soustavně ničený vědomím obrovské odpovědnosti, utrápený svou mrzkou maskou chladného vrahouna a nevýslovně zdeptaný další překážkou, která rozmetala pečlivě připravený plán - a nejsmutnější na to všem bylo, že z překážky se nakonec vyklube krajan, pozemšťan.

»Neuhlídal jsem tě,« konstatoval sklesle. »Nevěnoval jsem ti dost pozornosti a podcenil tě. Je to kluk, říkal jsem si, člověku je ho líto, spadl do toho jako do vosího hnízda...« Znovu se usklíbl a povzdechl si. »Ale že jste tam hoši čiperní, v tom vašem SVP...«

»Nechte toho,« prosil ho Maxim. »A nežerte se tím tolik. Já se přece taky nežeru... Promiňte, jak se jmenujete?«

»Říkejte mi Rudolfe.«

»Dobře... Tak tedy - já se přece taky nežeru, Rudolfe. A ani se k něčemu podobnému nechystám. Já se chystám pracovat. Dělat revoluci.«

»Radši se chystej na cestu domů,« poradil mu Poutník, ovšem už bez jakékoli naděje, že by ho snad Maxim mohl poslechnout.

»Já jsem doma tady,« prohlásil Maxim neústupně. »A už o tom nebudem mluvit. Teď mě zajímají mobilní zářiče. Co se s nimi dá dělat?«

»S těmi se nic dělat nemusí,« odpověděl Poutník. »Radši přemýšlej, co dělat s inflací...«

»Ptal jsem se na zářiče,« trval paličatě na svém Maxim.

Poutník si povzdechl.

»Zdrojem vysílací energie jsou v nich akumulátory,« vysvětlil Maximovi, »a ty se dají dobít jedině u nás v ústavu. Do tří dnů budou mimo provoz... Jenže za měsíc očekáváme vpád. Obvykle se nám dařilo zmást jejich navigační přístroje, takže k pobřeží se jich dostalo jen pár. Tentokrát ovšem chystají obrovskou flotilu... Počítal jsem s depresivním zářením, ale takhle nám nezbyvá než je prostě potápat...« Odmlčel se. »Takže ty jsi tu doma... No dobře, dejme tomu. A co konkrétně se teď chystáš dělat?«

Přijížděli k departmentu. Těžká vrata byla spolehlivě uzavřena a z kamenných zdí se šklebily střílny, které tu ještě před pár hodinami nebyly. Department najednou připomínal pevnost připravenou k boji. U pavilónku stála trojice a rudá Zefova brada v syté zeleni zářila jako exotická květina.

»Nevím,« přiznal se Maxim. »Budu dělat to, oč mě požádají věci znalí lidé. Když bude třeba, pustím se do té inflace. Nebo budu potápat ponorky. Ale svůj hlavní úkol už znám přesně: dokud jsem tady, už nikomu se nepodaří vybudovat nové Centrum, a to ani s těmi nejlepšími úmysly...«

Poutník mlčel. Brána už byla docela blízko. Zef se prodral živým plotem a postavil se doprostřed silnice. Přes rameno se mu pohupoval samopal a už z dálky bylo vidět, že je vzteky bez sebe, že ničemu nerozumí a že teď se bude s příšernými kletbami dožadovat vysvětlení, proč ho, massarakš, tahají od práce, blbnou hlavu Poutníkem a nutí ho, aby se už druhou hodinu jako malý kluk povaloval v kytíčkách.